

RAPPORTER

86/3

**ARBEIDSMARKEDSTILPASNINGER
BLANT EKTEPAR**

EN OVERSIKTSRAPPORT

AV
GUNVOR IVERSEN

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY

RAPPORTER FRA STATISTISK SENTRALBYRÅ 86/3

ARBEIDSMARKEDSTILPASNINGER BLANT EKTEPAR EN OVERSIKTSRAPPORT

AV
GUNVOR IVERSEN

STATISTISK SENTRALBYRÅ
OSLO — KONGSVINGER 1986

ISBN 82-537-2305-9
ISSN 0332-8422

EMNEGRUPPE

20 Generelle sosiodemografiske emner

ANDRE EMNEORD

Familier

Levekår

Yrkesaktivitet

FORORD

Tidligere er det foretatt en rekke analyser av hva som påvirker gifte kvinners arbeidsmarkedstilpasning.

I denne analysen er perspektivet utvidet til å gjelde ektepars arbeidsmarkedstilpasninger. Videre har en også sett på ulike levekårskonsekvenser, både for kona, mannen og paret, av ulike arbeidsmarkedstilpasninger.

Analysen er finansiert av Forbruker- og administrasjonsdepartementet.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 19. februar 1986

Arne Øien

INNHOOLD

	Side
Tabellregister	7
1. Innledning	11
1.1. Noen historiske utviklingslinjer	11
1.1.1. Demografiske endringer	11
1.1.2. Endringer i næringsstruktur	11
1.1.3. Endringer i gifte kvinners yrkesaktivitet	11
1.1.4. Arbeidsdelingen mellom kvinner og menn på arbeidsmarkedet	12
1.1.5. Arbeidsdelingen mellom kvinner og menn i familien	13
1.2. Datagrunnlag	13
1.3. Familien som utgangspunkt	13
1.4. Ukentlig arbeidstid blant gifte kvinner og menn	14
1.5. Mål på arbeidsmarkedstilpasninger brukt i denne rapporten	16
1.6. Andre måter å måle tilpasning til arbeidsmarkedet på	19
1.7. Ektefellers arbeidsmarkedstilpasninger - en forståelsesramme	20
2. Variasjoner i ektepars tilpasninger til arbeidsmarkedet	22
2.1. Egenskaper ved kona, mannen og ekteparet	25
2.1.1. Alder	25
2.1.2. Utdanning	27
2.1.3. Helse	33
2.1.4. Arbeidsbelastning i hjemmet	36
2.1.5. Geografisk lokalisering	41
2.2. Trekk ved arbeidsmarkedets virkemåte	43
2.2.1. Yrke	44
2.2.2. Arbeidstidsordning	49
2.2.3. Sosioøkonomisk gruppe	54
2.2.4. Karriereorientering	58
2.2.5. Timelønn	62
2.3. Hvor lik hverandre er ektefellene i vårt materiale?	66
2.4. Oppsummering av hovedresultater	68
2.5. Noen mulige framtidige utviklingslinjer	70
Vedleggstabeller	73
3. Konsekvenser av ulike arbeidsmarkedstilpasninger	87
3.1. Innledning	87
3.2. Materielle konsekvenser	88
3.2.1. Økonomi	88
3.2.2. Boforhold	92
3.3. Arbeidsdeling i hjemmet	96
3.4. Tidsbruk	100
3.4.1. Fritidsbruk	100
3.4.2. Organisasjonsmedlemskap og organisasjonsaktivitet	104
3.5. Sosial kontakt og sosialt fellesskap	111
3.5.1. Omgang med venner	111
3.5.2. Fortrolige venner	112
3.5.3. Utveksling av tjenester i nabolaget	114
3.5.4. Hjelp til andre husholdninger	115
3.6. Psykisk helse	117
3.7. Oppsummering av hovedresultater	119
3.8. Hopning av levekårskonsekvenser	120
Litteratur	127
Vedlegg 1. Spørreskjema	129
Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP)	149

Standardtegn i tabeller

: Tall kan ikke offentliggjøres

- Null

TABELLREGISTER

1.1.	Andelen gifte kvinner og menn 16-79 år som er yrkesaktive. Ukentlig arbeidstid for yrkesaktive gifte kvinner og menn. Prosent	14
1.2.	Ansatte gifte kvinner i grupper for ukentlig arbeidstid, etter vurdering av nåværende arbeidstid. Prosent	15
1.3.	Ansatte gifte menn i grupper for ukentlig arbeidstid, etter vurdering av nåværende arbeidstid. Prosent	15
1.4.	Gifte kvinner i grupper for ektemannens ukentlige arbeidstid, etter egen yrkesaktivitet. Prosent	18
2.1.	Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	26
2.2.	Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	26
2.3.	Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	27
2.4.	Ektepar i grupper for konas utdanning/mannens utdanning/forholdet mellom konas og mannens utdanning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	30
2.5.	Ektepar i grupper for konas utdanning/mannens utdanning/forholdet mellom konas og mannens utdanning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	31
2.6.	Ektepar i grupper for konas utdanning/mannens utdanning/forholdet mellom konas og mannens utdanning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	32
2.7.	Helsetilstanden for ektepar i grupper for ektemannens alder. Prosent	34
2.8.	Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	35
2.9.	Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den totale mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	35
2.10.	Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	36
2.11.	Ektepar i grupper for omsorgsbelastninger i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	38
2.12.	Ektepar i grupper for arbeidsbelastning i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	39
2.13.	Ektepar i grupper for arbeidsbelastning i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	40
2.14.	Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	42
2.15.	Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	42
2.16.	Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	43
2.17.	Ektepar i grupper for konas yrke/mannens yrke, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	46
2.18.	Ektepar i grupper for konas yrke/mannens yrke, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den totale mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	47
2.19.	Ektepar i grupper for konas yrke/mannens yrke, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	48
2.20.	Forholdet mellom mannens og konas arbeidstidsordninger. Prosent	50
2.21.	Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	51
2.22.	Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	52
2.23.	Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	53

2.24. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	55
2.25. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe, etter arbeidsmarkedstilpasning. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	56
2.26. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	57
2.27. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/parets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	60
2.28. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/parets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	61
2.29. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/ekteparets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	61
2.30. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr. Ektepar i grupper for konas timelønn/mannens timelønn/parets timelønn, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	65
2.31. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr. Ektepar i grupper for konas timelønn/mannens timelønn/parets timelønn, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent	65
2.32. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr. Ektepar i grupper for konas timelønn/mannens timelønn/parets timelønn, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent	66
2.33. Grad av homogami blant ektepar. Faktisk og forventet andel av ektepar i ulike grupper. Prosent	67
2.34. Andelen to-inntektsektepar etter konas alder. 1980 - 2005. Kunstige kohorttabeller	71
Vedleggstabeller	
2.35a. Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	73
2.35b. Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent	73
2.36. Ektepar i grupper for konas utdanningsnivå/mannens utdanningsnivå/forholdet mellom konas og mannens utdanningsnivå, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	74
2.37. Ektepar i grupper for konas utdanningsnivå/mannens utdanningsnivå/forholdet mellom kona og mannens utdanningsnivå, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent	75
2.38. Ektepar der mannen er over 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	76
2.39. Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent	76
2.40. Ektepar i grupper for arbeidsbelastning i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent.	77
2.41. Ektepar i grupper for arbeidsbelastning i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent	78
2.42. Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	79

2.43. Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent	79
2.44. Ektepar i grupper for konas yrke/mannens yrke, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	80
2.45. Ektepar i grupper for konas yrke/mannens yrke, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent	81
2.46. Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	82
2.47. Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent ..	82
2.48. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	83
2.49. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent	84
2.50. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/parets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	85
2.51. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/parets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent ..	85
2.52. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr. Ektepar i grupper for konas timelønn/mannens timelønn/parets timelønn, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent	86
2.53. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr. Ektepar i grupper for konas timelønn/mannens timelønn/parets timelønn, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent	86
3.1. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt for ektepar, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. 1979. Kroner	89
3.2. Gjennomsnittlig total disponibel husholdningsinntekt for ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. 1979. Kroner	91
3.3. Andelen ektepar som disponerer privatbil/har alle former for husholdningsapparater, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent	93
3.4. Ektepar med barn under 10 år i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter om barna har regelmessig tilsyn av andre enn foresatte. Prosent	95
3.5. Andelen av ektepar der kona utførte omtrent halvparten av ulike arbeidsoppgaver i hjemmet, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent	98
3.6. Andelen ektepar der kona utfører minst halvparten av alle rutinepregede husholdsoppgaver/mannen ikke utfører minst halvparten av noen rutinepregede husholdsoppgaver, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent	99
3.7. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter gjennomsnittlig antall fritidsaktiviteter kona har deltatt i, mannen har deltatt i, paret har deltatt i i siste 12 md.	101
3.8. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet etter gjennomsnittlig antall fritidsaktiviteter kona, mannen, paret har utført minst 10 ganger siste 12 md. Ukebladlesning inkludert	102
3.9. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter gjennomsnittlig antall fritidsaktiviteter kona, mannen, paret har utført minst 10 ganger siste 12 md. Ukebladlesning unntatt	103
3.10. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter gjennomsnittlig antall organisasjoner kona, mannen, ekteparet er medlem av	105
3.11. Gjennomsnittlig antall organisasjoner kona, mannen, ekteparet er medlem av. Fagforening, nærings- og bransjeorganisasjoner unntatt	106
3.12. Andel av ektepar der kona ikke var, mannen ikke var, verken kona eller mannen var medlem av noen organisasjon. Prosent	107

3.13. Andel av ektepar der kona ikke var, mannen ikke var, verken kona eller mannen var medlem av noen organisasjon. Fagforeninger mv. unntatt. Prosent	108
3.14. Andelen ektepar der kona ikke var, mannen ikke var, verken kona eller mannen var aktiv i noen organisasjon, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent	109
3.15. Andelen ektepar der verken kona ikke var, mannen ikke var, verken kona eller mannen var aktiv i noen organisasjon. Fagforening, bransje-, næringsorganisasjoner unntatt. Prosent	110
3.16. Andelen ektepar der kona, mannen, ekteparet har venner som de omgås minst hver uke. Prosent	112
3.17. Andelen ektepar der kona/mannen har fortrolige venner, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent	113
3.18. Andelen ektepar der kona svarer at husholdningen utveksler ulike former for tjenester med naboer minst en gang pr. måned/aldri utveksler slike tjenester i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent	114
3.19. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter parets hjelp til andre husholdninger. Prosent	116
3.20. Gjennomsnittlig antall timer ulønnet hjelp gitt ukentlig av ektefellene til slekt, venner og naboer	117
3.21. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter om paret har psykiske plager. Prosent	119
3.22. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter tallet på levekårsgoder de har. Prosent. Økonomi inkludert	123
3.23. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter tallet på levekårsproblemer de har. Prosent. Økonomi inkludert	124
3.24. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter tallet på levekårsgoder de har. Prosent. Økonomi unntatt	125
3.25. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter tallet på levekårsproblemer de har. Prosent. Økonomi unntatt	126

1. INNLEDNING

1.1. Noen historiske utviklingslinjer

For å forstå situasjonen på et gitt historisk tidspunkt, kan det ofte være nyttig å legge an et litt langsiktig historisk perspektiv. Her skal vi derfor se på utviklingen i noen av de forhold som kan være av særlig betydning når ektefellers tilpasning til arbeidsmarkedet studeres.

1.1.1. Demografiske endringer

Den demografiske utviklingen og utviklingen i familietyper er av betydning for å kunne si noe om arbeidsmarkedsdeltaking på et gitt tidspunkt.

En grundigere analyse av dette er blant annet foretatt av Bjøru og Skrede (1982).

Her skal vi derfor bare trekke fram noen hovedtrekk ved utviklingen i 70-åra. Vi baserer oss dels på Sosialt Utsyn 1983 (kap. 2 om befolkning) og dels på andre publiserte analyser og tall.

- Familie/husholdstype

Familietyperne har endret seg over tid. Fra 1974 til 1980 har andelen enslige økt, særlig på bekostning av ektepar med ugifte barn (Skiri i Sosialt Utsyn 1983). En årsak til dette kan være at andelen som lever i samliv uten vigsel har økt. I 1977 levde 5 prosent av alle kvinner 18-44 år i samliv uten vigsel, mens det var 12 prosent i aldersgruppen 20-24 år som gjorde dette ((NOS Fruktbarhetsundersøkelsen 1977). I Sosialt Utsyn 1983).

- Skilsmisser:

Skilsmissehyppigheten pr. 1 000 gifte har økt i løpet av 70-åra, mens tallet på inngåtte ekteskap har gått ned (Skiri, H. 1983). Endringene i familietyper og i skilsmisseatferd- og ekteskapsinnføring viser at en analyse basert på ektepar med eller uten barn bare omfatter en del av den voksne befolkningen i Norge. Det ser også ut til at dette er en synkende del av den voksne befolkningen. En analyse av ektepar bør derfor på sikt kompletteres med analyser også av andre familietyper, deres tilknytning til arbeidsmarkedet og levekårskonsekvenser av denne tilknytningen.

- Fruktbarhet:

Fruktbarhetsmønsteret har endret seg. Kvinner føder færre barn enn tidligere, og fødslene skjer med kortere mellomrom. Dette betyr at kvinner nå har en kortere og mer intensiv barneomsorgsfase enn tidligere (Noack og Østby 1981, Ellingsæter og Iversen, 1984). Dette gjør også at kvinner nå har muligheter for en lang yrkesaktiv karriere etter at barneomsorgsfasen er over.

1.1.2. Endringer i næringsstruktur

Jordbrukets og industriens andel av utførte årsverk har gått ned, tjenesteyting har økt. Det har skjedd en økning i de næringer som tradisjonelt har sysselsatt kvinner. Dette er samtidig lite konkurranseutsatte næringer som har vært lite påvirket av økonomiske nedgangstider.

I 1970-åra førte denne utviklingen til en forskyvning av sysselsettingen fra private bedrifter til offentlig virksomhet, særlig kommunalforvaltningen. Dette virket også gunstig inn på kvinnesysselsettingen.

1.1.3. Endringer i gifte kvinners yrkesaktivitet

I 1970-åra seilte kvinnene i medvind på arbeidsmarkedet. Jobbmulighetene økte sterkt, vesentlig på grunn av den sterke veksten i den offentlige sektoren - særlig på fylkeskommunalt og kommunalt nivå. Behovet for både ufaglærte og spesialutdannede kvinner var stort fordi veksten kom på yrkesområder som tradisjonelt har rekruttert kvinner, og yrkesområder som kvinner tradisjonelt har utdannet seg for. Dette førte også til at det ble mer akseptabelt for gifte kvinner med barn å ha lønnsarbeid. Økningen i den kvinnelige yrkesaktiviteten skjedde først og fremst i form av deltidsarbeid.

Kvinner, særlig gifte kvinner, blir ofte sett på som marginal arbeidskraft; det vil si at de har en løs tilknytning til arbeidsmarkedet. Ekteskap, hus og hjem betraktes som hovedbeskjeftigelsen.

Analysen viser imidlertid (Ellingsæter og Iversen, 1984) at gifte kvinner er svært så stabile i sin arbeidsmarkedsatferd, både hva angår deltaking og valg av arbeidstid. Med unntak av perioden rundt barnefødsler, en periode som blir kortere og kortere, er det slik at dersom en gift kvinne først er rekruttert til inntektsgivende arbeid, forblir hun yrkesaktiv, og det på den arbeidstid hun først valgte. I tillegg er det slik at det etterhvert er blitt mer og mer vanlig å være i inntektsgivende arbeid fram til andre barns fødsel (Ellingsæter og Iversen, 1984).

I Stortingsmelding nr. 85 (1982-83) Om sysselsettingen og arbeidsmarkedspolitikken; kommenteres denne utviklingen på følgende måte:

"Med økningen i gifte kvinners yrkesdeltaking har en langt større del av arbeidsstyrken nå omsorgsforpliktelser i tillegg til lønnsarbeid. Det gjelder kvinner, men det gjelder også i økende grad menn som ikke lenger har hjemmearbeidende ektefeller til å ta seg av omsorgsarbeidet på fulltid.

I 1980 var hver tredje person i arbeidsstyrken mor eller far til barn i alderen 0 til 10 år. I tillegg kommer arbeidstakere med større barn eller med ansvar for pleie av eldre eller syke personer i familien.

Det betyr at ikke bare organiseringen av arbeidslivet, men også organiseringen av de ulønnede omsorgsoppgavene har stor betydning for hvordan arbeidsmarkedet fungerer. Utfordringen ligger i å innrette både yrkesarbeid og omsorgsarbeid på en slik måte at innsats på begge områder lar seg kombinere".

1.1.4. Arbeidsdelingen mellom kvinner og menn på arbeidsmarkedet

Familiemedlemmenes rolle i familiens økonomiske tilpasning er avhengig av historisk periode. Hoffman og Nye (1974) sier at det å ikke delta i den økonomiske produksjonen er det atypiske for kvinner heller enn det motsatte. Arbeidsdelingen mellom kvinner og menn må derfor analyseres i et historisk perspektiv.

Betty Friedan (1982) sier det slik:

"I en viss forstand er ringen sluttet for den rollen menn og kvinner har spilt som arbeidskraft. Historisk sett arbeidet både menn og kvinner for å produsere det familien trengte for å være selvforsynt. Så kom oppdelingen i "kvinnens ubetalte arbeid i husholdningen og mannens arbeid for å tjene til det daglige brød". I den overgangsfasen vi er inne i nå, "deler kvinnen forsørgerbyrden med mannen i stadig større grad, men beholder størstedelen av ansvaret for hjemmet". Idealtilstanden, som foreløpig ikke er nådd, forutsetter at organiseringen av familien på ny blir symmetrisk, og både den finansielle støtten og det fysiske vedlikeholdsarbeidet i familien blir likt fordelt menn og kvinner".

Basert på data fra skattestatistikken¹ finner Bjøru og Skrede (1982) at andelen to-inntektsfamilier har økt fra under halvparten av alle familier i 1972 til over 2/3 av alle familier i 1979. Selv om det å ha inntekt ikke nødvendigvis innebærer det å ha inntektsgivende arbeid, er det rimelig å slutte at det at begge ektefellene er yrkesaktive etter hvert er blitt den vanligste arbeidsmarkeds-tilpasningen i familier. Mengden inntektsgivende arbeid hver av ektefellene utfører i disse moderne ekteparene vil imidlertid variere sterkt. Langt den vanligste tilpasningsformen er at mannen er hovedforsørger, mens kona sørger for en ofte nødvendig bi-inntekt.

Selv om det etter hvert er blitt vanlig i de fleste familier at både mann og kone er yrkesaktive i de fleste familiefaser, er det fortsatt en grunnleggende forskjell i menns og kvinners forhold til arbeidsmarkedet.

For menn er inntektsgivende arbeid en plikt, mens for kvinner er det en rettighet - en rettighet som imidlertid ikke nødvendigvis er sikret en gang for alle (Tornes, 1985). Kvinner har dermed en viss grad av valgfrihet i forhold til det å ta inntektsgivende arbeid - de trenger ikke benytte seg av sin rettighet hvis de ikke vil/må. Full likestilling vil imidlertid medføre at kvinner vil ha like stor plikt og rett som mannen til å ta sin del av det markedsarbeid som er nødvendig for å sikre familiens underhold, mens mannen vil ha samme rett og plikt som kvinnen til å ta del i det ulønnede arbeid i hjemmet.

¹ Skattestatistikkens andel med to-inntektsfamilier avviker noe fra den andelen to-inntektsfamilier vi finner i vårt materiale (71 prosent mot 60 prosent i vårt materiale (se avsnitt 1.5)). Årsaken til dette avviket kommer antakelig av at vi i vårt materiale baserer oss på opplysningen om yrkesaktivitet, over kalenderåret for å avgrense våre to-inntektsektepar. Dette gir en snevrere definisjon av to-inntektsektepar enn det skattestatistikken bruker, (se NOS, Skattestatistikk for den innteksdefinisjon som brukes der).

1.1.5. Arbeidsdelingen mellom kvinner og menn i familien

Menn og kvinner tilpasser seg forskjellig til de to arenaene arbeidsmarked og familie. Menns hovedvekt har ligget på arbeidsmarkedet; kvinners hovedvekt har ligget i familien.

Et uttrykk for dette er ulikheten i tid brukt til arbeid på de to arenaene (se f.eks. Grønmo og Lingsom, 1983, Lingsom og Ellingsæter 1983). Det ser imidlertid ut til å ha skjedd en forskyvning for kvinnes vedkommende fra arbeid i hjemmet til arbeid på markedet, samtidig som tid brukt til arbeid i hjemmet er redusert - uansett om kvinnen er yrkesaktiv eller ikke. Dette har imidlertid ikke ført til at menn har økt sin arbeidsinnsats i hjemmet. Det det betyr er at det rett og slett blir brukt mindre tid til husarbeid enn tidligere, uansett hva grunnen til dette kan være. Likevel er det slik at det fortsatt er en streng arbeidsdeling mellom kjønnene innad i husholdningen (se f.eks. Levekårsundersøkelsen 1980, NOS B 320) og at det daglige arbeid i hjemmet stort sett utføres av kona.

Fordi yrkesaktive kvinner tradisjonelt også har hatt ansvaret for arbeidet i familien, har rollekonflikten mellom lønnsarbeideren og familiearbeideren blitt studert for kvinner med lønnsarbeid, men i svært liten grad for menn. En har hittil antatt at menn kombinerer sine ulike roller uten særlig store problemer, mens yrkesaktive gifte kvinner antas å ha et problem (Moss Kanter, 1977). Det har til og med blitt hevdet at gifte menns yrkesrolle og familierolle forsterker hverandre og virker gjensidig støttende på forhandlingsposisjonen begge steder (Haavind 1984, Hoel 1982). Friedan (1982) hevder imidlertid at mange amerikanske menn i dag opplever en konflikt mellom satsing på karriere og det å kunne være mer sammen med sine barn.

1.2. Datagrunnlag

Den foreliggende analysen bygger i det alt vesentlige på data fra Levekårsundersøkelsen 1980 og koblinger foretatt med denne. Levekårsundersøkelsen er en landsomfattende utvalgsundersøkelse basert på et selvveiende utvalg av personer 16 -79 år. Utvalget til undersøkelsen er imidlertid trukket slik at vi også har et representativt utvalg av ektefeller. Utvalget og utvalgsprosedyren er nærmere beskrevet i Andersen (1982) og i NOS B 320 Levekårsundersøkelsen 1980. I alt har vi fått opplysninger om begge ektefellene i 1 230 ektepar. I tillegg til personopplysninger om en rekke levekårsområder, gir også undersøkelsen en rekke opplysninger om familien/husholdningen. (For innholdet i levekårsundersøkelsen, se Andersen, Hansen og Iversen (1981) og det vedlagte spørreskjema, vedlegg 1.) Levekårsundersøkelsen 1980 er også koblet med Inntektsundersøkelsen 1979 og skattebåndet for 1979. De økonomiske konsekvensene av bl.a. ektefellenes arbeidsmarkedstilpasninger blir imidlertid grundig analysert i et prosjekt om familiesituasjon og levekår (Andersen 1986)

I den foreliggende publikasjonen har vi bare benyttet oss av bivariat tabellanalyse. Dette legger selvsagt begrensninger på hvor langt resultatene kan tolkes, men det gir en bred oversikt over et felt hvor en hittil ikke har hatt særlig omfattende analyser på et landsomfattende materiale.

1.3. Familien som utgangspunkt

Familien er det sosiale system hvor ektepars beslutninger om arbeidsdelingen - både i hjemmet og på arbeidsmarkedet, tas. Den foreliggende analysen blir dermed en analyse av familien, og hvilke levekårsmessige og likestillingsmessige konsekvenser fordelingen av markedsarbeid mellom ektefellene har, både for den enkelte ektefelle og for paret som helhet.

Som nevnt har det skjedd en forskyvning fra én-inntektsfamilier - tradisjonelle familier - til to-inntektsfamilier - moderne familier. Årsaken til dette ligger i den økte yrkesdeltakingen blant gifte kvinner. Denne analysen blir derfor også en utdyping og videreføring av analyser som sikter mot å forklare variasjoner i gifte kvinners yrkesdeltaking. I tillegg til de mer individbaserte forklaringsfaktorer som det har vært vanlig å trekke inn i slike analyser, har vi også muligheter for å trekke inn egenskaper ved begge partene i et ektepar, og også egenskaper som kan karakterisere paret som par. Vi går over fra mer individbaserte analyser av arbeidstilbud til å analysere familiesituasjonens betydning for valg.

1.4. Ukentlig arbeidstid blant gifte kvinner og menn

Før vi går over til å beskrive ektepars tilpasninger til arbeidsmarkedet, vil vi belyse den ulike tilknytning til arbeidsmarkedet gifte kvinner og menn har, både hva angår deltakingsfrekvens og tid brukt til inntektsgivende arbeid. Dette er nødvendig bakgrunnsinformasjon for å forstå de ulike mål på arbeidsmarkedstilpasninger som vi kommer til å bruke i denne rapporten.

Tabell 1.1 viser arbeidsmarkedstilknytning for gifte kvinner og menn i vårt materiale.

Tabell 1.1. Andelen gifte kvinner og menn 16-79 år som er yrkesaktive. Ukentlig arbeidstid for yrkesaktive gifte kvinner og menn. Prosent

	Andelen yrkesaktive	I alt	Ukentlig arbeidstid				Tallet på yrkesaktive personer
			1-19 timer	20-34 timer	35-44 timer	45 timer og over	
Gifte kvinner	56	100	27	37	32	4	689
Gifte menn	83	100	1	2	64	33	1 021

Ikke-yrkesaktivitet er mye mer vanlig blant gifte kvinner enn blant gifte menn.

Men ulikheten i mengde arbeid utført er også stor. Nesten 2/3 av alle yrkesaktive gifte kvinner hadde en eller annen form for deltidsarbeid. Bare en liten minoritet hadde det vi kan kalle mertid, det vil si en arbeidstid på 45 timer i uka eller mer (Ellingsæter 1984). For de yrkesaktive gifte mennene var bildet et helt annet. Nesten 2/3 hadde en ukentlig arbeidstid som lå rundt 40 timer (35-44 timer), mens 1/3 arbeidet mertid. Deltid blant yrkesaktive gifte menn forekommer like sjelden som mertid gjør det blant yrkesaktive gifte kvinner. Samtidig er andelen som arbeider mertid blant yrkesaktive gifte menn faktisk noe større enn andelen som arbeider kort deltid blant yrkesaktive gifte kvinner, 33 prosent mot 27 prosent.

Denne ulikheten i fordelingen av gifte kvinner og menns mengde markedsarbeid utført stemmer også godt overens med de resultater Strømsheim (1983) har kommet fram til på grunnlag av opplysninger fra arbeidskraftundersøkelsene. Selv om hennes resultater bygger på ektepar med barn, gjelder hennes konklusjoner om at det er mye større spredning i arbeidstid for mødre enn for fedre også som en beskrivelse av arbeidstidsvalgene hos våre gifte kvinner og menn.

At gifte kvinner og menn, og ikke minst mødre og fedre, har en ulik fordeling av sin ukentlige arbeidstid lar seg for eksempel lett forklare med henvisning til den kjønnsbestemte arbeidsdelingen i familien, særlig i småbarnsfasen (se f.eks. Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81, NOS, Statistisk Sentralbyrå og Lingsom og Ellingsæter 1983).

Spørsmålet kan imidlertid likevel stilles om den arbeidstiden en person har, er den optimale arbeidstiden for vedkommende.

Ønsker f.eks. gifte kvinner lengre ukentlig arbeidstid? Kunne gifte menn tenke seg en kortere ukentlig arbeidstid?

Levekårsundersøkelsen gir opplysninger om vurdering av arbeidstiden for ansatte gifte kvinner og menn¹. Resultatene er vist i tabellene 1.2 og 1.3.

¹ I spørsmålet som er stilt har en bare spurt om vurdering av nåværende arbeidstid og om kortere eller lengre arbeidstid ville passe bedre (spm. 42 i vedlegg 1). Det ligger ikke i spørsmålet noen begrensninger i under hvilke betingelser en kunne ønske kortere/lengre arbeidstid. Slike forhold er grundig undersøkt i en intervjuundersøkelse om ønsker om arbeidstid som er gjennomført i 1985.

Våre data gir oss ingen opplysninger om hvorfor folk har den ukentlige arbeidstid de faktisk har.

Vi vet altså f.eks. ikke om den ukentlige arbeidstiden, enten den er heltid eller deltid, er bestemt av arbeidsmarkedsmessige forhold - det finnes ikke noen akseptable arbeidstilbud med annen ukentlig arbeidstid - eller av økonomiske forhold - hvor mye inntektsgivende arbeid som er nødvendig for å opprettholde en gitt økonomisk standard.

Det ser imidlertid ikke ut som om deltidsarbeid er en arbeidsmarkedstilpasning som i særlig grad er ufrivillig påtvunget gifte kvinner, selv om 7 prosent av de med den korteste arbeidstiden mente at lengre arbeidstid ville passet bedre. Det riktige er nok å si at valg av deltid har vært en gunstig løsning som har gjort det mulig å kombinere lønnsarbeid med arbeid i hjemmet på en svært tilfredsstillende måte. Heltidsarbeid ser derimot ut til å være mindre ønskelig. Nesten halvparten av gifte kvinner med heltidsarbeid (45 prosent) mente at kortere arbeidstid ville passe bedre. Hvorfor, og under hvilke betingelser, sier våre data som nevnt ingenting om. Men en tolkning kan være at så lenge den kjønnsmessige arbeidsdelingen både i hjem og arbeidsliv ikke endres, og at normal arbeidstid er så lang som den er, vil det være for slitsomt med to heltidsansatte personer i en familie, hvorav den ene har hovedansvaret for hjemmearbeidet.

En arbeidstid omtrent tilsvarende den lovbestemte normalarbeidstiden ser ut til å fungere godt for de fleste gifte menn som har en slik arbeidstid (tabell 1.3).

Tabell 1.2. Ansatte gifte kvinner i grupper for ukentlig arbeidstid, etter vurdering av nåværende arbeidstid. Prosent

Ukentlig arbeidstid	I alt	Nåværende arbeidstid passer best	Kortere arbeidstid passer bedre	Lengre arbeidstid passer bedre	Tallet på ansatte gifte kvinner
Alle	100	77	20	3	595
1-19 timer	100	91	1	7	148
20-34 "	100	89	9	2	219
35-44 "	100	55	45	-	204
45 timer og over	100	:	:	:	13

Tabell 1.3. Ansatte gifte menn i grupper for ukentlig arbeidstid, etter vurdering av nåværende arbeidstid. Prosent

Ukentlig arbeidstid	I alt	Nåværende arbeidstid passer best	Kortere arbeidstid passer bedre	Lengre arbeidstid passer bedre	Tallet på ansatte gifte menn
Alle	100	75	24	2	823
1-19 timer	100	:	:	:	8
20-34 "	100	:	:	:	18
35-44 "	100	80	19	1	607
45 timer og over	100	57	41	2	186

For gifte menn er det også for lang arbeidstid som er et problem. Dette gjelder særlig for dem som arbeider 45 timer i uka eller mer. Blant disse var det rundt 40 prosent som mente at kortere arbeidstid ville passe bedre. En mulig tolkning av dette kan være at så lang arbeidstid velges fordi økonomiske behov tilsier det, og at arbeidstiden vil bli redusert dersom dette vil være mulig, enten ved at kona går ut i inntektsgivende arbeid, eller øker sin mengde lønnsarbeid.

Spørsmålet blir videre hvordan ektepar vurderer den ukentlige arbeidstiden. I hvor stor grad vurderer ektefeller den arbeidstiden hver av dem har som den arbeidstiden som passer best? Vi må antakelig regne med at det utgjør et problem for ektepar når en eller begge ektefellene er misfornøyde med sin ukentlige arbeidstid. Særlig problematisk må det være når begge ektefellene ønsker en annen arbeidstid.

Blant 62 prosent av ekteparene syntes begge ektefellene at den nåværende arbeidstid passet best. I 13 prosent av ekteparene syntes ektemannen at hans nåværende arbeidstid passet best, mens kona gjerne ville ha kortere arbeidstid. I omtrent like stor andel av ekteparene (14 prosent) syntes kona at nåværende arbeidstid passet best, mens mannen gjerne ville ha kortere arbeidstid. I 8 prosent av ekteparene syntes både ektemannen og kona at kortere arbeidstid ville passe bedre. Det var svært få ektepar der en av ektefellene ville ha lengre arbeidstid (3 prosent) og det forekom ikke at begge to syntes at lengre arbeidstid ville passe bedre.

Det kan altså slås fast at blant de ektepar der begge ektefellene er ansatte, det vil si til en viss grad er nødt til å tilpasse seg arbeidsmarkedets tilbuds- og etterspørselsmekanismer, var det vel en tredjedel som ikke hadde funnet en tilpasning i mengde tid brukt til lønnsarbeid som begge syntes er passe. Nesten 10 prosent av ekteparene hadde en tilpasning i mengde tid som ingen av ektefellene syntes var passe. For så å si alle som ønsket en annen arbeidstid enn den de hadde, var det en nedkorting av arbeidstiden som var ønskelig.

1.5. Mål på arbeidsmarkedstilpasninger brukt i denne rapporten

Dette prosjektet er i første omgang rettet mot ektepars deltaking på ulike områder: i arbeidsliv, fritid, organisasjoner osv. Vi har i mindre grad vært opptatt av hvordan ektepar ordner seg rent organisatorisk innad i familien og utad for å kunne delta på den måten de gjør. Dette er imidlertid tema for et eget prosjekt om dagliglivets organisering ved Institutt for Samfunnsforskning.

At det er deltaking mer enn organisering som har vært hovedinteressen i prosjektet viser seg også i de mål på arbeidsmarkedstilpasning vi har brukt i denne analysen.

Vi har konstruert ulike mål for mengde arbeid utført og fordelingen av dette arbeidet mellom ektefellene, som mål på arbeidsmarkedstilpasninger.

Følgende mål på arbeidsmarkedstilpasning er konstruert

- Samlet mengde arbeid utført ukentlig
- Konas andel av den samlede mengde arbeid utført
- To mål for sammenhengen mellom mannens og konas ukentlige arbeidstider
- Ekteparets arbeidsmengde i løpet av et kalenderår (1979)

Hvordan ekteparene fordeler seg på disse ulike målene, er vist nedenfor.

Vi viser her fordelingen på alle ektepar i vårt materiale. I analysen av variasjoner i disse tilpasningene har vi holdt ektepar der mannen var pensjonist, utenfor.

Tilpasning 1: Total mengde inntektsgivende arbeid utført av ekteparet pr. uke; det vil si konas samlede arbeidstid i hoved- og biyrke + mannens samlede arbeidstid i hoved- og biyrke

Verken kone eller mann er yrkesaktive	= 12 prosent
Opp til 40 timers samlet arbeidstid pr. uke	= 24 prosent
41-50 timer samlet arbeidstid pr. uke	= 12 prosent
51-70 timer samlet arbeidstid pr. uke	= 25 prosent
71 timer og over i samlet arbeidstid pr. uke	= 26 prosent

Tilpasning 2: Konas andel av den samlede mengde markedsarbeid i familien

Kona er ikke yrkesaktiv	= 44 prosent
Kona bidrar med opp til 1/3 av det samlede markedsarbeid	= 21 prosent
Kona bidrar med fra 1/3 til halvparten av det samlede markedsarbeid	= 22 prosent
Kona bidrar med mer enn halvparten av det samlede markedsarbeid	= 13 prosent

Tilpasning 3: Manns og kones ukentlige arbeidstider¹, versjon 1

Verken mann eller kone er yrkesaktive	= 12 prosent
Kona er ikke yrkesaktiv/mannen arbeider minst heltid	= 30 prosent
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	= 13 prosent
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	= 19 prosent
Kona arbeider minst heltid, mannen arbeider minst heltid	= 18 prosent
Kona er yrkesaktiv/mannen er ikke yrkesaktiv)
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen har deltid) Andre til-
Kona er yrkesaktiv, mannen har deltid) pasninger = 8 prosent

¹ Kort deltid = 1-19 timer pr. uke.
Lang deltid = 20-34 timer pr. uke.
Heltid = 35 timer og mer pr. uke.

Tilpasning 4: Mann og kones ukentlige arbeidstider¹, versjon 2

Verken mann eller kone er yrkesaktive	= 12 prosent
Kona er ikke yrkesaktiv/mannen arbeider normalt eller mindre	= 22 prosent
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	= 10 prosent
Kona er yrkesaktiv/mannen arbeider normalt eller mindre	= 35 prosent
Kona er yrkesaktiv/mannen arbeider mertid	= 17 prosent
Kona er yrkesaktiv/mannen er ikke yrkesaktiv	= 4 prosent

¹ Normaltid eller mindre = 44 timer pr. uke eller mindre.
Mertid = 45 timer pr. uke eller mer.

Tilpasning 5: Yrkesaktivitet i 1979

Denne variabelen har følgende grupper:

Ingen av ektefellene var yrkesaktive siste 12 måneder	= 9 prosent
Kona var ikke yrkesaktiv/mannen var yrkesaktiv	= 27 prosent
Kona arbeidet under 1 000 timer/mannen var yrkesaktiv	= 29 prosent
Kona arbeidet 1 000 timer eller mer/mannen var yrkesaktiv	= 32 prosent
Kona var yrkesaktiv/mannen ikke	= 4 prosent

Tilpasning 1 måler hvor mye tid pr. uke ekteparet bruker til inntektsgivende arbeid pr. uke - uansett hvem av ektefellene det er som utfører det.

Tilpasning 2 er et mål på likestilling med hensyn til ektefellenes arbeidsmarkedsdeltaking. Full likestilling ville innebære samme ukentlige arbeidstid for begge ektefeller, og kona ville dermed bidra med halvparten av det samlede utførte markedsarbeid.

Tilpasning 3 og tilpasning 4 går mer direkte på fordelingen av den ukentlige arbeidstiden ektefellene imellom.

De tar utgangspunkt i det velkjente faktum at gifte kvinner og menn har en helt forskjellig tidsmessig tilpasning til arbeidsmarkedet (se avsnitt 1.4).

Deltid er en typisk "kvinnetilpasning", mens "mertid" er en typisk "mannstilpasning".

Tilpasning 3 tar særlig hensyn til det at deltid er en vanlig tilpasning blant kvinner, mens tilpasning 4 tar hensyn til at mertid er en vanlig tilpasning blant menn.

Ved å kombinere disse to tilpasningene kan en så få variasjonene i begge ektefellers arbeidstid.

Kombinasjon av tilpasning 3 og tilpasning 4

Ingen av ektefellene er yrkesaktive	= 12 prosent
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	= 20 prosent
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	= 10 prosent
Mannen arbeider normalt, kona arbeider kort deltid	= 9 prosent
Mannen arbeider normalt, kona arbeider lang deltid	= 12 prosent
Mannen arbeider normalt, kona arbeider heltid	= 13 prosent
Mannen arbeider mertid, kona arbeider kort deltid	= 4 prosent
Mannen arbeider mertid, kona arbeider lang deltid	= 7 prosent
Mannen arbeider mertid, kona arbeider heltid	= 5 prosent
Andre tilpasninger	= 8 prosent

Dette tilpasningsmønsteret er ikke brukt gjennomgående i denne rapporten. Grunnen er blant annet at flere av kategoriene inneholder få ektepar.

Vi skal imidlertid se hvorvidt konas grad av yrkesaktivitet er forskjellig alt ettersom mannen arbeider normalt eller mertid. Med andre ord: Kompenseres lang ukentlig arbeidstid for mannen enten med ikke-yrkesaktivitet eller med kortere ukentlig arbeidstid for kona?

Tabell 1.4. Gifte kvinner i grupper for ektemannens ukentlige arbeidstid, etter egen yrkesaktivitet

	I alt	Ikke yrkesaktive	Gifte kvinners yrkesaktivitet			Tallet på ektepar
			Kort deltid	Lang deltid	Heltid	
Mannen arbeider normalt	100	38	17	22	24	657
Mannen arbeider mertid	100	38	16	25	20	328

Resultatene i tabell 1.4 tyder på at det ikke foreligger noen slik kompensasjon. Konas grad av yrkesaktivitet ser ikke ut til å variere med mannens ukentlige arbeidstid.

Dette resultatet stemmer godt overens med konklusjoner som Lingsom og Ellingsæter (1983) trekker på grunnlag av resultater fra tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81. De sier at "gifte kvinners gjennomsnittlige arbeidstid varierte lite med ektefellens ukentlige arbeidstid. Det kan se ut som om det eksisterer to separate vanlige arbeidstidsmønstre, ukentlig "normal-arbeidstid" for mannen og redusert arbeidstid for kvinnen, og at det er uvanlig at kvinnens yrkesaktivitet medfører en reduksjon i mannens".

Tilpasning 5 går på ektefellenes tilpasning til arbeidsmarkedet over kalenderåret.

Mann yrkesaktiv innbefatter alle menn med noe yrkesaktivitet i 1979. Men i og med at det mest dominerende mønster var at menn enten ikke var yrkesaktive i det hele tatt (15,7 prosent) eller hadde 1 300 timer eller mer (79,5 prosent) innebærer ikke dette at vi får en svært heterogen masse. Menn med arbeidstid under 1 300 timer fordelte seg slik:

Under 100 timer:	= 0,9 prosent
100 - 499 timer:	= 1,8 prosent
500 - 999 " :	= 2,8 prosent
1 000 - 1 299 " :	= 2,4 prosent

For kvinnene har vi slått sammen 1 000 - 1 299 timer og 1 300 timer og mer. Dette kan selvsagt også diskuteres. 122 kvinner - eller 9,9 prosent var i gruppen 1 000 - 1 299 timer, mens 288 eller 23,4 prosent hadde 1 300 timer eller mer.

1 000 timer eller mer har imidlertid ofte blitt brukt som et mål på kvinners yrkesaktivitet, for eksempel i folketellingene, derfor trakk vi grensen her.

Tilpasning 5 tar altså opp mengde inntektsgivende arbeid og fordelingen ektefellene i mellom over kalenderåret. Det er dette målet som gir oss sammenliknbarhet, f.eks. med data fra skattestatistikken og inntektsundersøkelsen. Sammenhengen mellom dette målet og de andre tilpasningsmålene må imidlertid antas å være stor. De fleste som vanligvis hadde inntektsgivende arbeid på intervjutidspunktet hadde det også i 1979, og også omtrent av samme omfang ukentlig. Noen av de som hadde inntektsgivende arbeid i 1979 vil imidlertid ha gått ut av arbeidsstyrken, blant annet på grunn av oppnådd pensjonsalder. Andre vil ha startet opp med inntektsgivende arbeid i løpet av året, og dermed blitt registrert med lite inntektsgivende arbeid i 1979, mens de arbeidet full tid på intervjutidspunktet. Slik vi har laget tilpasningsmålet vil dette bare ha betydning for kvinner.

1.6. Andre måter å måle tilpasning til arbeidsmarkedet på

De mål på tilpasninger til arbeidsmarkedet som vi bruker i denne rapporten går i sin helhet ut fra mengden arbeid et ektepar utfører på arbeidsmarkedet. Det sentrale har blant annet vært hvordan ektefellene har fordelt denne samlede mengde arbeid seg i mellom; over uken og over året.

Det kan imidlertid godt tenkes andre typer mål for ektepars tilpasninger til arbeidsmarkedet.

Et slikt mål kan være ekteparets organisering av lønnsarbeidet over døgnet. Ulike måter å kombinere daglige arbeidstider på, kan blant annet være en løsning på problemer i forbindelse med tilsyn av barn. Vi vet lite om hvordan ektefellenes organisering av arbeidstiden passer til hverandre. En tilpasning der begge arbeider innenfor det som blir kalt for dagtid, kan for eksempel innebære store variasjoner.

I denne rapporten gå vi ikke nærmere inn på organiseringen av ektefellenes arbeidstid over døgnet. Når vi seinere tar opp konsekvenser av ulike tilpasninger, blir heller ikke denne formen for tilpasning tatt med. Vi har imidlertid sett på sammenhengen mellom hver enkelt ektefelles arbeidstidsordning og de mål på tilpasning til arbeidsmarkedet som er brukt i denne rapporten.

Andre mål på tilpasning kan gå på hva slags arbeid ektefellene utfører og hvor sterk deres tilknytning til arbeidet er. Vi har laget et grovt mål på en slik kvalitativ tilpasning. Denne har vi kalt karriereorientering. Dette målet er operasjonalisert ved hjelp av sosioøkonomisk gruppe og utdanning. Personer som er ufaglærte arbeidere, faglærte arbeidere, lavere funksjonærer eller funksjonærer på mellomnivå med lite utdanning har vi antatt har arbeid som ikke kan kalles karriereorientert. Personer som arbeider som funksjonærer på mellomnivå med relativt høy utdanning og funksjonærer på høyere nivå og selvstendige utenom jord- og skogbruk, har vi antatt har arbeid som kan kalles karriereorientert. Bønder og fiskere har vi holdt utenfor som en egen gruppe.

I den foreliggende analysen har vi bare brukt karriereorientering som en blant en rekke forklaringsvariable når det gjelder variasjoner i mengde arbeid utført og fordelingen ektefellenes ukentlige arbeidstid. Vi har ikke sett på om ulikhet i karriereorientering gir seg noe utslag i leveårsforskjeller. Det er antakelig heller ikke rimelig å tro at dette ville være tilfelle for mange av de konsekvensene vi har sett på. Et unntak vil muligens være arbeidsdeling i hjemmet. En kan kanskje tenke seg at ektepar der bare mannen er karriereorientert vil være mindre likestilt i husarbeidet enn andre ektepar. Hvis en derimot ser på beslutningsprosesser innenfor familien, er det grunn til å tro at ektepar der begge er karriereorientert er mer likestilt enn andre typer ektepar. Særlig gjelder dette beslutning som dreier seg om bevegelser - både horisontalt og vertikalt - på arbeidsmarkedet (se f.eks. Gowler and Legge, 1983).

1.7. Ektefellers arbeidsmarkedstilpasninger - en forståelsesramme

For en fullstendig analyse av ektefellers arbeidsmarkedstilpasninger, både hva angår variasjoner og konsekvenser, er det nødvendig å ta utgangspunkt i en rekke forhold på samfunnsnivå. Dette er forhold som danner de betingelser individuelle ektepar tar sine arbeidsmarkedsbeslutninger innenfor og som konsekvensene av disse beslutningene vurderes ut fra.

Følgende forhold bør trekkes inn:

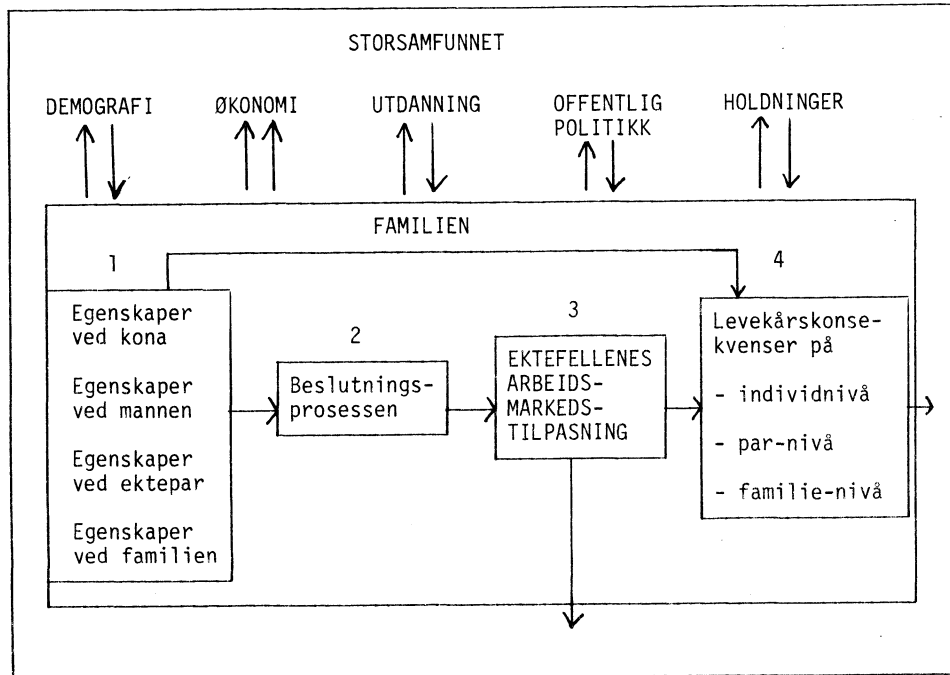
- Demografi: f.eks. ekteskapsfrekvens
ekteskapsalder
skilsmissehyppighet
fruktbarhetsmønster, dvs. antall barn
tidsplassing av barnefødsler og tidsavstand mellom barnefødsler
- Økonomi: f.eks. arbeidsmarked - tilbud og etterspørsel
næringsstruktur
arbeidsledighet
økonomisk veksttakt
ny teknologi
- Utdanning: f.eks. type - tilbud og etterspørsel
nivå-økning
fagutdanning versus allmennutdanning
- Offentlig politikk
 - a) gjennom det offentlige som arbeidsgiver gjennom økte offentlige/statlige budsjetter
 - b) gjennom politikk med hensyn til f.eks.
 - skattepolitikk/overføringer
 - boligpolitikk
 - likestillingspolitikk
 - familiepolitikk
 - utdanningspolitikk
 - arbeidsmarkedspolitik
 - bl.a. arbeidstidsreformer
 - åpningstider
 - barnehageutbygging
- Holdninger: f.eks. holdninger til gifte kvinners yrkesaktivitet
rolle/ansvars- og arbeidsfordeling innen familien

Disse forhold virker inn på og blir i sin tur påvirket av det som skjer innen den enkelte familie. Det gjelder både de valg som treffes og hvilke konsekvenser disse valg får. Her spiller også egenskaper ved de enkelte familiemedlemmer, ved ekteparet og ved husholdningen inn.

Dette komplekse samspillet kan illustreres skjematisk på følgende måte (figur 1.1). Pilene og deres retning angir hvilke sammenhenger som antas å foreligge, og i hvilken retning sammenhengene synes å gå. Dobbeltpilene angir at det er gjensidig avhengighet mellom ulike deler av modellen.

Det er nettopp denne gjensidige avhengigheten mellom det som skjer innen familien, familien som sosialt system, og mellom familien og storsamfunnet rundt som det er viktig å ta hensyn til.

Figur 1.1.

Våre data gir oss bare mulighet for å studere de empiriske sammenhengene mellom boks 1 og 3 i modellen og mellom boks 1, 3 og 4. De andre elementene i modellen vil imidlertid bli trukket inn når de empiriske sammenhenger skal tolkes.

Særlig viktig i denne forbindelse blir beslutningsprosessene innad i familien, selv om vi altså ikke har empiri til å belyse disse direkte.

Vårt datamateriale er Levekårsundersøkelsen 1980 - en landsomfattende intervjuundersøkelse (se avsnitt 1.2). Dette er en tverrsnittsundersøkelse som ikke gir oss muligheter for å studere prosesser - bare resultatet av prosesser.

Geerken og Gove (1983) har skissert en del av de problemer som en møter når en skal analysere komplekse beslutningsprosesser i familier ved hjelp av data samlet inn gjennom strukturerte intervju, og særlig når dataene ikke er samlet inn med dette for øye, men for å belyse resultatet av slike avgjørelsesprosesser.

En slik empirisk studie som den vi gjør vil uunngåelig måtte innebære forenklinger av begreper og variable. Operasjonaliseringen av begreper som inngår i ulike teorier om avgjørelsesprosesser vil måtte bli svært grov. For eksempel vet vi fra annen forskning og også fra dagligdagse eksempler at

viktige familiebeslutninger, som for eksempel en mors/hustrus beslutning om å ta inntektsgivende arbeid eller arbeidsdelingen innad i familien, ofte kan være et resultat av svært omfattende forhandlingsprosesser (Haavind, 1984). Disse prosessene inkluderer elementer av makt, så vel som elemente av kjærlighet og tillit (Haavind, 1982). Bare gjennom detaljerte dybdestudier av slike prosesser kan en få en oppfatning av hvordan avgjørelser treffes i familier. Den statistiske tilnæringsmåten som vi bruker, gir oss ikke innblikk i disse prosessene.

Likevel, vi kan trekke på ulike teoretiske tilnæringsmåter når vi skal forklare ulikheter i valg av arbeidsmarkedstilpasninger i familier.

I denne rapporten skal vi ikke gå nærmere inn på de ulike teoriene som kan være fruktbare. Imidlertid kan teorier både med utgangspunkt i sosiologi og økonomi brukes. I sosiologi kan en f.eks. forsøke å analysere avgjørelsesprosesser i familier i lys av rolleteori og/eller konfliktteori. I økonomi kan en forsøke å analysere dem ved hjelp av tidsnyttingsmodeller og/eller human capital teorier.

Selv om våre data ikke kan brukes direkte til å si om disse teoretiske tilnæringsmåtene er sanne eller ikke, kan vi trekke på forskning med andre metodiske tilnæringer, og som mer direkte tar opp beslutningsprosesser i familier, hvordan de foregår, og hvilke faktorer som blir tillagt vekt når beslutningene treffes (se f.eks. Haavind 1984, Strømsheim 1983, Kalleberg 1983, Scanzoni og Szinovacz 1980, for noen slike undersøkelser).

Slike undersøkelser kan brukes til å sannsynliggjøre at en teoretisk tilnæringsmåte er fruktbar for den problemstillingen vi studerer. Avhengig av teoretisk utgangspunkt vil en legge ulik vekt både på typer av forklaringsvariable og på typer av konsekvensvariable. Valg av perspektiv en ser beslutningsprosessen ut fra, vil ha betydning. En vil antakelig vurdere beslutningsprosessen forskjellig alt etter om en ser den ut fra en teori om maktforhold i familien - en konfliktmodell eller ut fra en teori om nyttemaksimering for familien - en harmonimodell.

Et problem som vi vil støte på, er imidlertid at ulike teoretiske utgangspunkt vil forutsi samme resultat av avgjørelsesprosesser - i alle fall med de variable vi kan bruke for å måle de enkelte delene i de aktuelle teoriene/modellene. For eksempel vil både en konfliktmodell og en tidsnyttingsmodell forutsi at utdanningsnivået hos hver av ektefellene vil ha betydning for valg av arbeidsmarkedstilpasning, og slik at den av ektefellene med høyest utdanningsnivå vil bruke mest tid til inntektsgivende arbeid. Det vil derfor bli svært vanskelig å sette ulike teoretiske tilnæringer opp mot hverandre og gjennom den empirien vi har tilgang til sannsynliggjøre om det er den ene eller andre tilnærmingen som er mest dekkende for å beskrive avgjørelsesprosesser i familier.

2. VARIASJONER I EKTEPARS TILPASNINGER TIL ARBEIDSMARKEDET

Forut for et gitt valg av arbeidsmarkedstilpasninger ligger det en beslutningsprosess - mer eller mindre uttalt riktignok - innad i familien.

Resultatet av denne prosessen - fordelingen av markedsarbeid mellom ektefellene - avhenger av en rekke forhold, både på individ-, familie- og samfunnsnivå. Faktorer som er vist påvirker kvinners yrkesaktivitet blir særlig viktige, så som

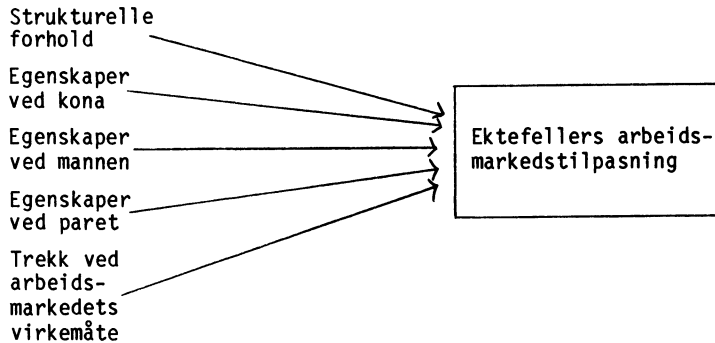
- 1) individuelle kjennemerker, f.eks. alder, utdanning.
- 2) kjennemerker ved familien som f.eks. antall barn, barnas alder
- 3) trekk ved arbeidsmarkedets virkemåte, som f.eks. tilbud av ulike typer arbeid, avkastning av ulike typer arbeid
- 4) strukturelle forhold, så som yrkes- og næringsstruktur, tilbud av barnehageplasser

Ektemannens posisjon på arbeidsmarkedet vil også være av vesentlig betydning. Hvorvidt han har mulighet for å opprettholde en ønsket økonomisk standard eller ikke gjennom sitt markedsarbeid alene, vil påvirke konas sjanser/muligheter for å ta eller ikke ta markedsarbeid.

Når avgjørelser om fordeling av markedsarbeid skal tas, vil også forholdet mellom f.eks. mannens og konas inntjeningssevne på arbeidsmarkedet spille inn. Hvordan dette vurderes vil ha betydning. Egenskaper ved ekteparet som par vil derfor også ha betydning for en analyse av variasjoner i arbeidsmarkedstilpasninger.

Uansett hvilke mål på tilpasning til arbeidsmarkedet som blir brukt vil vi altså forvente at det er variasjoner i tilpasningen etter en rekke kjennemerker på ulike nivåer. De typer av forklaringsvariable som er viktige kan skisseres slik:

Figur 2.1.

I denne rapporten har vi bare sett på de enkle empiriske sammenhenger mellom en rekke egenskaper ved kona, ved mannen og ved ekteparet som det kan være rimelig å anta vil ha betydning for hvilke arbeidsmarkedstilpasninger et ektepar vil velge. Vi har ikke gjort bruk av multivariate teknikker for å se på hva slags forklaringskraft de enkelte variable har når de andre variablene i modellen er holdt konstante. Derved vil vi finne fram til de faktorer som ser ut til å ha en forklaringskraft, og til hvilke faktorer som kan kuttes ut i seinere analyser. Rapporten er altså rent beskrivende, årsaksforklaringer er ikke trukket inn.

Følgende variable er trukket inn i analysen:

Egenskaper ved kona:

- alder
- utdanning
- helse, målt ved
 - a) bevegelseshemming
 - b) begrensninger i arbeidsevne
- trekk ved konas yrkesaktivitet
 - a) yrke
 - b) sosioøkonomisk gruppe
 - c) arbeidstidsordning
 - d) karriereorientering
 - e) timelønn

Egenskaper ved mannen:

- alder
- utdanning
- helse, målt ved
 - a) bevegelseshemming
 - b) begrensninger i arbeidsevne
- trekk ved mannens yrkesaktivitet
 - a) yrke
 - b) sosioøkonomisk gruppe
 - c) arbeidstidsordning
 - d) karriereorientering
 - e) timelønn

Egenskaper ved paret/husholdningen:

- forholdet mellom mannens og konas alder
- arbeidsbelastning i hjemmet målt ved:
 - a) familiefase
 - b) antall barn og yngste barns alder
- forholdet mellom mannens og konas utdanning
- parets helse:
 - a) bevegelseshemming
 - b) begrensninger i arbeidsevne
- geografisk lokalisering målt ved:
 - a) landsdel
 - b) bostedets urbaniseringsgrad
- trekk ved parets yrkesaktivitet
 - a) arbeidstidsordning
 - b) karriereorientering
 - c) timelønn

Som vi ser, er det stort sett de samme variablene som går igjen som forklaringsvariable, enten vi har gruppert dem som egenskaper ved kona, ved mannen eller ved ekteparet. I gjennomgangen av de empiriske resultatene tar vi derfor for oss én forklaringsfaktor av gangen, og ser om den har noen betydning alt etter som det er kona, mannen eller paret vi tar utgangspunkt i. Vi kommer som nevnt ikke til å presentere noen multivariate analyser som kan vise den relative betydningen av ulike kjennemerker. Derfor kan vi heller ikke på grunnlag av den foreliggende analysen fastslå hvorvidt de sammenhenger vi har funnet vil vise seg å holde også når vi trekker inn flere forklaringsfaktorer samtidig. Det er for eksempel klart at det er en sammenheng mellom flere av forklaringsvariablene. Dette gjelder helt opplagt for alder og utdanning, alder og helse, men også når det gjelder de variable som er brukt for å forklare trekk ved yrkesaktiviteten kan vi forvente en viss korrelasjon.

Likefullt vil toveistabeller som viser sammenhengen mellom ulike bakgrunnskjennermerker og ektepars arbeidsmarkedstilpasninger gi et verdifullt første-inntrykk av hva som påvirker ektepars valg på dette området.

I Levekårsundersøkelsen 1980 har vi opplysninger fra begge ektefellene i 1 230 ektepar. Fordi det som nevnt er en sammenheng mellom alder og en rekke av de andre forklaringsvariable vi har brukt, har vi holdt ektepar der mannen er pensjonist utenfor når det er variasjoner i tilpasninger som blir beskrevet. Dette gir oss 1 089 ektepar som grunnlag for analysen.

Når vi kommer til konsekvenser av ulike tilpasninger, har vi imidlertid tatt pensjonistekteparene med.

I tabellkommentarene har vi stort sett konsentrert oss om de tre første tilpasningsmålene, og det er disse som er vist i tekstdelen. Tabellene som viser variasjoner i tilpasning 4 og 5 er gitt i vedlegg bak kapittel 2. Kommentarer til disse tabellene er bare gitt der disse tabellene viser særlig interessante sammenhenger, og som ikke kan leses ut av de andre tabellene.

2.1. Egenskaper ved kona, mannen og ekteparet

2.1.1. Alder

Vi vet fra tidligere forskning at det er en sammenheng mellom alder og gifte kvinners yrkesaktivitet. Det er to grunner til at vi får en slik sammenheng. For det første har vi med en kohorteffekt å gjøre. Eldre kvinner har i mindre grad enn andre kvinner blitt rekruttert til inntektsgivende arbeid. For det andre har vi med en familiefaseeffekt å gjøre. Kvinner i den mest belastende barneomsorgsfasen er i mindre grad yrkesaktive enn kvinner som er i andre familiefaser. Dette gjør at vi forventer en sammenheng mellom konas alder og ekteparets tilpasning til arbeidsmarkedet som er slik at innslaget av én-inntektsfamilier er størst i ektepar der kona er relativt ung og der kona er relativt gammel.

I og med at vi bare ser på variasjoner i arbeidsmarkedstilpasninger for ektepar der mannen ikke er pensjonist, regner vi ikke med at mannens alder har noen særlig selvstendig betydning på hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet ekteparet har.

Vi antyder seinere at mannen kan øke sin arbeidsmengde i perioder når kona er ute av arbeidsmarkedet på grunn av omsorg for små barn. Dette vil i tilfelle bare slå ut for det målet på tilpasning der det at mannen arbeider mer tid er tatt inn.

En kunne også tenke seg at forholdet mellom ektefellenes alder ville ha noe å si for valg av tilpasning til arbeidsmarkedet. En kunne kanskje tenke seg at ektepar som var jevnaldrende ville ha en mer likestilt innstilling til arbeidsmarkedsdeltaking enn ektepar der aldersforskjellen var stor, og særlig der mannen var mye eldre enn kona. Vi har derfor også laget en variabel som måler aldersforskjellen i ekteparene.

Denne variabelen har følgende grupper:

- Mannen er minst 10 år eldre enn kona, 5 prosent
- Mannen er 6-10 år eldre enn kona, 14 prosent
- Mannen er 3-5 år eldre enn kona, 27 prosent
- Mannen er 1-2 år eldre enn kona, 27 prosent
- Ektefellene er like gamle, 11 prosent
- Kona er eldre enn mannen, 16 prosent.

2.1.1.1. Konas alder

Mest inntektsgivende arbeid pr. uke utførte ektepar der kona var mellom 30 og 44 år (tabell 2.1). Minst inntektsgivende arbeid utførte ektepar der kona var over 60 år. I denne gruppen var også andelen ektepar der ingen av ektefellene var yrkesaktive størst, 15 prosent mot 4 prosent av alle ektepar. Mest likestilte med hensyn til arbeidsmarkedsdeltaking var ektepar der kona var mellom 30 og 60 år (tabell 2.2).

Andelen tradisjonelle en-inntektsekterpar (mann yrkesaktiv på minst heltid med hjemmевærende kone) var som ventet størst i ektepar med de eldste og yngste konene, 42 prosent i begge gruppene (tabell 2.3). Andelen ektepar der begge ektefellene arbeidet heltid var lavest når kona var over 60 år - ellers var det ingen forskjeller i denne andelen etter konas alder.

Uansett hvilket mål på arbeidsmarkedstilpasning vi ser på, er det altså slik at konas alder har betydning for valg av arbeidsmarkedstilpasning. Det er i aldersgruppen 30-59 år at kvinnes arbeidsmarkedsdeltaking er størst, og dermed andelen to-inntektsekterpar er størst. Det er da også slik at det er når kona er i denne aldersgruppen at den samlede inntektsgivende arbeidsmengden ekteparet utfører er størst. Imidlertid går det klar fram at i to-inntektsfamilier er det mest vanlig at mannen arbeider minst heltid og at kona har en eller annen form for deltidsordning. Dette gjelder uansett konas alder.

2.1.1.2. Mannens alder

For mannens vedkommende regner vi ikke med at alderen i seg selv spiller noen stor rolle for valg av arbeidsmarkedstilpasning, men alder kan f.eks. være indikator på økonomiske behov (familieetableringsfase) og indikator på holdninger til gifte kvinners yrkesaktivitet. Eldre menn kan ha en mer

negativ holdning til gifte kvinners yrkesdeltaking enn det yngre menn har, mens yngre menn i familie-etableringsfasen har større økonomiske behov.

Ekteemannens alder har sammenheng med tilpasning til arbeidsmarkedet (tabell 2.1 til tabell 2.3) og sammenhengene var stort sett de samme som de vi fant for konas alder og arbeidsmarkedstilpasning. En grunn til dette er naturligvis den sterke sammenhengen mellom ektefellenes alder. Imidlertid er det en tendens til at andelen menn som arbeidet mertid er størst blant menn 30 - 44 år (vedleggstabell 2.33). Dette kan tyde på at menn i familieetableringsfasen øker sitt markedsarbeid.

2.1.1.3. Forholdet mellom konas og mannens alder

Det viser seg at denne variabelen ikke har noen særlig sammenheng med ektepars arbeidsmarkeds-tilpasninger. Disse tabellene er derfor ikke vist. Det kan imidlertid tenkes at aldersforskjellen mellom ektepar kan ha ulik betydning i ulike aldersgrupper. For eksempel kan en tenke seg at i unge ektepar vil lik alder gi en mer likestilt arbeidsmarkedsdeltaking, mens dette ikke trenger å gjelde for eldre ektepar. På samme måte kan en tenke seg at stor aldersforskjell vil kunne spille en rolle for yngre ektepars tilpasning, men ikke for eldre ektepar.

Tabell 2.1. Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	Tallet på ektepar
Alle	100	4	24	14	29	30	1 089
Konas alder							
16-29 år	100	2	29	15	24	29	260
30-44 "	100	1	18	12	37	34	389
45-59 "	100	4	23	15	28	30	323
60 år og over	100	15	40	16	15	14	117
Mannens alder							
16-29 år	100	2	33	13	24	28	180
30-44 "	100	2	20	14	33	36	400
45-49 "	100	3	19	13	34	31	341
60 år og over	100	11	39	17	13	20	168

Tabell 2.2. Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Kona er ikke yrkesaktiv	Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede arbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	Tallet på ektepar
Alle	100	39	24	24	13	1 089
Konas alder						
16-29 år	100	45	19	21	15	260
30-44 "	100	32	29	28	11	389
45-59 "	100	34	27	27	12	323
60 år og over	100	66	10	13	11	117
Mannens alder						
16-29 år	100	47	17	22	15	180
30-44 "	100	36	27	26	11	400
45-49 "	100	31	31	27	12	341
60 år og over	100	56	13	17	15	168

Tabell 2.3. Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 1						Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid	Andre tilpasninger	
Alle	100	4	34	15	21	20	6	1 089
Konas alder								
16-29 år	100	2	42	10	18	22	6	260
30-44 "	100	1	31	19	25	21	3	389
45-59 "	100	4	30	18	21	21	6	323
60 år og over	100	15	42	5	11	10	16	117
Mannens alder								
16-29 år	100	2	43	8	19	22	6	180
30-44 "	100	2	35	19	21	21	3	400
45-49 "	100	3	27	18	25	22	4	341
60 år og over	100	11	39	7	13	14	16	168

2.1.2. Utdanning

Utdanning er en variabel som har betydning både for om kvinner deltar i inntektsgivende arbeid og for hvor mye de deltar (Ellingsæter og Iversen, 1984, Jensen 1984). Samtidig er det slik at utdanning varierer med alder: Eldre personer har lavere utdanning enn yngre personer. I denne foreløpige analysen kan vi derfor ikke fastslå om utdanning har noen selvstendig betydning for yrkesaktivitet blant kvinner. Dette er imidlertid blitt analysert bl.a. i Ellingsæter og Iversen (1984), hvor konklusjonen er at utdanning har en selvstendig betydning, men at utdanningens betydning både for valg av yrkesaktivitet og for valg av arbeidstid har minsket i løpet av 70-åra.

Utdanning spiller ingen særlig rolle for menns yrkesdeltaking, men det kan tenkes at utdanning har betydning for hvor mye tid menn bruker til inntektsgivende arbeid. Mannens utdanning virker nok også inn på den tilpasningen ekteparet har gjennom at det er en sammenheng mellom mannens og konas utdanning.

Ut fra teorier om beslutningsprosesser i familien og ut fra betraktninger om nyttemaksimering i familien, vil en også forvente at forholdet mellom mannens og konas utdanning har betydning for ekteparets valg av arbeidsmarkedstilpasning.

En kan forvente at både hvilken utdanning hver av ektefellene har, og forholdet mellom mannens og konas utdanning vil ha betydning for ekteparets arbeidsmarkedstilpasning. Høy utdanning betyr en stor grad av investering i human capital, som igjen innebærer økt avkastning av inntektsgivende arbeid og store alternative kostnader ved enten ikke å delta eller å delta lite. Særlig når det er ulikheter i ektefellenes utdanning, vil slike vurderinger bli trukket inn når arbeidsmarkedsbeslutninger skal treffes.

Det mål for utdanning som vi har brukt er svært grovt.

Gruppe 1 er bare obligatorisk allmennutdanning (7- eller 9-årig grunnskole)

Gruppe 2 er obligatorisk allmennutdanning med tilleggsutdanning av minst 5 måneders varighet

Gruppe 3 er mer enn obligatorisk allmennutdanning, men mindre enn examen artium, uten tilleggsutdanning

Gruppe 4 er allmennutdanning på nivå 3, men med tilleggsutdanning av minst 5 måneders varighet

Gruppe 5 er samlet utdanning minst tilsvarende examen artium.

2.1.2.1. Konas utdanning

Konas utdanning har sammenheng med alle de mål på arbeidsmarkedstilpasninger vi har brukt.

Når det gjelder ekteparets samlede mengde arbeid utført ukentlig, var det slik at andelen med laveste antall timer (1-40 timer) stort sett sank med økende utdanning (fra 33 prosent til 17 prosent), mens andelen med det høyeste antall timer (71 timer og mer) stort sett steg med utdanning (fra 17 prosent til 39 prosent). (Tabell 2.4.) Dette er, som vi seinere skal se, et uttrykk for sammenhengen mellom utdanning og gifte kvinners yrkesdeltaking.

Jo høyere utdanning kona hadde, jo mer likestilte var ekteparet med hensyn til arbeidsmarkedsdeltaking (tabell 2.5). Når kona hadde minst examen artium, var det 31 prosent av ekteparene der kona utførte mellom 1/3 og halvparten av ekteparets samlede mengde lønnsarbeid. Når kona bare hadde obligatorisk allmennutdanning, var den tilsvarende prosentandelen 18 prosent.

Andelen tradisjonelle en-inntektsektepar var størst blant ektepar der kona hadde noe allmennutdanning utover det obligatoriske, men uten yrkesrettet utdanning i tillegg, (nivå 3) nemlig 43 prosent (tabell 2.6) og blant ektepar der kona bare hadde obligatorisk allmennutdanning, 40 prosent.

Andelen ektepar der begge ektefeller arbeidet fulltid var størst når kona hadde utdanning minst tilsvarende examen artium, 26 prosent, og når hun hadde obligatorisk allmennutdanning med noe tillegg, 25 prosent (tabell 2.6). I det hele tatt ser det ut som om det å ha tatt en yrkesrettet utdanning har en positiv sammenheng med mengden inntektsgivende arbeid kona utfører.

2.1.2.2. Mannens utdanning

Mannens utdanning hadde også sammenheng med alle de mål på tilpasning vi har brukt. Sammenhengene var stort sett de samme som de vi fant for konas utdanning og arbeidsmarkedstilpasning. Dette er antakelig et uttrykk for den sammenhengen vi finner mellom ektefellenes utdanning. Fordi vi ikke antar at ektemannens utdanning i særlig grad påvirker om han er yrkesaktiv, vil vi tilskrive sammenhengen mellom mannens utdanning og parets tilpasninger til arbeidsmarkedet, den sammenhengen vi allerede har vist mellom konas utdanning og de ulike mål for arbeidsmarkedstilpasninger.

Mannens utdanning kan imidlertid som nevnt påvirke hans muligheter for valg av arbeidstid, og særlig hans muligheter for å velge en arbeidstid utover den avtalefestede normalarbeidstiden. Det viser seg da også (vedleggstabell 2.36) at andelen ektepar der mannen arbeidet mertid var størst når mannen hadde relativt høy utdanning (gruppe 4 og 5). Denne sammenhengen var imidlertid sterkest når han samtidig hadde yrkesaktiv kone.

2.1.2.3. Forholdet mellom mannens og konas utdanning

Den utdanningen hver av ektefellene har, kan spille en stor rolle for hvilke beslutninger om arbeidsmarkedstilpasning som tas. I en arbeidsmarkedssammenheng ser en ofte på utdanning som et mål på human capital, og den som har størst human capital har størst forventet opptjeningsevne i markedet. Utdanning kan også ses på som en ressurs i beslutningsprosesser rent generelt. Den som har høyest utdanning, vil ha de største ressurser og dermed stille sterkest i avgjørelsesprosesser. Vi ville derfor forvente at forholdet mellom ektefellenes utdanning ville ha betydning for deres tilpasning til arbeidsmarkedet, uten at vi nå vil være i stand til å spesifisere hvilke sammenhenger vi ville forvente å finne.

Vi har konstruert 3 mål på forholdet mellom ektefellenes utdanning.

Familieutdanning 1:

- Kona har høyere utdanning enn mannen, 27 prosent
- Mann og kone har utdanning 1, 9 prosent
- Kona har utdanning 1, mannen høyere, 12 prosent
- Mann og kone har utdanning 2, 4 prosent
- Kona har utdanning 2, mannen høyere, 6 prosent
- Mann og kone har utdanning 3, 3 prosent
- Kona har utdanning 3, mannen høyere, 7 prosent
- Mann og kone har utdanning 4, 15 prosent
- Kona har utdanning 4, mannen høyere, 6 prosent
- Mann og kone har utdanning 5, 11 prosent

Familieutdanning 2:

- Mann og kone samme utdanning, 42 prosent
- Kona har høyere utdanning enn mannen, 27 prosent
- Mannen har høyere utdanning enn kona, 31 prosent

Familieutdanning 3:

- Kona har minst 3 utdanningsgrupper høyere enn mannen, 6 prosent
- Kona har 2 utdanningsgrupper høyere enn mannen, 9 prosent
- Kona har 1 utdanningsgruppe høyere enn mannen, 13 prosent
- Mann og kone har samme utdanning, 42 prosent
- Mannen har 1 utdanningsgruppe høyere enn kona, 19 prosent
- Mannen har 2 utdanningsgrupper høyere enn kona, 6 prosent
- Mannen har minst 3 utdanningsgrupper høyere enn kona, 6 prosent

Før vi går over til å se på sammenhengen mellom disse mål og målene på tilpasning til arbeidsmarkedet, kan det være grunn til å stoppe et øyeblikk ved den sterke sammenhengen det er mellom ektefellenes utdanning, når utdanning er gruppert på denne grove måten.

Blant de ektepar som er massen i denne delen av analysen (ektepar der mannen ikke er pensjonist) har rundt 40 prosent av ekteparene samme utdanning. Hvis vi også tar med de ektepar der det bare er en utdanningsgruppes forskjell mellom konas og mannens utdanning, har vi inkludert nærmere 3/4 av alle ektepar.

Dette kan være noe av forklaringen på den sammenheng, eller kanskje snarere mangelen på sammenheng, mellom det vi har kalt familieutdanning og tilpasninger til arbeidsmarkedet. Bare familieutdanning 1 hadde noen sikker betydning for ektefellenes arbeidsmarkedstilpasning, og dette gjaldt uansett hvilket mål vi så på. Men her er det antakelig sammenhengen mellom konas utdanning og arbeidsmarkedstilpasning som slår ut.

Verken familieutdanning 2 eller familieutdanning 3 hadde noen sikker sammenheng med noen av de mål på arbeidsmarkedet som vi har brukt. Dette tyder på at forskjellene i utdanning mellom ektemann og kone ikke har noen betydning for valg av tilpasning. Det ser snarere ut som det er den utdanningen kona har, som slår ut.

Tabell 2.4. Ektepar i grupper for konas utdanning/mannens utdanning/forholdet mellom konas og mannens utdanning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig					Tallet på ektepar
		Ingen yrkesaktive	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	
Alle	100	4	24	14	29	30	1 089
<u>Konas utdanning¹</u>							
Gruppe 1	100	8	33	18	25	17	228
" 2	100	4	25	9	26	36	156
" 3	100	2	31	12	31	24	172
" 4	100	2	19	14	32	33	363
" 5	100	3	17	16	26	39	170
<u>Mannens utdanning¹</u>							
Gruppe 1	100	7	31	17	24	21	209
" 2	100	4	29	11	26	29	225
" 3	100	3	30	9	29	28	102
" 4	100	2	20	12	33	32	338
" 5	100	3	15	19	29	34	212
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 1</u>							
Kona har høyere utdanning enn mannen	100	3	25	11	31	30	294
Mann og kone har gruppe 1	100	9	38	22	20	12	101
Kona har gruppe 1, mannen høyere	100	6	29	14	30	21	126
Mann og kone har gruppe 2	100	-	35	8	21	35	48
Kona har gruppe 3, mannen høyere	100	1	17	7	32	42	69
Mann og kone har gruppe 3	100	6	35	6	29	24	34
Kona har gruppe 3, mannen høyere	100	3	31	15	27	24	78
Mann og kone har gruppe 4	100	1	16	13	32	38	158
Kona har gruppe 4, mannen høyere	100	3	19	22	36	20	64
Mann og kone har gruppe 5	100	4	14	18	23	42	114
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 2</u>							
Mann og kone har samme utdanning	100	4	24	15	26	32	455
Kona har høyere utdanning enn mannen ...	100	3	25	11	31	30	294
Mannen har høyere utdanning enn kona ...	100	4	25	14	31	26	337
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 3</u>							
Kona har minst 3 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	3	25	13	25	33	60
Kona har 2 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	4	23	9	31	32	96
Kona har 1 utdanningsgruppe høyere enn mannen	100	4	26	11	33	27	141
Kone og mann har lik utdanningsgruppe ..	100	4	24	15	26	32	455
Mannen har 1 utdanningsgruppe høyere enn kona	100	5	27	16	28	23	209
Mannen har 2 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	-	24	9	28	40	68
Mannen har minst 3 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	3	18	15	42	22	60

¹ For gruppering av utdanning, se side 27.

Tabell 2.5. Ektepar i grupper for konas utdanning/mannens utdanning/forholdet mellom konas og mannens utdanning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Kona er ikke yrkesaktiv	Konas andel			Tallet på ektepar
			Kona bidrar med opptil 1/3 av samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	
Alle	100	39	24	24	13	1 089
<u>Konas utdanning¹</u>						
Gruppe 1	100	50	22	18	10	228
" 2	100	29	26	22	12	156
" 3	100	47	24	20	9	172
" 4	100	33	25	28	14	363
" 5	100	31	21	31	17	170
<u>Mannens utdanning¹</u>						
Gruppe 1	100	49	25	15	12	209
" 2	100	42	19	25	14	225
" 3	100	44	24	23	10	102
" 4	100	33	28	26	13	338
" 5	100	34	22	32	12	212
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 1</u>						
Kona har høyere utdanningsgruppe enn mannen ..	100	37	25	25	14	294
Mann og kone har gruppe 1	100	58	22	12	8	101
Kona har gruppe 1, mannen høyere	100	44	23	22	11	126
Mann og kone har gruppe 2	100	48	21	21	10	48
Kona har gruppe 2, mannen høyere	100	30	33	23	13	69
Mann og kone har gruppe 3	100	50	18	24	9	34
Kona har gruppe 3, mannen høyere	100	46	19	22	13	78
Mann og kone har gruppe 4	100	28	30	28	15	158
Kona har gruppe 4, mannen høyere	100	44	22	28	6	64
Mann og kone har gruppe 5	100	30	20	33	17	114
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 2</u>						
Mann og kone har samme utdanning	100	39	24	25	13	455
Kona har høyere utdanning enn mannen	100	37	25	25	14	294
Mannen har høyere utdanning enn kona	100	42	24	23	11	337
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 3</u>						
Kona har minst 3 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	35	20	22	23	60
Kona har 2 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	35	26	22	17	96
Kona har 1 utdanningsgruppe høyere enn mannen	100	39	25	28	8	141
Mann og kone har lik utdanningsgruppe	100	39	24	25	13	455
Mannen har 1 utdanningsgruppe høyere enn kona	100	45	21	23	12	209
Mannen har 2 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	40	29	21	10	68
Mannen har minst 3 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	33	30	27	10	60

¹ For gruppering av utdanning, se side 27.

Tabell 2.6. Ektepar i grupper for konas utdanning/mannens utdanning/forholdet mellom konas og mannens utdanning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 1					Andre tilpasninger	Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider kort tid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang tid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid		
Alle	100	4	34	15	21	20	6	1 089
<u>Konas utdanning¹</u>								
Gruppe 1	100	8	40	15	16	12	10	228
" 2	100	4	35	14	20	25	3	156
" 3	100	2	43	17	20	15	3	172
" 4	100	2	30	15	24	23	6	363
" 5	100	3	28	14	23	26	7	170
<u>Mannens utdanning¹</u>								
Gruppe 1	100	7	39	16	15	13	10	209
" 2	100	4	36	12	20	21	6	225
" 3	100	3	40	13	23	18	4	102
" 4	100	2	31	18	24	23	3	338
" 5	100	3	31	14	22	24	7	212
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 1</u>								
Kona har høyere utdanningsgruppe enn mannen	100	3	32	16	22	20	6	294
Mannen og kona har gruppe 1	100	9	46	15	11	9	11	101
Kona har gruppe 1, mannen høyere	100	6	36	15	21	14	8	126
Mannen og kona har gruppe 2	100	-	46	13	15	25	2	48
Kona har gruppe 2, mannen høyere	100	1	29	15	25	29	1	69
Mannen og kona har gruppe 3	100	6	44	6	29	12	3	34
Kona har gruppe 3, mannen høyere	100	3	44	17	15	19	3	78
Mannen og kona har gruppe 4	100	1	27	18	25	26	3	158
Kona har gruppe 4, mannen høyere	100	3	39	14	22	14	8	64
Mannen og kona har gruppe 5	100	4	25	13	21	29	8	114
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 2</u>								
Mannen og kona har samme utdanning ...	100	4	34	15	20	22	6	455
Kona har høyere utdanning enn mannen .	100	3	32	16	22	20	6	294
Mannen har høyere utdanning enn kona .	100	4	37	15	21	18	5	337
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 3</u>								
Kona har minst 3 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	3	30	12	18	25	12	60
Kona har 2 utdanningsgrupper høyere enn mannen.....	100	4	31	17	25	20	3	96
Kona har 1 utdanningsgruppe høyere enn mannen.....	100	4	33	16	22	18	6	141
Mannen og kona har lik utdanningsgruppe	100	4	34	15	20	22	6	455
Mannen 1 utdanningsgruppe høyere enn kona	100	5	38	14	19	17	7	209
Mannen har 2 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	-	38	15	22	22	3	68
Mannen har minst 3 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	3	30	18	25	20	3	60

¹ For gruppering av utdanning, se side 27.

2.1.3. Helse

De fleste av de variablene vi har brukt for å forklare variasjoner i ektepars arbeidsmarkedstilpasninger har tatt utgangspunkt i hva som har vært brukt for å forklare variasjoner i gifte kvinners yrkesaktivitet. Grunnen til dette er selvsagt at for menn under pensjonsalder er yrkesaktivitet normalatferden etter at utdanningen er avsluttet, og det blir liten variasjon igjen å forklare.

Men dersom menn først ikke er yrkesaktive, er helsetilstanden en svært viktig forklaringsfaktor (Andersen mfl. 1980). Dårlig helse er stort sett den eneste grunnen til at voksne menn med avsluttet utdanning og som er under pensjonsalder ikke er yrkesaktive. Da ser vi selvsagt bort fra ikke-yrkesaktivitet på grunn av arbeidsledighet.

Også for kvinner regner vi selvsagt med at helsetilstanden har betydning for deltaking i inntektsgivende arbeid.

Men det som vi særlig kan få anledning til å analysere her er hvordan ekteparets helsetilstand påvirker variasjoner i arbeidsmarkedstilpasninger. Er det for eksempel slik at når/hvis ektemannen har dårlig helse, fører dette til at kona øker sin mengde av inntektsgivende arbeid?

Vi har brukt to mål på helsetilstand, nemlig 1) bevegelseshemming og 2) begrensning i arbeidsevnen.

Dersom en av ektefellene er blitt klassifisert som bevegelseshemmet, betyr det at vedkommende har minst én av følgende handikap: - kan ikke gå i trapper uten besvær, kan ikke gå en 5 minutters tur i noenlunde raskt tempo, kan ikke løpe en kortere strekning eller bære en gjenstand på 5 kg i 10 meter. Vi har konstruert følgende mål på bevegelseshemming:

- Ingen av ektefellene er bevegelseshemmet, 82 prosent
- Kona er ikke bevegelseshemmet, mannen er hemmet på minst en måte, 6 prosent
- Mannen er ikke bevegelseshemmet, kona er hemmet på minst en måte, 8 prosent
- Begge ektefellene er hemmet på minst en måte, 4 prosent

I levekårsundersøkelsen har vi også opplysninger om varige lidelser. Men her skal alt tas med, også lidelser som regnes som forholdsvis bagtelligmessige. En varig lidelse trenger ikke nødvendigvis innebære en reduksjon av arbeidsevnen. Vi har derfor laget en variabel som bare registrerer varige lidelser som medfører reduksjon eller begrensning i arbeidsevnen.

Denne variabelen har følgende grupper:

- Ingen av ektefellene har begrenset arbeidsevne, 60 prosent
- Bare mannen har begrenset arbeidsevne, 14 prosent av ekteparene
- Bare kona har begrenset arbeidsevne, 19 prosent av ekteparene
- Begge ektefellene har begrenset arbeidsevne, 8 prosent av ekteparene

Helsetilstanden varierer imidlertid sterkt med alder. Uten å ta hensyn til dette, kan vi ikke si om en mulig sammenheng mellom ulike mål på helse og ektepars arbeidsmarkedstilpasning skyldes den allerede påviste sammenheng mellom alder og arbeidsmarkedstilpasning, eller om helse har en selvstendig betydning for arbeidsmarkedstilpasning.

Tabell 2.7. Helsetilstanden for ektepar i grupper for ektemannens alder. Prosent

Mannens alder	I alt	Bevegelseshemming				Tallet på ektepar
		Ingen er bevegelseshemmet	Bare mannen er bevegelseshemmet	Bare kona er bevegelseshemmet	Begge er bevegelseshemmet	
Alle	100	82	6	8	4	1 089
16 - 29 år	100	96	1	3	-	180
30 - 44 år	100	93	3	4	1	400
45 år og over	100	69	10	13	8	509

I alt	Begrensning i arbeidsevnen				Tallet på ektepar	
	Ingen er bevegelseshemmet	Bare mannen har begrensning i arbeidsevnen	Bare kona har begrensning i arbeidsevnen	Begge har begrensning i arbeidsevnen		
Alle	100	60	14	19	8	1 089
16 - 29 år	100	72	12	12	3	180
30 - 44 år	100	71	10	15	4	400
45 år og over	100	45	17	24	13	509

Tabell 2.7 viser at det er en klar sammenheng mellom de helsemål vi har brukt og alder. Selv om sammenhengen er noe sterkere for bevegelseshemming og alder enn den er for begrensning i arbeidsevnen og alder, har vi likevel valgt å vise sammenhengen mellom helsetilstand og arbeidsmarkedstilpasning bare for ektepar der mannen tilhører den eldste aldersgruppen. I alle de andre aldersgruppene er tallgrunnlaget så lite at det gir liten mening å analysere denne sammenhengen.

Både bevegelseshemming og begrensning i arbeidsevnen hadde en sikker sammenheng med arbeidsmarkedstilpasning blant ektepar der mannen var 45 år eller eldre. Det ser videre ut som om bevegelseshemming var et alvorligere helseproblem - hadde større konsekvenser for arbeidsmarkedstilpasning - enn det begrensning i arbeidsevnen var.

Men i begge tilfellene var det bare når enten kona alene eller begge ektefellene hadde helseproblemer at dette fikk betydning for arbeidsmarkedstilpasning (tabell 2.8 - 2.10). Ektepar der bare mannen hadde helseproblemer hadde en arbeidsmarkedstilpasning som i store trekk lignet på den som ektepar uten helseproblemer hadde. Unntaket her var stort sett at ektemenn med helseproblemer noe oftere enn andre ektemenn ikke var yrkesaktive, og noe sjeldnere arbeidet mertid enn andre ektemenn (vedleggstabell 2.38).

Helsetilstand slik det er målt her, er altså et større hinder for gifte kvinners yrkesdeltaking enn det er for gifte menn. Unntaket er når begge ektefellene har helseproblemer, da fører også ofte ektemannens helseproblemer til ikke-yrkesaktivitet.

Disse resultatene kan reflektere noe av ulikhetene i menns og kvinners tilknytning til arbeidsmarkedet. For menn er yrkesaktivitet ofte en plikt, mens for kvinner er det en rettighet. Det å ha relativt små helseproblemer fører ikke til at menn uten videre forlater arbeidsmarkedet, mens det kan bety at gifte kvinner ikke tar inntektsgivende arbeid.

Når begge ektefellene har helseproblemer endrer dette bildet seg - da blir også mannens helseproblemer et hinder for yrkesdeltaking, særlig når det er bevegelseshemming det er snakk om.

Tabell 2.8. Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	Tallet på ektepar
Alle	100	6	25	14	27	28	509
<u>Bevegelseshemming¹</u>							
Ingen er bevegelseshemmet	100	3	22	13	32	31	352
Bare mannen er bevegelseshemmet	100	4	20	18	22	37	51
Bare kona er bevegelseshemmet	100	5	37	19	21	18	67
Begge er bevegelseshemmet	100	41	41	13	3	3	39
<u>Begrensning i arbeidsevnes</u>							
Ingen har begrensning i arbeidsevnen ..	100	1	20	12	34	33	230
Bare mannen har begrensning i arbeidsevnen	100	6	31	8	22	33	85
Bare kona har begrensning i arbeidsevnen	100	5	31	21	25	18	121
Begge har begrensning i arbeidsevnen ..	100	22	25	16	16	19	67

¹ For definisjon av bevegelseshemming, se side 33.

Tabell 2.9. Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Kona's andel av den totale mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Kona er ikke yrkesaktiv	Kona's andel			Tallet på ektepar
			Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	
Alle	100	39	25	24	13	509
<u>Bevegelseshemming¹</u>						
Ingen er bevegelseshemmet.....	100	32	29	25	14	352
Bare mannen er bevegelseshemmet	100	29	12	35	24	51
Bare kona er bevegelseshemmet	100	57	19	12	3	67
Begge er bevegelseshemmet	100	82	8	3	8	39
<u>Begrensning i arbeidsevnen</u>						
Ingen har begrensning i arbeidsevnen	100	29	29	29	14	230
Bare mannen har begrensning i arbeidsevnen ...	100	34	22	22	21	85
Bare kona har begrensning i arbeidsevnen	100	51	23	20	6	121
Begge har begrensning i arbeidsevnen	100	57	15	16	12	67

¹ For definisjoner av bevegelseshemming, se side 33.

Tabell 2.10. Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 1						Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona kort deltid, mannen arbeider minst heltid	Kona lang deltid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid	Andre tilpasninger	
Alle	100	6	31	15	21	19	8	509
Bevegelseshemming¹								
Ingen er bevegelseshemmet	100	3	29	17	24	22	6	352
Bare mannen er bevegelseshemmet	100	4	22	8	24	28	16	51
Bare kona er bevegelseshemmet	100	5	50	13	13	9	10	67
Begge er bevegelseshemmet	100	41	31	3	5	-	21	39
Begrensning i arbeidsevnen								
Ingen har begrensning i arbeidsevnen .	100	1	27	15	27	23	7	230
Bare mannen har begrensning i arbeidsevnen	100	6	26	14	17	24	14	85
Bare kona har begrensning i arbeidsevnen	100	5	45	20	12	15	4	121
Begge har begrensning i arbeidsevnen ..	100	22	28	5	21	10	13	67

¹ For definisjon av bevegelseshemming, se side 33.

2.1.4. Arbeidsbelastning i hjemmet

All tidligere forskning viser en sterk sammenheng mellom gifte kvinners yrkesaktivitet - både hva angår deltaking og tid brukt på arbeidsmarkedet - og arbeid i hjemmet.

Arbeid i hjemmet, uansett om det er barn eller ikke i husholdningen, har tradisjonelt vært kvinnens ansvar, og det er lite som tyder på at dette har endret seg (Grønmo og Lingsom, 1983).

Arbeidsbelastningen i hjemmet vil dermed påvirke hvor mye tid kona kan bruke til inntektsgivende arbeid.

Omsorg for små barn virker særlig begrensende for gifte kvinners yrkesaktivitet. Ellingsæter og Iversen (1984) sier f.eks. at en indikator som skiller svært godt med hensyn til gifte kvinners yrkesaktivitet er om yngste barn er under 3 år eller ikke. Det er videre slått fast at antall barn og barnas alder også påvirker menns innsats på arbeidsmarkedet, men da gjerne i motsatt retning av hva som gjelder for gifte kvinner. Deres markedsarbeid økes når omsorgsbelastningene i hjemmet øker. Det er derimot lite som tyder på at omsorg i andre sammenhenger, f.eks. uformell omsorg for hjelpetrengende personer i og utenfor egen husholdning, står i noe konkurranseforhold til yrkesaktivitet, verken for kvinner eller menn (Lingsom, 1984).

2.1.4.1. Familiefase

Familiefase er et grovt mål på omsorgs- og arbeidsbelastning i hjemmet. Slik vårt mål på familiefase er, tar det hensyn både til familiens sammensetning og alder på familiemedlemmene.

Familiefase er operasjonalisert på følgende måte (basert på konas alder):

- 16-44 år og gift, uten barn 0-18 år, 9 prosent av ekteparene
- gift, med yngste barn 0-6 år, 31 prosent av ekteparene
- gift, med yngste barn 7-18 år, 31 prosent av ekteparene
- 45-66 år og gift, uten barn 0-18 år, 26 prosent av ekteparene¹

De empiriske resultatene viser tydelig at familiefasevariablen både måler omsorgsbelastning og kohortforskjeller i yrkesaktivitet blant gifte kvinner. Mest inntektsgivende arbeid pr. uke utførte unge ektepar uten barn. Minst inntektsgivende arbeid pr. uke utførte enten ektepar med små barn (0-6 år) eller noe eldre ektepar uten barn (tabell 2.11).

Ektepar der kona er mellom 16 og 44 år og som ikke har barn var mest likestilte med hensyn til arbeidsmarkedsdeltaking. I 36 prosent av disse ekteparene utførte kona mellom 1/3 og halvparten av ekteparets samlede markedsarbeid, og slik at i 30 prosent av ekteparene utførte kona mer enn halvparten av det samlede utførte markedsarbeid (tabell 2.12).

Andelen tradisjonelle én-inntektsektepar var størst blant ektepar med småbarn, her var halvparten av kvinnene hjemmeværende husmødre (tabell 2.13). Andelen ektepar der begge ektefeller hadde minst fulltids inntektsgivende arbeid, var størst blant ektepar 16-44 år uten barn, 54 prosent, og lavest blant ektepar med barn 0-6 år (tabell 2.13). Deltidsandelen blant konene - både kort og lang deltid - var høyest når paret hadde yngste barn mellom 7 og 18 år.

Til en viss grad ser det ut som om mannen kompenserte lav yrkesdeltaking og få timer ukentlig markedsarbeid for kona med selv å arbeide mertid (se vedleggstabell 2.40).

2.1.4.2. Antall barn og yngste barns alder

Antall barn og yngste barns alder er særlig viktige forklaringsfaktorer for ektepars tilpasninger til arbeidsmarkedet. Vi har tatt utgangspunkt i det antall barn kona har oppgitt at hun har født, og konstruert en variabel som viser både hvor mange barn hun har født, og alderen på det yngste barnet. Om hun bor sammen med dette/disse barna, er det ikke tatt hensyn til. Imidlertid er det lite sannsynlig at hun ikke bor sammen med de barna som representerer mest arbeidsbelastning, dvs. de yngste barna. Det kan også nevnes at andre resultater (Ellingsæter og Iversen 1984), tyder på at det å ha født barn i seg selv - uansett alder og uansett om de bor sammen med moren, påvirker morens yrkesaktivitet.

Det er en tydelig sammenheng mellom arbeid i hjemmet, omsorgsforpliktelser og arbeidsmarkeds-tilpasninger. Å ha barn, og særlig flere barn og små barn, har stor betydning.

Når det gjelder mengde tid arbeidet ukentlig, ser vi at det å ha minst 2 barn og at noen av dem er småbarn, gjorde at mengden markedsarbeid ekteparet utførte, ble liten. Dersom ekteparet enten ikke har barn, eller har store barn, økte mengden med inntektsgivende arbeid paret utførte (tabell 2.11).

Småbarnsfamiliene var minst likestilt når det gjelder arbeidsmarkedsdeltaking (tabell 2.12).

Andelen tradisjonelle en-inntektsektepar var størst i ektepar med mange barn og småbarn. Denne andelen sank jo færre barn det var i familien (tabell 2.13), eller jo eldre barna var.

Andelen ektepar der begge arbeidet full tid var størst i ektepar uten barn, 43 prosent, og lavest blant ektepar med 2 eller flere barn og yngste barn var 0-2 år.

Deltidsarbeid for kona var den tilpasningen flest to-inntektsektepar valgte enten når det bare var ett lite barn i familien, eller når det var flere barn i familien og den yngste var i skolepliktig alder.

¹ I tillegg er det 3 prosent av ekteparene der kona er over 67 år. Disse har vi sett bort fra.

Her ser vi igjen (vedleggstabell 2.40) at det er en tendens til at mannen utvider sitt lønnsarbeid i perioder da omsorgsforpliktelsene er størst, og det uansett om kona er yrkesaktiv eller ikke. Dette understreker igjen at forskjellene i menns og kvinners kjønnsroller er størst når familien er i de mest belastende omsorgsfasene. Forskjellene er også størst i de største familiene.

Økte omsorgsforpliktelser i hjemmet reduserer konas markedsarbeid.

Men, som vi så over, de samme forpliktelsene ser ut til å øke mannens markedsarbeid. Dette blir da en måte å opprettholde så noenlunde parets samlede mengde markedsarbeid i disse periodene. Å opprettholde en viss mengde markedsarbeid totalt er antakelig nødvendig, blant annet ut fra økonomiske behov. Den mest belastede omsorgsfasen er også en fase hvor det økonomiske behovet i familien er stort. Familien er gjerne i en etableringsfase, med de økonomiske forpliktelser det medfører. Denne fasen betegnes ofte som en "life-cycle squeeze", en livsfase hvor familien er særlig hardt presset økonomisk sett (Oppenheimer, 1982). En inntekt, basert på normalarbeidstid vil i mange tilfelle ikke strekke til.

En annen faktor som antakelig også spiller inn er at den familiefasen som innebærer størst omsorgsforpliktelser i familien, faller sammen med oppstartingen av en yrkeskarriere for mange menn. Dette gjør det legitimt for mannen å konsentrere seg helt og fullt om yrkeslivet, selv i en periode hvor deres nærvær i hjemmet kunne synes særlig påkrevet.

Likestillingen på arbeidsmarkedet er minst når omsorgsbelastningene i familien er størst.

Tabell 2.11. Ektepar i grupper for omsorgsbelastninger i hjemmet etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig					Tallet på ektepar
		Ingen yrkesaktive	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	
Alle	100	4	24	14	29	30	1 089
<u>Familiefase</u>							
16-44 år og gift, uten barn 0-18 år ...	100	5	18	5	16	55	93
Gift, med yngste barn 0-6 år	100	1	30	18	28	24	341
Gift, med yngste barn 7-18 år	100	2	15	13	39	32	337
45-66 år og gift, uten barn 0-18 år ..	100	6	30	14	23	28	283
<u>Antall barn og yngste barns alder¹</u>							
Ingen barn	100	9	25	6	16	44	134
1 barn:							
Yngste 0- 2 år	100	1	25	7	38	28	71
" 3- 6 "	100	-	31	10	24	36	42
" 7-10 "	100	:	:	:	:	:	15
" 11-15 "	100	:	:	:	:	:	9
" 16 år og over	100	7	23	5	27	38	56
2 barn:							
Yngste 0- 2 år	100	2	38	21	19	21	68
" 3- 6 "	100	-	32	21	28	18	71
" 7-10 "	100	2	12	17	40	30	60
" 11-15 "	100	2	9	4	43	43	56
" 16 år og over	100	5	25	16	26	27	130
3 eller flere barn:							
Yngste 0- 2 år	100	-	34	23	21	23	44
" 3- 6 "	100	-	26	24	33	17	54
" 7-10 "	100	2	16	5	51	27	63
" 11-15 "	100	1	18	22	29	30	77
" 16 år og over	100	8	28	16	24	25	139

¹ Gjelder konas barn.

Tabell 2.12. Ektepar i grupper for arbeidsbelastning i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Kona er ikke yrkesaktiv	Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	Tallet på ektepar
Alle	100	39	24	24	13	1 089
<u>Familiefase</u>						
16-44 år og gift, uten barn 0-18 år ...	100	24	11	36	30	93
Gift, med yngste barn 0-6 år	100	49	24	20	7	341
Gift, med yngste barn 7-18 år	100	27	34	26	13	337
45-66 år og gift, uten barn 0-18 år ...	100	42	19	25	13	283
<u>Antall barn og yngste barns alder</u>						
Ingen barn	100	34	9	28	30	134
1 barn:						
Yngste 0- 2 år	100	38	27	24	11	71
" 3- 6 "	100	36	19	36	10	42
" 7-10 "	100	:	:	:	:	15
" 11-15 "	100	:	:	:	:	9
" 16 år og over	100	30	20	32	18	56
2 barn:						
Yngste 0- 2 år	100	57	19	15	9	68
" 3- 6 "	100	54	24	18	4	71
" 7-10 "	100	30	27	32	12	60
" 11-15 "	100	25	43	23	9	56
" 16 år og over	100	40	19	27	14	130
3 eller flere barn:						
Yngste 0- 2 år	100	66	18	16	-	44
" 3- 6 "	100	48	33	13	6	54
" 7-10 "	100	27	43	22	8	63
" 11-15 "	100	33	35	20	13	77
" 16 år og over	100	45	23	25	8	139

Tabell 2.13. Ektepar i grupper for arbeidsbelastning i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 1						Tallet på ektepar
		Ingen yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid	Andre tilpassninger	
Alle	100	4	34	15	21	20	6	1 089
Familiefase								
16-44 år og gift, uten barn 0-18 år ..	100	5	16	5	10	54	10	93
Gift, med yngste barn 0-6 år	100	1	49	16	20	13	3	341
Gift, med yngste barn 7-18 år	100	2	26	22	28	19	5	337
45-66 år og gift, uten barn 0-18 år ..	100	6	34	11	19	21	9	283
Antall barn og yngste barns alder								
Ingen barn	100	9	22	6	9	43	10	134
1 barn:								
Yngste 0- 2 år	100	1	35	11	27	24	1	71
" 3- 6 "	100	-	36	12	29	21	2	42
" 7-10 "	100	:	:	:	:	:	:	15
" 11-15 "	100	:	:	:	:	:	:	9
" 16 år og over	100	7	21	9	23	29	11	56
2 barn:								
Yngste 0- 2 år	100	2	56	15	18	7	3	68
" 3- 6 "	100	-	54	13	20	10	4	71
" 7-10 "	100	2	28	18	32	17	3	60
" 11-15 "	100	2	23	23	30	21	-	56
" 16 år og over	100	5	33	10	25	19	8	130
3 eller flere barn:								
Yngste 0- 2 år	100	-	66	14	14	7	-	44
" 3- 6 "	100	-	46	30	11	7	6	54
" 7-10 "	100	2	25	30	27	11	5	63
" 11-15 "	100	1	31	21	22	20	5	77
" 16 år og over	100	8	33	15	17	18	9	139

2.1.5. Geografisk lokalisering

Vi har brukt to mål for geografisk lokalisering: a) landsdel og b) bostedets urbaniseringsgrad. Begge disse målene kan brukes som mål på tilbudet av arbeidsplasser på bostedet, selv om begge er svært grove. For eksempel vil vi forvente at Oslo/Akershus og de mest tettbygde strøk har et mer variert tilbud av arbeidsplasser, med større valgmuligheter både når det gjelder å ta inntektsgivende arbeid (for kone) og med hensyn til valg av arbeidstid - for både kona og mannen.

- Landsdel

Vi har delt landet inn i følgende landsdeler:

- Oslo/Akershus
- Østlandet ellers
- Agder/Rogaland
- Vestlandet
- Trøndelag
- Nord-Norge

Landsdel har sammenheng med alle mål på arbeidsmarkedstilpasninger, bortsett fra når det gjelder den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført pr. uke av ekteparet. Unntaket er Oslo/Akershus, hvor kona bidrar med mer inntektsgivende arbeid enn i de andre landsdelene. Grunnen til dette kan være at det er andelen én-inntektsfamilier, og/eller graden av kvinners deltaking på arbeidsmarkedet som varierer med landsdel. Der innslaget av én-inntektsfamilier er størst og/eller kvinnene deltar lite når de først deltar, kompenserer mennene med økt mengde inntektsgivende arbeid.

Når det gjelder likestilling med hensyn til arbeidsmarkedsdeltaking, var denne størst i Oslo/Akershus og minst i Agder/Rogaland og på Vestlandet. Prosentandelen der kona utførte mellom 1/3 og halvparten av ekteparets samlede mengde markedsarbeid, var henholdsvis 30 prosent, 19 prosent og 19 prosent (tabell 2.15).

Andelen tradisjonelle én-inntektsektepar var størst i Agder/Rogaland og på Vestlandet, 41 prosent og 40 prosent, og minst i Oslo/Akershus og i Trøndelag, 25 prosent. Andelen ektepar der begge arbeidet full tid var størst i Oslo/Akershus, 32 prosent, og lavest i Agder/Rogaland, 11 prosent (tabell 2.16).

- Bostedsstrøk

Vi har brukt følgende inndeling i bostedsstrøk:

- Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim
- Tettbygd strøk, i kommuner med mer enn 20 000 innbyggere
- Tettbygd strøk, i kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere
- Spredtbygd strøk

Heller ikke her fant vi noen sikker sammenheng med hensyn til mengde arbeid utført totalt av ekteparet pr. uke. Det er antakelig samme forklaringen på dette som på den manglende sammenhengen mellom landsdel og dette målet på tilpasning.

Likestillingen med hensyn til arbeidsmarkedsdeltaking var størst i tettbygde strøk i større kommuner (mer enn 20 000 innbyggere) og minst i tettbygde strøk i mindre kommuner (under 20 000 innbyggere). Der var prosentandelene der kona utfører mellom 1/3 og halvparten av parets samlede inntektsgivende arbeid størst og minst, henholdsvis 33 prosent og 17 prosent (tabell 2.15).

Andelen tradisjonelle én-inntektsektepar var størst i de minst urbaniserte bostedsstrøk. Andelen ektepar der begge arbeidet fulltid var høyest i de mest urbaniserte strøk. Variasjonene i andelen ektepar som hadde valgt en deltidstilpasning for kona var dermed ikke særlig store (tabell 2.16).

Tabell 2.14. Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Ingen yrkesaktive	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	Tallet på ektepar
Alle	100	4	24	14	29	30	1 089
<u>Landsdel</u>							
Oslo/Akershus	100	2	19	11	29	39	216
Østlandet ellers	100	4	27	15	27	28	335
Agder/Rogaland	100	3	27	16	34	21	140
Vestlandet	100	4	26	15	29	27	188
Trøndelag	100	4	22	16	29	30	115
Nord-Norge	100	6	24	11	27	32	95
<u>Bostedsstrøk</u>							
Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim ...	100	3	25	13	25	35	229
Tettbygd, i kommuner med mer enn 20 000 innbyggere	100	4	20	12	34	31	240
Tettbygd, i kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere	100	2	27	15	29	27	291
Spredtbygd	100	6	25	15	27	27	328

Tabell 2.15. Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Kona er ikke yrkesaktiv	Konas andel			Tallet på ektepar
			Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	
Alle	100	39	24	24	13	1 089
<u>Landsdel</u>						
Oslo/Akershus	100	29	22	30	19	216
Østlandet ellers	100	44	20	25	11	335
Agder/Rogaland	100	46	31	19	4	140
Vestlandet	100	44	27	19	11	188
Trøndelag	100	30	31	27	11	115
Nord-Norge	100	38	17	25	20	95
<u>Bostedsstrøk</u>						
Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim ...	100	38	21	27	14	229
Tettbygd, i kommuner med mer enn 20 000 innbyggere	100	33	20	33	14	240
Tettbygd, i kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere	100	40	25	24	11	291
Spredtbygd	100	44	27	17	12	328

Tabell 2.16. Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 1					Andre tilpasninger	Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid		
Alle	100	4	34	15	21	20	6	1 089
<u>Landsdel</u>								
Oslo/Akershus	100	2	25	13	24	32	5	216
Østlandet ellers	100	4	39	13	21	19	5	335
Agder/Rogaland	100	3	41	23	17	11	5	140
Vestlandet	100	3	40	16	19	17	5	188
Trøndelag	100	4	25	16	29	17	9	115
Nord-Norge	100	6	31	13	15	25	11	95
<u>Bostedsstrøk</u>								
Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim ...	100	3	33	11	23	25	5	229
Tettbygd, i kommuner med mer enn 20 000 innbyggere	100	4	29	14	23	25	5	240
Tettbygd, i kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere	100	2	37	17	23	16	5	291
Spredtbygd	100	6	37	17	16	17	8	328

2.2. Trekk ved arbeidsmarkedets virkemåte

Ikke bare individuelle egenskaper, det være seg konas eller mannens, eller egenskaper ved ekteparet som par, har betydning for hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet paret velger eller har muligheter for å velge.

Måten arbeidsmarkedet fungerer på, har selvsagt også stor betydning. I første rekke kommer naturligvis tilbudet av og etterspørselen etter arbeid, og hvilke mekanismer det er som regulerer dette. Slike mekanismer har betydning for om en person er i inntektsgivende arbeid eller ikke, hva slags yrkesmuligheter som står åpne og hva slags arbeidstider det er mulig å velge. Særlig den siste faktoren har stor betydning når det gjelder gifte kvinners yrkesdeltaking. Men også hva slags avkastning en kan forvente å få fra sin arbeidsmarkedsdeltaking påvirker både om en ønsker å ta inntektsgivende arbeid (særlig relevant for kvinner) og hvor mye tid og krefter en ønsker å bruke på inntektsgivende arbeid (kan gjelde både for kvinner og menn). På ekteparnivå kan en videre forvente at den avkastning den ene ektefellen får - i første rekke mannen - vil påvirke den andre ektefellens - særlig kvinnens - arbeidsmarkedsdeltaking. Eksempelvis vil en kunne tenke seg at i de tilfeller der mannen har et dårlig betalt arbeid, vil dette oftere føre til at kona tar inntektsgivende arbeid. En kan også tenke seg at i tilfeller der mannen har satsset på å gjøre en karriere i yrkeslivet, vil dette kunne føre til at kona i større grad vil ha ansvar for alt ulønnet arbeid og dermed ha mindre tid/krefter til selv å ta inntektsgivende arbeid.

En kan også tenke seg at kvinner, med de yrkesmuligheter som er mest vanlig for kvinner, (for eks. rengjøringsarbeid) ser det som gunstig med en kort ukentlig arbeidstid, uansett krav på arbeidsinnsats i hjemmet (Kalleberg, 1980).

En rekke trekk ved arbeidsmarkedets virkemåte er altså av betydning når en skal analysere ektepars arbeidsmarkedstilpasninger. Faktorer som tar utgangspunkt i tilbuds- og etterspørselsmekanismene i arbeidsmarkedet har antakelig først og fremst betydning for om et ektepar blir en eller to-inntektsektepar.

Avkastningen av arbeidsmarkedsdeltaking har både betydning for om et ektepar velger å være en-inntektsektepar eller to-inntektsektepar og for hva slags tilpasning to-inntektsektepar velger. Innenfor to-inntektsfamiliene kan en forvente at de mulighetene både kona og mannen har for yrkesvalg, hvilken sosioøkonomisk gruppe hver av dem tilhører, hvilken arbeidstidsordning over døgnet de har, hvor knyttet de er til sitt arbeid, og ikke minst, hva hver av dem får i økonomisk avkastning, vil ha betydning for hvilken tilpasning som blir valgt.

Vi har her sett både på om og eventuelt hvordan tilbudet av arbeidsplasser - yrkesvalg, organiseringen av arbeidet - og avkastning av og tilknytning til arbeidsmarkedet - sosial status, karriereorientering, timelønn - påvirker ektepars arbeidsmarkedstilpasninger.

2.2.1. Yrke

2.2.1.5. Konas yrke

Vi vet fra tidligere forskning at yrke kan være en indikator på hva slags arbeidsmuligheter som finnes, særlig for kvinner. Videre vet vi at mulighetene for å arbeide deltid har vært en av de viktigste forutsetningene for den sterke økningen i gifte kvinners yrkesaktivitet i 70-åra. Det er derfor naturlig å anta at hva slags yrke kona har, og hvilke muligheter for deltid dette yrket gir, vil ha betydning for hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet et ektepar vil ha. Det ligger ikke i dette noen antakelse om hva som har vært mest ønsket av den enkelte kvinne. Kvinner som har ønsket heltidsarbeid kan ha blitt tvunget til å ta deltidarbeid av mangel på tilbud om heltidsarbeid, og omvendt.

Det viste seg da også at konas yrke hadde en sikker sammenheng med valg av arbeidsmarkedstilpasninger innen to-inntektsektepar. Når det gjaldt den samlede mengde arbeid ekteparet utførte, var denne størst når kona var i industriarbeid, i slike ektepar hadde 73 prosent en ukentlig arbeidstid på mer enn 70 timer. Ektepar der kona var i administrativt arbeid hadde også en stor andel med så lang ukentlig arbeidstid, 63 prosent. Ektepar der kona var i servicearbeid hadde sjeldnest så lang ukentlig arbeidstid, dette gjaldt for bare 20 prosent av ektepar i denne gruppen. Det er også verd å merke seg at i denne gruppen av to-inntektsektepar var andelen med en ukentlig arbeidstid på mellom 40 og 50 timer størst, 24 prosent, og 6 ganger større enn for ektepar der kona var i industriarbeid (tabell 2.17).

Likestillingen mellom manns og kones mengde lønnsarbeid var størst i yrker der deltidsandelen blant kvinner er lav (Ellingsæter og Iversen, 1984). For eksempel er deltidsandelen blant kvinner med industriarbeid lav. Dette gjenspeiler seg i tabell 2.18 ved at andelen ektepar der kona bidro med mer enn halvparten av lønnsarbeidet var størst i denne yrkesgruppen, 42 prosent. Forklaringen på dette er antakelig at arbeidstiden for yrker i denne yrkesgruppen er lenger enn for funksjonæryrker. Dersom en kone med fulltid i industriarbeid er gift med en mann i kontorarbeid, vil kona bidra med mer enn halvparten av den samlede mengde arbeid som blir utført av ekteparet.

Hvis vi ser bort fra ektepar der kona var i jordbruk, skogbruk, fiske, det vil si i de tilfelle der kona stort sett var familiearbeidskraft, og derfor hadde en spesiell stilling som var unntatt de vanlige arbeidsmarkedsmekanismer, var par der kona hadde servicearbeid minst likestilte med hensyn til mengde inntektsgivende arbeid utført. Bare i 29 prosent av disse ekteparene utførte kona mellom 1/3 og halvparten av den samlede mengde inntektsgivende arbeid. Dette henger også sammen med mønsteret i kvinners deltidarbeid. Deltidsandelen er størst for kvinner i servicearbeid (Ellingsæter og Iversen, 1984).

Andelen av ektepar der begge arbeidet minst heltid var størst når kona var i industri, bygge- og anleggsarbeid (56 prosent), administrativt arbeid (52 prosent) og i transport- og kommunikasjonsarbeid (47 prosent) (tabell 2.19). Denne andelen var lavest når kona var i servicearbeid (15 prosent). Det var også i denne siste gruppen at andelen ektepar der kona arbeider kort deltid (1-19 timer pr. uke) og mannen arbeidet minst heltid, var størst. 43 prosent av de ektepar der kona var i servicearbeid hadde en slik tilpasning, mot 10-11 prosent av de ektepar der kona enten var i administrativt arbeid eller i industriarbeid. Kone i servicearbeid vil imidlertid ofte si kone i rengjøringsarbeid. Dette er ofte hardt arbeid, noe som begrenser hvor mye tid en klarer å holde på med det. Det er også et arbeid som ofte foregår til slike tider på døgnet at det er lett å kombinere det med arbeidsoppgaver i hjemmet og pass av barn. Rengjøringsarbeid har derfor blitt en del av arbeidsmarkedet som særlig passer for kvinner (Kalleberg, 1980).

2.2.1.2. Mannens yrke

Også mannens yrke kan spille en rolle for hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet ektepar har. Muligheter for ekstraarbeid og overtid varierer f.eks. med yrke, og dermed påvirkes både muligheten og ønskeligheten av at kona også skal ta inntektsgivende arbeid, så vel som hvor mye tid til inntektsgivende arbeid hun vil/må bruke når hun først er yrkesaktiv. Det kan også tenkes at holdningen til gifte kvinners yrkesaktivitet varierer med yrkesgruppe.

Det er da også sammenheng mellom mannens yrke og ekteparets tilpasning til arbeidsmarkedet for alle de mål på tilpasning vi har brukt.

Når det gjelder ekteparets samlede mengde arbeid utført pr. uke, var denne størst når mannen var i handelsarbeid og i jordbruk, skogbruk, fiske. I begge disse gruppene var det 43 prosent som har en samlet ukentlig arbeidstid på 70 timer eller mer (tabell 2.17). For primærnæringenes vedkommende dreier dette seg antagelig om selvstendige med lang ukentlig arbeidstid.

Likestillingen på arbeidsmarkedet varierte også med mannens yrke (tabell 2.18). Andelen ektepar der kona bidro med mellom 1/3 og halvparten av den samlede mengde arbeid paret utførte var størst når mannen var i handelsarbeid, 38 prosent.

Det mønsteret vi har sett så langt, henger naturligvis sammen med i hvilke ektepar innslaget av tradisjonelle en-inntektsektepar er størst (tabell 2.19). Men vel så interessant er sammenhengen mellom mannens yrke og tilpasninger til arbeidsmarkedet som innebærer en svært lang ukentlig arbeidstid, det vil si det vi har kalt mertid (vedleggstabell 2.44).

Andelen ektepar der mannen arbeidet mertid var minst der mannen var i industri-, bygge- og anleggsarbeid, til sammen 16 prosent av ekteparene. Om kona var yrkesaktiv eller ikke, hadde ingen ting å si for andelen som arbeidet mertid blant menn i denne yrkesgruppen. Det var altså arbeidsmarkedsgrunner og ikke "familie"-messige grunner som påvirket mannens valg av arbeidstid i denne yrkesgruppen. Det var særlig i ektepar der mannen var i servicearbeid han særlig så ut til å kompensere ikke-yrkesaktivitet hos kona, med lengre ukentlig arbeidstid selv. Bortsett fra for denne gruppen, ser det imidlertid ikke ut til at det at kona er yrkesaktiv reduserer mannens mertid. Det er snarere omvendt. For de aller fleste yrkesgrupper er det slik at mannen oftere arbeider mertid når kona er yrkesaktiv enn når hun ikke er det. Dersom yrket er av en slik karakter at ekstraarbeid er mulig, ser det ut til at mannen arbeider mertid. Her må imidlertid trekk ved familiesituasjonen, konas ukentlige arbeidstid mv. trekkes inn. Det kan f.eks. godt tenkes at konas yrkesaktivitet ikke er særlig omfattende i de ektepar der mannen arbeider mertid. Dette betyr både at hennes bidrag til familieøkonomien blir lite, og at den tiden hun bruker til inntektsgivende arbeid ikke er noen særlig hindring for at hun også kan klare hus- og omsorgsarbeid uten å trekke for store vekslere på mannens arbeidsinnsats.

Et interessant poeng som kan nevnes avslutningsvis, er at det er i de yrker hvor mannen i liten grad selv har mulighet for å velge arbeidstid - industriarbeid, transportarbeid, servicearbeid - at

andelen tradisjonelle en-inntektsektepar er størst. En skulle kanskje snarere ha ventet at det tradisjonelle mønsteret ville ha blitt muliggjort innen yrkesgrupper hvor mannen hadde større frihet til å regulere sin arbeidstid, og derigjennom hvor nødvendig/ønskelig det var med to inntekter i familien.

Tabell 2.17. Ektepar i grupper for konas yrke¹/mannens yrke¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

Konas alder/ mannens alder	I alt	Ingen er yrkes- aktive	1-40 timer samlet inntekts- givende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntekts- givende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntekts- givende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntekts- givende arbeid pr. uke	Tallet på ektepar
Alle	100	4	24	14	29	30	1 089
<u>Konas yrke</u>							
Humanistisk, teknisk, vitenskapelig arbeid	100	-	3	7	43	47	153
Administrativt arbeid	100	-	4	4	30	63	27
Kontorarbeid	100	-	4	4	44	48	150
Handelsarbeid	100	-	8	5	40	47	25
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	-	8	8	26	59	53
Industri, bygg, anlegg	100	-	6	4	17	73	48
Kommunikasjon og transportarbeid	100	3	-	7	40	50	30
Servicearbeid	100	-	8	24	48	20	144
Kona ikke yrkesaktiv	100	10	56	21	10	4	409
<u>Mannens yrke</u>							
Humanistisk, teknisk, vitenskapelig arbeid	100	-	19	18	29	34	180
Administrativt arbeid	100	-	18	15	32	35	131
Kontorarbeid	100	-	17	17	42	25	48
Handelsarbeid	100	-	16	9	33	43	77
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	2	17	11	28	43	94
Industri, bygg, anlegg	100	-	34	13	27	26	375
Kommunikasjon og transportarbeid	100	5	19	18	31	27	98
Servicearbeid	100	-	24	19	38	19	37
Ikke yrkesaktiv	100	67	31	2	-	-	49

¹ Noen personer som vanligvis ikke har inntektsgivende arbeid kan ha hatt tilfeldig arbeid på intervju tidspunktet, og har dermed fått spørsmål om yrke.

Tabell 2.18. Ektepar i grupper for konas yrke¹/mannens yrke¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den totale mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Kona er ikke yrkesaktiv	Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	Tallet på ektepar
Alle	100	39	24	24	13	1 089
<u>Konas yrke</u>						
Humanistisk, vitenskapelig mv. arbeid	100	1	35	44	20	153
Administrativt arbeid	100	4	26	52	19	27
Kontorarbeid	100	-	35	45	19	150
Handelsarbeid	100	5	28	41	25	75
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	8	55	25	13	53
Industri, bygg, anlegg	100	4	23	31	42	48
Kommunikasjon og transportarbeid	100	3	23	50	23	30
Servicearbeid	100	4	55	29	13	144
Ikke yrkesaktiv	100	100	-	-	-	409
<u>Mannens yrke</u>						
Humanistisk, vitenskapelig mv. arbeid	100	36	21	32	11	180
Administrativt arbeid	100	36	31	23	10	131
Kontorarbeid	100	25	29	27	19	48
Handelsarbeid	100	25	23	38	14	77
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	31	34	25	11	94
Industri, bygg, anlegg	100	42	24	22	12	375
Kommunikasjon og transportarbeid	100	49	20	20	10	98
Servicearbeid	100	43	22	24	11	37
Ikke yrkesaktiv	100	67	-	-	33	49

¹ Se fotnote til tabell 2.17.

Tabell 2.19. Ektepar i grupper for konas yrke¹/mannens yrke¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid	Andre tilpassinger	Tallet på ektepar
ALLE	100	4	34	15	21	20	6	1 089
Konas yrke								
Humanistisk, vitenskapelig mv. arbeid	100	-	-	24	35	34	8	153
Administrativt arbeid	100	-	4	11	30	52	4	27
Kontorarbeid	100	-	-	19	41	35	6	150
Handelsarbeid	100	-	5	16	36	36	7	75
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	-	8	23	32	26	11	53
Industri, bygg, anlegg	100	-	2	10	27	56	4	48
Kommunikasjon og transportarbeid	100	3	-	17	27	47	7	30
Servicearbeid	100	-	4	43	28	15	11	144
Ikke yrkesaktiv	100	10	88	-	-	-	3	409
Mannens yrke								
Humanistisk, vitenskapelig mv. arbeid	100	-	35	13	21	26	6	180
Administrativt arbeid	100	-	35	16	29	18	2	131
Kontorarbeid	100	-	25	19	27	25	4	48
Handelsarbeid	100	-	23	18	22	31	5	77
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	2	25	16	22	19	16	98
Industri, bygg, anlegg	100	-	41	17	19	20	3	375
Kommunikasjon og transportarbeid	100	5	43	13	19	15	4	98
Servicearbeid	100	-	41	16	22	16	5	37
Ikke yrkesaktiv	100	67	-	-	-	-	33	49

¹ Se fotnote til tabell 2.17.

2.2.2. Arbeidstidsordning

Hvordan mann og kone organiserer sitt markedsarbeid over dagen er også som nevnt en form for tilpasning til arbeidsmarkedet. At én av ektefellene har forskjøvet arbeidstid i forhold til normal dagtid, eller at en av dem arbeider skift eller på nattid, kan være en nødvendig forutsetning for den andre ektefellens yrkesaktivitet. Dette er selvsagt viktigst i de perioder da familien er avhengig av tilsyn med mindreårige barn. For mange foreldre blir en slik måte å organisere arbeidstiden på, en løsning på barnepassproblemer (Kalleberg, 1983, Leira, 1983).

Som nevnt skal vi ikke her se på variasjoner i hvordan ektepar organiserer sitt lønnsarbeid over dagen. Vi skal imidlertid se om måten hver enkelt av ektefellene har organisert sin daglige arbeidstid på har noen sammenheng med hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet ekteparet har valgt. Vi skal også se om måten paret har organisert sin arbeidstid på spiller noen rolle for tilpasning blant to-inntektsektepar.

2.2.2.1. Konas arbeidstidsordning

Blant yrkesaktive gifte kvinner er dagtid, dvs. arbeid som foregår mellom kl. 0600 og 1800, langt den vanligste arbeidstidsordningen. 78 prosent har en arbeidstid som ligger innenfor dette tidsintervallet. Vi vet imidlertid ikke når innenfor dette intervallet og heller ikke hvor mange timer daglig de arbeider. Selv med både kone og mann på dagtid, kan altså et ektepar ha arbeidstider som bare delvis er sammenfallende. 11 prosent av de gifte kvinnene arbeidet skift eller hadde turnusarbeid, mens en tilsvarende andel hadde det som er kalt annen arbeidstid. Dette vil som oftest si arbeidstid som begynner eller slutter utenfor det som er kalt ordinær dagtid. Det er særlig annen arbeidstid som regnes som en tilpasning valgt fordi den i størst grad gir kvinnen mulighet for å kombinere lønnsarbeid, husarbeid og arbeid med barn uten at alt for store konflikter oppstår. Dette er også ofte arbeid i rengjøring og arbeid med kort ukentlig arbeidstid.

Når det gjelder samlet ukentlig arbeidstid, var den korteste for ektepar der kona hadde annen arbeidstidsordning. Det var ingen forskjell mellom de andre to gruppene (tabell 2.21).

Kona bidrog også med minst av ekteparets samlede mengde inntektsgivende arbeid når hun hadde annen arbeidstid. I 58 prosent av slike ektepar bidrog hun med under en tredjedel. Mest bidrog hun med når hun arbeidet skift/turnus. I 69 prosent av slike ektepar bidrog hun med mer enn 1/3 av det samlede lønnsarbeid (tabell 2.22).

Andelen ektepar der begge arbeidet full tid var størst når kona arbeidet skift, 44 prosent, og minst når hun hadde annen arbeidstid, 15 prosent. Det var når hun hadde annen arbeidstid at andelen ektepar der kona arbeidet kort deltid var størst, 49 prosent (tabell 2.23).

2.2.2.2. Mannens arbeidstidsordning

Også blant yrkesaktive gifte menn er dagtid langt den vanligste arbeidstidsordningen. Dette gjaldt for 82 prosent av ektemennene. 11 prosent av ektemennene arbeidet skift eller hadde turnusarbeid og 7 prosent hadde annen arbeidstidsordning.

Dersom ektemannen arbeider skift eller turnus, eller har annen arbeidstidsordning, vil dette være tilpasninger som til en viss grad vil lette konas muligheter til å gå ut i inntektsgivende arbeid, i alle fall hvis det er tilsyn med småbarn som oppleves som den største barrieren mot yrkesarbeid.

Ektemannens arbeidstidsordning har også sammenheng med alle våre mål på arbeidsmarkedstilpasning.

Når det gjaldt samlet deltaking i inntektsgivende arbeid ukentlig, hadde ektepar der mannen hadde annen arbeidstid, oftest en ukentlig arbeidstid på mer enn 50 timer (tabell 2.21). Dette kan enten skyldes at her er andelen tradisjonelle familier minst, eller at dette er en arbeidstidsordning som ofte innebærer lang ukentlig arbeidstid for mannen. For eksempel har menn i primærnæringer ofte lang ukentlig arbeidstid, samtidig som deres arbeidsdag ofte strekker seg utover det som her er kalt dagtid.

Begge disse forklaringer kan ha gyldighet.

Konas bidrag til ekteparets samlede ukentlige markedsarbeid var minst når mannen hadde annen arbeidstid (tabell 2.22).

Andelen tradisjonelle en-inntektsektepar var størst når mannen arbeidet skift, 43 prosent. Andelen tradisjonelle ektepar var minst når mannen arbeidet dagtid, 35 prosent (tabell 2.23). Selv om skiftarbeid hos mannen isolert sett skulle lette konas muligheter til å ta inntektsgivende arbeid, slår dette altså ikke ut i økt yrkesaktivitet blant kvinner.

Andelen ektepar der begge arbeidet full tid var minst når mannen hadde annen arbeidstid, 11 prosent, og størst når mannen arbeidet skift, 24 prosent, eller dagtid, 22 prosent.

Vi kan videre legge merke til at 11 prosent av ekteparene der mannen hadde annen arbeidstidsordning også hadde "annen" arbeidsmarkedstilpasning. Det ser dermed ut for at for menn kan annen arbeidstidsordning også til en viss grad bety en kortere arbeidsuke enn for andre arbeidstidsordninger.

Samtidig er det en arbeidstidsordning som ofte medfører mertid. Både når kona var yrkesaktiv og når hun ikke var det, var andelen ektepar der mannen arbeidet mertid størst når han hadde annen arbeidstidsordning (vedleggstabell 2.46).

Annen arbeidstidsordning er med andre ord den arbeidstidsordning som sjeldnest kan dekkes via en normal standard arbeidstidskontrakt for mannen. Men mens annen arbeidstid for mannen ofte betyr mertid, betyr en slik arbeidstidsordning oftest kort arbeidstid for kona.

2.2.2.3. Parets arbeidstidsordning

Når begge ektefeller er yrkesaktive, det vil si i to-inntektsektepar, er den mest vanlige tilpasningen at begge arbeider dagtid. Dette gjaldt for hele 69 prosent av ekteparene. Tabell 2.20 viser forholdet mellom mannens og konas arbeidstidsordninger.

Tabell 2.20. Forholdet mellom mannens og konas arbeidstidsordninger. Prosent

Mannens arbeidstidsordning	Konas arbeidstidsordning		
	Dagtid	Skift/turnus	Annet
Dagtid	69	8	8
Skift/turnus	6	3	1
Annet	4	1	2

Vi har tatt de vanligst forekommende arbeidstidskombinasjoner og sett om de har noen betydning for hvordan to-inntektsektepar ordner sin tilpasning til arbeidsmarkedet; hvor mye inntektsgivende arbeid de utfører og hvordan de fordeler dette arbeidet seg imellom. Vi har konstruert følgende variabel:

- begge arbeider dagtid
- mannen arbeider dagtid, mens kona har skift/turnusarbeid
- mannen arbeider dagtid, mens kona har annen arbeidstidsordning
- mannen har skift/turnusarbeid
- mannen har annen arbeidstidsordning.

Hvordan ekteparet ordner sin arbeidsmarkedsdeltaking over døgnet, har sammenheng med alle våre mål på arbeidsmarkedstilpasning.

Minst ukentlig arbeid utførte ektepar der mannen arbeidet dagtid og kona hadde annen arbeidstid. Dette henger selvsagt sammen med at gifte kvinner med annen arbeidstid svært ofte har kort ukentlig arbeidstid. Ektepar der mannen hadde skiftarbeid eller der begge arbeidet dagtid hadde størst andel med lengst ukentlig arbeidstid, 50 prosent og 49 prosent. Når mannen hadde annen arbeidstidsordning, var det en relativt stor andel av ekteparene som utførte lite inntektsgivende arbeid, 1-40 timer pr. uke (13 prosent), men også en relativt stor andel som utførte mye inntektsgivende arbeid - over 70 timer pr. uke - 43 prosent (tabell 2.21).

Ektepar der mannen hadde annen arbeidstid, var de ektepar som var minst likestilt med hensyn til mengde markedsarbeid utført, mens kona bidrog med mest markedsarbeid når mannen hadde skiftarbeid. I 31 prosent av slike ektepar bidrog kona med mer enn halvparten av markedsarbeidet. Dette kan antakelig til en viss grad forklares ved at skiftarbeidere har lovbestemt kortere arbeidstid enn andre arbeidstakere (tabell 2.22).

Andelen ektepar der begge arbeidet fulltid var lavest blant ektepar der mannen arbeidet dagtid mens kona hadde annen arbeidstid, eller blant ektepar der mannen hadde annen arbeidstid.

Tabell 2.21. Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive ¹	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	Tallet på ektepar
Alle	100	4	24	14	29	30	1 089
<u>Konas arbeidstidsordning</u>							
Dagarbeid	100	-	6	8	40	47	524
Skift/turnusarbeid	100	-	4	6	43	47	70
Annet	100	1	3	25	42	29	72
Ikke aktuelt ²	100	9	54	21	11	5	423
<u>Mannens arbeidstidsordning</u>							
Dagarbeid	100	-	24	15	30	30	848
Skiftarbeid	100	1	28	12	25	34	114
Annen arbeidstid	100	7	19	8	36	31	75
Ikke aktuelt ³	100	64	27	6	2	2	52
<u>Parets arbeidstidsordning⁴</u>							
Begge dagtid	100	-	3	8	40	49	448
Mann dagtid, kone skift, turnus	100	-	4	4	51	41	51
Mann dagtid, kone annen arbeidstid ..	100	-	2	33	41	25	49
Mann skiftarbeid	100	-	3	7	40	50	62
Mann annen arbeidstid	100	3	13	3	40	43	40

¹ Personer som ikke har inntektsgivende arbeid vanligvis, kan likevel ha fått disse spørsmålene.

² Spørsmålet ikke stilt, kona er ikke yrkesaktiv, eller ubesvart. ³ Spørsmålet ikke stilt, mannen er ikke yrkesaktiv, eller ubesvart. ⁴ Gjelder ektepar der begge har oppgitt arbeidstidsordning.

Tabell 2.22. Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Kona er ikke yrkesaktiv ¹	Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	Tallet på ektepar
Alle	100	39	24	24	13	1 089
<u>Konas arbeidstidsordning</u>						
Dagarbeid	100	2	37	40	21	524
Skift/turnusarbeid	100	1	30	43	26	70
Annet	100	3	58	29	10	72
Ikke aktuelt ²	100	98	1	1	1	423
<u>Mannens arbeidstidsordning</u>						
Dagarbeid	100	36	26	27	11	848
Skift/turnus	100	45	16	22	18	114
Annen arbeidstid	100	48	29	15	8	75
Ikke aktuelt ³	100	67	2	2	29	52
<u>Parets arbeidstidsordning⁴</u>						
Begge dagtid	100	2	38	42	19	448
Mann dagtid, kone skift, turnus	100	2	37	43	18	57
Mann dagtid, kone annen arbeidstid ..	100	2	61	33	4	49
Mann skiftarbeid	100	-	29	40	31	62
Mann annen arbeidstid	100	5	53	28	15	40

¹, ², ³, ⁴ Se fotnoter til tabell 2.21.

Tabell 2.23. Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 1						Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive ¹	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid ¹	Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid	Andre tilpassinger	
Alle	100	4	34	15	21	20	6	1 089
Konas arbeidstidsordning								
Dagarbeid	100	-	2	21	36	34	8	524
Skift/turnusarbeid	100	-	-	21	26	44	9	70
Annet	100	1	1	49	26	15	7	72
Ikke aktuelt ²	100	9	86	-	1	1	3	423
Mannens arbeidstidsordning								
Dagarbeid	100	-	35	17	22	22	4	848
Skift/turnusarbeid	100	1	43	11	18	24	4	114
Annen arbeidstid	100	7	39	13	20	11	11	75
Ikke aktuelt ³	100	64	4	-	4	-	29	52
Parets arbeidstidsordning⁴								
Begge dagtid	100	-	2	22	36	35	5	448
Mann dagtid, kone skift, turnus	100	-	-	28	26	39	8	51
Mann dagtid, kone annen arbeidstid ..	100	-	2	55	25	14	4	49
Mann skiftarbeid	100	-	-	19	32	42	7	62
Mann annen arbeidstid	100	3	3	25	35	20	15	40

¹, ², ³, ⁴ Se fotnoter til tabell 2.21.

2.2.3. Sosioøkonomisk gruppe

Sosioøkonomisk gruppering er basert på egenskaper ved det yrke en person har (Album, 1985). Til en viss grad vil variasjoner i tilpasninger etter sosioøkonomisk gruppe tilsvare de variasjoner vi fant etter yrke. I tillegg kan sosioøkonomisk gruppe også brukes som et mål på rangordning mellom yrker, som et uttrykk for den hierarkiske oppbygging av samfunnet i klasser eller lag. Det er vel kjent fra sosiologisk forskning at ulike klasser og lag har ulike holdninger og atferdsmønstre. Vi kan til en viss grad snakke om ulike livsstiler og at ulike klasser og lag er bærere av ulike normer og verdier.

Dersom vi bruker sosioøkonomisk gruppe som en indikator på sosialt lag eller klasse, er det rimelig å vente at vi vil finne forskjeller i tilpasninger til arbeidsmarkedet etter ektefellenes sosioøkonomiske gruppe. Særlig vil dette gjelde for ektemannens sosioøkonomiske gruppe, fordi det tradisjonelt har vært slik at det er gjennom mannens/farens sosiale status at familien har blitt knyttet til samfunnets sosiale statushierarki.

En kan imidlertid heller ikke se bort fra at konas sosioøkonomiske gruppe kan ha en selvstendig betydning for holdninger til og valg av arbeidsmarkedstilpasninger.

2.2.3.1. Konas sosioøkonomiske gruppe

Det er sammenheng mellom konas sosioøkonomiske gruppe og valg av arbeidsmarkedstilpasning i to-inntektsektepar for alle de mål vi har brukt.

Når det gjelder hvor mye tid ekteparet bruker til inntektsgivende arbeid pr. uke, var det ektepar der kona var funksjonær på høyere nivå, eller var klassifisert som bonde/fisker som hadde størst andel med lengst ukentlig arbeidstid (71 timer og over), (tabell 2.24). Den siste gruppen er stort sett kvinner som arbeider som familiearbeidskraft.

Også i de tilfelle der kona var gruppert som selvstendig ellers, var det en relativt høy andel, 61 prosent, som hadde så lang ukentlig arbeidstid.

Mest likestilt med hensyn til arbeidsmarkedsdeltaking var to-inntektsektepar der kona var funksjonær - uansett nivå (tabell 2.25). For alle funksjonærgrupper var andelen der kona bidrog med mellom 1/3 og halvparten av parets markedsarbeid opp mot 50 prosent. Minst likestilt var ektepar der kona var klassifisert som selvstendig næringsdrivende. Antakelig er dette for en stor del gifte kvinner som arbeider som familiearbeidskraft i mannens bedrift.

Andelen to-inntektsektepar der begge ektefellene arbeidet minst fulltid var størst når kona var høyere funksjonær, 68 prosent. Kort deltid for kona og heltid for mannen var mest utbredt i ektepar hvor kona var ufaglært arbeider, eller var klassifisert som selvstendig utenom jord- og skogbruk (tabell 2.25).

2.2.3.2. Mannens sosioøkonomiske gruppe

Også her finner vi sikre sammenhenger med alle mål på arbeidsmarkedstilpasninger, selv om forskjellene er små.

Andelen ektepar som hadde lang samlet ukentlig arbeidstid (71 timer og over) var størst blant bønder og fiskere, 55 prosent. Dernest kom funksjonærer på lavere og høyere nivå (tabell 2.24).

Mannens sosioøkonomiske status så ut til å ha relativt liten betydning for hvor likestilte ektefellene var med hensyn til mengde markedsarbeid utført. Det var imidlertid en liten tendens til at ektepar der mannen var funksjonær på lavere nivå eller mellomnivå var mest likestilte med hensyn til mengde markedsarbeid utført, og at ektepar der mannen var ufaglært arbeider var minst likestilt (tabell 2.25). Det kan være grunn til å anta at normative verdier ligger bak mønsteret til ektepar der mannen er ufaglært arbeider, mens økonomiske behov spiller en stor rolle for det mønsteret vi finner i ektepar der mannen er funksjonær på mellom- og lavere nivå.

Tabell 2.24. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe, etter tilpasning til arbeidsmarkedet.¹ Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig					Tallet på ektepar
		Ingen yrkesaktive	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	
Alle	100	4	24	14	29	30	1 089
Konas sosioøkonomiske gruppe							
Ufaglært arbeider	100	-	4	5	48	44	85
Faglært arbeider	100	:	:	:	:	:	8
Funksjonær, lavere nivå	100	-	8	4	44	45	182
Funksjonær, mellomnivå	100	-	1	4	45	50	213
Funksjonær, høyere nivå	100	-	-	-	21	79	28
Bønder og fiskere	100	-	5	-	21	74	39
Andre selvstendige	100	-	2	5	32	61	41
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	:	21
Pensjonist	100	22	56	17	6	-	36
Hjemmearbeidende	100	6	49	27	14	4	420
Andre	100	:	:	:	:	:	16
Mannens sosioøkonomiske gruppe							
Ufaglært arbeider	100	-	38	15	26	22	267
Faglært arbeider	100	-	29	12	30	29	150
Funksjonær, lavere nivå	100	-	28	16	16	40	25
Funksjonær, mellomnivå	100	-	17	15	36	32	266
Funksjonær, høyere nivå	100	-	20	18	24	38	109
Bønder og fiskere	100	-	10	6	29	55	69
Andre selvstendige	100	-	11	16	38	35	131
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	:	9
Hjemmearbeidende	100	:	:	:	:	:	13
Andre	100	60	32	9	-	-	47

¹ Bare personer med mer enn 10 timer inntektsgivende arbeid er klassifisert som yrkesaktive etter standard for sosioøkonomisk gruppering.

Tabell 2.25. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe, etter arbeidsmarkedstilpasning.¹ Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Kona er ikke yrkesaktiv	Konas andel			Tallet på ektepar
			Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	
Alle	100	39	24	24	13	1 089
Konas sosioøkonomiske gruppe						
Ufaglært arbeider	100	-	37	40	24	85
Faglært arbeider	100	:	:	:	:	8
Funksjonær, lavere nivå	100	-	31	48	21	182
Funksjonær, mellomnivå	100	-	30	48	22	213
Funksjonær, høyere nivå	100	-	18	46	36	28
Bønder og fiskere	100	-	51	33	15	39
Andre selvstendige	100	-	44	37	20	41
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	21
Pensjonist	100	100	-	-	-	36
Hjemmearbeidende	100	86	13	-	1	420
Andre	100	:	:	:	:	16
Mannens sosioøkonomiske gruppe						
Ufaglært arbeider	100	47	21	21	11	267
Faglært arbeider	100	40	25	24	11	150
Funksjonær, lavere nivå	100	40	8	32	20	25
Funksjonær, mellomnivå	100	31	24	32	12	266
Funksjonær, høyere nivå	100	37	25	27	12	109
Bønder og fiskere	100	26	39	28	7	69
Andre selvstendige	100	37	33	24	5	131
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	9
Hjemmearbeidende	100	:	:	:	:	13
Andre	100	60	2	-	38	47

¹ Se fotnote til tabell 2.24.

Tabell 2.26. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe, etter tilpasning til arbeidsmarkedet.¹ Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	Fordeling av arbeidstid, versjon 1							Tallet på ektepar
	I alt	Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid	Andre tilpassninger	
Alle	100	4	34	15	21	20	6	1 089
<u>Konas sosioøkonomiske gruppe</u>								
Ufaglært arbeider	100	-	-	27	34	33	6	85
Faglært arbeider	100	:	:	:	:	:	:	18
Funksjonær, lavere nivå	100	-	-	15	41	33	11	182
Funksjonær, mellomnivå	100	-	-	17	40	38	5	213
Funksjonær, høyere nivå	100	-	-	4	21	68	7	28
Bønder og fiskere	100	-	-	18	41	33	8	39
Andre selvstendige	100	-	-	24	32	39	5	41
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	:	:	21
Pensjonist	100	22	58	-	-	-	19	36
Hjemmearbeidende	100	6	78	13	-	-	3	420
Andre	100	:	:	:	:	:	:	16
<u>Mannens sosioøkonomiske gruppe</u>								
Ufaglært arbeider	100	-	46	14	18	19	3	267
Faglært arbeider	100	-	39	15	24	21	2	150
Funksjonær, lavere nivå	100	-	40	8	12	40	-	25
Funksjonær, mellomnivå	100	-	31	15	27	23	4	266
Funksjonær, høyere nivå	100	-	37	17	19	27	1	109
Bønder og fiskere	100	-	22	17	28	23	10	69
Andre selvstendige	100	-	35	21	22	18	4	131
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	:	:	9
Hjemmearbeidende	100	:	:	:	:	:	:	13
Andre	100	60	-	-	-	-	40	47

¹ Se fotnote til tabell 2.24.

2.2.4. Karriereorientering

Som nevnt tidligere i denne publikasjonen (avsnitt 1.6) kan det tenkes andre typer mål på arbeidsmarkedstilpasninger enn slike som går ut fra en rent kvantitativ opptelling av tid brukt på arbeidsmarkedet og hvordan ektefellene fordeler denne tiden seg imellom.

Et slikt mål på tilpasning har vi sagt at tilknytning til arbeidet kan være. Tilknytning til arbeidet kan blant annet måles ved hjelp av karriereorientering. I amerikansk forskning skilles det for eksempel mellom to-inntekts- og to-karrierefamilier (se f.eks. Rapoport og Rapoport, 1982). Ifølge denne forskningstradisjonen representerer to-karrierefamilien en spesiell type to-inntektsfamilie: Mens to-inntektsfamilien er en familie der begge ektefellene i større eller mindre grad bidrar til familieinntekten ved lønnet arbeid, er ektefellene i to-karrierefamilien yrkesarbeidende ut fra en overbevisning om at yrkesarbeidet er viktig både for kvinnens og mannens utvikling i tillegg til familiens økonomi (Kjeldstad, 1985).

Det antas at ektepar der begge ektefeller er karriereorientert vil ha andre forventninger til sin arbeidsmarkedsatferd og kanskje være mere orientert mot yrkesaktivitet enn mot familielivet. Særlig vil dette gjelde for kona. Vi har ikke i denne publikasjonen gått inn på hva som kjennetegner to-karriereektepar i forhold til to-inntektsektepar. Kjeldstad (1985) har imidlertid foretatt en analyse der hun ser på sammenhengen mellom karriereorientering og organiseringen av lønns- og familiearbeidet. Det vi derimot har gjort er å se om ektepar der kona, mannen eller begge er karriereorientert, har en annen tilpasning til arbeidsmarkedet når det gjelder tid brukt og fordeling av tid ektefellene imellom til lønnsarbeid, enn i ektepar med en annen tilknytning til arbeidsmarkedet. Vi har, som også nevnt tidligere, bare et grovt mål på karriereorientering. Det er dannet med bakgrunn i inndelingen i sosioøkonomisk gruppe og utdanning. Som karriereorientert har vi satt yrker som er klassifisert som funksjonærer på mellomnivå med relativt høy utdanning (de to høyeste utdanningsgruppene, se side 27), funksjonærer på høyere nivå og andre selvstendige. Som ikke karriereorientert har vi satt ufaglærte arbeidere, faglærte arbeidere, funksjonærer på mellomnivå med relativt lite utdanning (utdanningsgruppe 1-3, se side 27). Bønder og fiskere er holdt utenfor. Denne måten å operasjonalisere karriereorientering på avviker noe fra Kjeldstads (1985) operasjonalisering. Vårt karrierebegrep er noe videre enn Kjeldstads.

2.2.4.1. Konas karriereorientering

37 prosent av de yrkesaktive gifte kvinnene i vårt materiale var karriereorientert, 59 prosent var det ikke. Resten var bønder/fiskere. At så stor del av de yrkesaktive gifte kvinnene var karriereorientert, kommer nok til en viss grad av at vi har en relativt vid definisjon av karriereorientering. Det har blant annet medført at vi har en høyere andel ektepar med karriereorienterte kvinner, enn det Kjeldstad hadde. Men både resultatene i vårt og Kjeldstads materiale strider mot bildet av kvinner som sekundærarbeidskraft, som befinner seg i de delene av arbeidsmarkedet der jobbene stort sett er lavstatusjobber uten karrieremuligheter, hvor mulighetene for vertikal mobilitet er små og hvor horisontal mobilitet er det vanlige.

At kona er karriereorientert skulle tilsi at hun har en sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet enn i de tilfeller hun ikke er karriereorientert. Dette innebærer at hun i sterkere grad enn andre kvinner vil prioritere arbeid på lønnsarbeidsmarkedet på bekostning av andre roller hun har. I slike ektepar kunne en derfor forvente at konas deltaking i inntektsgivende arbeid også vil være større, målt i tid, enn i ektepar der kona ikke er karriereorientert. I alle fall vil en kunne anta at kona står sterkere i beslutningsprosesser om hvordan ektepar skal organisere sin felles arbeidsmarkedsdeltaking når hun har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet.

Til en viss grad blir dette bekreftet gjennom våre resultater, men utslagene er kanskje ikke så sterke som en kunne ventet. Vi ser bort fra ektepar der kona er bonde/fisker i tabellkommentarene.

Ektepar der kona var karriereorientert utførte oftere mye inntektsgivende arbeid, enn ektepar der hun ikke var karriereorientert (tabell 2.27). Konas andel av det samlede markedsarbeid var også noe større når hun var karriereorientert enn når hun ikke var det (tabell 2.28), mens andelen som arbeidet heltid ikke var nevneverdig større blant karriereorienterte enn blant ikke-karriereorienterte gifte kvinner (tabell 2.29).

2.2.4.2. Mannens karriereorientering

I 44 prosent av ekteparene med yrkesaktive menn var han karrierereorientert, i 49 prosent av ekteparene var han det ikke. Det er altså noe vanligere at yrkesaktive gifte menn er karriereorientert enn at yrkesaktive gifte kvinner er det.

Vi antar at dersom mannen er karriereorientert, betyr det også at han har en sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet enn om han ikke har en slik orientering. Dette vil antakelig også for ham innebære at han setter yrkesrollen foran andre roller han måtte ha. Det vil også antakelig innebære lenger arbeidstid. Som en konsekvens av dette, vil kona i slike tilfelle bli overlatt mer ansvar og forpliktelser i hjemmet enn når mannen ikke er karriereorientert. Dette kan imidlertid bli motvirket av at karriereorienterte menn i noen grad kan tenkes å ha mer liberal kjønnsrolleholdning enn det ikke-karriereorienterte menn har. En kan heller ikke uten videre anta at lang ukentlig arbeidstid for mannen er ensbetydende med at han har en karriere å ta vare på. Det kan også bety at han trenger penger.

Men, uansett, regner vi med at mannens karriereorientering vil ha en betydning for ekteparets tilpasning til arbeidsmarkedet. I hovedsak vil vi tro at dette gir seg utslag i restriksjoner i den tid kona har til rådighet for yrkesaktivitet. I ektepar med karriereorienterte menn kan vi regne med å finne det som i amerikansk forskning er blitt kalt "two-person careers" (Hunt og Hunt, 1982), det vil si at kona ofrer sin egen yrkesaktivitet og ofte også sin egen karriere for å stille opp på mannens vegne.

For alle mål på tilpasninger vi har valgt, er det sammenheng mellom mannens karriereorientering og tilpasning til arbeidsmarkedet selv om heller ikke her sammenhengen er så sterk som en kanskje kunne forventet. Heller ikke her tar vi hensyn til resultatene for bønder/fiskere i tabellkommentarene.

Karriereorientering hos mannen hadde liten betydning for hvor mye av parets samlede markedsarbeid kona bidrog med (tabell 2.28), men det viste seg helt tydelig at menn med karriereorientering oftere hadde yrkesaktiv kone enn menn uten karriereorientering (tabell 2.29).

Ektemannen arbeidet imidlertid oftere "mertid" dersom han var karriereorientert enn dersom han ikke var det, og han arbeidet oftere mertid når kona var yrkesaktiv enn når hun ikke var det (vedleggstabell 2.50). Utslagene av mannens karriereorientering finner vi altså først og fremst i at han har flere timer med inntektsgivende arbeid. Mannens karriereorientering ser ikke ut til å legge noen hindringer i veien for konas yrkesaktivitet.

Dette er altså motsatt av hva vi kunne forvente ut fra tidligere amerikansk forskning på dette området. "Two-person careers" er antakelig langt mindre vanlig i Norge enn i USA.

2.2.4.3. Forholdet mellom konas og mannens karriereorientering

Når vi holder ektepar der en eller begge ektefellene var bode/fisker utenfor, hadde 38 prosent av ekteparene verken kone eller mann som var karriereorientert. I 9 prosent av ekteparene var bare kona karriereorientert, i 24 prosent var bare mannen karriereorientert, mens 28 prosent av ekteparene var det vi kan kalle to-karriereektepar.

Når begge ektefellene er karriereorientert, vil vi forvente en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet hos begge, og et ønske hos begge to om å kunne få utviklet sin karriere. Dette vil kunne medføre en mer likelig fordeling av den mengde markedsarbeid hver av dem utfører. Når bare kona er karriereorientert, vil vi forvente at dette gjør at hun ønsker, og antakelig er i stand til å forhandle seg til, en tilpasning til arbeidsmarkedet som gjør det mulig for henne å være stabilt yrkesaktiv uansett familieforpliktelse. Dette kan innebære at hun, som antakelig de fleste karriereorienterte kvinner, enten reduserer sine familieforpliktelser, får færre barn, eller reduserer sin arbeidsmarkedsinnsats - men ikke går ut av arbeidsmarkedet - i perioder med omsorgsbelastning. (For en nærmere analyse av dette, se Kjeldstad, 1985). Hvor lang ukentlig arbeidstid en karriereorientert kvinne vil ha, vil derfor variere med familiefase. I slike to-veis tabeller som de vi bruker her, vil vi ikke få tak i slike tendenser.

I de to andre karrieretyper forventer vi et mer tradisjonelt tilpasningsmønster, med mannen på minst heltid, og kona i en eller annen form for deltid. Unntaket kan være når økonomiske behov gjør to hele inntekter nødvendig.

Det er en sammenheng mellom ektepars karriereorientering og deres valg av tilpasning til arbeidsmarkedet, uansett hvordan tilpasning er målt, men heller ikke her er sammenhengene særlig sterke. Når det gjelder ekteparets samlede ukentlige arbeidstid, hadde ektepar der begge var karriereorienterte den største andelen med lengst ukentlig arbeidstid, 59 prosent. Det var liten forskjell mellom de tre andre gruppene (tabell 2.27).

Det var en svak tendens til at ektepar der enten begge ektefellene, eller bare kona, var karriereorientert var noe mer likestilte med hensyn til arbeidsmarkedsdeltaking enn ektepar der bare mannen var karriereorientert (tabell 2.28). Når begge ektefeller var karriereorientert, bidrog kona med mer enn en tredjedel av det samlede markedsarbeid i vel 70 prosent av ekteparene. Når bare kona var karriereorientert var denne andelen 70 prosent. Men kona bidrog også med mye inntektsgivende arbeid når ingen av ektefellene var karriereorientert. Vi finner antakelig her en tendens som dels skyldes et ønske om å satse på egen karriere blant kvinner, og dels skyldes økonomiske behov for mye inntektsgivende arbeid fra begge ektefeller i ektepar der ingen er karriereorienterte. Dette er jo pr. definisjon ektepar der begge arbeider i yrker med relativt lav sosioøkonomisk status.

Andelen ektepar der begge ektefeller arbeidet heltid var størst når enten bare kona eller begge var karriereorienterte, og minst i ektepar der bare mannen var karriereorientert (tabell 2.28).

Tabell 2.27. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/parets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig					Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	
Alle	100	4	24	14	29	30	1 089
<u>Konas karriereorientering¹</u>							
Ikke karriereorientert	100	-	5	4	45	46	351
Karriereorientert	100	-	2	4	40	55	206
Bonde/føsker	100	-	1	-	21	74	39
<u>Mannens karriereorientering</u>							
Ikke karriereorientert	100	-	32	14	29	26	500
Karriereorientert	100	-	17	16	33	35	448
Bonde/fisker	100	-	10	6	29	55	69
<u>Ekteparets karriereorientering</u>							
Ingen karriereorientert	100	-	1	3	49	48	199
Kona er, mannen er ikke	100	-	-	2	47	51	49
Mannen er, kona er ikke	100	-	-	4	46	50	125
Begge er karriereorientert	100	-	-	3	38	59	145

¹ For definisjon av karriereorientering, se side 58.

Tabell 2.28. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/parets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Konas andel					Tallet på ektepar
		Kona er ikke yrkesaktiv	Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid		
Alle	100	39	24	24	13	1 089	
Konas karriereorientering¹							
Ikke karriereorientert	100	-	34	44	22	351	
Karriereorientert	100	-	29	47	25	206	
Bonde/fisker	100	-	54	33	15	39	
Mannens karriereorientering							
Ikke karriereorientert	100	44	22	23	11	500	
Karriereorientert	100	33	27	30	11	448	
Bonde/fisker	100	26	39	28	7	69	
Ekteparets karriereorientering							
Ingen er karriereorientert	100	-	33	47	20	199	
Kona er, mannen ikke	100	-	31	39	31	49	
Mannen er, kona ikke	100	-	38	46	15	125	
Begge er karriereorientert	100	-	28	52	21	145	

¹ For definisjon av karriereorientering, se side 58.

Tabell 2.29. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/ekteparets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 1						Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider kort tid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang tid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid	Andre tilpasninger	
Alle	100	4	34	15	21	20	6	1 089
Konas karriereorientering¹								
Ikke karriereorientert	100	-	-	19	38	36	8	351
Karriereorientert	100	-	-	16	38	40	6	206
Bonde/fisker	100	-	-	18	41	33	8	39
Mannens karriereorientering								
Ikke karriereorientert	100	-	43	14	20	20	3	500
Karriereorientert	100	-	32	17	24	24	3	448
Bonde/fisker	100	-	22	17	28	23	10	69
Ekteparets karriereorientering								
Ingen er karriereorientert	100	-	-	18	41	39	3	199
Kona karriereorientert, mannen ikke .	100	-	-	20	35	43	2	49
Mannen karriereorientert, kona ikke .	100	-	-	23	38	36	3	125
Begge er karriereorientert	100	-	-	13	41	42	4	145

¹ For definisjon av karriereorientering, se side 58.

2.2.5. Timelønn

En av de viktigste drivkreftene for å delta på arbeidsmarkedet er den avkastning en får i form av penger.

I økonomisk arbeidsmarkedsteori er det nettopp lønssatsen som er avgjørende for hvor mye arbeid en arbeidstaker til enhver tid vil tilby i markedet. Nå er det ikke bare den rene lønssatsen som har betydning. Skatteregler kommer inn, og når vi ser på ektepar som enhet, kommer også særlige regler for ekteparbeskatning, overføringer i form av barnetrygd f.eks. også inn som "mellomliggende" variable mellom lønssatsen og mengde arbeid tilbudt. Likevel vil vi gå ut fra at den timelønn en person har vil ha en viss innvirkning på hvor mange timers lønnsarbeid vedkommende vil tilby. Dette gjelder i alle fall hvis det bare er den økonomiske siden av arbeidsforholdet som har betydning. Vi ser f.eks. da bort fra slike ting som karrierehensyn, behov for å bruke sine kunnskaper og ferdigheter, kontakt med andre mennesker. Vi vil anta at jo høyere timelønn en person har, jo mindre arbeid vil vedkommende tilby. For menn vil dette kunne presiseres til at jo høyere timelønn han har, jo nærmere vil han ligge normalarbeidstiden for yrket. For kvinner, som for en stor del arbeider deltid og dermed ofte har en individuell avtale om arbeidstid, vil antakelsen om at høy timelønn vil redusere arbeidstiden være en mer dekkende beskrivelse. Forutsatt naturligvis at de økonomiske behov kan dekkes.

For ektepar vil vi videre anta at både mannens og konas timelønn har betydning for hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet de velger. Jo høyere timelønn hver av dem har, jo mindre arbeid vil de tilby på arbeidsmarkedet. Vi vil anta at når mannen har høy timelønn, vil den økonomiske motivasjonen for kona til å ta inntektsgivende arbeid, og eventuelt arbeide mye, være mindre. Når kona har høy timelønn, vil den økonomiske nødvendigheten for mannen til å arbeide mye være mindre.

Vi har sett på variasjonen i ektepars tilpasninger til arbeidsmarkedet etter to mål på timelønn: Gjennomsnittlig timelønn og timelønn gruppert.

Gjennomsnittlig timelønn varierer ikke med ektepars tilpasning til arbeidsmarkedet. Dette gjelder både for konas og mannens timelønn.

Den grupperte variabelen derimot, har sammenheng med alle målene på tilpasning. Dette gjelder både mannens og konas timelønn.

2.2.5.1. Konas timelønn¹

Den gjennomsnittlige timelønn for de ansatte gifte kvinnene i vårt materiale var kr 32,46. 20 prosent av dem hadde en timelønn på under 25 kr, 26 prosent hadde en timelønn mellom 25 og 30 kr, 34 prosent hadde en timelønn på mellom 30 og 40 kr, og 20 prosent hadde en timelønn på 40 kr eller mer.

Når det gjaldt ekteparets samlede arbeidstid pr. uke, var det størst andel med lengst ukentlig arbeidstid når kona tjente mellom 30 og 40 kr. pr. time, altså nest høyeste timelønn. Prosentandelen var 56 prosent. Dernest kom de ektepar der kona hadde den høyeste timelønnen, her var andelen 44 prosent (tabell 2.30).

Kona bidrog med størst andel inntektsgivende arbeid i de tilfeller hun tjente mellom 30 og 40 kroner i timen, altså var i den nest høyeste timelønnsgruppa. Ellers var det små forskjeller i hvor stor andel markedsarbeid hun bidrog med etter hvilken timelønn hun hadde (tabell 2.31).

Tilsvarende var andelen ektepar der begge hadde heltidsarbeid størst når kona var i den nest høyeste timelønnsgruppa, 47 prosent, og nest høyest når hun var i den høyeste timelønnsgruppa, 30 prosent (tabell 2.32).

Videre var det også slik at andelen to-inntektsektepar der mannen arbeidet mertid var størst i den gruppa av ektepar der kvinnen hadde høyest timelønn. Høy timelønn hos kona ser ikke ut til å redusere mannens merarbeid (vedleggstabell 2.52). Avgjørende her blir imidlertid hvor mye inntektsgivende arbeid kona utfører, ikke bare hvor mye hun tjener i timen.

Det er altså ikke nødvendigvis slik at høy timelønn for kvinner fører til at de reduserer mengden inntektsgivende arbeid de utfører. Foreløpig er det vanskelig å gi noen forklaring på dette funnet. Årsakene kan ligge både i arbeidsmarkedet, lønnsforhold i ulike yrker, muligheter for deltid i høyt lønnsyrker for kvinner mv., og i familieforhold.

¹ Gjelder bare for ansatte.

2.2.5.2. Mannens timelønn¹

Den gjennomsnittlige timelønn for ansatte ektemenn var på kr 41,63, altså omtrent 10 kr høyere i gjennomsnitt enn for deres ansatte koner.

Forskjellen mellom ektemennenes og konenes timelønn viser seg også i den grupperte timelønnsvariabelen. 10 prosent av de ansatte ektemennene hadde en timelønn på under 30 kroner, 42 prosent hadde en timelønn på mellom 30 og 40 kr, 26 prosent mellom 40 og 50 kr, og 22 prosent hadde en timelønn på mer enn 50 kr. 46 prosent av ektemennene hadde en timelønn på over 40 kr mot 20 prosent av deres koner. Selv om det kanskje er en digresjon i forhold til vårt hovedformål med denne analysen, må det igjen fastslås at kjønnsforskjellene i timelønn er store. Dette skyldes selvsagt for en stor del at menn og kvinner er i ulike yrker, men ikke bare dette. Også innen samme yrker er det forskjeller i timelønn blant menn og kvinner (Titlestad og Rødseth, 1980). Men det som kan være viktig for oss å merke seg er at fordi ektemenn og koner har så ulik timelønn, er det ikke uten videre enkelt for et ektepar å endre fordelingen av arbeidsmarkedsinnsats og samtidig opprettholde familieinntekten.

Ektemannens timelønn har sammenheng med alle våre mål på arbeidsmarkedstilpasning. Når det gjelder ekteparets samlede arbeidstid pr. uke var det slik at den laveste andelen med lengst ukentlig arbeidstid fant vi blant ektepar der mannen hadde den høyeste timelønnen, og høyest andel med lengst ukentlig arbeidstid blant ektepar der mannen hadde lavest timelønn. Det ser altså ut til at ektemannens timelønn spiller en viss rolle for hvor mye markedsarbeid ekteparet utfører, selv om forskjellene ikke er store (tabell 2.30).

Kona bidrog med minst inntektsgivende arbeid i de ektepar der mannen hadde lavest timelønn (tabell 2.31). Lav timelønn for mannen førte altså ikke til at kona tok en større del av det inntektsgivende arbeidet. Dette behøver imidlertid ikke bety at kona har liten mengde inntektsgivende arbeid i slike ektepar; det betyr bare at mannen utfører mye mer inntektsgivende arbeid enn det kona gjør. Men det var samtidig slik at andelen ektepar der kona var hjemmевærende var størst der ektemannen var i laveste timelønnsgruppe. Kona kompensere ikke lav timelønn for mannen med selv å ta inntektsgivende arbeid (tabell 2.32).

Det var videre slik at andelen ektepar der kona arbeidet kort deltid var høyest der mannen var i laveste timelønnsgruppe. Ellers var det små forskjeller i konas ukentlige arbeidstid etter mannens timelønnsats. Lav timelønn for mannen betyr altså heller ikke mye inntektsgivende arbeid av kona når hun først er yrkesaktiv.

Derimot var mertid mest vanlig blant ektemenn med lavest timelønn (vedleggstabell 2.52). Dette gjaldt uansett om kona var yrkesaktiv eller ikke. Ektepar der menn har lav timelønn, regulerer lønnsinntekten gjennom den mengde lønnsarbeid ektemannen utfører, ikke ved at kona går ut i inntektsgivende arbeid eller øker sitt markedsarbeid hvis hun først er yrkesaktiv. Lav timelønn for mannen førte altså til lav yrkesaktivitet hos kona. En forklaring på dette kan ligge i et tradisjonelt kjønnsrollemønster i slike familier - et mønster som fører til at kona vil ofte være hjemmевærende husmor.

Vi skal imidlertid heller ikke se bort fra at også familiefase kan komme inn som en forklaringsfaktor på det mønster vi har funnet. Timelønnsatsen i mange yrker antas å være relativt lav i starten av ens yrkesaktive liv, for så å stige jevnt, i alle fall i en god del år. Fasen med lav timelønn for mannen kan dermed falle sammen med den fasen da paret får barn, og kona går ut av inntektsgivende arbeid for en periode.

2.2.5.3. Sammenhengen mellom mannens og konas timelønn

Vi har sett at menns og koners timelønn hver for seg har betydning for ekteparets tilpasning til arbeidsmarkedet. Spørsmålet blir så hvorvidt og eventuelt på hvilken måte, parets samlede timelønn påvirker arbeidsmarkedstilpasningen i to-inntektsektepar.

Det er rimelig å forvente at grupper av ektepar der begge har høy timelønn vil ha en annen tilpasning til arbeidsmarkedet enn ektepar der begge har lav timelønn. Dette vil i alle fall være tilfelle dersom økonomiske årsaker alene er drivkraften bak ulike arbeidsmarkedstilpasninger. Som nevnt tidligere, kan imidlertid skatter og overføringer modifisere en slik sammenheng mellom lønn og mengde arbeid tilbudt.

¹ Gjelder ansatte.

Korrelasjonen mellom ektefellenes timelønn i to-inntektsektepar var 0,18. (Pearson's produktmoment-korrelasjon.)

Dette er en koeffisient som er signifikant forskjellig fra 0, og det betyr at det er en positiv sammenheng mellom mannens og konas timelønn. Tendensen er altså at både mann og kone har enten høy eller lav timelønn. Det ser altså ikke ut til å være slik at menn med lav timelønn er gift med koner med høy timelønn, eller omvendt.

Det er bare 1 prosent av to-inntektsekteparene i vårt materiale der både mann og kone er i laveste timelønnsgruppe, og bare 3 prosent der begge er i høyeste timelønnsgruppe.

Vi har derfor delt ekteparene i 4 grupper, alt etter som én eller begge ektefeller tilhører de to høyeste eller de to laveste timelønnsgruppene for henholdsvis ektemenn og koner. Dette gir oss følgende grupper:

- Begge ektefeller har lav timelønn (kona har under 30 kr i timen, mannen har under 40 kr). Dette gjaldt 27 prosent av to-inntektsekteparene
- Kona har lav timelønn, mannen har høy timelønn. Dette gjaldt 18 prosent av to-inntektsekteparene
- Mannen har lav timelønn, kona har høy timelønn. Dette gjaldt 24 prosent av to-inntektsekteparene
- Begge har høy timelønn. Dette gjaldt 32 prosent av to-inntektsekteparene

Vi antar at sammenhengen mellom ekteparets timelønn og deres arbeidsmarkedstilpasning vil være som følger:

I de ektepar der begge ektefellene har høy timelønn vil arbeidstilbudet, eller den mengde inntektsgivende arbeid ekteparet utfører, være minst. Mest lønnet arbeid vil de ektepar utføre der hvor begge timelønn er lav. Dette gjelder imidlertid bare under betingelsen at det er mulig å øke, eventuelt redusere, ekteparets arbeidstilbud etter deres eget ønske. Mulighetene for deltidsarbeid for kvinner, eventuelt mangel på heltidsarbeidsplasser for kvinner, mangelen på deltidsarbeid for menn, vil virke modererende på en slik forventet sammenheng. I tillegg kommer skatteregler mv. som vi allerede har vært inne på.

Forholdet mellom ektefellenes timelønn har sammenheng med ekteparets valg av tilpasning til arbeidsmarkedet - uansett mål.

Når det gjaldt samlet mengde ukentlig arbeid ekteparet utførte på lønnsarbeidsmarkedet, var det de ektepar der kona hadde høy timelønn og mannen lav timelønn som utførte mest inntektsgivende arbeid. Lavest andel med størst mengde inntektsgivende arbeid fant vi blant de ektepar der kona hadde lav timelønn og mannen høy timelønn (tabell 2.30).

Kona bidrog med minst inntektsgivende arbeid i de ektepar der begge ektefeller hadde lav timelønn. I 44 prosent av slike ektepar bidrog hun med under 1/3. Hun bidrog med størst andel i de ektepar der begge hadde høy timelønn. I 69 prosent av slike ektepar bidrog hun med mer enn 1/3 (tabell 2.31).

Andelen ektepar der begge ektefeller arbeidet heltid var høyest i de ektepar der kona hadde høy timelønn, men mannen hadde lav timelønn, 47 prosent. Lavest andel ektepar der begge arbeidet full tid, fant vi i de ektepar der kona hadde lav timelønn og mannen høy, 25 prosent (tabell 2.32). Men andelen med to fulltidsarbeidende ektefeller var heller ikke særlig høy blant ektepar der begge hadde lav timelønn, 29 prosent. I denne gruppen fant vi også den største andelen gifte kvinner med kort deltid.

Lavtlønnsektepar tilbyr snarere mindre arbeid enn høytlønnsektepar. Det ser ut som om lønns-satsen kan ha noe forskjellig betydning for mannens og konas arbeidstilbud, eller rettere, mengde arbeid utført. Kona utfører mest inntektsgivende arbeid når timelønnsatsen er høy, og minst når den er lav. Særlig gjelder dette når hun også er gift med en mann med lav timelønn, men det gjelder også når mannens timelønn er høy. Mannens arbeidsinnsats ser ikke ut til å ha noen sammenheng med konas lønns-sats. Hans timelønnsats regulerer mengde lønnsarbeid bare når kona er hjemmeværende. Da tilsier lav timelønn stor mengde lønnsarbeid. Men forholdet mellom ektefellenes timelønn ser altså ikke ut til å ha særlig selvstendig betydning verken for fordelingen av inntektsgivende arbeid ektefellene imellom, eller for hvor mye arbeid de samlet utfører.

Tabell 2.30. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr. Ektepar i grupper for konas timelønn¹/mannens timelønn¹/parets timelønn¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Total mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig					Tallet på ektepar
		Ingen yrkesaktive	1-40 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	41-50 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51-70 timer samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	
Gjennomsnittlig timelønn, kona, kr ..	32,46	-	-	33,73	32,31	32,82	554
Gjennomsnittlig timelønn, mannen, kr	41,63	-	40,84	44,35	41,78	40,82	810
<u>Konas timelønn</u>		Prosent					
Under 25,00 kr	100	-	8	12	46	35	113
25,00 - 29,99 kr	100	-	5	9	51	35	150
30,00 - 39,99 "	100	-	2	6	36	56	195
Over 40,00 kr	100	-	8	13	36	44	112
<u>Mannens timelønn</u>							
Under 30,00 kr	100	-	21	22	22	35	81
30,00 - 39,99 kr	100	-	30	12	30	28	348
40,00 - 49,99 "	100	-	27	11	32	30	218
Over 50 kr	100	-	23	21	29	26	182
<u>Parets timelønn</u>							
Begge lav	100	-	1	10	50	39	130
Begge høy	100	-	1	8	43	49	153
Kona lav, mannen høy	100	-	5	9	54	32	87
Mannen lav, kona høy	100	-	4	9	31	56	116

¹ Gjelder bare for ansatte.

Tabell 2.31. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr. Ektepar i grupper for konas timelønn¹/mannens timelønn¹/parets timelønn¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Konas andel av den samlede mengde inntektsgivende arbeid utført ukentlig. Prosent

	I alt	Konas andel				Tallet på ektepar
		Kona er ikke yrkesaktiv	Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede arbeidsmarkedet	Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede arbeidsmarkedet	Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede arbeidsmarkedet	
Gjennomsnittlig timelønn, kona, kr ..	32,46	-	33,15	32,51	31,21	554
Gjennomsnittlig timelønn, mannen, kr	41,63	41,29	41,27	42,58	41,44	810
<u>Konas timelønn</u>		Prosent				
Under 25,00 kr	100	-	41	39	20	113
25,00 - 29,99 kr	100	-	44	37	19	150
30,00 - 39,99 "	100	-	26	49	25	195
Over 40,00 kr	100	7	36	38	19	112
<u>Mannens timelønn</u>						
Under 30,00 kr	100	44	28	16	11	81
30,00 - 39,99 kr	100	41	22	25	11	348
40,00 - 49,99 "	100	35	24	30	11	218
Over 50 kr	100	37	21	26	15	182
<u>Parets timelønn</u>						
Begge lav	100	-	44	39	18	130
Begge høy	100	1	30	46	23	153
Kona lav, mannen høy	100	-	40	43	17	87
Kona høy, mannen lav	100	5	30	44	21	116

¹ Gjelder bare for ansatte.

Tabell 2.32. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr. Ektepar i grupper for konas timelønn¹/mannens timelønn¹/parets timelønn¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 1. Prosent

	I alt	Ingen yrkesaktive	Fordeling av arbeidstid, versjon 1					Andre tilpasninger	Tallet på ektepar
			Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	Begge arbeider minst heltid	Begge ar-		
Gjennomsnittlig timelønn, kona, kr ..	32,46	-	-	33,29	32,15	32,77	29,89	554	
Gjennomsnittlig timelønn, mannen, kr	41,63	-	41,46	41,91	41,69	41,30	:	810	
				Prosent					
<u>Konas timelønn</u>									
Under 25,00 kr	100	-	-	29	35	25	11	113	
25,00 - 29,99 kr	100	-	-	27	40	25	7	150	
30,00 - 39,99 "	100	-	-	16	31	47	6	195	
Over 40,00 kr	100	-	6	21	32	30	10	112	
<u>Mannens timelønn</u>									
Under 30,00 kr	100	-	41	21	14	20	5	81	
30,00 - 39,99 kr	100	-	41	14	22	22	1	348	
40,00 - 49,99 "	100	-	34	14	26	23	3	218	
Over 50 kr	100	-	36	16	19	21	7	182	
<u>Parets timelønn</u>									
Begge lav	100	-	-	30	40	29	1	130	
Begge høy	100	-	1	20	33	41	5	153	
Kona lav, mannen høy	100	-	-	26	40	25	8	87	
Mannen lav, kona høy	100	-	4	16	29	47	3	116	

¹ Gjelder bare for ansatte.

2.3. Hvor lik hverandre er ektefellene i vårt materiale?

To ulike forklaringsmåter har ofte vært brukt for å forklare hvorfor to personer gifter seg med hverandre: Homogami og heterogami.

Populært sagt går den første forklaringsmåten ut på at "krake søker make", mens den siste siste går ut på at "motsetninger tiltrekker hverandre". De fleste undersøkelser som er gjort av dette, konkluderer med at det er den første forklaringsmåten som har størst gyldighet, dvs. at "krake søker make" (Øyen, 1964, Ramsøy, 1966). Begge disse studiene tar utgangspunkt i parets yrkesstatus, innhentet ved hjelp av ekteskapslysinger.

I vårt materiale har vi også noen opplysninger som kan måle grad av homogami blant våre ektepar. Forekomsten av homogami kan nemlig være en forklaring på at det ser ut til å være liten sammenheng mellom en rekke av de par-variablene som vi har konstruert, og ekteparenes arbeidsmarkedstilpasning.

De indikatorene på homogami som vi har sett på er alder og utdanning for alle ektepar der mannen ikke var pensjonist, og sosioøkonomisk gruppe og yrke for ektepar der begge hadde inntektsgivende arbeid.

Vi har sett på hvor stor andel av ekteparene som faktisk er i samme aldersgruppe, utdanningsgruppe, sosioøkonomisk gruppe, yrkesgruppe, og sammenlignet dette med den forventede andelen, gitt at det var uavhengighet mellom ektefellenes verdier på de ulike variablene.

Tabell 2.33. Grad av homogami blant ektepar. Faktisk og forventet andel av ektepar i ulike grupper. Prosent

	Faktisk andel	Forventet andel	Tallet på ektepar
Samme aldersgruppe	77	28	1 089
Samme utdanningsgruppe	42	22	1 089
Samme yrkesgruppe	27	10	571
Samme sosioøkonomisk gruppe	37	17	571

For alle indikatorene sitt vedkommende var den faktiske andel ektepar i samme gruppe større enn den forventede. Graden av homogami kan bli overvurdert i vårt materiale, særlig når det gjelder alder og utdanning, fordi gruppene er relativt vidt definert. Men likevel er det rimelig å slutte at det er en tendens til homogami blant våre ektepar, både når det gjelder alder, utdanning, yrke og sosioøkonomisk gruppe.

Det var nesten dobbelt så mange ektepar som var i samme utdanningsgruppe enn det en kunne forvente under uavhengighet, litt over dobbelt så mange som tilhørte samme sosioøkonomiske gruppe, og nesten tre ganger så mange som tilhørte samme aldersgruppe og samme yrkesgruppe.

2.4 Oppsummering av hovedresultater

I denne analysen av variasjoner i ektefellers arbeidsmarkedstilpasninger har vi sett på sammenhengen mellom arbeidsmarkedstilpasninger og en rekke kjennemerker tatt hver for seg. Vi har gitt en ren beskrivelse av to-veis sammenhenger, og har ikke gjort noe særlig forsøk på å tolke de sammenhenger vi har funnet, eller forsøkt å sette dem inn i noen årsakssammenheng.

I den empiriske analysen har vi brukt følgende type uavhengige variable: egenskaper ved kona, egenskaper ved ektemannen, egenskaper ved ekteparet og en rekke variable som kan brukes for å beskrive arbeidsmarkedets virkemåte, målt gjennom egenskaper knyttet til konas, mannens og parets yrkesaktivitetsmønster.

Massen for analysen var ektepar der mannen ikke var pensjonist.

Innledningsvis refererte vi noen teorier som kunne brukes til å forklare variasjoner i ektefellers arbeidsmarkedstilpasninger. Sentralt i en del slike teorier (f.eks. tidsbruksteorier og konfliktteorier) står relasjonen mellom ektefellene. Ulikheter i utdanning, alder mv., ektefellene seg imellom vil ut fra slike teorier kunne brukes for å forklare ulikheter i valg, f.eks. av arbeidsmarkedstilpasning.

I den enkle analysen vi har gjennomført så langt, har vi funnet liten effekt av de variable som er brukt for å beskrive ektepar som par. Parets karriereorientering hadde en viss betydning for valg av arbeidsmarkedstilpasning, men mindre enn ventet. Forholdet mellom ektefellenes alder og utdanning hadde ingen statistisk sikker sammenheng med parets arbeidsmarkedstilpasning. Den eneste "par-variablen" som gav særlig utslag var helsetilstand.

Årsaken til dette mønsteret ligger antakelig i det vi viste i forrige avsnitt, nemlig tendensen til homogami i ektepar.

Dette innebærer imidlertid ikke at utdanning, alder, mv., ikke er viktige variable for å forklare arbeidsmarkedstilpasninger blant ektepar ut fra de ulike teoretiske tilnæringsmåtene som er antydnet i denne rapporten. Det betyr antakelig at det er egenskaper knyttet til den enkelte ektefelle som blir viktig - ikke forskjellene mellom ektefellene.

Den påviste tendensen til homogami mener vi også er grunnen til at vi fant en sammenheng mellom mannens alder, mannens utdanning og arbeidsmarkedstilpasning. Vi antar at de påviste sammenhenger for en stor del skyldes sammenhengen mellom konas og mannens alder og utdanning.

I det følgende skal vi gi en kort oversikt over de viktigste empiriske resultatene denne analysen har gitt.

- Alder

Andelen to-inntektsektepar var størst i aldersgruppen 30-59 år (konas alder) og det var i denne aldersgruppen at den samlede mengde inntektsgivende arbeid paret utførte var størst. Forholdet mellom ektefellenes alder hadde ikke noen betydning for deres arbeidsmarkedstilpasning.

- Utdanning

Yrkesrettet utdanning hadde en positiv sammenheng med mengden inntektsgivende arbeid kona utførte. Ellers var tendensen stort sett at jo høyere utdanning kona hadde jo mer likestilte var ektefellene i markedsarbeidet.

- Helsetilstand

Helseproblemer slik vi har målt det her var bare et problem i aldersgruppen 45 år og over. I denne aldersgruppen var bevegelsehemming et alvorligere helseproblem hva arbeidsmarkedsdeltaking angikk enn begrensninger i arbeidsevnen på grunn av kroniske lidelser. Helsetilstand slik vi har målt det, var et større hinder for konas yrkesdeltaking enn for mannens. Bare når begge to hadde helseproblemer gikk dette ut over mannens yrkesdeltaking i særlig grad.

- Arbeidsbelastning i hjemmet

Både familiefase og antall barn og yngste barns alder påvirket ektepars arbeidsmarkedstilpasning. Økte omsorgsforpliktelser i hjemmet reduserte konas markedsarbeid, men økte mennens. Likestillingen på arbeidsmarkedet var minst når omsorgsbelastningen i familien var størst.

- Geografisk lokalisering

Andelen tradisjonelle én-inntektsektepar var størst i de minst urbaniserte bostedsstrøk, mens andelen ektepar der begge arbeidet fulltid var størst i de mest urbaniserte strøk.

- Yrke

Sammenhengen mellom konas yrke og ekteparets arbeidsmarkedstilpasning hadde sammenheng med hvilke yrker deltid og heltid er mest vanlig. Andelen ektepar der begge ektefellene arbeidet fulltid var størst når kona hadde et yrke som hvor deltidsandelen er lav. Andelen ektepar der kona arbeidet deltid var høy når kona hadde et yrke hvor deltidsandelen er høy.

For mannen sitt vedkommende så det ut til at dersom han var i et yrke hvor mertid var en mulighet, arbeidet han mertid - uansett om kona var yrkesaktiv eller ikke. Videre var det når mannen hadde et yrke hvor han har liten mulighet for å regulere arbeidstiden selv - industriarbeid, transportarbeid, servicearbeid - at innslaget av tradisjonelle én-inntektsektepar var størst.

- Arbeidstidsordning

At begge arbeidet dagtid var den vanligste forekommende arbeidstidsordning blant ektepar. For mannen betød annen arbeidstidsordning ofte lang ukentlig arbeidstid, for kona betød en slik arbeidstidsordning ofte kort ukentlig arbeidstid. Selv om skiftarbeid for mannen isolert sett skulle kunne tenkes å lette konas muligheter for å ta inntektsgivende arbeid, slår ikke dette ut i økt yrkesaktivitet blant kvinner.

- Sosioøkonomisk gruppe

Andelen ektepar der begge arbeidet fulltid var størst når kona var høyere funksjonær og lavest når hun var ufaglært arbeider.

Når mannen var ufaglært arbeider hadde han oftest hjemmевærende kone.

- Karriereorientering

Ekteparets karriereorientering hadde ikke så sterk sammenheng med arbeidsmarkedstilpasning som vi hadde ventet.

Konas andel av det samlede markedsarbeid var noe større når hun var karriereorientert enn når hun ikke var det, men andelen som arbeidet fulltid var ikke nevneverdig større blant karriereorienterte gifte kvinner enn blant andre yrkesaktive gifte kvinner. Utslagene av mannens karriereorientering fant vi først og fremst i at han oftere arbeidet mertid. Hans karriereorientering så ikke ut til å legge noen hindring i veien for konas yrkesaktivitet.

- Timelønn

Høy timelønn for kvinner førte ikke til at de reduserte mengden inntektsgivende arbeid de utførte. Ektepar der mannen hadde høy timelønn utførte mindre markedsarbeid enn de ektepar der ektemannen hadde lav timelønn.

Andelen ektepar der kona var hjemmевærende var størst når mannen hadde lav timelønn, men til gjengjeld arbeidet mannen der oftere mertid. Ektepar der mannen hadde lav timelønn regulerte lønnsinntekten gjennom den mengde lønnsarbeid ektemannen utførte, ikke ved at kona gikk ut i inntektsgivende arbeid eller ved at hun økte sitt markedsarbeid dersom hun var yrkesaktiv. Forholdet mellom ektefellenes timelønn hadde ingen selvstendig betydning for ektefellenes arbeidsmarkedstilpasning.

2.5. Noen mulige framtidige utviklingslinjer

Vårt prosjekt gir oss i første rekke mulighet for å studere resultatet av en pågående prosess på et gitt stadium av denne prosessen. For enkelhets skyld kan denne prosessen beskrives som en overgang fra familier med en yrkesaktiv person - mannen - til familier hvor begge ektefellene er yrkesaktive - moderne familier. Vi går inn i prosessen på det tidspunkt da rundt 60 prosent av familiene er moderne familier og spør først hvilke faktorer det er som påvirker ektepars valg av arbeidsmarkedstilpasning, og dernest hvilke levekårskonsekvenser ulike valg av tilpasninger har. Vi har nå vist at en rekke faktorer påvirker ektefellers valg av arbeidsmarkedstilpasninger.

På samfunnsnivå kan vi tenke oss minst to forklaringsmåter på at en slik overgangsprosess finner sted:

- Holdningsendringer: Endringer i holdninger til gifte kvinners yrkesdeltaking og også endringer i mann- og kvinnerollen generelt (Gustafsson 1979, Ellingsæter og Iversen 1984, Grønmo og Lingsom 1983).

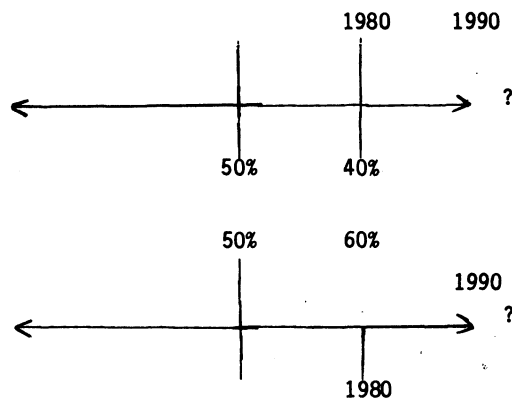
- Strukturelle og demografiske endringer: Endringer i næringsstruktur, alderssammensetning, fruktbarhetsmønster, utdanningstilbøyelighet (Ellingsæter og Iversen 1984, Moen 1981, Bjøru og Skrede 1982).

Det er antakelig en nær sammenheng mellom disse to typene endring. Strukturendringer leder antakelig til endrede betingelser for å fylle de foreskrevne mann- og kvinnerollene. Endrede betingelser for utføring av roller vil antakelig også føre til endring av rollene over tid, og dette kan igjen føre til strukturelle og demografiske endringer på sikt. Strukturelle endringer og holdningsendringer er antakelig gjensidig avhengig av hverandre, de påvirker hverandre gjensidig.

Det spørsmålet vi stiller nå er hvorvidt utviklingen i retning av flere og flere moderne familier vil forsette.

Dette kan illustreres slik:

Andelen
en-inntekts-
familier

Spørsmålet er hvorvidt det er mulig, på grunnlag av et tverrsnittsmateriale på et gitt tidspunkt, å forutsi noe om den framtidige utviklingen.

Med utgangspunkt i kohortanalyser kan en gjøre et forsøk på framskriving.

I kohortanalyser antar en at det er tre typer av effekter som fører til sosial forandring (Glenn 1977, Ellingsæter og Iversen 1984).

- kohorteffekt
- periodeeffekt
- alderseffekt

Kohorteffekten er den effekten som kan føres tilbake til at en kohort - oftest en fødselskohort - har gjennomlevd ulike historiske perioder ved samme alder, og at dette har betydning for adferd på et gitt seinere tidspunkt (se Ellingsæter og Iversen 1984 for en diskusjon om hvordan kohorteffekten kan brukes for å forklare variasjoner i kvinners yrkesdeltaking etter alder).

Periodeeffekten er den effekten som skyldes trekk ved en gitt historisk periode, og som teoretisk sett vil virke likt for alle, uansett kohort.

Alderseffekten er den effekten som kan tillegges selve aldringsprosessen eller at en går gjennom ulike livsfaser.

Tidligere analyser har vist og sannsynliggjort at kohorteffekten er viktig for å forklare variasjoner i kvinners yrkesaktivitet (se f.eks. Bjøru 1980, Ellingsæter og Iversen 1984). Om vi derfor antar at kohorteffekten er svært viktig, kan vi studere arbeidsmarkedstilpasningen blant ektefeller i ulike aldersgrupper i 1980, og anta at dersom ikke uventede strukturelle og/eller andre endringer inntreffer, m.a.o. at vi ikke får en innblanding av periodeeffekter, vil tilpasningen i de ulike kohortene av ektepar (målt her ved hjelp av konas alder) kunne brukes som en beskrivelse av den framtidige utvikling. Dette er gjort i tabell 2.34 for 5-årige aldersgrupper for ektepar der kona var mellom 20 og 64 år i 1980.

I 1980 varierte andelen moderne ektepar med konas alder. Andelen sank med konas alder i kohortene fra 45-49 år og oppover. Størst andel moderne ektepar var det i kohorten 40-44 år, 80 prosent. Andelen moderne ektepar økte med økende alder på kona fram til denne kohorten.

Den kunstige kohortframskrivningen viser dermed at fram mot år 2005 vil andelen to-inntektsektepar være synkende for alle aldersgrupper under 44 år. Andelen vil særlig gå ned blant ektepar der kona er mellom 40 og 44 år. For de andre aldersgruppene vil andelen to-inntektsektepar øke, og særlig stor vil økningen bli i den eldste kohorten.

Tabell 2.34. Andelen to-inntektsektepar¹ etter konas alder. 1980 - 2005. Kunstige kohorttabeller

Alder	1980	1985	1990	1995	2000	2005
20-24	70	-	-	-	-	-
24-29	72	70	-	-	-	-
30-34	72	72	70	-	-	-
35-39	75	72	72	70	-	-
40-44	80	75	72	72	70	-
45-49	66	80	75	72	72	70
50-54	67	66	80	75	72	72
55-59	61	67	66	80	75	72
60-64	30	61	67	66	80	75

¹ Som to-inntektsektepar regnes her ektepar der begge har hatt inntektsgivende arbeid over kalenderåret.

Å forutsette at det bare er kohorteffekter som gjør seg gjeldende er imidlertid en alt for enkel forutsetning å gjøre, og en framskrivning basert på denne, vil ikke gi et riktig bilde av utviklingen. Særlig når vi analyserer arbeidsmarkedsatferd blant kvinner, må forholdet mellom lønnet og ulønnet arbeid trekkes inn. Kvinner har tradisjonelt hatt hovedansvar for hjem og familie, og fremdeles er det slik at kvinners arbeidsmarkedstilpasninger er sterkt avhengige av hvilken familie- eller livsfase de befinner seg i.

Alder er også et mål for livsfase. Atferd endrer seg over livsløpet, og dette gjelder alle kohorter, også når det gjelder atferd som ikke blir direkte biologisk påvirket av aldringsprosessen. Dette gjelder f.eks. arbeidsmarkedsatferd blant kvinner 20-64 år. Det finnes sosiale normer for hvordan atferden skal være i ulike livsfaser som en passerer gjennom over livsløpet. Dette kommer da inn som et "forstyrrende" element dersom vi bruker kohorttilpasninger på et gitt tidspunkt til å beskrive en framtidig utvikling.

Vi vet imidlertid ganske mye om gifte kvinners fasebestemte yrkesaktivitet. Vi vet for eksempel at bortsett fra i den tidlige omsorgsfasen - yngste barn under 3 år - er kvinner svært stabile i sitt valg av arbeidsmarkedstilpasning. Vi vet også at det etter hvert blir mer og mer vanlig for kvinner å være yrkesaktive fram til 2. barns fødsel. Vi vet også noe om kohortutviklingen i kvinners yrkesaktivitet (Ellingsæter og Iversen 1984). Bortsett fra blant relativt unge kvinner, f.eks. kvinner under 30-35 år, kan en derfor kanskje gå ut fra at kohortforskjeller på et gitt tidspunkt vil kunne brukes for å spå om framtiden. Den kunstige kohortframskrivningen viser en økning i andelen to-inntektsektepar i disse kohortene.

Andre sosiale institusjoner har imidlertid endret seg lite for å tilpasse seg den endrede situasjonen i de fleste familier. Langt på vei kan en si at de endringer som har skjedd i familiens yrkesdeltaking ikke har fått særlige konsekvenser for andre samfunnsinstitusjoners måte å fungere på. De tilpasninger som det har vært nødvendig å gjøre, har stort sett skjedd som individuelle tilpasninger innen den enkelte familie. Om økningen i andelen to-inntektsektepar blant yngre kohorter skal fortsette, trengs det antakelig også endringer i andre samfunnsinstitusjoner enn i familien.

Hvordan arbeidsmarkedstilpasningen vil bli blant de yngre kohortene som etterhvert vil velge tilpasning til arbeidsmarkedet vil derfor avhenge av en rekke faktorer, både med hensyn til den økonomiske utviklingen, tilbudet av arbeidsplasser for gifte kvinner, kjønnsrollemønster, arbeidsdeling mellom ektefeller og offentlige tiltak som vil påvirke de muligheter ektepar har for å kombinere yrkesaktivitet for begge med omsorg og stell av barn. I de eldre kohortene vil vi forvente en fortsatt økning i andelen to-inntektsfamilier.

Vedleggstabell 2.35a. Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 2						Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	4	25	11	40	19	2	1 089
Konas alder								
16-29 år	100	2	30	13	40	12	3	260
30-44 "	100	1	18	13	41	25	2	389
45-59 "	100	4	22	8	44	20	2	323
60 år og over	100	15	39	12	24	7	3	117
Mannens alder								
16-29 år	100	2	33	11	38	12	3	180
30-44 "	100	2	20	15	40	22	2	400
45-59 "	100	3	19	8	46	23	2	341
60 år og over	100	11	35	10	29	11	6	168

Vedleggstabell 2.35b. Ektepar i grupper for konas alder/mannens alder, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	I alt	Deltaking over kalenderåret					Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	3	29	32	35	1	1 089
Konas alder							
16-29 år	100	-	28	34	38	1	260
30-44 "	100	-	24	38	37	1	389
45-59 "	100	4	26	31	38	1	323
60 år og over	100	14	52	10	19	5	117
Mannens alder							
16-29 år	100	-	27	33	38	1	180
30-44 "	100	-	27	38	35	1	400
45-59 "	100	3	24	33	40	1	341
60 år og over	100	11	43	15	25	5	168

Vedleggstabell 2.36. Ektepar i grupper for konas utdanningsnivå/mannens utdanningsnivå/forholdet mellom konas og mannens utdanningsnivå, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	Fordeling av arbeidstid, versjon 2					Tallet på ektepar
			Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	4	25	11	40	19	2	1 089
<u>Konas utdanning¹</u>								
Gruppe 1	100	8	33	10	38	8	4	228
" 2	100	4	24	11	39	21	2	156
" 3	100	2	33	11	33	19	1	172
" 4	100	2	17	13	45	21	2	363
" 5	100	3	18	11	39	27	3	170
<u>Mannens utdanning¹</u>								
Gruppe 1	100	7	31	10	39	9	4	209
" 2	100	4	29	9	41	14	2	225
" 3	100	3	30	11	38	17	1	102
" 4	100	2	19	12	40	25	2	338
" 5	100	3	17	15	39	26	1	212
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning 1</u>								
Kona høyere utdanningsgruppe enn mannen	100	3	23	10	44	17	2	294
Mann og kone gruppe 1	100	9	40	10	33	5	4	101
Kona gruppe 1, mannen høyere	100	6	27	10	43	10	4	126
Mann og kone gruppe 2	100	-	35	13	33	19	-	48
Kona gruppe 2, mannen høyere	100	1	17	12	41	28	1	69
Mann og kone gruppe 3	100	6	35	9	35	15	-	34
Kona gruppe 3, mannen høyere	100	3	33	10	31	21	3	78
Mann og kone gruppe 4	100	1	14	13	42	29	2	158
Kona gruppe 4, mannen høyere	100	3	20	20	38	19	-	64
Mann og kone gruppe 5	100	4	16	11	40	28	3	114
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning 2</u>								
Mann og kone samme utdanningsgruppe....	100	4	24	11	38	21	2	455
Kona høyere utdanningsgruppe enn mannen	100	3	23	10	44	17	2	294
Mannen høyere utdanningsgruppe enn kona	100	4	25	13	39	18	2	337
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning 3</u>								
Kona minst 3 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	3	22	10	48	12	5	60
Kona 2 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	4	23	8	49	15	1	96
Kona 1 utdanningsgruppe høyere enn mannen	100	4	24	11	39	20	2	141
Mann og kone lik utdanningsgruppe	100	4	24	11	38	21	2	455
Mannen 1 utdanningsgruppe høyere enn kona	100	5	29	10	38	15	2	209
Mannen minst 3 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	3	15	15	47	17	3	60

¹ For gruppering av utdanning, se side 27.

Vedleggstabell 2.37. Ektepar i grupper for konas utdanningsnivå/mannens utdanningsnivå/forholdet mellom kona og mannens utdanningsnivå, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	Deltaking over kalenderåret						Tallet på ektepar
	I alt	Ingen er yrkesaktive	Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	3	29	32	35	1	1 089
<u>Konas utdanning¹</u>							
Gruppe 1	100	6	37	29	26	3	228
" 2	100	3	27	28	40	2	156
" 3	100	2	34	36	28	1	172
" 4	100	1	25	33	40	1	363
" 5	100	1	21	35	42	-	170
<u>Mannens utdanning¹</u>							
Gruppe 1	100	6	34	30	25	4	209
" 2	100	3	28	27	40	1	225
" 3	100	2	31	32	34	-	102
" 4	100	1	26	33	38	1	338
" 5	100	1	25	37	37	-	212
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 1</u>							
Kona høyere utdanningsgruppe enn mannen	100	2	25	31	40	2	294
Mann og kone gruppe 1	100	9	41	28	19	4	101
Kona gruppe 1, mannen høyere	100	4	33	29	32	2	126
Mann og kone gruppe 2	100	-	33	25	42	-	48
Kona gruppe 2, mannen høyere	100	3	22	32	44	-	69
Begge gruppe 3	100	3	32	29	35	-	34
Kona gruppe 3, mannen høyere	100	1	35	36	28	-	78
Begge gruppe 4	100	1	25	33	39	2	158
Kona gruppe 4, mannen høyere	100	2	33	36	30	-	64
Begge gruppe 5	100	1	20	40	40	-	114
<u>Forholdet mellom mannen og konas utdanning - 2</u>							
Mann og kone samme utdanningsgruppe	100	3	29	32	35	2	455
Kona høyere utdanningsgruppe enn mannen	100	2	25	31	40	2	294
Mannen høyere utdanningsgruppe enn kona	100	3	31	33	33	1	337
<u>Forholdet mellom mannens og konas utdanning - 3</u>							
Kona minst 3 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	2	27	27	45	-	60
Kona 2 utdanningsgrupper høyere enn mannen	100	2	22	35	39	2	96
Kona 1 utdanningsgruppe høyere enn mannen	100	3	28	30	38	2	141
Kone og mann lik utdanningsgruppe	100	3	29	32	35	2	455
Mannen 1 utdanningsgruppe høyere enn kona	100	3	32	34	29	1	209
Mannen 2 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	2	35	25	38	-	68
Mannen minst 3 utdanningsgrupper høyere enn kona	100	2	23	35	40	-	60

¹ For gruppering av utdanning, se side 27.

Vedleggstabell 2.38. Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 2					Bare kona er yrkesaktiv	Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid		
Alle	100	6	24	9	40	19	3	509
<u>Bevegelseshemming¹</u>								
Ingen er bevegelseshemmet	100	3	21	8	43	23	2	352
Bare mannen er bevegelseshemmet	100	4	18	8	47	16	8	51
Bare kona er bevegelseshemmet	100	5	41	12	34	9	-	67
Begge er bevegelseshemmet	100	41	31	10	10	3	5	39
<u>Begrensning i arbeidsevnen</u>								
Ingen har begrensning i arbeidsevnen	100	1	19	9	48	21	2	230
Bare mannen har begrensning i arbeidsevnen	100	6	22	6	42	19	5	85
Bare kona har begrensning i arbeidsevnen	100	5	35	12	31	17	1	121
Begge har begrensning i arbeidsevnen	100	22	24	10	25	12	6	67

¹ For definisjon av bevegelseshemming, se side 33.

Vedleggstabell 2.39. Ektepar der mannen er 45 år eller eldre i grupper for helseforhold, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent.

	I alt	Deltaking over kalenderåret				Bare kona er yrkesaktiv	Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv		
Alle	100	6	31	27	35	2	509
<u>Bevegelseshemming¹</u>							
Ingen er bevegelseshemmet	100	1	26	32	39	1	352
Bare mannen er bevegelseshemmet	100	4	28	16	45	8	51
Bare kona er bevegelseshemmet	100	6	49	25	19	-	67
Begge er bevegelseshemmet	100	44	41	3	8	5	39
<u>Begrensning i arbeidsevnen</u>							
Ingen har begrensning i arbeidsevnen ..	100	-	24	32	42	1	230
Bare mannen har begrensning i arbeidsevnen	100	4	25	22	45	5	85
Bare kona har begrensning i arbeidsevnen	100	7	43	26	24	-	121
Begge har begrensning i arbeidsevnen ..	100	22	36	16	19	6	67

¹ For definisjon av bevegelseshemming, se side 33.

Vedleggstabell 2.40. Ektepar i grupper for arbeidsbelastning i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

		Fordeling av arbeidstid, versjon 2						
I alt	Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Bare kona er yrkesaktiv	Tallet på ektepar	
Alle	100	4	25	11	40	19	2	1089
Familiefase								
Gift, 16-44 år uten barn 0-18 år ...	100	5	15	3	52	20	4	93
Yngste barn 0-6 år	100	1	31	17	33	16	2	341
Yngste barn 7-18 år	100	2	15	11	44	27	2	337
Gift, 45-66 år uten barn 0-18 år	100	6	28	8	41	13	3	283
Antall barn og yngste barns alder¹								
Ingen barn	100	9	19	5	48	14	5	134
1 barn								
Yngste 0- 2 år	100	1	28	9	45	17	-	71
Yngste 3- 6 "	100	-	31	5	48	14	2	43
Yngste 7-10 "	100	:	:	:	:	:	:	15
Yngste 11-15 "	100	:	:	:	:	:	:	9
Yngste 16 år og over	100	7	20	4	54	14	2	56
2 barn								
Yngste 0- 2 år	100	2	41	15	28	12	3	68
Yngste 3- 6 "	100	-	32	21	34	11	1	71
Yngste 7-10 "	100	2	15	13	45	25	-	60
Yngste 11-15 "	100	2	9	14	45	30	-	56
Yngste 16 år og over	100	5	26	9	39	19	2	130
3 eller flere barn								
Yngste 0- 2 år	100	-	39	27	11	23	-	44
Yngste 3- 6 "	100	-	26	22	30	19	4	54
Yngste 7-10 "	100	2	11	14	33	37	3	63
Yngste 11-15 "	100	1	21	10	42	23	3	77
Yngste 16 år og over	100	8	27	9	37	16	3	139

¹ Gjelder konas barn.

Vedleggstabell 2.41. Ektepar i grupper for arbeidsbelastning i hjemmet, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	I alt	Deltaking over kalenderåret					Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	3	29	32	35	1	1 089
<u>Familiefase</u>							
Gift, 16-44 år uten barn 0-18 år	100	-	10	17	73	-	93
Yngste barn 0-6 år	100	-	34	39	26	1	341
Yngste barn 7-18 år	100	1	22	39	38	-	337
Gift, 45-66 år uten barn 0-18 år	100	6	34	23	34	4	283
<u>Antall barn og yngste barns alder¹</u>							
Ingen barn	100	3	22	16	59	1	134
<u>1 barn</u>							
Yngste 0- 2 år	100	-	18	42	38	1	71
Yngste 3- 6 "	100	-	31	29	41	-	42
Yngste 7-10 "	100	:	:	:	:	:	15
Yngste 11-15 "	100	:	:	:	:	:	9
Yngste 16 år og over	100	7	23	21	45	4	56
<u>2 barn</u>							
Yngste 0- 2 år	100	-	43	40	15	3	68
Yngste 3- 6 "	100	-	39	35	25	-	71
Yngste 7-10 "	100	-	27	40	33	-	60
Yngste 11-15 "	100	-	21	43	36	-	56
Yngste 16 år og over	100	5	32	24	38	2	130
<u>3 eller flere barn</u>							
Yngste 0- 2 år	100	-	48	39	14	-	44
Yngste 3- 6 "	100	-	28	44	28	-	54
Yngste 7-10 "	100	-	24	41	33	2	63
Yngste 11-15 "	100	3	20	35	43	-	77
Yngste 16 år og over	100	8	34	29	26	4	139

¹ Gjelder kona barn.

Vedleggstabell 2.42. Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

	I alt	Fordeling av arbeidstid, versjon 2					Tallet på ektepar	
		Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid		Bare kona er yrkesaktiv
Alle	100	4	25	11	40	19	2	1089
<u>Landsdel</u>								
Oslo/Akershus	100	2	20	7	52	18	1	216
Østlandet ellers	100	4	29	11	35	19	2	335
Agder/Rogaland	100	3	29	14	34	19	1	140
Vestlandet	100	4	24	17	35	18	3	188
Trøndelag	100	4	18	9	44	24	3	115
Nord-Norge	100	6	21	11	42	15	5	95
<u>Bostedsstrøk</u>								
Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim ..	100	3	25	10	44	17	2	229
Tettbygde kommuner med mer enn 20 000 innbyggere	100	4	21	8	46	19	2	240
Tettbygde kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere	100	2	26	12	41	16	3	291
Spredtbygd	100	6	24	14	31	22	2	328

Vedleggstabell 2.43. Ektepar i grupper for geografisk lokalisering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	I alt	Deltaking over kalenderåret					Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	3	29	32	35	1	1 089
<u>Landsdel</u>							
Oslo/Akershus	100	1	23	31	44	1	216
Østlandet ellers	100	4	33	30	32	1	335
Agder/Rogaland	100	1	34	36	26	3	140
Vestlandet	100	2	31	32	33	2	188
Trøndelag	100	3	22	36	39	1	115
Nord-Norge	100	3	24	28	42	2	95
<u>Bostedsstrøk</u>							
Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim	100	2	29	28	40	1	229
Tettbygde kommuner med mer enn 20 000 innbyggere	100	3	25	34	36	1	240
Tettbygde kommuner med mindre enn 20 000 innbyggere	100	1	32	33	32	2	291
Spredtbygd	100	4	28	32	35	1	328

Vedleggstabell 2.44. Ektepar i grupper for kones yrke/mannens yrke¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

	Fordeling av arbeidstid, versjon 2							Tallet på ektepar
	I alt	Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Bare kona er yrkesaktiv,	
Alle	100	4	25	11	40	19	2	1089
<u>Konas yrke</u>								
Humanistisk , vitenskapelig mv. arbeid	100	-	1	-	67	30	2	153
Administrativt arbeid	100	-	4	-	67	30	-	27
Kontorarbeid	100	-	-	-	67	29	4	150
Handelsarbeid	100	-	3	3	57	32	5	75
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	-	2	6	21	68	4	53
Industri, bygg, anlegg	100	-	4	-	69	25	2	48
Kommunikasjon og transportarbeid	100	3	-	-	70	27	-	30
Servicearbeid	100	-	3	1	72	18	6	144
Ikke yrkesaktiv	100	10	62	29	-	-	-	409
<u>Mannens yrke</u>								
Humanistisk, vitenskapelig mv. arbeid	100	-	22	13	43	22	-	180
Administrativt arbeid	100	-	18	18	34	29	-	131
Kontorarbeid	100	-	17	8	64	10	-	
Handelsarbeid	100	-	13	12	36	35	4	48
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	2	15	14	17	49	3	94
Industri, bygg, anlegg	100	-	35	7	49	9	-	375
Kommunikasjon og transportarbeid	100	5	25	19	36	13	2	98
Servicearbeid	100	-	27	16	49	8	-	37
Ikke yrkesaktiv	100	67	2	-	-	-	31	49

¹ Se fotnote til tabell 2.17.

Vedleggstabell 2.45. Ektepar i grupper for konas yrke/mannens yrke¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	I alt	Deltaking over kalenderåret					Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	3	29	32	35	1	1 089
<u>Konas yrke</u>							
Humanistisk , vitenskapelig mv. arbeid	100	-	1	43	57	-	153
Administrativt arbeid	100	-	-	33	63	4	27
Kontorarbeid	100	-	5	33	61	1	150
Handelsarbeid	100	1	1	36	57	4	75
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	-	2	32	64	2	53
Industri, bygg, anlegg	100	-	4	29	65	2	48
Kommunikasjon og transportarbeid	100	-	3	23	73	-	30
Servicearbeid	100	-	6	59	31	4	144
Ikke yrkesaktiv	100	7	71	19	4	-	409
<u>Mannens yrke</u>							
Humanistisk, vitenskapelig mv. arbeid	100	1	27	33	39	-	180
Administrativt arbeid	100	1	34	34	31	-	131
Kontorarbeid	100	-	13	44	44	-	48
Handelsarbeid	100	-	20	34	47	-	77
Jordbruk, skogbruk, fiske	100	-	27	27	45	2	94
Industri, bygg, anlegg	100	1	30	33	34	1	375
Kommunikasjon og transportarbeid	100	-	37	32	32	-	98
Servicearbeid	100	-	46	30	22	3	37
Ikke yrkesaktiv	100	45	12	12	16	14	49

¹ Se fotnote til tabell 2.17.

Vedleggstabell 2.46. Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

	Fordeling av arbeidstid, versjon 2							Tallet på ektepar
	I alt	Ingen yrkesaktive ¹	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Bare kona er yrkesaktiv,	
Alle	100	4	25	11	40	19	2	1 089
Konas arbeidstidsordning								
Dagarbeid	100	-	1	-	63	31	4	524
Skift/turnusarbeid	100	-	1	-	70	24	4	70
Annet	100	1	-	1	64	29	4	72
Ikke aktuelt ²	100	9	60	29	1	1	-	423
Mannens arbeidstidsordning								
Dagarbeid	100	-	26	10	44	20	1	848
Skift/turnusarbeid	100	1	30	14	41	12	2	114
Annet	100	7	13	28	17	32	3	75
Ikke aktuelt ³	100	64	4	-	29	4	-	52
Parets arbeidstidsordning⁴								
Begge dagtid	100	-	1	1	65	32	-	448
Mann dagtid, kone skift, turnus	100	-	2	2	73	24	-	51
Mann dagtid, kone annen arbeidstid ...	100	-	-	2	76	20	2	49
Mann skiftarbeid	100	-	-	3	76	21	-	62
Mann annen arbeidstid	100	3	3	5	30	60	-	40

1, 2, 3, 4 Se fotnoter til tabell 2.21.

Vedleggstabell 2.47. Ektepar i grupper for konas arbeidstidsordning/mannens arbeidstidsordning/parets arbeidstidsordning¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	Deltaking over kalenderåret						Tallet på ektepar
	I alt	Ingen yrkesaktive ¹	Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	3	29	32	35	1	1 089
Konas arbeidstidsordning							
Dagarbeid	100	-	3	39	56	2	524
Skift/turnusarbeid	100	-	3	23	71	3	70
Annet	100	-	6	56	38	1	72
Ikke aktuelt ²	100	6	69	21	4	-	423
Mannens arbeidstidsordning							
Dagarbeid	100	1	28	34	37	1	848
Skift/turnusarbeid	100	-	35	27	38	-	114
Annet	100	-	37	29	32	1	75
Ikke aktuelt ³	100	42	15	12	17	14	52
Parets arbeidstidsordning⁴							
Begge dagtid	100	-	3	41	56	1	448
Mann dagtid, kone skift, turnus	100	-	-	29	67	4	51
Mann dagtid, kone annen arbeidstid ...	100	-	2	67	29	2	49
Mann skiftarbeid	100	-	8	27	65	-	62
Mann annen arbeidstid	100	-	5	33	60	3	40

1, 2, 3, 4 Se fotnoter til tabell 2.21.

Vedleggstabell 2.48. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Bare kona er yrkesaktiv	Tallet på ektepar
Alle	100	4	25	11	40	19	2	1 089
<u>Konas sosioøkonomiske gruppe</u>								
Ufaglært arbeider	100	-	-	-	82	14	4	85
Faglært arbeider	100	:	:	:	::	:	:	8
Funksjonær, lavere nivå	100	-	-	-	69	23	8	182
Funksjonær mellomnivå	100	-	-	-	73	26	1	213
Funksjonær, høyere nivå	100	-	-	-	57	43	-	28
Bønder, fiskere	100	-	-	-	18	80	3	39
Andre selvstendige	100	-	-	-	29	66	5	41
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	:	:	21
Pensjonist	100	22	61	17	-	-	-	36
Hjemmearbeidende	100	6	54	26	1	10	5	420
Andre	100	:	:	:	:	:	:	16
<u>Mannens sosioøkonomiske gruppe</u>								
Ufaglært arbeider	100	-	40	6	48	5	-	267
Faglært arbeider	100	-	32	8	53	7	-	150
Funksjonær, lavere nivå	100	-	36	4	48	12	-	25
Funksjonær mellomnivå	100	-	18	14	49	20	-	266
Funksjonær, høyere nivå	100	-	24	13	42	21	-	109
Bønder, fiskere	100	-	10	16	13	61	-	69
Andre selvstendige	100	-	12	25	18	44	-	131
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	:	:	9
Hjemmearbeidende	100	:	:	:	:	:	:	13
Andre	100	60	-	-	34	6	-	47

¹ Se fotnote til tabell 2.24.

Vedleggstabell 2.49. Ektepar i grupper for konas sosioøkonomiske gruppe/mannens sosioøkonomiske gruppe¹, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	I alt	Deltaking over kalenderåret					Tallet på ektepar
		Ingen er yrkesaktive	Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	3	29	32	35	1	1 089
<u>Konas sosioøkonomiske gruppe</u>							
Ufaglært arbeider	100	-	1	41	54	4	85
Faglært arbeider	100	:	:	:	:	:	8
Funksjonær, lavere nivå	100	1	1	35	59	4	182
Funksjonær mellomnivå	100	-	3	35	62	1	213
Funksjonær, høyere nivå	100	-	-	21	79	-	28
Bønder, fiskere	100	-	3	23	74	-	39
Andre selvstendige	100	-	10	39	49	2	41
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	:	21
Pensjonist	100	19	78	3	-	-	36
Hjemmearbeidende	100	4	61	30	5	-	420
Andre	100	:	:	:	:	:	16
<u>Mannens sosioøkonomiske gruppe</u>							
Ufaglært arbeider	100	2	34	30	33	2	267
Faglært arbeider	100	-	29	35	36	-	150
Funksjonær, lavere nivå	100	-	24	28	48	-	25
Funksjonær mellomnivå	100	-	28	32	39	-	266
Funksjonær, høyere nivå	100	1	30	36	33	-	109
Bønder, fiskere	100	-	23	25	49	3	69
Andre selvstendige	100	1	27	40	33	-	131
Skoleelev/student	100	:	:	:	:	:	9
Hjemmearbeidende	100	:	:	:	:	:	13
Andre	100	37	19	19	21	4	42

¹ Se fotnote til tabell 2.24.

Vedleggstabell 2.50. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/parets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom ektefellene, versjon 2. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Bare kona er yrkesaktiv	Tallet på ektepar
Alle	100	4	25	11	40	19	2	1 089
Konas karriereorientering								
Ikke karriereorientert	100	-	-	-	73	22	5	351
Karriereorientert	100	-	-	-	63	35	2	206
Bønder/fiskere	100	-	-	-	18	80	3	39
Mannens karriereorientering								
Ikke karriereorientert	100	-	35	9	48	8	-	500
Karriereorientert	100	-	18	15	41	27	-	448
Bønder/fiskere	100	-	10	16	13	61	-	69
Ekteparets karriereorientering								
Ikke karriereorientert	100	-	-	-	87	13	-	199
Kona er, mannen er ikke	100	-	-	-	86	14	-	49
Mannen er, kona er ikke	100	-	-	-	63	37	-	125
Begge er karriereorientert	100	-	-	-	58	42	-	145

¹ For definisjon av karriereorientering, se side 58.

Vedleggstabell 2.51. Ektepar i grupper for konas karriereorientering/mannens karriereorientering/parets karriereorientering, etter tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	Deltaking over kalenderåret				Tallet på ektepar
			Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Alle	100	3	29	32	35	1	1 089
Konas karriereorientering¹							
Ikke karriereorientert	100	-	2	37	58	3	351
Karriereorientert	100	-	4	34	62	1	206
Bønder/fiskere	100	-	3	23	74	-	39
Mannens karriereorientering							
Ikke karriereorientert	100	1	32	32	34	1	500
Karriereorientert	100	-	28	35	37	-	448
Bønder/fiskere	100	-	23	25	49	3	69
Ekteparets karriereorientering							
Ikke karriereorientert	100	-	1	34	63	2	199
Kona er, mannen er ikke	100	-	-	37	63	-	49
Mannen er, kona er ikke	100	1	2	42	54	1	125
Begge er karriereorientert	100	1	5	33	62	-	145

¹ For definisjon av karriereorientering, se side 58.

Vedleggstabell 2.52. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr
 Ektepar i grupper for konas timelønn¹/mannens timelønn¹/parets timelønn¹, etter
 tilpasning til arbeidsmarkedet. Fordelingen av den ukentlige arbeidstiden mellom
 ektefellene, versjon 2. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	Bare kona er yrkesaktiv,	Tallet på ektepar
Gjennomsnittlig timelønn kona, kr	32,46	-	-	-	32,31	34,06	-	554
Gjennomsnittlig timelønn mannen, kr	41,63	-	41,11	41,78	41,93	41,58	-	810
Prosent								
<u>Konas timelønn</u>								
Under 25,00 kr	100	-	-	-	69	23	8	113
25,00 - 29,99 kr	100	-	-	-	73	23	3	150
30,00 - 39,99 "	100	-	-	-	79	20	2	195
40 kr og over	100	-	-	-	63	34	4	112
<u>Mannens timelønn</u>								
Under 30,00 kr	100	-	26	19	28	27	-	81
30,00 - 39,99 kr	100	-	32	9	49	10	-	348
40,00 - 49,99 "	100	-	28	7	54	11	-	218
50 kr og over	100	-	26	11	47	14	2	182
<u>Parets timelønn</u>								
Begge lav	100	-	-	-	80	20	-	130
Begge høy	100	-	-	1	80	19	-	153
Kona lav, mannen høy	100	-	-	-	82	16	2	87
Kona høy, mannen lav	100	-	5	-	72	22	-	116

¹ Gjelder bare for ansatte.

Vedleggstabell 2.53. Gjennomsnittlig timelønn for kone og mann. Kr
 Ektepar i grupper for konas timelønn¹/mannens timelønn¹/parets timelønn¹, etter
 tilpasning til arbeidsmarkedet. Deltaking over kalenderåret. Prosent

	I alt	Ingen er yrkesaktive	Deltaking over kalenderåret				Tallet på ektepar
			Bare mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider under 1 000 t, mannen er yrkesaktiv	Kona arbeider 1 000 t eller mer, mannen er yrkesaktiv	Bare kona er yrkesaktiv	
Gjennomsnittlig timelønn kona, kr	32,46	-	-	31,20	33,59	-	554
Gjennomsnittlig timelønn mannen, kr	41,63	-	42,70	41,60	40,86	-	810
Prosent							
<u>Konas timelønn</u>							
Under 25,00 kr	100	1	3	50	44	3	113
25,00 - 29,99 kr	100	-	2	47	49	3	150
30,00 - 39,99 "	100	-	2	29	68	1	195
40 kr og over	100	-	2	29	68	1	195
<u>Mannens timelønn</u>							
Under 30,00 kr	100	-	38	35	27	-	81
30,00 - 39,99 kr	100	1	28	33	37	1	348
40,00 - 49,99 "	100	1	28	33	39	1	218
50 kr og over	100	1	36	31	32	1	182
<u>Parets timelønn</u>							
Begge lav	100	-	2	48	48	2	130
Begge høy	100	-	2	34	63	1	153
Kona lav, mannen høy	100	1	2	51	46	-	87
Kona høy, mannen lav	100	-	1	33	66	-	116

¹ Gjelder bare for ansatte.

3. KONSEKVENSER AV ULIKE ARBEIDSMARKEDSTILPASNINGER

3.1. Innledning

Når en skal analysere konsekvenser av ektepars arbeidsmarkedstilpasninger, er det viktig å skille mellom konsekvenser på ulike nivåer, eller for ulike sosiale systemer (Geerken and Gove, 1983). Samme type tilpasning kan ha ulike typer konsekvenser alt etter hvilket sosialt system eller på hvilket nivå vi analyserer.

I analysen av ektepars arbeidsmarkedstilpasninger er det særlig tre systemreferanser eller analysenivåer som er viktige:

- Samfunnsnivå - hele samfunnet er systemreferanse
- Familienivå - familien eller ekteparet er systemreferanse
- Individnivå - individet er den referanse som brukes (Geerken and Gove, 1983)

Et poeng i slike analyser hvor en har ulike systemreferanser er at et fenomen kan ha positive konsekvenser for et av de analysenivåene vi opererer med, men ikke for andre.

Eksempelvis kan gifte kvinners yrkesaktivitet ha positive konsekvenser for kvinner selv (f.eks. økt økonomisk selvstendighet), men under visse omstendigheter ha negative konsekvenser for familien (f.eks. familien fungerer dårlig fordi den tradisjonelle arbeidsdelingen i familien bryter sammen), og kan ha noen positive konsekvenser på samfunnsnivå (f.eks. økt økonomisk vekst, økt bruttonasjonalprodukt), mens andre konsekvenser på samfunnsnivå kan være mer negative, i alle fall på kort sikt: noen institusjoner f.eks. skole, arbeids- og organisasjonsliv klarer ikke å tilpasse seg den nye situasjonen med lønnsarbeidende mødre og hustruer.

En gitt tilpasning til arbeidsmarkedet trenger altså ikke å være entydig positiv eller entydig negativ, dette avhenger av hvilken systemreferanse vi bruker. Det må imidlertid være et poeng å se om enkelte tilpasninger, og eventuelt hvilke, kan ha positive konsekvenser, uansett systemreferanse.

I våre analyser har vi stort sett begrenset oss til å se på konsekvenser på de to laveste nivåene: familie og individ.

Det spørsmålet vi først og fremst stiller er om noen tilpasninger til arbeidsmarkedet er mer gunstig enn andre med hensyn til levekårskonsekvenser for kona, mannen og for ekteparet som helhet. Vi ønsker også å se om det er slik at noen tilpasninger kan ha ulike levekårskonsekvenser, alt etter hvorvidt det er kona, mannen eller paret som er analyseenhet.

En av hovedgrunnene til at vi er opptatt av ektepars tilpasninger til arbeidsmarkedet er at vi antar at den tilpasning ekteparet velger på dette området også vil ha konsekvenser for deres atferd og muligheter for å delta på andre livsområder. For de fleste ektepar/familier under pensjonsalder er deltaking i inntektsgivende arbeid den måten økonomiske behov blir dekket på og som setter rammen for den økonomiske standard en familie kan ha. Inntektsgivende arbeid er videre den aktiviteten som i størst grad setter rammer for hvor mye tid den enkelte har til disposisjon til andre aktiviteter - både i og utenfor hjemmet. Videre kan mangel på inntektsgivende arbeid, og/eller det å ha slitsomt arbeid i dårlige omgivelser, ha helsemessige konsekvenser.

Vi skal se nærmere på noen slike konsekvenser i dette kapitlet. Vi kommer ikke til å ta opp de enkelte konsekvenser i sin fulle bredde, og vi kommer heller ikke til å lage noen fullstendig analyse av årsakene til at ulike tilpasninger til arbeidsmarkedet kan få ulike konsekvenser. Det er for eksempel helt opplagt at en del av de sammenhenger vi finner mellom arbeidsmarkedstilpasninger og det vi har kalt levekårskonsekvenser ikke nødvendigvis skyldes arbeidsmarkedstilpasningen, eller i alle fall ikke arbeidsmarkedstilpasningen alene. Alder, utdanning og bosted kan f.eks. også være viktige forklaringsvariable. For å kunne si noe sikkert om arbeidsmarkedstilpasningens betydning for de levekårsområder vi her tar opp, vil en derfor måtte foreta multivariate analyser hvor flere forklaringsfaktorer blir trukket inn samtidig. Det kommer vi ikke til å gjøre i denne rapporten. Her vil vi bare se på de enkelte sammenhenger mellom våre mål på arbeidsmarkedstilpasning og de enkelte levekårskomponentene.

De leveårskomponentene vi har studert her er:

- økonomi	}	Materielle konsekvenser
- boforhold		
- arbeidsdeling i hjemmet	}	Tidsbrukskonsekvenser
- fritidsbruk		
- organisasjonsaktivitet		
- sosial kontakt og sosialt fellesskap		
- psykisk helse		

For de fleste av disse komponentene har vi, der det er mulig, sett på konsekvenser både for kona, for mannen og for ekteparet.

I denne oversiktsrapporten kommer vi i liten grad til å trekke inn relevant litteratur og relevante hypoteser/teorier som kan brukes for å forklare de resultater vi har funnet og/eller for å begrunne de valg av "konsekvens"-variable vi har foretatt. Vi vil heller ikke her i særlig grad gå inn på hvilke tiltak av politisk og annen karakter som vil være nødvendig for å eventuelt påvirke/endre de faktiske forhold og den situasjon ektepar med ulike tilpasninger til arbeidsmarkedet er i.

3.2. Materielle konsekvenser

3.2.1. Økonomi

En av de viktige drivkreftene bak deltaking i inntektsgivende arbeid er den mulighet det gir for å tilfredsstille økonomiske behov. Vi har allerede sett at den timelønn den enkelte ektefelle har, påvirker parets tilpasning til arbeidsmarkedet. Den økonomiske avkastningen en person eller en familie får igjen for sin arbeidsmarkedsdeltaking, avhenger imidlertid ikke bare av lønnsatsen og tid brukt på markedsarbeid. Skatteregler, overføringer, arbeidsfri inntekt mv. spiller en vesentlig rolle for hva slags økonomisk situasjon en person eller et ektepar har.

Vi har sett på to typer av økonomiske konsekvenser:

- husholdningsinntekt
- disponibel husholdningsinntekt

Det første av disse inntektsmålene er i langt mindre grad enn det andre påvirket av offentlig reguleringer f.eks. skatteregler.

Inntektsopplysningene er basert på Inntekts- og formuesundersøkelsen 1979, og har året 1979 som referanseperiode. Bare ett av våre mål for arbeidsmarkedstilpasning har samme referanseperiode, nemlig det som dreier seg om arbeidsmarkedsdeltaking over året. For å unngå problemer med ulik arbeidsmarkedsstatus og mengde inntektsgivende arbeid utført mellom kalenderåret 1979 og intervjuetidspunktet, begrenser vi oss til å kommentere bare de tallene hvor kalenderåret er referanseperiode, tilpasning 5.

3.2.1.1. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt

I inntektsstatistikken er inntekts- og fradragposter stilt sammen til et inntektsregnskap som har følgende form:

- (i) Inntektsposter
- Kontant- og naturallønn
 - Nettonæringsinntekt av fast eiendom
 - Annen nettonæringsinntekt
 - Nettoinntekt av prosentliknet boligeiendom, hytte og landsted
 - Gevinst ved salg av tomter mv.
 - Renteinntekt
 - Aksjeutbytte
 - Skattepliktige ytelser fra folketrygden, tjenestepensjon, livrenter, kår mv.
 - Andre inntekter

- (ii) Fradragposter
 - Gjeldsrenter
 - Del av underskott i boligselskap
 - Pensjonstilskott mv.
 - Premie for pensjonsforsikring
 - Pliktig underholdsbidrag og kårytelser
 - Andre fradrag
- (iii) Spesielle korreksjoner
- (iv) Inntekt

Inntekt er definert som summen av inntektsposter minus summen av fradragposter pluss korreksjoner på inntektsregnskapet. Dette inntektsbegrepet svarer til summen av nettoinntekt ved den ordinære statsskattelikningen pluss særfradrag og nettoinntekt ved sjømannsskatteordningen. Dersom nettoinntekt ved den ordinære statsskattelikningen pluss særfradrag var positiv, er beløpet tatt med uavhengig av om det var iliknet skatt på inntekten. Dersom dette beløpet var negativt, ble det satt lik null. Husholdningens inntekt svarer til summen av inntekten til alle inntektstakere som inngår i husholdningen (NOS Inntektsundersøkelsen 1979).

Den gjennomsnittlige husholdningsinntekten i vårt materiale var på snaut 109 000 kroner (tabell 3.1). Lavest gjennomsnittlig husholdningsinntekt i 1979 hadde ektepar der ingen hadde hatt inntektsgivende arbeid i løpet av året, 64 500 kr.

Høyest gjennomsnittlig husholdningsinntekt hadde ektepar der kona utførte mer enn 1 000 timers markedsarbeid og hadde en yrkesaktiv mann (som oftest en mann med heltids markedsarbeid), 133 500 kr. Av en-inntektsekteparene hadde ektepar der kona var ene-inntektstaker lavere gjennomsnittlig husholdningsinntekt enn ektepar der mannen var ene-inntektstaker. Men generelt er det altså slik at den gjennomsnittlige husholdningsinntekten stiger med mengde inntektsgivende arbeid ekteparet utfører.

Tabell 3.1. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt for ektepar, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. 1979. Kroner

	Gjennomsnittlig husholdningsinntekt	Tallet på ektepar
Alle	108 800	1 230
<u>Tilpasning 1</u>		
Ingen er yrkesaktive	67 600	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	92 000	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	106 300	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	117 500	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	130 100	321
<u>Tilpasning 2</u>		
Kona er ikke yrkesaktiv	90 700	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	116 400	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	129 800	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	122 400	165
<u>Tilpasning 3</u>		
Ingen er yrkesaktive	67 600	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	100 400	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	110 700	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	126 400	227
Begge arbeider minst heltid	140 300	221
Andre tilpasninger	88 200	95
<u>Tilpasning 4</u>		
Ingen er yrkesaktive	67 600	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	94 200	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	111 100	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	123 100	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	132 700	204
Bare kona er yrkesaktiv	84 700	54
<u>Tilpasning 5</u>		
Ingen var yrkesaktive	64 600	109
Bare mannen var yrkesaktiv	100 800	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	106 000	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	133 500	388
Bare kona var yrkesaktiv	85 100	47

3.2.1.2. Disponibel inntekt

Ved beregningen av den disponible inntekt har en tatt utgangspunkt i summen av nettoinntekt ved den ordinære statsskattelikningen pluss særfradrag og nettoinntekt ved sjømannsskatteordningen. Denne summen er tatt med uavhengig av om det var iliknet skatt på inntekten. Til denne summen har en lagt skattepliktig nettogevinst ved salg av aksjer og tegningsretter utenfor næring og de skattefrie inntektene barnetrygd, forsørgerfradrag, bostøtte fra Husbanken og stipendier fra Statens lånekasse for utdanning. Videre har en lagt til en del av de postene som kom til fradrag ved beregningen av nettoinntekt ved den ordinære statsskattelikningen. (Følgende fradragposter er lagt til: det skattefrie fradraget i rentene av innenlandske bankinnskott mv. og norske ihendehaverobligasjoner mv. og aksjeutbytte, minstefradrag, oppgjørsfradrag, premie til frivillig syke- og ulykkesforsikring mv., næringsdrivendes premie til egen tilleggstrygd for sykepenger i folketrygden, tidligere årsunderskott i næring mv., premie for egen pensjonsforsikring, de skattefrie fondsavsetninger og lovbestemte særfradrag i inntekt av fiske.) En har endelig trukket fra tap ved salg av aksjer, tildelingsbevis og tegningsretter utenfor næring, de direkte skatter og medlemsavgiften til folketrygden. Negativ disponible inntekt er satt lik null. Disponibel husholdningsinntekt er lik summen av den disponible inntekt for alle inntektstakerne¹ i husholdningen (Levekårsundersøkelsen 1980, NOS B 320).

For alle ektepar under ett var den gjennomsnittlige disponible inntekt for husholdet på snaut 84 000 kr (tabell 3.2).

Disponibel inntekt, både for mannen og husholdningen, varierer med ekteparets tilpasning til arbeidsmarkedet.

Det var en klar tendens til at den gjennomsnittlige disponible husholdningsinntekten økte med mengden inntektsgivende arbeid mann og kone utførte samlet.

Med de inntektsmål vi har brukt finner vi altså ingen tendens til at f.eks. skatteregler mv. endrer dette bildet. Vi har imidlertid ikke sett på om forskjellene mellom ektepar med ulik arbeidsmarkedstilpasning er større eller mindre alt etter hvilket inntektsmål som blir brukt. En rimelig hypotese vil være at forskjellene vil være størst når det gjelder inntekt - her er skatt mv. holdt utenfor, og minst når det gjelder disponible inntekt, hvor skatter mv. er trukket fra i inntektsbegrepet.

Hvis vi foretar en enkel beregning med utgangspunkt i mengde inntektsgivende arbeid ekteparet har utført i løpet av 1979, ser vi at når det gjelder husholdningsinntekt, hadde husholdninger der ekteparet har lavest arbeidsmarkedsdeltaking (ingen er yrkesaktive) en husholdningsinntekt tilsvarende 48 prosent av den gjennomsnittlige inntekten i husholdninger der ekteparet utførte mest inntektsgivende arbeid. For disponible husholdningsinntekt er den tilsvarende prosentandelen 62 prosent.

Gjennom skatter mv. ser det altså ut til å skje en utjevning mellom husholdninger der ektepar har ulik tilpasning til arbeidsmarkedet. Den "fordelen" ektepar med mye markedsarbeid kunne ha økonomisk, blir noe "reduert" via skattesystemet.

¹ Ikke alle personer i husholdningen er inntektstakere, bare de som ble behandlet som selvstendige enheter ved skattelikningen i 1979.

Tabell 3.2. Gjennomsnittlig total disponibel husholdningsinntekt for ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. 1979. Kroner

	Gjennomsnittlig disponibel hus- holdningsinntekt	Tallet på ektepar
Alle	83 900	1 230
<u>Tilpasning 1</u>		
Ingen er yrkesaktive	62 400	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	74 300	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	79 700	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	89 100	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	99 400	321
<u>Tilpasning 2</u>		
Kona er ikke yrkesaktiv	72 400	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	89 200	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	95 800	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	93 500	165
<u>Tilpasning 3</u>		
Ingen er yrkesaktive	62 400	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	76 800	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	86 700	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	94 800	227
Begge arbeider minst heltid	101 200	221
Andre tilpasninger	74 100	95
<u>Tilpasning 4</u>		
Ingen er yrkesaktive	62 400	150
Kona er ikke yrkesaktiv	74 300	265
Mannen arbeider normalt	80 600	124
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	92 300	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	98 400	204
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	74 800	54
Bare kona er yrkesaktiv		
<u>Tilpasning 5</u>		
Ingen var yrkesaktive	61 500	109
Bare mannen var yrkesaktiv	76 500	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	82 300	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	98 800	388
Bare kona var yrkesaktiv	75 500	47

3.2.2. Boforhold

Levekårsundersøkelsen 1980 inneholder en rekke opplysninger om boligen, og om indre og ytre bomiljø (spm. 7-29 i spørreskjema, vedlegg 1).

Det er svært liten sammenheng mellom boforhold/bomiljø og ekteparets tilpasning til arbeidsmarkedet. Dette er i og for seg ikke urimelig. Med knapphet på boliger - et stramt boligmarked - er det antakelig andre forhold enn parets arbeidsmarkedsinnsats og parets fordeling av denne innsatsen seg imellom, som har betydning for hva slags bolig en har og hvilken standard denne boligen har. For eksempel kan en forvente at eldre ektepar kanskje bor i eldre boliger, hvor bostandarden kan være dårligere enn i nyere boliger.

Regionale variasjoner spiller også inn. Levekårsundersøkelsen 1980 (NOS B 320, 1982) slår fast at:

"Et overblikk over forskjeller mellom landsdeler når det gjelder de ulike sidene ved boforholdene, viser at det er beskjedne forskjeller i bostandard, mens det er forholdsvis betydelige forskjeller i boform, miljøbelastninger og tilgang til service".

Videre sies det om forskjeller etter bostedsstrøk at det er boform, miljøbelastninger og tilgang til service som først og fremst er forskjellige, i mindre grad boligstandard, botetthet og trekk ved boligens omgivelser.

En skal naturligvis ikke underslå at økonomi ofte har en avgjørende betydning for hva slags bolig en har anledning/mulighet til å anskaffe seg. Vi har jo også nettopp vist at et ektepars økonomiske situasjon varierer med deres arbeidsmarkedstilpasning. Men i det store og det hele vil vi anta at det ligger så store begrensninger i de muligheter boligmarkedet byr på, i tillegg til de regionale variasjoner, at det er lite rimelig å forvente noen særlig store og systematiske variasjoner i boforhold etter ektepars arbeidsmarkedstilpasninger, i alle fall ikke på det svært grove analysenivå vi har lagt oss på i denne rapporten.

Vi har imidlertid tatt for oss tre indikatorer som muligens kan sies å høre inn under boforhold, og som kan forventes å ha en sammenheng med arbeidsmarkedstilpasning. En av disse indikatorene har sammenheng med variasjoner i økonomisk avkastning av ulike arbeidsmarkedstilpasninger, nemlig om husholdningen disponerer personbil. Den andre indikatoren har også sammenheng med økonomi, men også med det økte behovet for å rasjonalisere husarbeidet når tid brukt til markedsarbeid øker, nemlig det å eie eller ha adgang til ulike typer av husholdningsmaskiner.

Den tredje indikatoren er opplagt den viktigste, nemlig hvordan ektepar med småbarn og med ulik arbeidsmarkedstilpasning ordner sitt barnetilsyn.

3.2.2.1. Disponering av personbil

85 prosent av ekteparene tilhørte husholdninger som disponerer personbil (tabell 3.3).

Denne andelen varierte med ekteparenes arbeidsmarkedstilpasning. Den generelle tendens som går igjen, er at det var ektepar der ingen av ektefellene var yrkesaktive som sjeldnest disponerte personbil, 46 prosent.

Det var også en tendens til at ektepar som var utradisjonelle en-inntektsektepar, dvs. kona var yrkesaktiv og mannen ikke, sjeldnere disponerte personbil enn andre ektepar, mens tradisjonelle en-inntektsektepar lå noe under to-inntektsektepar i andelen som disponerte personbil.

Alt i alt kan vi imidlertid konkludere med at hovedskillet går mellom ektepar med og uten yrkesaktiv mann. Er mannen først yrkesaktiv, er det ikke særlig store forskjeller i andelen som disponerer personbil.

3.2.2.2. Eie og disponere husholdningsmaskiner

I alle fall det å eie husholdningsmaskiner er til en viss grad avhengig av økonomisk evne. Denne har vi sett varierer med ektepars tilknytning til arbeidsmarkedet. Å ha adgang til slike maskiner vil kunne bety en relativt stor lettelse i det daglige arbeid i hjemmet, noe avhengig selvsagt av hvilke typer maskiner det er snakk om.

Både økonomiske betraktninger og betraktninger som går på å rasjonalisere og effektivisere husarbeidet når tiden en har til disposisjon for slikt arbeid blir mindre, skulle tilsi at det å eie og/eller ha adgang til husholdningsmaskiner varierer med tilpasning til arbeidsmarkedet. Den forventede variasjon vil være at jo mer inntektsgivende arbeid som ble utført, særlig av kona, jo mer utbredt vil det å eie eller kunne bruke ulike husholdningsmaskiner være.

De husholdningsapparatene det er snakk om er dyppfryser, halv- eller helautomatisk vaskemaskin, oppvaskmaskin og kjøkkenmaskin (mixmaster). Det varierer selvsagt hvor utbredt hver av disse husholdningsapparatene er. Ser vi på alle husholdninger under ett, var det 91 prosent som eide eller hadde adgang til dyppfryser, 90 prosent som eide eller hadde adgang til halv- eller helautomatisk vaskemaskin, 22 prosent som eide eller hadde adgang til oppvaskmaskin, og for kjøkkenmaskin var den tilsvarende andel 67 prosent. For alle apparatene vedkommende var det i alt vesentlig snakk om å eie apparatet selv (Levekårsundersøkelsen 1980, NOS B 320, 1982).

Vi har ikke sett på hvor stor andel av ektepar som eide eller hadde adgang til hvert enkelt av disse apparatene. Vi har derimot laget en variabel som viser hvor mange av disse apparatene ekteparet eide eller hadde adgang til. Resonnementet bak å gjøre det, er at vi regner med at jo flere slike apparater ekteparet eier eller har adgang til, jo mer arbeidsbesparende vil det være.

Tabell 3.3. Andelen ektepar som disponerer privatbil/har alle former for husholdningsapparater, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent

	Dispo- nerer person- bil	Har alle for- mer for hus- holdnings- maskiner	Tallet på ektepar
Alle	85	20	1 230
<u>Tilpasning 1</u>			
Ingen er yrkesaktive	46	3	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	85	12	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	88	21	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	94	25	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	94	30	321
<u>Tilpasning 2</u>			
Kona er ikke yrkesaktiv	77	13	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	93	26	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	94	28	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	87	21	165
<u>Tilpasning 3</u>			
Ingen er yrkesaktive	46	3	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	89	17	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	93	26	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	96	26	227
Begge arbeider minst heltid	93	27	221
Andre tilpasninger	75	16	95
<u>Tilpasning 4</u>			
Ingen er yrkesaktive	47	3	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	87	12	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	91	27	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	73	23	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	93	34	204
Bare kona er yrkesaktiv	96	15	54
<u>Tilpasning 5</u>			
Ingen var yrkesaktive	42	3	109
Bare mannen var yrkesaktiv	85	15	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	92	23	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	94	27	388
Bare kona var yrkesaktiv	70	9	47

Det forekom praktisk talt ikke ektepar som ikke eide eller hadde adgang til noen av disse apparatene. Det var også en svært liten andel, 4 prosent, som bare eide eller hadde adgang til ett apparat. 24 prosent eide eller hadde adgang til 2 apparater, 52 prosent til 3 apparater, og 20 prosent av alle ektepar eide eller hadde adgang til samtlige av de husholdningsapparater det her er snakk om.

Disse andelene varierte med tilpasning til arbeidsmarkedet. To-inntektsektepar hadde oftere alle typer hjelpemidler i huset enn tradisjonelle en-inntektsektepar (tabell 3.3). Blant ektepar der kona var hjemmевærende og mannen arbeidet minst fulltid var andelen med alle typer husholdningsapparater 17 prosent. Blant to-inntektsekteparene var den 26-27 prosent.

Men det er også slik at ektepar der mannen arbeidet mertid oftere hadde alle tekniske hjelpemidler enn ektepar der han arbeidet normalt. Dette gjaldt uansett om kona var yrkesaktiv eller ikke, selv om også konas yrkesaktivitet økte sjansen for å ha mange tekniske hjelpemidler.

3.2.2.3. Barnetilsyn

En av de største hindringer for gifte kvinners deltaking i inntektsgivende arbeid i perioder da de har småbarn er mangelen på muligheter for regelmessig og kvalitativt godt barnetilsyn. Barnehageutbyggingen har langt fra fulgt takten i økningen i kvinners yrkesaktivitet, og dette har ført til at kvinner har måttet finne ulike andre ordninger for å få tilsyn med sine barn. Et annet poeng er at åpningstider i ulike former for offentlig barnetilsyn og standardiserte arbeidstider sjelden faller sammen. Et tredje poeng er at barnehager, og særlig skoler, har langt flere fridager og ferieuker enn det arbeidslivet har. Alle disse forhold fører til at det ofte kan bli litt av et puslespill å få ordnet med et tilfredsstillende barnetilsyn, og at det ofte vil være nødvendig med mer enn en tilsynsordning. Dette puslespillet er blant annet blitt beskrevet av Strømsheim (1983) og Leira (1982, 1983).

I en analyse av barns levekår har Andersen og Hansen (1984) sett på hva slags barnetilsyn barn i ulike aldersgrupper har. Deres konklusjon er at:

"Andelen av barn som har tilsyn er langt større når begge foreldrene har inntektsgivende arbeid enn når bare den ene har det. Virkningen av at begge foreldrene arbeider er også størst - som rimelig er - for barn i de to yngste aldersgruppene (under 7 år). Men selv når begge foreldrene arbeider heltid er det en del barn som ikke har tilsyn av andre. Tallgrunnlaget her er så lite at en må tolke de oppgitte andelene med forsiktighet. Særlig er det grunn til å ta forbehold ved at hele 47 prosent av barna i alderen 0-3 år ikke har regelmessig tilsyn. At noen av disse barna ikke har tilsyn kan ha en rimelig forklaring, f.eks. at foreldrene "avløser" hverandre ved å arbeide til ulike tider, eller at de har yrker som kan kombineres med barnetilsyn".

Vi har her bare sett på en enkelt indikator for barnetilsyn, nemlig hvorvidt foreldre med barn under 10 år sier at disse barna har regelmessig tilsyn av andre enn foreldre/foresatte. Hvor mange barn ekteparet har, hvor mange ulike tilsynsordninger som brukes for at "kabalene" skal gå opp, og hvem som utfører dette barnetilsynet - om det f.eks. er i offentlig eller privat regi - blir ikke tatt opp.

Bare 1/3 av ektepar med barn under 10 år hadde noen form for regelmessig barnetilsyn fra andre (tabell 3.4).

Denne andelen varierte med ekteparenes arbeidsmarkedstilpasning. Jo mer inntektsgivende arbeid kona utførte, jo oftere hadde paret regelmessig barnetilsyn.

Blant tradisjonelle en-inntektsektepar med barn under 10 år, var det bare 13 prosent som har noe regelmessig tilsyn med barna fra andre enn foresatte. Selve tilsynsbehovet er antakelig heller ikke så stort blant slike ektepar, men enkelte tilsynsordninger, særlig barnehage og park, representerer også et sosialt og pedagogisk tilbud til barn - uansett tilsynsbehov.

Når kona arbeidet kort deltid, var det bare 1/3 av ekteparene som hadde regelmessig tilsyn med mindreårige barn, mens opp mot 60 prosent har det i ektepar der kona arbeider minst 20 timer pr. uke. Sagt på en annen måte: Nesten halvparten av alle ektepar med barn under 10 år der begge ektefellene arbeider fulltid, har ikke noen regelmessig tilsynsordning for sine barn.

Nå vet vi ikke noe om barnas alder, og heller ikke noe om forekomsten av "foreldreskift" osv. Men en foreløpig konklusjon må være at langt fra alle foreldre som har behov for regelmessig tilsyn med sine barn har i dag slikt tilsyn.

Tabell 3.4. Ektepar med barn under 10 år i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter om barna har regelmessig tilsyn av andre enn foresatte. Prosent

	I alt	Har tilsyn	Har ikke tilsyn	Tallet på ektepar
Alle	100	33	67	465
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	100	:	:	4
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	13	87	122
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	20	80	76
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	42	58	147
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	51	49	116
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	100	13	87	203
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	100	39	61	122
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	54	46	102
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	61	40	38
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	100	:	:	4
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	100	13	87	196
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	100	32	68	81
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	100	58	42	102
Begge arbeider minst heltid	100	56	44	64
Andre tilpasninger	100	:	:	18
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	100	:	:	4
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	100	13	87	126
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	14	86	73
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	100	53	48	160
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	41	59	93
Bare kona er yrkesaktiv	100	:	:	9
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	100	:	:	2
Bare mannen var yrkesaktiv	100	12	88	145
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	33	67	177
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	54	46	137
Bare kona var yrkesaktiv	100	:	:	4

3.3. Arbeidsdeling i hjemmet

En av hovedforklaringsmåtene på menns og kvinners stilling på lønnsarbeidsmarkedet er deres forskjellige roller i det ulønnte arbeidet i hjemmet. Tradisjonelt har mannen vært familieforsørger og har hatt yrkesrollen som sin primære rolle, mens konas primære rolle har vært å sørge for det arbeid som har vært nødvendig innad i familien.

Nå har disse kjønnsrollemønstrene - i alle fall hva angår deltaking på lønnsarbeidsmarkedet - begynt å bli mindre klare. Kvinner deltar i større og større grad, selv om de også har familieforpliktelse. Det er blitt mer og mer vanlig at menn og kvinner deler forsørgerrollen mellom seg, selv om fordelingen kjønnene imellom ofte kan være skjev - noe våre tilpasningsmål også viser med all tydelighet.

Men spørsmålet blir så om denne fordelingen av markedsarbeid også har ført til en jevnere deling av det ulønnte arbeid i hjemmet. Resultater fra tidsnyttingsundersøkelsene (Grønmo og Lingsom 1983, Lingsom og Ellingsæter, 1983) viser at yrkesaktive gifte menn har økt sin innsats i det ulønnede arbeid i hjemmet i løpet av 70-åra, men denne økningen er uavhengig av om kona er yrkesaktiv eller ikke. Gifte kvinner med heltidsarbeid gjør like mye arbeid i hjemmet som tidligere, mens hjemmевærende kvinner og kvinner med deltidsarbeid har redusert omfanget av sitt ulønnede arbeid.

Disse to tendensene har ført til at arbeidsdelingen mellom menn og kvinner i hjemmearbeidet er blitt mer lik i løpet av 70-åra. Men den viktigste forklaringen på dette ligger i at kvinner har redusert sitt hjemmearbeid - ikke i økningen i menns hjemmearbeid.

Å måle tid brukt til arbeid i hjemmet gjennom intervju gir ikke særlig pålitelige resultater, men et visst inntrykk av ulikheter i tidsbruk kan vi likevel få. Uten av resultatene skal tillegges alt for stor vekt (vi viser heller ikke tallene) viste det seg i vårt materiale at så og si ingen ekte-menn utførte mer enn 20 timers husarbeid ukentlig, og borti 90 prosent av dem utførte under 10 timer med slikt arbeid i uka.

66 prosent av deres hustruer utførte husarbeid i mer enn 20 timer ukentlig, og 35 prosent utførte mer enn 30 timer slikt arbeid, mens bare 6 prosent utførte mindre enn 10 timer husarbeid ukentlig.

Vårt materiale viste også at jo mer tid de gifte kvinnene brukte til lønnsarbeid, jo mindre tid brukte de til husarbeid. For de gifte mennene var det ingen sammenheng mellom egen arbeidstid og tid brukt til husarbeid, mens det var en tendens til at de arbeidet noe mer i huset jo flere timer lønnsarbeid kona hadde.

Men selv om det kan være noen variasjoner i gifte mennes arbeidsinnsats i hjemmet, framgår det likevel klart og tydelig at det ulønnede arbeidet i hjemmet for en stor del faller på kona.

3.3.1. Likestilling i hjemmearbeidet

En av hovedårsakene til den manglende likestilling mellom kvinner og menn antas å være deres ulike stilling med hensyn til utformingen av det lønnede og det ulønnede arbeid i samfunnet. Det kan derfor vært hevdet (se bl.a. Berg 1983, Skrede 1985) at en fullstendig likestilling mellom kvinner og menn ikke vil være en realitet før også det ulønnede arbeid blir likt fordelt mellom kvinner og menn. Tidligere var arbeidsdelingen mellom kjønnene relativt klar: Mannen hadde ansvaret for husholdet økonomi - han var forsørgeren - mens kona hadde ansvar for det ulønnede arbeid i husholdningen - hun ble forsørget. Selv om mannen i de fleste slike familier fremdeles blir sett på som hovedforsørger, er likevel konas lønnsarbeid nødvendig for å opprettholde den økonomiske standard som er ønskelig eller nødvendig.

Også i dag er det en arbeidsdeling mellom kvinner og menn når det gjelder arbeid i hjemmet. Men denne arbeidsdelingen er på en måte en fortsettelse eller forlengelse av den kjønnsmessige arbeidsdelingen i samfunnet. Noen arbeidsoppgaver; reparasjoner og vedlikehold av hus, hytte, bil mv. er typiske mannsoppgaver, mens det rene husarbeidet, dvs. matlagning, rengjøring, reparasjon av tøy mv. framstår som mer eller mindre rene kvinneoppgaver (se f.eks. Levekårsundersøkelsen 1980, NOS, B 320, 1982, tabell 26 s. 96).

Selv om dette mønsteret representerer en form for arbeidsdeling med hensyn til det ulønnede arbeidet, representerer det antakelig ikke noen form for likestilling med hensyn til slikt arbeid. Likestilling vil antakelig innebære at menn og kvinner både gjør like mye og har like stor plikt og like stort ansvar for at ulike deler av det ulønnede arbeid i hjemmet blir utført.

Det kan tenkes ulike mål på en slik likestilling eller arbeidsdeling, både med hensyn til den enkelte arbeidsoppgave som skal utføres og med hensyn til alle eller flere av de oppgaver som skal utføres sett under ett. Her skal vi bare ta for oss to svært enkle mål på arbeidsdeling/likestilling.

Vi tar utgangspunkt i at det meste av arbeidet i en husholdning blir utført av en av ektefellene, at det er marginalt hva som blir utført av barn, og at det heller ikke er særlig vanlig at det er flere voksne i husholdningen enn ektefellene. Et mål på likestilling med hensyn til arbeidsdeling i hjemmet blant ulike grupper av ektepar vil da være hvor stor andel av gifte kvinner og menn som sier at de utfører omtrent halvparten av husholdningens arbeid med hensyn til hver enkelt av de arbeidsoppgavene vi ser på. Jo større denne andelen er, jo mer likestilt er ektefellene med hensyn til arbeidsdeling. Spørsmålet blir så blant annet om det er noen tendens til at jo mer likestilte ektefellene er i arbeidslivet, jo mer likestilt vil de også være i familiearbeidet.

De arbeidsoppgavene vi har tatt for oss er matlagning, oppvask, rengjøring, stell av tøy, innkjøp, vedlikehold o.l. av bolig, og vedlikehold o.l. av bil/båt (spm. 105, spørreskjemaet, vedlegg 1).

De fem første oppgavene er typiske kvinneoppgaver, de to siste er typiske mannsoppgaver (jf. NOS B 320).

Det er et relativt godt samsvar mellom andelen gifte kvinner og menn som sier at de utfører omtrent halvparten av alt arbeidet. Dette skulle tyde på at forutsetningen om at det meste av arbeidet i hjemmet blir utført av ektefellene enten hver for seg eller samlet holder stikk. Det er svært sjelden at det er andre medlemmer av husholdningen som utfører en vesentlig del av de arbeidsoppgaver det er snakk om her. Det ligger også i disse resultatene at ektefellers vurdering av hvor stor andel av arbeidet hver av dem gjør, stemmer relativt godt overens. Vi viser derfor tall bare for den ene ektefellen, nemlig kona.

Likestillingen i hjemmearbeidet varierer med arbeidsoppgave. Kortest er likestillingen kommet når det gjelder stell og vask av tøy og når det gjelder vedlikehold, reparasjon av bil/båt. Her var andelen der en av ektefellene utførte omtrent halvparten av arbeidsoppgavene minst. Størst likestilling fant vi når det gjaldt innkjøp. Her svarte rundt 25 prosent av henholdsvis gifte kvinner og menn at de utførte omtrent halvparten av alt arbeidet. Oppvask kom som en god nummer 2 (tabell 3.5).

Likestillingen i hjemmearbeidet varierte også med ekteparets tilpasning til arbeidsmarkedet for de fleste arbeidsoppgavers vedkommende.

Minst påvirket av ekteparets arbeidsmarkedstilpasning var de arbeidsoppgaver der likestillingen var kommet kortest, nemlig vedlikehold av bil/båt og stell av tøy. Dette ser ut til å være så kjønnsbestemte arbeidsoppgaver at arbeidsforpliktelser og arbeidsdeling på andre områder har liten eller ingen betydning for hvem av ektefellene som utfører oppgaven. Det vil si at grovt sett steller mannen båt og bil og kona tøy, uansett hvor mye eller lite inntektsgivende arbeid hver av dem utfører.

Tradisjonelle en-inntektsektepar med hjemmeværende husmor og ektemann med minst fulltids yrkesarbeid var minst likestilte i hjemmearbeidet. Mest likestilt var ektepar der begge ektefeller hadde fulltids yrkesarbeid. Dette gjaldt uansett arbeidsoppgave. Men også ektepar der kona arbeidet kort deltid var lite likestilte med hensyn til arbeidsdeling i hjemmet. Det var først når kona arbeidet lang deltid at hennes innsats på arbeidsmarkedet førte til noen særlig endring i arbeidsdelingen innad i familien. Hovedinntrykket er likevel at likestillingen i familiearbeidet er kommet svært kort. Der- som det hadde vært perfekt likestilling mellom gifte menn og kvinner målt på denne måten, ville 100 prosent av alle gifte menn og kvinner svare at de utførte omtrent halvparten av arbeidet på hver av de områdene vi her har opplysninger om. I 1980 varierte andelen fra 1 prosent til 35 prosent. Det er stadig langt fram, selv om noen grupper av ektepar har kommet lenger i likestillingsprosessen på dette området enn andre har.

Tabell 3.5. Andelen av ektepar der kona utførte omtrent halvparten av ulike arbeidsoppgaver i hjemmet, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent

	Mat- la- ging	Ren- gjø- ring	Stell av tøy	Opp- vask	Inn- kjøp	Ved- like- hold bolig	Ved- like- hold båt	Tallet på ekte- par
Alle	9	12	4	18	24	10	2	1 230
<u>Tilpasning 1</u>								
Ingen er yrkesaktive	6	14	4	17	17	5	-	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	7	8	2	9	25	14	2	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	3	5	1	10	17	11	4	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	7	8	3	17	25	8	1	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	17	20	8	30	30	9	2	321
<u>Tilpasning 2</u>								
Kona er ikke yrkesaktiv	3	7	2	9	18	11	2	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markeds- arbeid	4	6	2	14	25	7	1	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	14	19	5	27	30	9	2	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	27	26	2	34	35	10	2	165
<u>Tilpasning 3</u>								
Ingen er yrkesaktive	6	14	4	17	17	5	-	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid .	2	4	1	7	18	6	3	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	3	6	1	11	22	9	2	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	8	14	4	23	28	10	1	227
Begge arbeider minst heltid	21	22	10	34	34	13	2	221
Andre tilpasninger	23	19	5	20	34	14	-	95
<u>Tilpasning 4</u>								
Ingen er yrkesaktive	6	14	4	17	17	5	-	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	2	5	1	8	21	14	3	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	2	3	1	4	11	12	3	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	13	15	6	26	31	7	1	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	9	14	5	21	25	10	2	204
Bare kona er yrkesaktiv	28	23	4	17	34	13	-	54
<u>Tilpasning 5</u>								
Ingen var yrkesaktive	6	13	4	15	16	4	-	109
Bare mannen var yrkesaktiv	2	5	1	5	18	11	2	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	6	9	3	15	23	10	1	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	18	19	8	31	33	10	2	388
Bare kona var yrkesaktiv	20	20	4	22	30	15	-	47

Som nevnt er noen av arbeidsoppgavene i hjemmet mannsdominert og andre er kvinnedominert. De kvinnedominerte oppgavene er antakelig de oppgavene som må gjennomføres med en viss regelmessighet i de fleste familier, det er også de oppgavene som har mest preg av rutine og gjentakelse, og som tar mest tid (Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81 NOS B 378, tabell 4). Dette dreier seg om matlagning, oppvask, stell av tøy, rengjøring og innkjøp.

Et annet mål på likestilling i arbeid i hjemmet ville være at ektefellene delte ansvaret for dette mer rutinepregete arbeidet seg imellom. Vi har derfor også sett på hvor mange av disse husholdsoppgavene der gifte kvinner og menn utfører minst halvparten av arbeidet. I likestilte ektepar kunne en da f.eks. forvente at hver av ektefellene hadde hovedansvaret, utførte mer enn halvparten av arbeidet, for to til tre slike mer eller mindre daglige gjøremål.

For alle ektepar sett under ett, får vi igjen et tydelig inntrykk av at det vi vanligvis kaller husarbeid, er kvinnearbeid (tabell 3.6). Blant de gifte kvinnene var det snaut 80 prosent som svarte at de utførte minst halvparten av alt arbeidet for alle fem typer av husarbeid. Blant mennene var det rundt 50 prosent som ikke utførte omtrent halvparten av arbeidet for noen av disse oppgavene. 30 prosent svarte at de utførte omtrent halvparten av arbeidet på bare 1 område. Mest sannsynlig gjaldt dette innkjøp.

Også dette målet på likestilling i arbeid i hjemmet varierte med arbeidsmarkedstilpasning. Selv om tendensene kanskje ikke er like klare som for det forrige målet, får vi også her fram at tradisjonelle en-inntektsektepar er minst likestilte, men jo mer inntektsgivende arbeid - over et visst nivå - kona utfører, jo mer likestilte er ekteparet. Men også her er det langt fram før vi faktisk kan snakke om reell likestilling. Vi kan vel kanskje heller si at det er variasjoner i hvor lite likestilte ekteparene er.

Tabell 3.6. Andelen ektepar der kona utfører minst halvparten av alle rutinepregede husholdsoppgaver/mannen ikke utfører minst halvparten av noen rutinepregede husholdsoppgaver¹, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent

	Kona utfører minst halvparten av alle de rutinepregede husholdsoppgavene	Mannen utfører ikke halvparten av noen av de rutinepregede husholdsoppgavene	Tallet på ektepar
Alle	78	51	1 230
<u>Tilpasning 1</u>			
Ingen er yrkesaktive	61	44	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	81	53	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	85	63	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	83	51	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	76	45	321
<u>Tilpasning 2</u>			
Kona er ikke yrkesaktiv	78	56	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	85	57	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	77	42	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	72	36	165
<u>Tilpasning 3</u>			
Ingen er yrkesaktive	61	44	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	85	61	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	85	56	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	84	51	227
Begge arbeider minst heltid	73	37	221
Andre tilpasninger	71	41	95
<u>Tilpasning 4</u>			
Ingen er yrkesaktive	61	44	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	85	57	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	83	69	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	80	45	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	80	52	204
Bare kona er yrkesaktiv	67	37	54
<u>Tilpasning 5</u>			
Ingen var yrkesaktive	67	37	54
Ingen er yrkesaktive	57	49	109
Bare mannen var yrkesaktiv	82	59	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	85	57	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	76	40	388
Bare kona var yrkesaktiv	70	43	47

¹ Som husholdsoppgaver regner her matlaging, oppvask, stell av tøy, rengjøring, innkjøp.

3.4. Tidsbruk

Vi har sagt innledningsvis at jo mer tid som blir brukt til inntektsgivende arbeid, jo mindre tid vil det bli til andre aktiviteter/gjøremaal. På den andre siden vil det ofte være slik at aktivitet på ett område har en positiv sammenheng med aktiviteter på andre områder, mens passivitet på ett område vil kunne føre til passivitet også på andre områder. Det er ikke urimelig å anta at inntektsgivende arbeid er en type aktivitet som kan være bestemmende for aktivitet på andre livsområder også.

Sammenhengen mellom yrkesaktivitet og organisasjonsaktivitet og fritidsaktiviteter vil derfor kunne slå to veier: 1) Tiden brukt til inntektsgivende arbeid begrenser tid til andre aktiviteter, det vil si stor mengde inntektsgivende arbeid utført, liten aktivitet i organisasjoner og fritidsaktiviteter, eller 2) aktivitet på ett område - inntektsgivende arbeid - vil gi økt aktivitet på andre områder også: Mye tid til inntektsgivende arbeid fører til stor grad av aktivitet, både hva angår deltaking i organisasjoner og i fritidsbruk for øvrig.

Sammenhengen mellom ektepars tilpasninger til arbeidsmarkedet og tid brukt til andre aktiviteter er altså ikke entydig. Selv om de forventede mulige sammenhenger vi skisserte over først og fremst er formulert ut fra antakelser om enkeltpersoners atferd, vil det være rimelig å tro at de også, og kanskje i enda større grad, vil kunne anvendes på ektepar. Særlig kan vi forvente å finne forskjeller mellom tradisjonelle en-inntektsektepar og to-inntektsektepar. Tiden som er til rådighet for andre aktiviteter, vil være mindre i to-inntektsektepar - i alle fall for kona, og antakelig også for ektemannen fordi husarbeid og andre hjemmeforpliktelser da kommer "på toppen av" inntektsgivende arbeid for begge to. Dersom det finnes en hjemmевærende kone, eller mann for den saks skyld, vil antakelig det meste av hjemmeforpliktelsene bli utført av den hjemmевærende personen, noe som gir den yrkesaktive personen mer mulighet for andre aktiviteter etter arbeidstid. Spørsmålet blir altså om det at en av ektefellene er yrkesaktiv - og mengde arbeid vedkommende utfører, virker begrensende inn på muligheten for at den andre ektefellens fritidsaktiviteter og organisasjonsdeltaking.

3.4.1. Fritidsbruk

En aktiv fritid anses som et velferdsgode. Det er rimelig å anta at det vil være ulikheter i fritidsbruk, både for den enkelte ektefelle og for paret samlet etter hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet ektepar har. Dette vil kanskje særlig innebære at dobbeltarbeidende kvinner, og særlig kvinner med mye inntektsgivende arbeid, vil ha mindre tid og overskudd til fritidsaktiviteter. Til en viss grad vil dette også gjelde for deres ektemenn, fordi også de utfører noe mer av arbeidet i hjemmet når de har yrkesaktiv kone. Denne tendensen kan imidlertid bli motvirket av den spill-over effekten med hensyn til aktiviteter som vi har nevnt tidligere: Det er en positiv sammenheng mellom aktiviteter på ulike områder.

Fritidsbruk kan måles på ulike måter, både daglig og over en lenger periode. Levekårsundersøkelsen har registrert antall ganger ulike aktiviteter har vært utført i løpet av siste 12 måneder. Dette dreier seg om alt fra ukebladlesning til å delta i amatørteater, revy (spørsmål 116 i det vedlagte spørreskjema, vedlegg 1). Det dreier seg altså om aktiviteter som krever til dels svært forskjellig innsats og engasjement fra utøverens side.

Listen over fritidsaktiviteter er lang, og sjansen for å ha utført noen av dem en eller annen gang i løpet av et år er stor. Mer interessant er det nok hvor mange fritidsaktiviteter en utfører mer regelmessig, f.eks. omtrent en gang i måneden. Vi har sett på begge disse mål på fritidsbruk. Ukebladlesning inntar kanskje en særstilling blant de fritidsaktiviteter som er registrert i levekårsundersøkelsen. Avislesning, radiolytting og fjernsynsseing er ikke tatt med. Forholdet er vel at dersom en leser ukeblader, leser en dem med en viss regelmessighet. I tillegg er ukebladlesning en mye mer passiv form for fritidsbruk enn de fleste andre aktiviteter som er tatt med. Når vi har sett på antall fritidsaktiviteter som blir utført ofte, har vi derfor laget to forskjellige beregninger; en hvor ukebladlesning er tatt med, og en hvor denne aktiviteten er holdt utenfor.

Når vi ikke stiller noe krav om regelmessighet, hadde de gifte kvinnene gjennomsnitt utført 6,3 fritidsaktiviteter, gifte menn hadde i gjennomsnitt utført 6,0 fritidsaktiviteter, og for par gir dette i gjennomsnitt 12,3 fritidsaktiviteter i løpet av de siste 12 måneder (tabell 3.7).

Når vi ser på fritidsaktiviteter utført med en viss regelmessighet - minst 10 ganger i løpet av et år - hadde gifte kvinner utført gjennomsnittlig 3,5, gifte menn 3,2 og par 6,8 slike aktiviteter (tabell 3.8). Hvis vi ser bort fra ukebladlesning, er de tilsvarende tall 2,8, 2,7 og 5,4 (tabell 3.9). Ukebladlesning er altså en temmelig utbredt fritidsaktivitet. Kvinner er noe mer aktive enn menn uansett mål på fritidsbruk, men forskjellene blir minimale når det gjelder det mest "krevende" målet på fritidsbruk: utført aktiviteten minst 10 ganger årlig, ukebladlesning unntatt.

Tabell 3.7. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter gjennomsnittlig antall fritidsaktiviteter kona har deltatt i, mannen har deltatt i, paret har deltatt i i siste 12 md.

	Gjennomsnittlig antall aktiviteter			Tallet på ektepar
	Kona	Mannen	Paret	
Alle	6,3	6,0	12,3	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	4,8	4,4	9,1	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	6,0	5,6	11,6	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	6,6	6,2	12,8	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	6,7	6,5	13,2	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	6,7	6,5	13,3	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	5,9	5,5	11,4	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	6,8	6,5	13,3	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	6,9	6,5	13,4	256
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	6,0	5,9	11,9	156
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	4,8	4,4	9,1	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	6,3	6,0	12,4	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	6,8	6,5	13,3	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	6,8	6,6	13,4	227
Begge arbeider minst heltid	6,7	6,4	13,2	221
Andre tilpasninger				54
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	4,8	4,4	9,1	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	6,2	5,7	12,0	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	6,5	6,5	13,0	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	6,6	6,4	13,0	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	7,0	6,6	13,7	204
Bare kona er yrkesaktiv	5,2	4,8	10,0	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	4,4	3,9	8,3	109
Bare mannen var yrkesaktiv	6,0	5,7	11,8	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	6,8	6,5	13,3	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	6,8	6,6	13,4	388
Bare kona var yrkesaktiv	4,8	4,0	8,7	47

Fritidsbruk varierte med tilpasning til arbeidsmarkedet både for gifte kvinner, gifte menn og ektepar. Variasjonen går stort sett i samme retning uansett hvilket mål på fritidsbruk vi bruker, det er aktivitetsnivået som er forskjellig.

Det generelle bilde er at å være yrkesaktiv, både for gifte kvinner og menn, innebærer en mer aktiv fritid enn det å være yrkespassiv.

Mengden inntektsgivende arbeid hver av ektefellene utførte, så ut til å ha liten betydning. Det er med andre ord det å være yrkesaktiv som er avgjørende. Samtidig var det også slik at yrkesaktivitet for begge ektefellene også innebar større fritidsaktivitet for begge ektefellene. Det er ikke slik at det bare er en av ektefellene som er aktiv i fritiden når begge to har inntektsgivende arbeid.

Det ser altså ut som om det er en spillover effekt mellom yrkesdeltaking og fritidsbruk: Aktivitet på det ene området leder også til aktivitet på det andre.

Tabell 3.8. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet etter gjennomsnittlig antall fritidsaktiviteter kona, mannen, paret har utført minst 10 ganger siste 12 md. Ukebladlesning inkludert

	Gjennomsnittlig antall aktiviteter			Tallet på ektepar
	Kona	Mannen	Paret	
Alle	3,5	3,2	6,8	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	3,1	2,5	5,6	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	3,3	3,6	6,2	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	3,8	3,3	7,0	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	3,7	3,5	7,2	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	3,7	3,5	7,2	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	3,4	2,9	6,3	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	3,8	3,5	7,3	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	3,7	3,6	7,3	256
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	3,3	3,3	6,7	156
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	3,1	2,5	5,6	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	3,5	3,1	6,5	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	3,9	3,6	7,5	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	3,7	3,6	7,2	227
Begge arbeider minst heltid	3,7	3,5	7,2	221
Andre tilpasninger	3,3	2,9	6,2	54
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	3,1	2,5	5,6	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	3,4	3,0	6,4	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	3,6	3,2	6,9	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	3,6	3,5	7,1	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	4,0	3,6	7,5	204
Bare kona er yrkesaktiv	2,9	2,7	5,6	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	2,7	2,2	4,9	109
Bare mannen var yrkesaktiv	3,4	3,0	6,4	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	3,8	3,5	7,3	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	3,7	3,6	7,3	388
Bare kona var yrkesaktiv	2,7	2,3	5,0	47

Tabell 3.9. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter gjennomsnittlig antall fritidsaktiviteter kona, mannen, paret har utført minst 10 ganger siste 12 md. Ukebladlesning unntatt

	Gjennomsnittlig antall aktiviteter			Tallet på ektepar
	Kona	Mannen	Paret	
Alle	2,8	2,7	5,4	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	2,3	2,0	4,2	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	2,5	2,4	5,0	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	3,0	2,7	5,7	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	2,9	3,0	5,8	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	3,0	3,0	5,9	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	2,6	2,4	5,0	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	3,0	3,0	6,0	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	3,0	3,0	6,0	256
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	2,6	2,7	5,3	156
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	2,3	2,0	4,2	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	2,7	2,5	5,2	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	3,0	3,1	6,1	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	2,9	3,0	6,0	227
Begge arbeider minst heltid	2,9	3,0	5,8	221
Andre tilpasninger	2,5	2,4	4,9	54
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	2,3	2,0	4,2	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	2,6	2,5	5,1	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	2,9	2,6	5,5	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	2,8	3,0	5,8	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	3,2	3,1	6,3	204
Bare kona er yrkesaktiv	2,1	2,1	4,2	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	2,0	1,6	3,6	109
Bare mannen var yrkesaktiv	2,6	2,5	5,1	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	3,0	3,0	6,0	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	3,0	3,0	6,0	388
Bare kona var yrkesaktiv	2,0	1,7	3,7	47

3.4.2. Organisasjonsmedlemskap og organisasjonsaktivitet

Organisasjonsmedlemskap kan være både en ren fritidsaktivitet og knyttet til arbeidsmarkedsdeltaking - gjennom fagforeninger, nærings- og bransjeorganisasjoner.

Vi har derfor både sett på organisasjonsmedlemskap totalt, og medlemskap når vi holder disse arbeidsmarkedsrelaterte organisasjonene utenfor. På den måten kan vi se om eventuelle ulikheter i organisasjonsmedlemskap mellom yrkesaktive og yrkespassive rett og slett skyldes organisasjonsliv i forbindelse med arbeidet. Men uansett hva slags organisasjoner det dreier seg om, vil vi likevel anta at det er bedre levekårmessig å være medlem i organisasjoner enn det å ikke være medlem, i alle fall opp til et visst antall medlemskap.

Medlemskap i organisasjoner kan ses som en indikator på integrasjon i samfunnet rundt, både lokalt og nasjonalt. Aktivitet i organisasjoner er også en indikator på dette. Vi har derfor også sett på organisasjonsaktivitet blant ektepar med ulik arbeidsmarkedsdeltaking. Også her har vi sett på aktivitet totalt og aktivitet når vi har holdt arbeidsmarkedsrelaterte organisasjoner utenfor. Det målet vi har brukt er andelen i ulike grupper som ikke er aktiv i noen organisasjoner.

Både når det gjelder medlemskap og aktivitet har vi sett på ektefellene hver for seg, og ekteparet samlet. Både når det gjelder medlemskap og aktivitet er det type organisasjon det dreier seg om. Antallet organisasjoner en person er medlem av eller aktiv i kan være større enn antallet på organisasjonstyper vedkommende er medlem av eller er aktiv i. En kan f.eks. være medlem av flere idrettslag. Dette har ikke vi anledning til å korrigere for i våre data, slik at vi kan ha underestimert gjennomsnittlig antall organisasjoner en person er medlem av. Vi skulle imidlertid fått registrert ikke-medlemskap og ikke-aktivitet på en riktig måte.

3.4.2.1. Medlemskap

Ektmennene i vårt materiale var i gjennomsnitt medlem av 2,3 organisasjoner, deres koner var i gjennomsnitt medlem av 1,7 organisasjoner. For ektepar gir dette et gjennomsnitt på 4,1 organisasjoner (tabell 3.10).

Når vi holder arbeidsmarkedsrelaterte organisasjoner utenfor, var de tilsvarende tall 1,6, 1,4 og 3,0 (tabell 3.11). Slike organisasjoner spiller altså en viss rolle og en større rolle for menn enn for kvinner. Dette er ikke noen overraskelse, fordi menn oftere både er yrkesaktive enn kvinner, og har en høyere organisasjonsgrad i arbeidslivets organisasjoner enn det kvinner har (se f.eks. Levekårsundersøkelsen 1980, NOS B 320).

Vi har også sett på andelen ektepar der mannen, kona eller paret ikke var medlem av noen organisasjoner. Når vi inkluderer arbeidslivsorganisasjonene, var det 21 prosent av de gifte kvinnene som ikke var medlem av noen organisasjon, 10 prosent av de gifte mennene, og bare 5 prosent der ingen av ektefellene ikke var medlem av noen organisasjon (tabell 3.12). Når vi holder arbeidsmarkedsorganisasjonene utenfor, var de tilsvarende andeler 28 prosent, 22 prosent og 13 prosent (tabell 3.13). Også her ser vi at deltaking i arbeidslivets organisasjoner har mer å si for gifte menns organisasjonsdeltaking enn for gifte kvinners organisasjonsdeltaking.

Både for gifte kvinner, menn og ektepar varierte organisasjonsmedlemskap med arbeidsmarkeds-tilpasning. Dette gjaldt både når vi så på medlemskap totalt og når vi så bort fra arbeidslivets organisasjoner. Variasjonene var imidlertid naturlig nok mindre i det siste tilfelle, og særlig da for de gifte kvinnene.

Yrkespassive gifte kvinner var oftere ikke medlem av noen organisasjon og i gjennomsnitt medlem av færre organisasjoner enn det yrkesaktive gifte kvinner var, uansett om arbeidsmarkedsorganisasjoner var med eller ikke.

Yrkesaktive gifte menn var sjeldnere ikke medlem av noen organisasjon og medlem av flere organisasjoner i gjennomsnitt når de hadde en yrkesaktiv kone enn når de hadde en yrkespassiv kone, igjen uansett om arbeidslivsorganisasjoner var inkludert eller ikke.

På ekteparnivå var tendensen at i ektepar der begge var yrkesaktive var ektefellene oftere medlem av flere organisasjoner og sjeldnere ikke medlem av noen organisasjon, enn ektepar der kona var hjemmeværende.

Både når det gjaldt medlemskap i organisasjoner totalt og når vi så bort fra arbeidslivsorganisasjonene, var det faktisk ektepar med yrkesaktiv kone og mann med lang ukentlig arbeidstid (mertid) som i gjennomsnitt var medlemmer av flest organisasjoner.

Ektefeller i ektepar der ingen var yrkesaktive, var i gjennomsnitt medlemmer av færrest organisasjoner, og oftest ikke medlem av noen organisasjon.

Alt i alt kan det altså så langt se ut som om resonnement om at aktivitet på ett område - arbeidsmarkedet - også fører til aktivitet på et annet område - organisasjonsmedlemskap - har mest for seg. Med det nivå på medlemskap i organisasjoner som ektepar i vårt materiale har, ser ikke den tid som er til rådighet for slike aktiviteter ut til å være noen særlig stor begrensning. Vi vet imidlertid ikke om lite tid er en begrensning mot å være medlem i enda flere organisasjoner blant de som nå er organisasjonsmedlemmer.

Tabell 3.10. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter gjennomsnittlig antall organisasjoner kona er medlem av, mannen er medlem av, ekteparet er medlem av

	Gjennomsnittlig antall organisasjoner			Tallet på ektepar
	Kona	Mannen	Paret	
Alle	1,7	2,3	4,1	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	1,5	1,7	3,2	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,3	2,1	3,3	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,5	2,4	3,9	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,9	2,5	4,4	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	2,2	2,7	4,9	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	1,4	2,1	3,5	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	2,0	2,6	4,6	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	2,1	2,6	4,7	256
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	2,0	2,3	4,3	165
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	1,5	1,8	3,2	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	1,4	2,3	3,6	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	1,8	2,6	4,5	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	2,1	2,7	4,7	227
Begge arbeider minst heltid	2,2	2,5	4,8	221
Andre tilpasninger	1,6	1,9	3,6	
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	1,5	1,8	3,2	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	1,2	2,1	3,3	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	1,6	2,6	4,2	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	1,9	2,5	4,4	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	2,4	2,8	5,3	204
Bare kona er yrkesaktiv	1,5	1,8	3,2	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	1,3	1,6	2,9	109
Bare mannen var yrkesaktiv	1,3	2,3	3,6	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	1,8	2,5	4,3	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	2,1	2,6	4,7	388
Bare kona var yrkesaktiv	1,6	1,5	3,2	47

Tabell 3.11. Gjennomsnittlig antall organisasjoner kona, mannen, ekteparet er medlem av. Fagforening, nærings- og bransjeorganisasjoner unntatt

	Gjennomsnittlig antall organisasjoner			Tallet på ektepar
	Kona	Mannen	Paret	
Alle	1,4	1,6	3,0	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	1,4	1,3	2,7	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,1	1,3	2,4	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,4	1,6	3,0	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,5	1,7	3,2	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,6	1,8	3,4	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	1,3	1,4	2,7	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	1,6	1,8	3,4	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	1,6	1,7	3,3	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	1,4	1,6	3,0	165
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	1,4	1,3	2,7	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	1,3	1,4	2,7	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	1,5	1,8	3,3	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	1,6	1,8	3,4	227
Begge arbeider minst heltid	1,5	1,7	3,2	221
Andre tilpasninger	1,3	1,5	2,7	95
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	1,4	1,3	2,7	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	1,1	1,3	2,4	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	1,5	1,7	3,2	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	1,4	1,7	3,0	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	1,9	2,0	3,9	204
Bare kona er yrkesaktiv	1,1	1,3	2,4	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	1,3	1,2	2,5	109
Bare mannen var yrkesaktiv	1,3	1,5	2,7	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	1,5	1,6	3,2	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	1,5	1,8	3,3	388
Bare kona var yrkesaktiv	1,2	1,1	2,3	47

Tabell 3.12. Andel av ektepar der kona ikke var, mannen ikke var, verken kona eller mannen var medlem av noen organisasjon. Prosent

	Kona var ikke medlem	Mannen var ikke medlem	Verken kona eller mannen var medlem	Tallet på ektepar
Alle	21	10	5	
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	25	21	11	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	31	14	9	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	29	6	3	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	17	6	2	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	11	6	2	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	29	14	8	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	15	5	1	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	14	5	2	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	16	13	6	165
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	25	21	11	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	31	11	7	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	20	6	2	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	12	4	1	227
Begge arbeider minst heltid	11	6	2	221
Andre tilpasninger	24	18	10	95
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	25	21	11	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltids	33	12	8	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	26	9	5	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltids	16	6	2	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	9	4	1	204
Bare kona er yrkesaktiv	26	24	13	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	27	26	15	109
Bare mannen var yrkesaktiv	33	11	7	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	18	7	3	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	13	5	2	388
Bare kona var yrkesaktiv	19	23	11	47

Tabell 3.13. Andel av ektepar der kona ikke var, mannen ikke var, verken kona eller mannen var medlem av noen organisasjon. Fagforeninger mv. unntatt. Prosent

	Kona var ikke medlem	Mannen var ikke medlem	Verken kona eller mannen var medlem	Tallet på ektepar
Alle	28	22	13	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	26	29	17	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	35	29	18	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	31	16	9	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	25	20	12	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	23	17	8	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	30	26	16	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	22	15	6	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	24	17	11	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	34	23	15	165
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	26	29	17	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	32	25	15	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	26	15	7	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	22	17	9	227
Begge arbeider minst heltid	26	17	10	221
Andre tilpasninger	36	28	20	95
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	26	29	17	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	34	28	18	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	27	19	11	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	29	19	11	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	15	13	5	204
Bare kona er yrkesaktiv	41	32	22	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	27	37	21	109
Bare mannen var yrkesaktiv	33	24	15	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	23	18	10	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	26	17	10	388
Bare kona var yrkesaktiv	38	34	21	47

3.4.2.2. Aktivitet

Aktivitetsnivå i de organisasjoner en er medlem av er antakelig et bedre mål enn medlemskap når en skal se hvorvidt det er sammenheng mellom aktiviteter på ulike områder.

Vi presenterer her tabeller som viser andelen blant gifte kvinner og menn, samt i ektepar, som ikke var aktive i noen organisasjoner. Vi har også her sett på aktivitet i organisasjoner totalt og aktivitet i organisasjoner når arbeidslivsorganisasjonene er holdt utenfor.

Når vi ser på alle organisasjonene under ett, var det 53 prosent av de gifte kvinnene som ikke var aktiv i noen organisasjon, blant de gifte mennene var det 42 prosent, og på ekteparnivå 28 prosent (tabell 3.14). Dersom vi holder arbeidslivsorganisasjonene utenfor, var de tilsvarende prosentandelene 56 prosent, 50 prosent og 36 prosent (tabell 3.15). Gifte menn er altså noe oftere aktive i organisasjoner enn det gifte kvinner er, men forskjellen mellom dem ble redusert når vi holdt arbeidslivsorganisasjonene utenfor.

Særlig for gifte menn og på ekteparnivå økte andelen som ikke var aktive i noen organisasjon når arbeidslivsorganisasjonene ble holdt utenfor. Dette betyr antakelig at gifte menn oftere er aktive i arbeidslivsorganisasjoner enn det gifte kvinner er.

Aktivitetsgraden i organisasjoner varierte med tilpasning til arbeidsmarkedet, uansett om arbeidslivsorganisasjonene var tatt med. Variasjonsmønsteret var også omtrent det samme, uansett om disse organisasjonene er tatt med, selv om heltidsarbeidende gifte kvinner med heltidsarbeidende ektemenn var mindre aktive i organisasjoner enn andre yrkesaktive kvinner når arbeidslivsorganisasjonene ble holdt utenfor. Disse kvinnes organisasjonsaktivitet er antakelig i større grad knyttet til arbeidslivsorganisasjoner enn det andre yrkesaktive gifte kvinners aktivitet er.

Tabell 3.14. Andelen ektepar der kona ikke var, mannen ikke var, verken kona eller mannen var aktiv i noen organisasjon. Prosent

	Kona er ikke aktiv	Mannen er ikke aktiv	Paret er ikke aktivt	Tallet på ektepar
Alle	53	42	28	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	57	61	40	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	62	50	38	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	58	36	26	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	49	32	21	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	43	37	22	232
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	59	48	35	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	45	30	18	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	46	36	22	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	53	49	35	165
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	57	61	40	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	60	43	33	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	47	29	18	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	46	31	19	227
Begge arbeider minst heltid	46	42	26	221
Andre tilpasninger	57	52	37	95
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	57	61	40	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	64	46	37	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	52	37	24	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	51	37	24	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	36	31	17	204
Bare kona er yrkesaktiv	63	59	44	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	62	66	49	109
Bare mannen var yrkesaktiv	60	46	33	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	49	33	21	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	46	36	23	388
Bare kona var yrkesaktiv	60	70	49	47

Ellers var det generelle trekket at yrkesaktive gifte kvinner oftere var aktive i noen organisasjoner enn yrkespassive gifte kvinner var. Unntaket var de tilfelle da kona var den eneste yrkesaktive ektefellen.

Yrkesaktive gifte menn var også oftere aktive i organisasjoner enn det yrkespassive gifte menn var. Det var også slik at gifte menn med yrkesaktive koner oftere var aktive i organisasjoner enn menn med hjemmeværende kone. Oftest aktive var menn med lang ukentlig arbeidstid og yrkesaktivt kone.

Dette førte til at på ekteparnivå var det de tradisjonelle en-inntektsekteparene, sammen med ektepar der ingen av ektefellene var yrkesaktive og ektepar der kona var ene-inntektstaker, at ektefellene sjeldnest var aktive i noen organisasjoner.

Oftest aktive var ektefeller i ektepar der begge hadde inntektsgivende arbeid, men kona hadde noe mindre enn fulltids markedsarbeid.

Yrkesaktivitet på minst heltid for ektemannen og yrkesaktivitet på noe mindre enn fulltid for kona er den arbeidsmarkedstilpasning som ser ut til å være gunstigst hva aktivitet i organisasjoner angår. Særlig gjelder dette når vi holder organisasjoner knyttet til arbeidslivet utenfor.

Også her er det dermed slik at aktivitet på et område henger sammen med aktivitet på et annet område. For gifte menn gjelder dette uansett nivå på aktivitetene, for gifte kvinner bare når aktiviteten på det ene området ikke overstiger et visst nivå.

Tabell 3.15. Andelen ektepar der verken kona ikke var, mannen ikke var, verken kona eller mannen var aktiv i noen organisasjon. Fagforening, bransje-, næringsorganisasjoner unntatt. Prosent

	Kona er ikke aktiv	Mannen er ikke aktiv	Paret er ikke aktivt	Tallet på ektepar
Alle	56	50	36	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	57	63	42	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	63	57	44	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	59	48	35	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	53	42	29	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51	47	32	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	59	56	40	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	49	38	24	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	52	47	31	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	63	56	48	165
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	57	63	42	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	60	54	39	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	51	39	26	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	49	40	25	227
Begge arbeider minst heltid	58	53	40	221
Andre tilpasninger	61	56	43	95
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	57	63	42	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	64	55	43	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	52	51	32	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	58	47	35	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	41	38	22	204
Bare kona er yrkesaktiv	69	61	50	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	62	68	51	109
Bare mannen var yrkesaktiv	60	56	39	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	57	42	28	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	53	46	33	388
Bare kona var yrkesaktiv	70	75	55	47

3.5. Sosial kontakt og sosialt fellesskap

Selv om det finnes forbehold i vurderingen av sosial kontakt og sosialt fellesskap som et velferdsgode (se f.eks. diskusjonen i A. Hansen, 1984) er det likevel allment akseptert at slik kontakt og slikt fellesskap er et gode.

Fellesskap og kontakt er uttrykk for noe av det vesentligste som holder samfunn sammen, nemlig solidaritet og lojalitet, forankring og tilknytning. En minskning av solidaritet mellom personer og grupper og en oppløsning av fellesskap anses derfor som lite ønskelig.

I offentlig debatt har det vært vanlig å stille spørsmål om hvorvidt samfunnsutviklingen skaper flere isolerte og ensomme mennesker og hvorvidt fellesskapet og samholdet i samfunnet er i ferd med å avta (Hansen, 1984).

Et av de vesentligste trekk ved samfunnsutviklingen de siste 10-20 år har vært den sterke økningen i gifte kvinners yrkesaktivitet og den dermed følgende endring i familietyper fra overveiende en-inntektsfamilier til en overvekt av to-inntektsfamilier.

Dette skulle tilsi at det blir mindre tid til rådighet for å ha kontakt med personer utenfor den nærmeste familie.

På den andre siden har denne endring i familietype skjedd uten at andre institusjoner i samfunnet er blitt endret tilsvarende. Det er nok å nevne at barnehagetilbudet er dårlig utbygd, skolen har samme skolefri og lesetid i barneskolen, offentlig og privat service har i liten grad tillempet sine åpningstider til denne endring i familiesituasjonen, bortsett fra kanskje i de aller største byer. Dette kan innebære at de uformelle, gjensidig hjelpeordninger - vennetjenestene - og familiehjelp har fått større betydning enn de hadde før. Slike ordninger kan ha blitt nødvendige for at to-inntektsfamiliene skal kunne klare å fungere som to-inntektsfamilier (se f.eks. G. Strømsheim i C. Wadel et.al. 1983 for en beskrivelse av hvor mye organisering som skal til for å kunne opprettholde en tilpasning som to-inntektsfamilie).

Som det går fram av Hansen (1984) og Andersen mfl. (1981) har sosial kontakt og sosialt fellesskap flere dimensjoner og kan operasjonaliseres på ulike måter. I denne analysen har vi sett på flere relativt enkle mål på kontakt og fellesskap.

De målene vi har brukt er om hver av ektefellene og begge ektefellene har venner som de omgås med minst omtrent hver uke, om de har noen fortrolige venner, hva slags utveksling husholdningen har av tjenester med naboene, hvorvidt ektefellene hver for seg og samlet gir noen form for ulønnet hjelp til slekt, venner og naboer og endelig hvor mange timer i gjennomsnitt paret gir slik hjelp ukentlig.

Disse fem målene skulle gi et inntrykk både av hva slags sosial kontakt ektefeller med ulik arbeidsmarkedstilpasning har, og i hvor stor grad de også har et mer instrumentelt fellesskap, i betydning arbeids- og tjenestefellesskap, med naboer og/eller andre husholdninger i familie- eller bekjentskapskretsen.

3.5.1. Omgang med venner

Rundt halvparten av gifte kvinner og menn hadde venner - utenom familien - som de omgås med minst omtrent ukentlig. I rundt 1/3 av ekteparene hadde begge ektefellene det (tabell 3.16).

Verken for de gifte mennene, eller på ekteparnivå ser det ut til arbeidsmarkedstilpasning spiller noen rolle for hyppigheten av omgang med venner.

For gifte kvinner derimot, ser det ut til at yrkesaktivitet - i alle fall yrkesaktivitet som innebærer mer enn kort deltid - betyr sjeldnere omgang med venner. Andelen som hadde omgang med venner minst en gang pr. uke var størst når kona var hjemmeværende, eller når hun arbeidet kort deltid.

Tabell 3.16. Andelen ektepar der kona, mannen, ekteparet har venner som de omgås minst hver uke. Prosent

	Kona har	Mannen har	Paret har	Tallet på ektepar
Alle	53	49	31	1 230
<u>Tilpasning 1</u>				
Ingen er yrkesaktive	47	49	32	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	60	52	33	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	59	45	29	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	51	51	30	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	49	47	30	321
<u>Tilpasning 2</u>				
Kona er ikke yrkesaktiv	56	49	31	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	59	53	36	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	48	47	29	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	42	46	25	165
<u>Tilpasning 3</u>				
Ingen er yrkesaktive	47	49	32	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	60	50	30	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	61	52	36	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	48	51	30	227
Begge arbeider minst heltid	48	45	30	221
Andre tilpasninger	44	46	26	95
<u>Tilpasning 4</u>				
Ingen er yrkesaktive	47	49	32	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	62	52	33	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	53	47	24	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	51	47	30	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	53	52	35	204
Bare kona er yrkesaktiv	43	50	24	54
<u>Tilpasning 5</u>				
Ingen var yrkesaktive	46	47	29	109
Bare mannen var yrkesaktiv	58	45	30	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	56	53	33	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	50	49	31	388
Bare kona var yrkesaktiv	36	53	21	47

3.5.2. Fortrolige venner

Dette målet forsøker å legge et "kvalitets"-mål på sosial kontakt. En forutsetter ikke bare kontakt, men at denne kontakten skal ha et visst kvalitativt innhold, være relativt nær og forpliktende.

Målet bygger på spm. 162 i spørreskjemaet (vedlegg 1). Familiemedlemmer er dermed unntatt fra å bli karakterisert som gode venner. Å ha svart nei på dette spørsmålet innebærer derfor ikke nødvendigvis at en ikke har noen å snakke helt fortrolig med, en har bare ingen utenom familien. Vi viser likevel fordelingen av ektemenn og koner som ikke har noen fortrolige venner utenom familien. Dette skulle tross alt gi en viss indikasjon på sosial kontakt i ektepar med ulik arbeidsmarkedstilpasning, dersom vi ikke også forventer at ektepar med ulik arbeidsmarkedstilpasning også varierer med hensyn til hvorvidt fortrolige venner bare finnes innen familien. Foreløpig har vi ingen grunn til å tro at dette er tilfelle.

75 prosent av de gifte kvinnene i vårt materiale hadde fortrolige venner utenom familien, mens 64 prosent av de gifte mennene hadde det (tabell 3.17).

Andelen som hadde fortrolige venner utenom familien varierte til en viss grad med arbeidsmarkedstilpasning. Generelt var tendensen at det særlig var i ektepar der ingen var yrkesaktive at andelen med fortrolige venner var lavere enn for andre ektepar. Dette gjaldt både for kvinner og menn, men forskjellene er størst for kvinner. Alder spiller her en helt vesentlig rolle. Dette er eldre ektepar, for en stor del pensjonistektepar, og det er rimelig å anta at kontaktflaten kan være liten for begge ektefellene.

I ektepar der en eller begge ektefellene var yrkesaktive, var det ingen særlig systematiske variasjoner i andelen som hadde fortrolige venner, verken for mann eller kone.

Dette innebærer at yrkesaktivitet ikke ser ut til å ha særlig sammenheng med kvaliteten av den sosiale kontakten.

Selv om vi ikke har tidsserier for å belyse dette, kan disse resultatene tyde på at selv om inntektsgivende arbeid er blitt mer vanlig blant gifte kvinner, ser ikke dette ut til å ha gått ut over muligheten for å opprettholde nære sosiale kontakter, verken for mann eller kone.

Tabell 3.17. Andelen ektepar der kona/mannen har fortrolige venner, i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent

	Kona har fortrolige venner	Mannen har fortrolige venner	Tallet på ektepar
Alle	75	64	1 230
<u>Tilpasning 1</u>			
Ingen er yrkesaktive	60	57	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	76	58	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	80	63	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	80	69	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	76	66	321
<u>Tilpasning 2</u>			
Kona er ikke yrkesaktiv	72	60	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	80	72	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	77	65	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	75	61	165
<u>Tilpasning 3</u>			
Ingen er yrkesaktive	60	57	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	77	60	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	81	72	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	77	66	227
Begge arbeider minst heltid	76	65	221
Andre tilpasninger	73	54	95
<u>Tilpasning 4</u>			
Ingen er yrkesaktive	60	57	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	77	58	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	77	65	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	79	65	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	76	70	204
Bare kona er yrkesaktiv	73	64	54
<u>Tilpasning 5</u>			
Ingen var yrkesaktive	62	58	109
Bare mannen var yrkesaktiv	74	58	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	81	68	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	76	66	388
Bare kona var yrkesaktiv	70	57	47

3.5.3. Utveksling av tjenester i nabolaget

En side ved den sosiale tilhørigheten er at en er sammen i mer sosiale former og at en har noen å snakke fortrolig med. En annen side er muligheten for arbeids- og tjenestefelleskap. Vi har allerede nevnt at selv om tiden en har til rådighet for et slikt fellesskap kanskje er blitt noe mindre, kan avhengigheten av hverandre ha blitt større, fordi så få av samfunnets institusjoner forøvrig har tilpasset seg den endring i familietyper som har funnet sted. Imidlertid må vi regne med at andre trekk enn arbeidsmarkedstilpasningen spiller inn her. F.eks. kan bostedets urbaniseringsgrad ha en del å si for hvor vanlig utveksling av slike tjenester er.

Vi har konstruert et mål på utveksling av tjenester i nabolaget på grunnlag av spm. 168 i spørreskjemaet (vedlegg 1). Dette målet har to verdier: Enten at husholdningen aldri utveksler noen form for nabohjelp, eller at den utveksler minst en form for nabohjelp regelmessig, her i betydningen månedlig.

Tabell 3.18. Andelen ektepar der kona svarer at husholdningen utveksler ulike former for tjenester med naboer minst en gang pr. måned/aldri utveksler slike tjenester i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet. Prosent

	Husholdningen utveksler tjenester med naboer minst en gang pr. måned	Husholdningen utveksler tjenester med naboer	Tallet på ektepar
Alle	25	16	1 230
<u>Tilpasning 1</u>			
Ingen er yrkesaktive	16	26	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	23	17	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	30	14	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	27	14	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	25	14	321
<u>Tilpasning 2</u>			
Kona er ikke yrkesaktiv	25	19	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	31	11	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	25	14	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	14	19	165
<u>Tilpasning 3</u>			
Ingen er yrkesaktive	16	26	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	28	16	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	30	10	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	27	13	227
Begge arbeider minst heltid	22	16	221
Andre tilpasninger	16	21	95
<u>Tilpasning 4</u>			
Ingen er yrkesaktive	16	26	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltids	26	15	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	32	19	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltids	23	15	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	32	9	204
Bare kona er yrkesaktiv	11	30	54
<u>Tilpasning 5</u>			
Ingen var yrkesaktive	14	28	109
Bare mannen var yrkesaktiv	24	18	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	33	10	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	23	14	388
Bare kona var yrkesaktiv	6	34	47

Den hjelp/de tjenester det er snakk om er:

- låner ting av hverandre
- ser etter leilighet/hus/hage, vanner blomster, tar inn avisen mv. når en er bortreist
- passer barn, sitter barnevakt
- hjelper til med arbeid, reparasjoner, transport, innkjøp o.l.

Dette er et spørsmål som dreier seg om hele husholdningen. Nå er det imidlertid slik at det ikke alltid er samsvar mellom konas og mannens svar hva angår hyppigheten av husholdningens utveksling av de tjenester det her er snakk om. Vi har valgt å bruke konas svar fordi det som oftest er kona som har ansvar for det meste av hjemmearbeidet i egen husholdning, tross alt er mer hjemme enn mannen er, og antakelig har en større oversikt over husholdningsmedlemmenes gjøren og laden enn det mannen har.

Ifølge kona var det en fjerdedel av husholdningene som utvekslet tjenester med naboer regelmessig. 16 prosent av husholdningene utvekslet aldri slike tjenester som det her er snakk om med naboer (tabell 3.18).

Også her er det slik at det var pensjonistektepar som var lite aktive, de utvekslet sjelden slike tjenester det er snakk om med regelmessighet, og andelen som ikke utviklet slike tjenester i det hele tatt var størst her. Selv om tallgrunnet er lite, ser det imidlertid ut til at utradisjonelle en-inntektsektepar, dvs. ektepar der kona er yrkesaktiv og mannen ikke, var minst aktive.

Variasjonene etter ekteparets arbeidsmarkedstilpasning utover dette, var ikke særlig store, men det kan være en tendens til at det var husholdninger der kona er yrkesaktiv, men ikke på fulltid - som var mest aktive med hensyn til utveksling av tjenester naboer imellom. Forskjellene var imidlertid ikke store, og også i husholdninger der kona var hjemneværende, ble det ofte utvekslet tjenester med naboene.

Men den konklusjonen som i alle fall kan trekkes er at to-inntektsektepar er blitt mer vanlig ikke nødvendigvis innebærer en reduksjon av tjenestutveksling i nabolaget, i alle fall ikke så lenge kona arbeider noe mindre enn fulltid.

3.5.4. Hjelp til andre husholdninger

Spørsmålet om organisering av omsorgsarbeidet i samfunnet står på den politiske dagsorden. Forholdet mellom lønnet og ulønnet omsorg er sentralt. Det har også vært framme i denne debatten hvorvidt økningen i gifte kvinners yrkesaktivitet har ført til at omsorgsoppgaver som før ble utført av private nå blir overført til det offentlige. Dette problemfeltet blir grundig diskutert og belyst i en analyse av det uformelle omsorgsarbeidet (Lingsom 1984).

Her skal vi bare se på om det å gi ulønnet hjelp til andre husholdninger, det være seg slekt, venner eller naboer, blir påvirket av hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet et ektepar har. Ut fra den debatten som det kort ble referert til over vil det sentrale spørsmål være om økt markedsarbeid blant gifte kvinner innebærer en reduksjon i det ulønnede arbeid utført for andre husholdninger som er hjelpetrengende. Den type arbeid eller hjelp det er snakk om er hjelp/tilsyn med syke, uføre, eldre, pass av barn, annen praktisk hjelp (spørsmål 110 i spørreskjema - vedlegg 1). I denne formen for hjelp/arbeid ligger det ikke noe krav om gjensidighet eller utveksling/bytte av tjenester eller arbeid. Her er det snakk om en regelmessig ulønnet hjelp til andre personer som faktisk har behov for slik hjelp.

Også her har vi sett på om ektefellene hver for seg gir slik hjelp og på parets samlede hjelp til andre husholdninger. Vi har ikke skilt på type hjelp/arbeid, bare om en eller annen form for hjelp/arbeid blir gitt/utført med regelmessighet. Endelig har vi sett hvor mange timer i gjennomsnitt ektepar med ulike arbeidsmarkedstilpasninger vanligvis gir slik hjelp i uka.

I rundt 2/3 av alle ektepar var det ingen av ektefellene som ga noen form for ulønnet hjelp til andre husholdninger. I 13 prosent av ekteparene var det bare kona som gav slik hjelp, i 10 prosent var det bare mannen, og i 12 prosent av ekteparene gav begge ektefellene slik hjelp (tabell 3.19).

Det var liten variasjon både i andelen ektepar der bare mannen og der begge ektefellene gir ulønnet hjelp til andre husholdninger etter hva slags tilpasning til arbeidsmarkedet ekteparet hadde.

I tradisjonelle en-inntektsektepar, eller i to-inntektsektepar der kona arbeidet kort deltid, var andelen der bare kona gav slik hjelp størst.

Dette fører til at på ekteparnivå var andelen der ingen av ektefellene gav noen ulønnet hjelp til andre husholdninger størst når ektefellene samlet utførte mye inntektsgivende arbeid, enten over uka eller året. Andelen var minst når kona enten ikke var yrkesaktiv eller utførte inntektsgivende arbeid omtrent tilsvarende kort deltid.

Alt i alt ser det derfor ut som om det at kvinner bruker mer tid til inntektsgivende arbeid til en viss grad går ut over den ulønnede hjelp som blir gitt til andre personer/husholdninger. Men som nevnt, vi har ikke kunnet mer enn gi et svært grovt bilde av disse sammenhengene.

Tabell 3.19. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter parets hjelp til andre husholdninger. Prosent

	I alt	Ingen gir hjelp	Bare kona gir hjelp	Bare mannen gir hjelp	Begge gir hjelp	Tallet på ektepar
Alle	100	66	13	10	12	1 230
<u>Tilpasning 1</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	58	9	9	15	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	61	16	9	14	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	53	23	15	9	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	70	9	10	11	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	71	11	8	10	321
<u>Tilpasning 2</u>						
Kona er ikke yrkesaktiv	100	60	15	11	13	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	100	63	13	10	14	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	76	9	8	7	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	75	8	7	10	165
<u>Tilpasning 3</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	68	9	9	15	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	100	57	19	13	12	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	100	61	18	12	9	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	100	73	6	8	14	227
Begge arbeider minst heltid	100	76	10	6	8	221
Andre tilpasninger	100	65	7	11	17	95
<u>Tilpasning 4</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	68	9	9	15	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	100	59	17	9	15	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	53	20	19	8	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	100	71	11	9	10	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	70	10	8	13	204
Bare kona er yrkesaktiv	100	70	9	11	9	54
<u>Tilpasning 5</u>						
Ingen var yrkesaktive	100	72	8	8	12	109
Bare mannen var yrkesaktiv	100	59	16	11	14	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	64	14	11	12	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	72	10	9	10	388
Bare kona var yrkesaktiv	100	66	13	13	9	47

Det samme inntrykket får vi når vi ser på gjennomsnittlig antall timer ektepar bruker i uka på slik hjelp.

I gjennomsnitt brukte ektepar 2,2 timer i uka til dette (tabell 3.20). Stort sett er tendensen den at jo mer inntektsgivende arbeid ekteparet utførte, jo mindre tid brukte de til ulønnet hjelp til andre husholdninger. Ektepar der begge ektefellene arbeidet fulltid, brukte 1,4 timer til slikt arbeid. Ektepar der ingen av ektefellene var yrkesaktive, brukte i gjennomsnitt 2 timer mer i uka til slikt arbeid, dvs. 3,4 timer.

Tabell 3.20. Gjennomsnittlig antall timer ulønnet hjelp gitt ukentlig av ektefellene til slekt, venner og naboer

	Gjennomsnittlig antall timer	Tallet på ektepar
Alle	2,2	1 230
<u>Tilpasning 1</u>		
Ingen er yrkesaktive	3,4	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	2,6	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	3,3	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,4	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	1,6	321
<u>Tilpasning 2</u>		
Kona er ikke yrkesaktiv	3,0	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	2,1	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	1,3	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	1,4	165
<u>Tilpasning 3</u>		
Ingen er yrkesaktive	3,4	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	2,6	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	1,9	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	1,6	227
Begge arbeider minst heltid	1,4	221
Andre tilpasninger	2,6	95
<u>Tilpasning 4</u>		
Ingen er yrkesaktive	3,4	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	2,8	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	2,8	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	1,6	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	1,6	204
Bare kona er yrkesaktiv	1,6	54
<u>Tilpasning 5</u>		
Ingen var yrkesaktive	3,4	109
Bare mannen var yrkesaktiv	2,9	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	2,0	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	1,5	388
Bare kona var yrkesaktiv	2,1	47

3.6. Psykisk helse

Dårlig helse er en av de viktigste årsaker til redusert yrkesaktivitet, i alle fall for menn. På den andre siden er det også slik at mye arbeid kan være tungt og belastende og kan også utsette arbeidstakerne for miljøbelastninger som på sikt er helsetruende.

I denne rapporten har vi imidlertid valgt å behandle "fysisk" helse som en forklaringsfaktor på hva slags arbeidsmarkedstilpasning ektepar velger.

Psykisk helse har ofte vært sett på som en virkning av arbeidsmarkedstilpasning. Særlig for kvinner har yrkesaktivitet vært brukt som en forklaringsfaktor for variasjoner i psykisk helse. Siri Næss (1983, 1984) hevder for eksempel at yrkesdeltaking er en forutsetning for det gode kvinneliv, og det gode kvinneliv forutsetter blant annet fravær av psykiske plager.

Randi Hjorthol (1978) sier i en artikkel om kvinner og livskvalitet at "Hjemneværende kvinner rapporterer flest psykiske lidelser. Minst symptomer på nedsatt psykisk helse finner vi hos de kvinnene som er fulltids utarbeidende. Husmorsituasjonen ser altså ut til å være problematisk for mange kvinner".

Men kvinners yrkesaktivitet antas også å ha en virkning på deres ektemenns psykiske helse (se f.eks. Kessler and MacRae, 1982, Roberts & O'Keefe, 1981).

Vi har derfor valgt å se på psykisk helse, eller rettere sagt forekomst av psykiske plager, som en virkning av arbeidsmarkedstilpasning.

Det må imidlertid innskytes at forekomst av psykiske plager også kan være en årsak til manglende yrkesarbeid. Vi har ingen mulighet til å påvise hvilken vei denne årsakssammenhengen går.

I levekårsundersøkelsen ble det registrert følgende indikatorer på psykisk problemer: Hvorvidt en ofte eller av og til i løpet av de siste 6 mndr. har:

- vært plaget av kraftig hjertebank uten å ha anstrengt seg på forhånd
- vært plaget av nervøsitet, angst eller rastløshet
- følt seg deprimert og nedfor slik at en ikke orker noen ting

På ekteparnivå har vi så laget en variabel med følgende kategorier:

- Ingen av ektefellene har noen psykiske plager, 51 prosent av ekteparene
- Kona har ingen plager, mannen har minst 1 plage, 13 prosent av ekteparene
- Mannen har ingen plager, kona har minst 1 plage, 23 prosent av ekteparene
- Begge ektefeller har minst en form for psykisk plage, 13 prosent av ekteparene

Det var altså bare rundt halvparten av ekteparene som ikke var belastet med psykiske plager av noe slag (tabell 3.21).

Disse prosentandelene varierer med arbeidsmarkedstilpasning.

Andelen ektepar der begge ektefellene har psykiske problemer var størst når ingen av ektefellene var yrkesaktive, og minst når ektefellene utførte mye inntektsgivende arbeid.

Andelen ektepar der bare kona hadde psykiske plager var størst når ingen av ektefellene var yrkesaktive, og minst når kona bidrog med relativt mye inntektsgivende arbeid.

For ektemenns vedkommende var det slik at det å ikke være yrkesaktiv innebar størst risiko for å ha psykiske problemer.

Alt i alt ser det derfor ut som om det er en sammenheng mellom arbeidsmarkedstilpasning og psykisk helse: Ikke yrkesaktive personer har oftere psykiske plager enn andre. Det er imidlertid også en sammenheng mellom alder og psykisk helse. Det gjenstår derfor å se om den påviste sammenhengen også vil gjelde når flere variable blir trukket inn i analysen.

Tabell 3.21. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter om paret har psykiske plager¹. Prosent

	I alt	Ingen har psykiske plager	Bare mannen har	Bare kona har	Begge har minst en psykisk plage	Tallet på ektepar
Alle	100	51	13	23	13	1 230
<u>Tilpasning 1</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	32	13	30	25	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	48	13	25	14	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	45	12	28	16	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	60	10	21	9	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	55	16	19	10	321
<u>Tilpasning 2</u>						
Kona er ikke yrkesaktiv	100	47	11	26	17	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	100	57	13	24	7	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	55	15	19	11	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	46	19	21	14	165
<u>Tilpasning 3</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	32	13	30	25	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	100	53	9	24	13	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid ...	100	55	12	27	6	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid ...	100	57	14	19	10	227
Begge arbeider minst heltid	100	54	16	20	10	221
Andre tilpasninger	100	39	19	22	20	95
<u>Tilpasning 4</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	32	13	30	25	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	100	49	11	27	13	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	59	7	19	15	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	100	55	13	22	11	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	56	17	21	6	204
Bare kona er yrkesaktiv	100	32	24	22	22	54
<u>Tilpasning 5</u>						
Ingen var yrkesaktive	100	31	15	27	27	109
Bare mannen var yrkesaktiv	100	50	9	24	17	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	53	13	26	8	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv ..	100	57	14	19	10	388
Bare kona var yrkesaktiv	100	28	30	21	21	47

¹ Psykiske plager vil si: Kraftig hjertebank uten å ha anstrengt seg på forhånd, plaget av nervøsitet, angst eller rastløshet, føler seg deprimert og nedfor slik at en ikke orker noen ting.

3.7. Oppsummering av hovedresultater

Ektepars levekår, slik vi her har målt det, varierer med deres arbeidsmarkedstilpasning.

Et gjennomgående trekk er at ektepar der ingen er yrkesaktive, ofte skårer dårlig på de levekårsindikatorer vi har valgt ut - bortsett fra noen indikatorer på sosial kontakt og sosialt fellesskap. Også utradisjonelle en-inntektsektepar kommer dårlig ut på de fleste levekårsområdene og levekårsindikatorer.

Men hvis vi tar for oss de ektepar hvor minst ektemannen er yrkesaktiv, har vår analyse av enkle toveistabeller gitt følgende hovedresultater:

- Husholdningsinntekt: Høyest gjennomsnittlig husholdningsinntekt hadde de ektepar som utførte mest inntektsgivende arbeid.
- Disponibel husholdningsinntekt: Den disponible husholdningsinntekten steg jo mer inntektsgivende arbeid ekteparet samlet utførte.
- Disponering av personbil: Tradisjonelle en-inntektsektepar disponerte noe sjeldnere personbil enn to-inntektsektepar.
- Eie og disponere husholdningsapparater: To-inntektsektepar hadde oftere enn en-inntektsektepar mange tekniske husholdningsapparater.
- Barnetilsyn: Jo mer inntektsgivende arbeid kona utførte, jo oftere hadde paret regelmessig tilsyn med barn under 10 år. Likevel var det slik at bare vel halvparten av ektepar der begge ektefellene arbeidet fulltid og hadde barn i aktuell alder hadde regelmessig tilsyn med barn under 10 år.
- Arbeidsdeling i hjemmet: Tradisjonelle en-inntektsektepar var minst likestilte i hjemmearbeidet, mest likestilte var ektepar der begge hadde fulltids yrkesarbeid. Hovedinntrykket var imidlertid at det dreide seg om variasjoner i hvor lite likestilte ekteparene var.
- Fritidsbruk: Å være yrkesaktiv, både for gifte kvinner og menn, innebar en mer aktiv fritid, enn det å være yrkespassiv. Mengden inntektsgivende arbeid som ble utført, spilte mindre rolle. Ektepar der begge ektefellene var yrkesaktive var mest aktive i fritida.
- Organisasjonsmedlemskap: Yrkesaktive gifte kvinner og menn var i gjennomsnitt medlem av flere organisasjoner enn yrkespassive gifte kvinner og menn. Jo mer yrkesarbeid ekteparet utførte, jo flere organisasjoner var ektefellene medlem av.
- Organisasjonsaktivitet: Også organisasjonsaktiviteten var høyere blant yrkesaktive gifte kvinner og menn. På ekteparnivå var ektefeller i ektepar der begge var yrkesaktive, men kona utførte mindre enn fulltids markedsarbeid, oftest aktive i organisasjoner.
- Omgang med venner: Gifte kvinner med mye markedsarbeid hadde sjeldnere hyppig omgang med venner enn andre gifte kvinner.
- Fortrolige venner: Yrkesaktivitet så ikke ut til å ha sammenheng med det å ha fortrolige venner.
- Utveksling av tjenester i nabolaget: Husholdninger der kona var yrkesaktiv, men ikke på fulltid, utvekslet oftest regelmessig tjenester med naboer.
- Hjelp til andre husholdninger: Andelen ektepar der ingen av ektefellene gav noen slik hjelp var størst når ektefellene samlet utførte mye inntektsgivende arbeid, og minst når kona enten var hjemmeværende eller utførte inntektsgivende arbeid omtrent tilsvarende kort deltid. Den samme tendensen gjaldt hvis vi så på gjennomsnittlig antall timer slik hjelp som ble gitt.
- Psykisk helse: Ikke-yrkesaktive personer hadde oftere psykiske plager enn yrkespassive personer. På ekteparnivå var andelen ektepar der begge ektefellene hadde psykiske plager minst når ektefellene samlet utførte mye inntektsgivende arbeid.

3.8. Hopning av levekårskonsekvenser

Vi har sett at ulike arbeidsmarkedstilpasninger har ulike levekårskonsekvenser, både på ektefellenivå og på ekteparnivå.

Det spørsmålet som da reiser seg, er om det er noen tilpasning til arbeidsmarkedet som er mer "optimal" på ekteparnivå enn det andre er. Eller sagt på en annen måte: Er det noen tilpasninger til arbeidsmarkedet som fører til at ekteparet kommer gunstigere ut på flere levekårsområder samtidig enn andre tilpasninger? Og motsatt: Er det noen arbeidsmarkedstilpasninger som gjør at ektepar kommer dårligere ut på flere levekårsområder samtidig enn det andre tilpasninger gjør? "Hoper" gode levekårskonsekvenser seg opp hos ektepar med noen arbeidsmarkedstilpasninger, og "hoper" dårlige levekårskonsekvenser seg opp hos ektepar med noen andre arbeidsmarkedstilpasninger?

Vi kan ikke gå særlig langt i en slik analyse her, vi skal bare antyde hvordan slike spørsmål eventuelt kan besvares, og vi vil også forsøke å gi noen foreløpige svar.

Det er gjort få forsøk på å analysere det en kan kalle hopning av velferdsproblemer i Norge. Det er gjort et slikt forsøk med hensyn på ett bestemt levekårsområde, arbeidsmiljø (Iversen, 1982), mens Album og Stangeby, 1984 gir en analyse av hopningen av velferdsproblemer på flere levekårsområder samtidig; det vil si en analyse av hvor ofte problemer på flere levekårsområder opptrer samtidig, og om det er noen grupper i befolkningen som er mere utsatt for en slik hopning enn det andre grupper er.

Album og Stangeby (1984) diskuterer også problemer forbundet med slike hopningsanalyser. De sier:

"Vi kan ikke alltid sammenlikne belastningen ved å ha dårlige levekår på et område med belastningen ved å ha dårlige kår på et annet. Til tross for det, går vi ut fra at det er verre jo flere områder vi har med dårlige levekår.

Dette er ikke uproblematisk. Dersom en person har problemer på ett velferdsområde, og en annen har problemer på det samme velferdsområdet og ett til, er det vanligvis slik at den andre personen har dårligere levekår enn den første. Usikkerheten blir større når vi sammenlikner en person som har problemer på ett velferdsområde med en person som har problemer på to andre områder".

Men som en hovedregel kan vi altså gå ut fra at det er verre å ha flere velferdsproblemer enn det er å ha få eller ingen velferdsproblemer, og motsatt: At det er en fordel å ha flere velferdsgoder enn å ha få eller ingen slike goder. Nå ligger det selvsagt et skjønn i det å definere hva som er et gode og hva som er et problem med hensyn til velferd. Velferd er et normativt begrep, og hva som til enhver tid betraktes som et gode eller et problem, og hvordan velferd skal måles, vil i siste instans være begrunnet i bestemte verdioppfatninger (Andersen mfl., 1981).

Vi har imidlertid forsøkt å lage mål for hopning av henholdsvis gode og dårlige levekårskonsekvenser. Bakgrunnen for dette var altså om det er noen arbeidsmarkedstilpasninger som kan ses på som mer optimale i levekårssammenheng, gir en opphopning av goder, eller som belastende, gir en opphopning av problemer.

Vi har derfor valgt ut en indikator fra fem av de levekårsområdene vi har analysert, nemlig helse, økonomi, organisasjonsaktivitet, fritidsbruk og sosial kontakt/fellesskap. For hver av indikatorene har vi valgt ut en verdi som vi antar representerer et velferdsgode, og en verdi som vi antar representerer et velferdsproblem.

Vi har så laget to indekser, en for goder og en for problemer, hvor vi rett og slett har lagt sammen antall velferdsgoder, respektive problemer, ekteparene i vårt materiale har. Vi har ikke foretatt noen vurdering av om det er bedre eller verre å ha problemer/goder på noen områder enn på andre områder. Alle områder er vurdert som like viktige. Dette er det svært vanlig å gjøre, og det viser seg også som regel at å veie slike indekser gir svært liten tilleggsinformasjon (se f.eks. Haldorsen og Iversen, 1982.)

Indeksen for gode levekårskonsekvenser består av følgende enkeltvariable:

- Ingen av ektefellene har psykisk helseproblemer (51 prosent av ekteparene)
- Ekteparet tilhører det øverste kvartilet med hensyn til disponibel husholdningsinntekt
- Både kona og mannen er aktive i minst 2 organisasjoner (10 prosent av ekteparene)
- Både kona og mannen utfører minst fire fritidsaktiviteter regelmessig (ukebladlesning unntatt) (16 prosent av ekteparene)
- Både kona og mannen omgås venner minst omtrent ukentlig (35 prosent av ekteparene)

Indeksen for levekårsproblemer består av følgende enkeltvariable:

- Begge ektefeller har psykiske helseproblemer (13 prosent av ekteparene)
- Begge tilhører det laveste kvartilet med hensyn til disponibel husholdningsinntekt (25 prosent av ekteparene)
- Verken kona eller mannen er aktive i noen organisasjon (28 prosent av ekteparene)
- Både kona og mannen utfører bare en fritidsaktivitet regelmessig (ukebladlesning unntatt) (11 prosent av ekteparene)
- Ingen av ektefellene omgås venner ukentlig (7 prosent av ekteparene)

For alle ektepar sett under ett var det 21 prosent som ikke hadde noen levekårs-goder, 38 prosent hadde ett gode, 28 prosent hadde to goder og 14 prosent hadde tre eller flere levekårs-goder samtidig (tabell 3.22).

Fordelingen av antall levekårgoder ektepar har samtidig, varierte med arbeidsmarkedstilpassning. Ektepar der ingen var yrkesaktive hadde ofte ingen av velferdsgodene og sjelden mange av dem samtidig.

Utradisjonelle en-inntektsektepar, dvs. ektepar der bare kona var yrkesaktiv, hadde oftest ingen av de velferdsgodene det her var snakk om, og sjelden imidlertid mer enn to av dem samtidig. Men også tradisjonelle en-inntektsektepar hadde ofte ingen av disse velferdsgodene og sjelden flere av dem samtidig.

Jo mer inntektsgivende arbeid paret utførte - over uka og over året, jo oftere hadde ekteparet tre eller flere velferdsgoder samtidig, og jo sjeldnere hadde de ingen slike velferdsgoder det her dreier seg om. Særlig gunstig stilt var ektepar der begge arbeidet minst fulltid.

Når det gjelder levekårsproblemer, var det 44 prosent av ekteparene som ikke hadde noen av de problemene det her dreier seg om, 35 prosent hadde ett problem, 15 prosent hadde to problemer samtidig og 6 prosent hadde minst tre problemer samtidig (tabell 3.23).

Også her varierte fordelingen med ekteparenes tilpasning til arbeidsmarkedet. Flest levekårsproblemer samtidig hadde ektepar der ingen var yrkesaktive, men også både tradisjonelle og utradisjonelle en-inntektsektepar hadde ofte mange levekårsproblemer samtidig. Tilsvarende hadde ektepar i disse gruppene sjeldnere ingen av de levekårsproblemene det her er snakk om.

Tabell 3.22. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter tallet på levekårs-goder de har. Prosent. Økonomi inkludert

	I alt	0	1	2	3 eller flere	Tallet på ektepar
Alle	100	21	38	28	14	1 230
<u>Tilpasning 1</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	34	45	17	4	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	25	44	23	8	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	28	37	23	12	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	14	37	34	15	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	14	31	34	22	321
<u>Tilpasning 2</u>						
Kona er ikke yrkesaktiv	100	26	45	22	9	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	100	16	33	33	18	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	16	32	32	21	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	19	36	32	13	165
<u>Tilpasning 3</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	34	45	17	4	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	100	22	45	24	10	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	100	19	33	34	15	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	100	13	36	31	19	227
Begge arbeider minst heltid	100	14	30	35	21	221
Andre tilpasninger	100	31	36	24	10	95
<u>Tilpasning 4</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	34	45	17	4	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	100	25	45	23	8	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	18	44	26	12	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	100	16	37	33	15	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	13	25	35	27	204
Bare kona er yrkesaktiv	100	39	35	20	6	54
<u>Tilpasning 5</u>						
Ingen var yrkesaktive	100	40	39	17	4	109
Bare mannen var yrkesaktiv	100	23	46	23	8	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	18	39	29	14	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	12	31	36	21	388
Bare kona var yrkesaktiv	100	47	36	15	2	47

Mengden av inntektsgivende arbeid paret utfører, påvirker også antallet levekårsproblemer paret har, slik at mye inntektsgivende arbeid betyr færre levekårsproblemer. Men fordelingen av dette arbeidet ektefellene seg imellom har betydning. Den gunstigste tilpasningen ser ut til å være at kona arbeider noe mindre enn fulltid, mens mannen arbeider minst fulltid.

Et av de levekårsområdene som blir sterkest påvirket av ekteparets arbeidsmarkedstilpasning, er parets økonomi. Det kunne derfor tenkes at de tendenser til hopning av goder og problemer nettopp kunne skyldes forskjeller i økonomi. Det viser seg imidlertid at dette ikke er tilfelle. De tendenser vi fant for indeksene med økonomi inkludert, ble snarere forsterket når vi holdt økonomi utenfor (tabell 3.24 og 3.25).

Tabell 3.23. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter tallet på levekårsproblemer de har. Prosent. Økonomi inkludert

	I alt	0	1	2	3 eller flere	Tallet på ektepar
Alle	100	44	35	15	6	1 230
<u>Tilpasning 1</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	17	37	23	23	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	31	42	17	10	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	41	35	20	4	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	56	32	11	1	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	57	32	11	1	321
<u>Tilpasning 2</u>						
Kona er ikke yrkesaktiv	100	31	39	18	12	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	100	59	31	9	-	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	56	34	10	1	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	44	32	20	4	165
<u>Tilpasning 3</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	17	37	23	23	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	100	36	40	17	7	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	100	61	29	10	1	103
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	100	58	33	9	1	227
Begge arbeider minst heltid	100	54	33	13	1	221
Andre tilpasninger	100	30	37	23	11	95
<u>Tilpasning 4</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	17	37	23	23	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	100	33	41	17	9	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	43	37	16	4	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt	100	54	33	13	-	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	63	30	7	-	204
Bare kona er yrkesaktiv	100	24	35	28	13	54
<u>Tilpasning 5</u>						
Ingen var yrkesaktive	100	11	35	23	30	109
Bare mannen var yrkesaktiv	100	36	39	18	8	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	51	36	12	1	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	56	32	11	1	388
Bare kona var yrkesaktiv	100	26	32	32	11	47

Konklusjonen på denne svært foreløpige analysen ser altså ut til å være at sjansen for å ha flere velferdsgoder samtidig er størst blant ektepar med mye markedsarbeid og hvor begge arbeider heltid. Sjansen for å unngå å ha velferdsproblemer er størst for ektepar med moderat mengde markedsarbeid og hvor kona arbeider deltid og mannen heltid.

Klart mest ufordelaktig ut kommer enten utradisjonelle en-inntektsektepar eller ektepar der ingen av ektefellene er yrkesaktive, enten vi ser på grupper som har velferdsgoder eller problemer. Men også det å være tradisjonelle en-inntektsektepar er en arbeidsmarkedstilpasning som gir få velferdsgoder og ofte fører til at ektepar har et eller flere velferdsproblemer samtidig, i alle fall slik dette er målt her.

Tabell 3.24. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter tallet på levekårgoder de har. Prosent. Økonomi unntatt

	I alt	0	1	2	3 eller flere	Tallet på ektepar
Alle	100	40	40	16	5	1 230
<u>Tilpasning 1</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	49	45	5	2	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	47	41	10	3	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	48	31	14	6	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	36	40	20	4	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	28	40	25	8	321
<u>Tilpasning 2</u>						
Kona er ikke yrkesaktiv	100	48	39	10	3	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	100	33	40	22	6	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	31	39	25	6	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	35	43	16	6	165
<u>Tilpasning 3</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	49	45	5	2	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	100	48	37	12	3	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	100	37	39	19	6	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	100	31	41	24	5	227
Begge arbeider minst heltid	100	28	39	25	8	221
Andre tilpasninger	100	45	39	12	4	95
<u>Tilpasning 4</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	49	45	5	2	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	100	48	40	8	3	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	48	30	19	3	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normalt tid	100	34	42	19	5	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	24	37	29	10	204
Bare kona er yrkesaktiv	100	52	35	15	-	54
<u>Tilpasning 5</u>						
Ingen var yrkesaktive	100	55	39	5	2	109
Bare mannen var yrkesaktiv	100	48	39	11	3	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	38	40	17	5	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	27	41	26	7	388
Bare kona var yrkesaktiv	100	62	32	6	-	47

Tabell 3.25. Ektepar i grupper for tilpasning til arbeidsmarkedet, etter tallet på levekårsproblemer de har. Prosent. Økonomi unntatt

	I alt	0	1	2	3 eller flere	Tallet på ektepar
Alle	100	49	35	13	4	1 230
<u>Tilpasning 1</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	19	44	24	13	150
1-40 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	36	43	15	7	293
41-50 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	48	34	17	1	153
51-70 timers samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	61	30	9	-	313
71 timer og over samlet inntektsgivende arbeid pr. uke	100	62	31	7	-	321
<u>Tilpasning 2</u>						
Kona er ikke yrkesaktiv	100	35	42	17	7	539
Kona bidrar med opptil 1/3 av parets samlede markedsarbeid	100	64	28	8	-	261
Kona bidrar med mellom 1/3 og halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	63	30	7	-	265
Kona bidrar med mer enn halvparten av parets samlede markedsarbeid	100	48	35	15	2	165
<u>Tilpasning 3</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	19	44	24	13	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider minst heltid	100	41	41	13	5	374
Kona arbeider kort deltid, mannen arbeider minst heltid	100	65	25	10	-	163
Kona arbeider lang deltid, mannen arbeider minst heltid	100	65	29	6	-	227
Begge arbeider minst heltid	100	59	33	8	1	221
Andre tilpasninger	100	36	37	22	5	95
<u>Tilpasning 4</u>						
Ingen er yrkesaktive	100	19	44	24	13	150
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	100	37	42	15	6	265
Kona er ikke yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	48	39	12	2	124
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider normaltid	100	60	31	9	-	433
Kona er yrkesaktiv, mannen arbeider mertid	100	67	28	5	-	204
Bare kona er yrkesaktiv	100	30	37	26	7	54
<u>Tilpasning 5</u>						
Ingen var yrkesaktive	100	12	42	28	18	109
Bare mannen var yrkesaktiv	100	41	40	14	5	332
Kona arbeidet under 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	56	33	10	1	354
Kona arbeidet mer enn 1 000 timer, mannen var yrkesaktiv	100	62	31	7	1	338
Bare kona var yrkesaktiv	100	30	36	28	6	47

LITTERATUR

- Album, Dag (1985): Standard for sosioøkonomisk gruppering. Statistisk Sentralbyrås Håndbøker.
- Album, D. og I. Stangeby (1983): Velferdsproblemer i Norge i Sosialt utsyn, SA nr. 51, Statistisk Sentralbyrå.
- Andersen, A.S. (1982): Levekårsundersøkelsen 1980. Dokumentasjon del II. Rapp 82/10, Statistisk Sentralbyrå.
- Andersen, A.S. m.flere (1980): Inntektsfordeling og levekår, SØS nr. 46, Statistisk Sentralbyrå.
- Andersen, A.S. og A. Hansen (1984): Barns levekår, SA nr. 53, Statistisk Sentralbyrå.
- Andersen, A.S., A. Hansen og G. Iversen (1981): Levekårsundersøkelsen 1980, Dokumentasjon del 1. Rapp 81/24, Statistisk Sentralbyrå.
- Andersen, A.S. (1986): Familiesituasjon og levekår. Statistisk Sentralbyrå (kommer).
- Berg, Anne Marie (1983): Love and Power. The Division of Household Labour i Leira, A., red: Work and Womanhood, Report 8/83, Institute for Social Research, Oslo.
- Bjørn, K. (1980): Gifte kvinners giftealder og senere yrkesaktivitet. INAS-rapport 81-2.
- Bjørn, K. og K. Skrede (1982): Familiemønster i forandring. Trekk ved giftermåls-, samlivs-, skilsmisse- og fruktbarhetsutviklingen i 1970-åra. INAS-rapport 82:1, Oslo.
- Ellingsæter, Anne Lise (1984): Kjønn og arbeidstid i Rødseth T. og K. Titlestad, red, Kvinner i arbeid, Universitetsforlaget Oslo, Bergen, Tromsø.
- Ellingsæter, A.L. og G. Iversen (1984): Endringer i kvinners arbeidsmarkedstilpasninger. SØS nr. 55, Statistisk Sentralbyrå.
- Friedan, Betty (1982): Neste fase, Universitetsforlaget, Oslo.
- Geerken, M. and W.R. Gove (1983): At Home and at Work, The Family's Allocation of Labor, Sage Publications.
- Glenn, Norval D. (1977): Cohort Analysis. Quantitative Applications in the Social Sciences No. 5. Sage University Papers.
- Gowler, D. and K. Legge (1978): Hidden and Open Contracts in Marriage i Rapoport and Rapoport, eds, Working Couples, Harper and Row, New York.
- Grønmo, S. og S. Lingsom (1983): Husarbeid og likestilling. Utviklingstendenser i 1970-årene. Tidsskrift for samfunnsforskning, Oslo.
- Gustafson, Siv (1979): Life Time Patterns of Labor Force Participation. Paper presented at the meeting of Scandinavian Economists in Helsingør, Denmark. June 1-4, 1979.
- Haldorsen, T. og G. Iversen (1982): Praktiske eksempler på måling av latente variable. Rapp 82/1, Statistisk Sentralbyrå.
- Hansen, A. (1983): Mellommenneskelig kontakt og sosialt fellesskap i Sosialt utsyn, SA nr. 51, Statistisk Sentralbyrå.
- Hjorthol, Randi (1978): Kvinner, livskvalitet og psykisk helse. Tidsskrift for Samfunnsforskning, Oslo.
- Hoel, Marit (1982): Arbeidertradisjon og kvinnefellesskap i industribedrifter i H. Holter, red, Kvinner i Fellesskap, Universitetsforlaget, Oslo, Bergen, Tromsø.
- Hoffmann & Nye (1974): Working Mothers Jossey-Bass Publishers, San Fransisco, Washington, London.
- Hunt, J. and L. Hunt (1982): Dual Career Families. Vanguard of the Future or Residue of the Past? i Aldous, J. ed, Two Pay-checks Life in Dual Earner Families, Sage Publications, New York.
- Haavind, Hanne (1982): Makt og kjærlighet i ekteskapet i Haukaa, Hoel og Haavind, red: Kvinneforskning: Bidrag til samfunns teori. Festskrift til Harriet Holter. Universitetsforlaget Oslo, Bergen, Tromsø.
- Haavind, Hanne (1984): Fordeling av omsorgsfunksjoner i småbarnsfamilier i Rudie, red, "Myk start, hard landing" Universitetsforlaget, Oslo, Bergen, Tromsø.
- Iversen, Gunvor (1982): Arbeidsmiljø 1980. Noen hovedresultater. Rapp 82/4, Statistisk Sentralbyrå.
- Jensen, An Magrit (1984): Barnetall og yrkesaktivitet. Artikler nr. 132, Statistisk Sentralbyrå.

- Kalleberg, Annemor (1980): Arbeidsmarked, jobbutforming og familiebinding i Hanisch mfl. red: Marked for arbeid, Universitetsforlaget, Oslo.
- Kalleberg, Annemor (1983): Foreldreskift og kjønnsrolleforandring i Wadel et.al Dagliglivets organisering. Universitetsforlaget, Oslo, Bergen, Tromsø.
- Kessler, R.C. and J. A. McRoe Jr. (1982): The Effect of Wives' Employment on the Mental Health of Married Men and Women. *American Sociological Review*, vol. 47.
- Kjeldstad, Randi (1985): Familietid, arbeidstid og karriere. Rapport 3/85, Institutt for samfunnsforskning, Oslo.
- Leira, Arnlaug (1982): Småbarnsmødre 1980: Yrkesaktivitet og barnetilsyn, ISF - Arbeidsnotat, Oslo.
- Leira, Arnlaug (1983): Kvinnens organisering av dagliglivet: Hverdagspraksis i et eldre bystrøk. I Cato Wadel, et.al, Dagliglivets organisering, Universitetsforlaget, Bergen, Oslo, Tromsø.
- Lingsom, Susan (1984): Uformell omsorg for syke og gamle. SØS nr. 57, Statistisk Sentralbyrå.
- Lingsom, S. og A. L. Ellingsæter (1983): Arbeid, fritid og samvær. SA nr. 49, Statistisk Sentralbyrå.
- Moen, Bjørg (1981): Fruktbarhetsutvikling og fruktbarhetsteorier. SØS nr. 47, Statistisk Sentralbyrå.
- Moss Kanter, R. (1977): Work and Family in the United States: A Critical Review and Agenda for Research and Policy. Russel Sage Foundation, New York.
- Noack, T. og L. Østby (1981): Fruktbarheten blant norske kvinner. Fruktbarhetsundersøkelsen 1977, SØS nr. 49, Statistisk Sentralbyrå.
- Næss, Siri (1983): Det gode kvinneliv? i Skrede og Tornes, red, Studier i kvinners livsløp, Universitetsforlaget, Oslo, Bergen, Tromsø.
- Næss, Siri (1984): Hvorfor er stadig flere småbarnsmødre yrkesaktive? Tidsskrift for samfunnsforskning. Oslo.
- Oppenheimer, Valerie K. (1982) Work and the Family. A Study in Social Demography. N.Y. Academic Press.
- Ramsøy, N.R. (1966): Assortative Mating and the Structure of Cities, *American Sociological Review*, pp. 773-786.
- Rapoport, R. & R. N. Rapoport (1982): The Next Generation in Dual-Earner Family Research i Aldous J. ed, Two Pay-checks. Life in Dual Earner Families. Sage Publications.
- Roberts, R. E. and S. J. O'Keefe (1981): Sex Differences in Depression Reexamined. *Journal of Health and Social Behavior*, vol. 22.
- Scanzoni, J. and M. Szinovacz (1980): Family Decision-making. A Developmental Sex Role Model. Sage Publications.
- Skiri, H. (1983): Befolkning i Sosialt utsyn 1983, SA nr. 51, Statistisk Sentralbyrå.
- Skrede, Kari (1986): Ansvar, arbeid og inntektsfordeling. Blir vi likestilte i år 2010? i Skrede og Tornes, red, Kvinner i arbeid mot år 2010 (foreløpig tittel) Universitetsforlaget, Bergen.
- Statistisk Sentralbyrå: NOS Skattestatistikk.
- Statistisk Sentralbyrå: NOS Levekårsundersøkelsen 1980.
- Statistisk Sentralbyrå: NOS Fruktbarhetsundersøkelsen 1977.
- Statistisk Sentralbyrå (1983): Sosialt utsyn 1983, SA nr. 51.
- Statistisk Sentralbyrå: NOS Inntektsundersøkelsen 1979.
- Statistisk Sentralbyrå: NOS Tidsnyttingsundersøkelsen 1980-81.
- Stortingsmelding nr. 85 (1982-83): Om sysselsettingen og arbeidsmarkedspolitikken.
- Strømsheim, Gunvor (1983): The organization of time and the question of equality - on the distribution of working hours in paid employment in Norwegian families. Arbeidsnotat 3/83, Institutt for samfunnsforskning Oslo.
- Strømsheim, Gunvor (1983): Den sårbare likestillingen i Wadel et al. Dagliglivets organisering, Universitetsforlaget.
- Titlestad, K. D. og A. Rødseth (1980): Lønn, likestilling og kjønn. Arbeidsrapport nr. 36, Industriøkonomisk institutt, Bergen.
- Tornes, K. (1986): Kvinnens plass i offentlig arbeidsmarkedspolitikk i Skrede, K. og K. Tornes red: Kvinner i arbeid mot 2010 (foreløpig tittel). Universitetsforlaget, Bergen.
- Øyen, Ø (1964): Krake søker make: En undersøkelse av homogami med hensyn til yrkesprestisje. Tidsskrift for samfunnsforskning, Oslo.

STATISTISK SENTRALBYRA
 Intervjukontoret
 Postboks 8131 Dep, Oslo 1
 Tlf. (02) *41 38 20

UNDERGITT TAUSHETSPLIKT

Prosjekt nr.	1	4	3	
Kommune nr.				1- 4
Utvalgsomr. nr.				5- 7
Husholdning nr.				8- 9
IO nr.				10-11
IO's fødselsår				12-13
IO's kjønn (M=1, K=2)				14
Intervjuer nr.				15-18
Skjematype			1	19
For Byrådet				20-21

LEVEKÅRSUNDERSØKELSEN

1980

Skjema med husholdningsspørsmål

Intervjuet ble foretatt

22-25	
Dag	Mnd.

Intervjutid fra kl.

26-29

 til kl.

30-33

, antall minutter i alt

34-36

IO kontaktet antall ganger

37

 Ved personlig besøk

38

 Over telefon

Ble det avtalt tid for intervjuet på forhånd?

39

1 Ja, ved personlig besøk

2 Ja, over telefon

3 Nei, avtalte ikke tid på forhånd

Er IO erstatning for opprinnelig uttrukket IO?

40

1 Ja

2 Nei

Bor IO i tettbygd eller spredtbygd strøk?

41

1 Tettbygd

2 Spredtbygd

7. Hustype

KAN AVMERKES AV INTERVJUER.

- 240
- 1 Våningshus i tilknytning til gårdsdrift (hovedbygning, kårbolig, forpakterbolig e.l.)
 - 2 Frittliggende enebolig (enebolig med minst en halv meters avstand til nærmeste hus)
 - 3 Hus i rekke, kjede, atrium, terrasse eller vertikalt delt tomannsbolig
 - 4 Horisontalt delt tomannsbolig
 - 5 Annet boligbygg med mindre enn 3 etasjer
 - 6 Blokk, leiegård eller annet boligbygg med 3 etasjer eller mer
 - 7 Forretningsbygg, verkstedbygg e.l.
 - 8 Hotell, pensjonat, aldershjem, barnehjem, sykehus, militærforlegning eller annet bygg for felleshusholdning

8. Når omtrent ble huset bygd?

- 241
- 1 1900 eller før
 - 2 1901-1920
 - 3 1921-1940
 - 4 1941-1945
 - 5 1946-1950
 - 6 1951-1960
 - 7 1961-1970
 - 8 1971-1980
 - 9 Vet ikke

9. På hvilken måte disponerer dere over boligen/leiligheten?

VIS KORT 1

- 242
- 1 Husholdningen eier boligen
 - 2 Husholdningen eier boligen gjennom borettslag, aksjeselskap e.l.
 - 3 Leieboer med innskudd (ikke i borettslag)
 - 4 Leieboer uten innskudd
 - 5 Tjenestebolig, forpakterbolig, vaktmesterbolig o.l.
 - 6 Trygdebolig, uførebolig, kårbolig o.l.
 - 7 Framleie eller lån av bolig
 - 8 Annet, spesifiser: _____

10. Hvor mange rom i boligen/leiligheten disponerer husholdningen til eget bruk? Ta ikke med kjøkken, bad, entré, eller små rom under 6 m².

243-244

 Antall rom

HVIS IO ER HYBELBOER (SE INSTRUKSEN), KRYSS AV HER:

245
1 11. Har boligen/leiligheten eget kjøkken på 6 m² eller mer?

246

- 1 Ja
- 2 Nei, kjøkkenet er mindre enn 6 m²
- 3 Nei, ikke kjøkken i leiligheten

12. Finnes det bad eller dusj i boligen/leiligheten?

247

- 1 Ja
- 2 Nei

13. Finnes det WC i leiligheten, har dere adgang til vannklosett utenfor leiligheten eller har dere adgang til annet WC/do utenfor leiligheten?

248

- 1 WC i leiligheten
- 2 Vannklosett utenfor leiligheten
- 3 Annet WC/do utenfor leiligheten

14. Er noen av beboelsesrommene i boligen/leiligheten LES OPP

	Ja, alle	Ja, noen av rommene	Nei, ingen
	1	2	3
Trekkfulle?	249 ☐	☐	☐
Fuktige?	250 ☐	☐	☐
Kalde/vanskelige & varme opp?	251 ☐	☐	☐

15. Har dere selv telefon eller adgang til telefon i huset?

252

- 1 Har selv telefon
- 2 Har adgang til telefon
- 3 Har ikke adgang til telefon

16. Eier, eller har husholdningen adgang til følgende husholdningsapparater i huset:

	Eier	Har adgang til	Har ikke adgang til
	1	2	3
Dyppfryser?	253 ☐	☐	☐
Halv- eller helautomatisk vaskemaskin?	254 ☐	☐	☐
Oppvaskmaskin?	255 ☐	☐	☐
Kjøkkenmaskin (Mix-Master)?	256 ☐	☐	☐

17. Er De - her i boligen - vanligvis utsatt for

	Ja	Nei
	1	2
Støy fra naboelighet, trappeoppgang, støy fra vannrør o.l.?	257 ☐	☐
Støy fra gate/vei?	258 ☐	☐
Støy fra tog?	259 ☐	☐
Støy fra fly?	260 ☐	☐
Støy fra industri/anleggsvirksomhet?	261 ☐	☐
Støy fra andre kilder?	262 ☐	☐
Trafikkeksos?	263 ☐	☐
Lukt/røyk fra industri/anleggsvirksomhet?	264 ☐	☐

18. Hva slags gate/vei ligger mindre enn 25 m fra huset?

VIS KORT 2

BARE ETT SVAR KAN AVMERKES

265

- 1 Hovedvei, riksvei, hovedgate, gjennomfartsåre med stor trafikk → 20
- 2 Gate/vei med middels trafikk → 19
- 3 Lite trafikkert vei → 19

19. Finnes det noen hovedvei, riksvei, hovedgate eller gjennomfartsåre som er sterkt trafikert i nærheten av boligen, dvs. nærmere enn 100 m fra boligen?

266

- 1 Ja
2 Nei

20. Hva slags områder finnes rett utenfor huset?

VIS KORT 3

FLERE SVAR KAN AVMERKES

KAN BESVARES AV INTERVJUER

- 1
267 Egen hage, plen, naturtomt o.l.
268 Egen gårds plass
269 Felles gårds plass, gårdsrom e.l. innredet som oppholdssted for barn og voksne
270 Felles gårds plass, gårdsrom ellers
271 Felles plen eller grøntareal som kan brukes som oppholdssted for barn og voksne
272 Felles plen eller grøntareal ellers
273 Fortau, bilvei
274 Parkerings plass
275 Annet, spesifiser: _____

21. Omtrent hvor langt er det fra boligen til

a. Nærmeste dagligvarebutikk?

276

- 1 Under 250 m
2 250 - 500 m
3 501 - 1000 m
4 Over 1 og inntil 2 km
5 2 - 3 km
6 4 - 5 km
7 6 - 10 km
8 Mer enn 10 km

b. Barneskole (barnetrinnet på grunnskolen)?

277

- 1 Under 250 m
2 250 - 500 m
3 501 - 1000 m
4 Over 1 og inntil 2 km
5 2 - 3 km
6 4 - 5 km
7 6 - 10 km
8 Mer enn 10 km

SPM. 22-25 STILLES HVIS DET I HUSHOLDNINGEN ER BARN FØDT 1970-1980 (SE SPM. 6). FOR ANDRE GA TIL SPM. 26.

Så har vi noen spørsmål om barna i husholdningen.

FOR INN ANTALL BARN I HUSHOLDNINGEN FØDT 1970-1980

278-279

22. Har noen av barna regelmessig tilsyn av andre enn foreldre/foresatte?

280

- 1 Ja → 23
2 Nei → 24

23. Hvilke ordninger har dere for barnet/a den tiden det/de passes av andre enn foreldre/foresatte?

VIS KORT 4 OG BEGYNN MED YNGSTE BARN

NOTER BARNAS FØDELSER HER

	281-282	292-293	303-304	314-315
FLERE SVARALTERNATIVER KAN AVMERKES	☐	☐	☐	☐

	1	1	1	1
Slektninger/nære kjente, ubetalt	283 ☐	294 ☐	305 ☐	316 ☐
Slektninger/nære kjente, betalt	284 ☐	295 ☐	306 ☐	317 ☐
Hushjelp, praktikant, barnepike	285 ☐	296 ☐	307 ☐	318 ☐
Dagmamma	286 ☐	297 ☐	308 ☐	319 ☐
Familiebarnehage (kommunal dagmamma)	287 ☐	298 ☐	309 ☐	320 ☐
Daghjem eller småbarnstue (6 timer eller mer)	288 ☐	299 ☐	310 ☐	321 ☐
Korttidsbarnehage (mindre enn 6 timer) ...	289 ☐	300 ☐	311 ☐	322 ☐
Barnepark	290 ☐	301 ☐	312 ☐	323 ☐
Fritidshjem	291 ☐	302 ☐	313 ☐	324 ☐

Så har vi noen spørsmål om barn og trafikk.

24. Har barna noen lekeområder utenom egen hage eller gårds plass som de kan nå uten å ha følge med voksne og der de kan leke i sikkerhet for biltrafikk? Vi tenker her både på leke- og ballplasser, på parker og friområder og på områder ellers som er egnet for lek.

	Barn i alderen			
	1-2 år	3-4 år	5-6 år	7-10 år
	325	326	327	328
Ja	1 ☐	1 ☐	1 ☐	1 ☐
Nei	2 ☐	2 ☐	2 ☐	2 ☐
Uaktuelt	0 ☐	0 ☐	0 ☐	0 ☐

25. Hvor trygg føler De Dem for barna når de er ute og leker alene?

	Barn i alderen			
	1-2 år	3-4 år	5-6 år	7-10 år
	329	330	331	332
Helt trygg	1 ☐	1 ☐	1 ☐	1 ☐
Ganske trygg	2 ☐	2 ☐	2 ☐	2 ☐
Litt utrygg	3 ☐	3 ☐	3 ☐	3 ☐
Meget utrygg	4 ☐	4 ☐	4 ☐	4 ☐
Vet ikke	9 ☐	9 ☐	9 ☐	9 ☐
Uaktuelt	0 ☐	0 ☐	0 ☐	0 ☐

SPM. 26-27 STILLES HVIS DET I HUSHOLDNINGEN ER BARN UNDER 16 ÅR, DVS. FØDT 1964 ELLER SENERE SOM GÅR PÅ SKOLE. STILL SPØRSMÅLENE 26-27 FOR HVERT AV BARNENE. FOR ANDRE GÅ TIL SPM. 28.

FØR INN ANTALL BARN I HUSHOLDNINGEN SOM GÅR PÅ SKOLE

333

26. Hvorfor kommer barnet født i seg vanligvis til skolen?

FØDSELSÅR

	334-335	336-339	342-343	346-347
VIS KORT 5	☐	☐	☐	☐

	336	340	344	348
Går/sykler alene	1 ☐	1 ☐	1 ☐	1 ☐
Går/sykler i følge med voksen	2 ☐	2 ☐	2 ☐	2 ☐
Blir kjørt i bil	3 ☐	3 ☐	3 ☐	3 ☐
Skoleskuss	4 ☐	4 ☐	4 ☐	4 ☐
Kollektive transportmidler: buss, tog, trikk eller båt	5 ☐	5 ☐	5 ☐	5 ☐

27. Hvor trygg synes De barnets skolevei er?

	337	341	345	349
Helt trygg	1 ☐	1 ☐	1 ☐	1 ☐
Ganske trygg	2 ☐	2 ☐	2 ☐	2 ☐
Litt utrygg	3 ☐	3 ☐	3 ☐	3 ☐
Meget utrygg	4 ☐	4 ☐	4 ☐	4 ☐
Vet ikke	9 ☐	9 ☐	9 ☐	9 ☐

28. Disponerer noen av dem som bor i husholdningen personbil?

350

1 Ja

2 Nei

29. Eier husholdningen hytte eller fritidshus alene eller sammen med andre, eller har dere vanligvis tilgang til fritidshus?

351

1 Ja, eier

2 Ja, har tilgang til

3 Nei, verken eier eller har tilgang til

352-354

FØR BYRAET

Så følger noen få spørsmål om ulike offentlige ytelser.

30. Har noen i husholdningen mottatt noen av de følgende ytelsene i 1979?

VIS KORT 6 OG LES OPP

HVIS JA: Hvor mye har husholdningen mottatt i 1979 og hvem mottok ytelsene?

FØR INN HUSHOLDNINGSMEDLEMSNR. (SPM. 6) FOR PERSONER SOM MOTTOK EN YTELSE.

	Ja	Nei	HVIS JA		
			Hvem i husholdningen mottok ytelsen	Samlet beløp i 1979	
1. Arbeidsløshetsstønader (dagpenger)	355	1 ☐	2 ☐	356-359 ☐	360-364 ☐
2. Grunnstønad eller hjelpestønad ved uførhet (ikke uførepensjon)	365	1 ☐	2 ☐	366-369 ☐	370-374 ☐
3. Attføringshjelp (ikke attføringspenger)	375	1 ☐	2 ☐	376-379 ☐	380-384 ☐
4. Stønader til ugift mor (fødselsstønad, utdanningsstønad)	385	1 ☐	2 ☐	386-389 ☐	390-394 ☐
5. Sosialhjelp (pengebidrag fra sosialhjelpen)	395	1 ☐	2 ☐		396-400 ☐
6. Dagpenger og forsørgertillegg til vernepliktige og sivilarbeidere	401	1 ☐	2 ☐		402-406 ☐

31. Mottar De eller noen annen i husholdningen:

LES OPP

	Nei	Ja	HVIS JA	
			Hvem i husholdningen mottok ytelsen	
Alderspensjon fra folketrygden, tjenestepensjon fra stat, kommune, bedrift o.l.	407	1 ☐	2 ☐	408-411 ☐
Kommunal tilleggs pensjon	412	1 ☐	2 ☐	413-416 ☐
Etterlattepensjon fra folketrygden, annen etterlattepensjon/enkepensjon	417	1 ☐	2 ☐	418-421 ☐
Uførepensjon fra folketrygden (IKKE GRUNN- ELLER HJELPESTØNAD VED UFØRHET)	422	1 ☐	2 ☐	423-426 ☐

32a. Har Deres husholdning i 1979 hatt hjelp eller besøk av:

		Ja	Nei	Vet ikke
LES OPP		1	2	9
hjemmehjelp	427	☐	☐	☐
husmorvikar	428	☐	☐	☐
hjemmesykepleier	429	☐	☐	☐

(VI TENKER HER PÅ KOMMUNAL HJELP ELLER HJELP SOM DRIVES AV PRIVATE ORGANISASJONER, OGSÅ MENIGHETER)

b. Har Deres husholdning i 1979 regelmessig hatt leid privat hjelp til vask og rengjøring av boligen?

430

431-440

FOR BYRAET

Vi går så over til spørsmål om arbeid i og utenfor hjemmet.

33. Utførte De inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet i forrige uke? Som inntektsgivende arbeid regner vi også arbeid som familiemedlem uten fast avtalt lønn på gårdsbruk, i forretning og i familiebedrift ellers.

441

1 Ja → 36a
2 Nei → 34

34. Har De inntektsgivende arbeid som De var borte fra i forrige uke?

442

1 Ja → 36b
2 Nei → 35

35. Forsøkte De å få inntektsgivende arbeid for forrige uke? Vi tenker her på forsøk som ble gjort i løpet av de siste 2 måneder for å få arbeid som De kunne ha påtatt Dem for forrige uke.

443

1 Ja } → 78
2 Nei }

36a. Hva slags virksomhet arbeidet De hovedsakelig i i forrige uke?

b. Hva slags virksomhet arbeider De vanligvis i?

GI EN UTFØRLIG BESKRIVELSE

Virksomhetens art _____

444-445

FOR BYRAET

37a. Hva var Deres hovedyrke i denne virksomheten?

Hovedyrke: _____

Yrkeskode _____ FOR BYRAET

446-448

b. Kan De kort beskrive Deres arbeidsoppgaver:

38. Hvor mange timer pr. uke arbeider De vanligvis i dette yrket?

Regn også med betalte overtidstimer, og ekstraarbeid hjemme i forbindelse med dette arbeidet.

449-450

timer pr. uke → 39

451

1 Har vanligvis ikke inntektsgivende arbeid → 78

HVIS IO HAR STERKT VARIERENDE ARBEIDSTID PR. UKE, FØR OPP ET ANSLAG FOR GJENNOMSNTLIG ARBEIDSTID PR. UKE OG KRYSS AV HER.

452

1 STERKT VARIERENDE ARBEIDSTID → 39

39. Har De inntektsgivende arbeid ved siden av Deres hovedyrke nå?

453

1 Ja → 40
2 Nei → 41

40. Hvor mange timer pr. uke arbeider De vanligvis i dette biyrket?

454-455

timer pr. uke

HVIS ARBEIDSTIDEN VARIERER STERKT PR. UKE, FØR OPP ETT ANSLAG FOR GJENNOMSNTLIG ARBEIDSTID PR. UKE OG KRYSS AV HER:

456

1 STERKT VARIERENDE ARBEIDSTID

41. Arbeider De i Deres hovedyrke som selvstendig, som ansatt, eller som familiemedlem uten fast avtalt lønn?

457

1 Selvstendig → 49
2 Ansatt → 42
3 Familiemedlem → 50

42. Den samlede arbeidstid De nå vanligvis har pr. uke, er det den arbeidstid som passer Dem best, eller skulle kortere eller lengre arbeidstid passe Dem bedre?

458

1 Nåværende arbeidstid passer best
2 Kortere arbeidstid passer bedre
3 Lengre arbeidstid passer bedre

De følgende spørsmålene gjelder Deres hovedyrke

43. Hva slags lønssystem har De?

VIS KORT 7 OG LES OPP

459

1 Bare fast måneds-, halvmåneds- eller ukelønn
2 Bare fast timelønn
3 Fast lønn/timelønn og bonus eller produksjonspremie
4 Fast lønn/timelønn og akkordtillegg
5 Ren akkord
6 Annet, spesifisér: _____

44. Omtrent hvor mye har De vanligvis i lønn for arbeidet i Deres hovedyrke pr. time, pr. uke eller pr. måned? Oppgi lønnen før skatt og andre fradrag er trukket fra og ta med eventuell overtidbetaling.

FYLL UT a) ELLER b) ETTER HVA SOM PASSER.

a) 460-464 kroner pr. 465 uke
 1 uke
 2 14.dag
 3 måned

b) 466-468 kroner 469-470 øre pr. time

HVIS IO HAR VANSKELIG FOR A SVARE PA GRUNN AV STERKT VARIERENDE LØNN, FØR OPP ET ANSLAG FOR GJENNOMSNITTLIG LØNN OVENFOR, OG KRYSS AV HER:

471
 1 STERKT VARIERENDE LØNN

45. Har De eller har De mulighet for noen av følgende fordeler i Deres arbeid? Ja Nei Vet ikke

	1	2	9
Fri bolig eller støtte til bolig	472 ☐	☐	☐
Tjenestebil eller støtte til bilhold	473 ☐	☐	☐
Fri telefon eller støtte til telefon	474 ☐	☐	☐
Fri reise til arbeid	475 ☐	☐	☐
Fri bruk av bedriftsferiested	476 ☐	☐	☐
Lån eller garanti for lån	477 ☐	☐	☐
Gratis kaffe, te eller mat	478 ☐	☐	☐
Kjøp av varer eller tjenester til redusert pris	479 ☐	☐	☐

46. Hvor mange sysselsatte er det i den bedriften der De arbeider?

480

1	☐	Mindre enn 5
2	☐	5 - 19
3	☐	20 - 49
4	☐	50 - 99
5	☐	100 - 199
6	☐	200 eller flere
7	☐	Variierende antall

47. Finnes det i Deres bedrift:

LES OPP

	Ja			Nei			Vet ikke		
	1	2	9	1	2	9	1	2	9
Verneombud	481 ☐	☐	☐	482 ☐	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeidsmiljøutvalg	483 ☐	☐	☐	484 ☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedriftsfor-samling/samarbeidsutvalg	485 ☐	☐	☐	486 ☐	☐	☐	☐	☐	☐

48. Består en del av arbeidet Deres i å lede andres arbeid?

487
 1 Ja
 2 Nei

STILLES TIL SELVSTENDIGE (1 I SPM. 41).
 ANDRE GAR TIL SPM. 50.

49. Har De noen ansatte i Deres virksomhet?

488-490
 Antall ansatte
 491
 1 Har ingen ansatte

50. Hvilken arbeidstidsordning har De vanligvis?

VIS KORT 8

492

1	☐	Dagarbeid (mellom kl. 06 og 18)	→ 51a
2	☐	Fast nattarbeid (mellom kl. 22 og 06)	→ 51a
3	☐	2-skiftsarbeid	→ 51b
4	☐	3-skiftsarbeid, helkontinuerlig	→ 51b
5	☐	3-skiftsarbeid, døgkontinuerlig	→ 51b
6	☐	Turnusordning	→ 51a
7	☐	Annen arbeidstidsordning, spesifiser:	→ 51a

51a. Har De noen gang hatt 2- eller 3-skiftsarbeid, og i tilfelle hvor mange år sammenlagt?

b. Hvor mange år har De sammenlagt hatt 2- eller 3-skiftsarbeid?

	2-skifts- arbeid	3-skiftsarbeid	
		helkonti- nuerlig	døgkonti- nuerlig
	493	494	495
Har aldri hatt	1 ☐	1 ☐	1 ☐
Under 1 år	2 ☐	2 ☐	2 ☐
1 - 2 år	3 ☐	3 ☐	3 ☐
3 - 4 år	4 ☐	4 ☐	4 ☐
5 - 9 år	5 ☐	5 ☐	5 ☐
10 - 14 år	6 ☐	6 ☐	6 ☐
15 år eller mer	7 ☐	7 ☐	7 ☐

52. Overnatter De borte fra hjemmet i forbindelse med Deres arbeid, og i tilfelle omtrent hvor mange netter var det i løpet av de siste 12 måneder?

496

1	☐	Nei, overnatter ikke borte	→ 55
2	☐	14 netter eller mindre	→ 55
3	☐	15 - 60 netter	→ 53
4	☐	Mer enn 60 netter	→ 53

53. Hvor lenge er De vanligvis hjemmefra om gangen?

497

1	☐	1-2 dager av gangen
2	☐	3-4 dager av gangen
3	☐	1 arbeidsuke
4	☐	1-2 uker
5	☐	Mer enn 2 uker
6	☐	Varierer sterkt

54. Overnatter De hjemmefra fordi det er for stor avstand mellom hjemmet og det faste arbeidsstedet Deres, fordi De har et bevegelig arbeidssted som f.eks. tog, båt, fly, eller fordi selve arbeidet Deres ellers er slik at De må reise mye?

498

1 For stor avstand

2 Bevegelig arbeidssted

3 Selve arbeidet er slik

4 Annet, spesifiser: _____

55. Har De i Deres arbeid noen fast arbeidsplass eller fram-møtested?

499

1 Ja → 56

2 Nei → 58

500-504

FOR BYRAET

56. Hvilke transportmidler bruker De vanligvis for å komme fra boligen til arbeidsstedet/frammøtestedet?

FLERE SVAR KAN MERKES AV

1

505 Gange i mer enn 10 min.

506 Sykkel

507 Privatbil/motorsykkel

508 Trikk/T-bane

509 Buss

510 Jernbane (NSB)

511 Båt/ferge

512 Annet

513 Arbeider i eller ved boligen → 58

→ 57

57. Hvor lang tid bruker De vanligvis fra boligen til arbeidsstedet/frammøtestedet én vei? Regn med all ventetid og tidstap på grunn av dårlig korrespondanse o.l.

514-516

, Antall min.

(DERSOM REISETIDEN VARIERER MED ARSTIDEN ELLER MED FRAMKOMSTMIDDEL, REGNES DET MEST BRUKTE FRAMKOMSTMIDDEL OG VANLIGSTE REISETID I SOMMERHALVÅRET.)

58. Arbeider De

LES OPP

517

Stort sett bare innendørs 1

Mest innendørs 2

Omtrent like mye innendørs som utendørs .. 3

Mest utendørs 4

Stort sett bare utendørs 5

59. Vi har så noen spørsmål om Deres vanlige arbeidsforhold.

Er De i Deres arbeid vanligvis utsatt for

LES OPP

a. Trekk 518

b. Høy temperatur, dvs. over 30° C 519

c. Kulde, dvs. under 10° C 520

d. Fuktighet, vann 521

e. Stein støv, metallstøv e.l. 522

f. Sveiserøyk 523

g. Damper fra løsningsmidler e.l. 524

h. På annen måte forurenset luft 525

i. Sterke rystinger eller vibrasjoner ... 526

60. Arbeider De vanligvis:

LES OPP

a. Under dårlige lysforhold 527

b. I lokaler som er utilstrekkelig ventilert 528

c. Høyt over bakken utendørs 529

d. Med farlige maskiner 530

e. Med syrer eller etsende stoffer 531

f. Med brannfarlige eller eksplosive stoffer 532

g. Med farlige kjemiske stoffer ellers ... 533

Ja 2

Nei

61. a. Kreves det daglig tunge løft i Deres arbeid? 534

b. Må De i Deres arbeid daglig arbeide i bøyde, vridde eller på annen måte belastende arbeidsstillinger? 535

c. Inneberer Deres arbeid mye gjentatte og ensidige bevegelser? 536

d. Er Deres arbeid slik at De vanligvis er fysisk utmattet etter arbeidsdagen? 537

Ja 1

Nei 2

62. Er De i Deres arbeid vanligvis utsatt for støy?

538

1 Ja → 63

2 Nei → 64

63. Vil De si at det vanligvis er så mye støy at det ikke er mulig å føre en normal samtale?

539

1 Ja

2 Nei

71. Hender det at De har så mye arbeid å gjøre at arbeids-situasjonen Deres blir oppjaget og masete, og i tilfelle hvor ofte?

VIS KORT 10

550

- 1 Daglig, mer enn halvparten av arbeidstiden
 2 Daglig, mindre enn halvparten av arbeidstiden
 3 I perioder, men ikke daglig
 4 Sjelden eller aldri

72. Hender det at arbeidet Deres er slik at det krever stor oppmerksomhet eller sterk konsentrasjon uten at De selv kan bestemme når De kan slappe av, og i tilfelle hvor ofte?

VIS KORT 10

551

- 1 Daglig, mer enn halvparten av arbeidstiden
 2 Daglig, mindre enn halvparten av arbeidstiden
 3 I perioder, men ikke daglig
 4 Sjelden eller aldri

73. Hender det at De på grunn av Deres arbeidsoppgaver samarbeider med andre, og i tilfelle hvor ofte?

VIS KORT 10

552

- 1 Daglig, mer enn halvparten av arbeidstiden
 2 Daglig, mindre enn halvparten av arbeidstiden
 3 I perioder, men ikke daglig
 4 Sjelden eller aldri

74. Har De i arbeidet mye, noe, liten eller ingen kontakt med kunder, klienter eller andre utenom Deres arbeidsplass?

553

- 1 Mye kontakt
 2 Noe kontakt
 3 Lite eller ingen kontakt

75. Er Deres arbeidsoppgaver meget varierte, noe varierte eller lite varierte?

554

- 1 Meget varierte
 2 Noe varierte
 3 Lite varierte

76. Hender det ofte, av og til, sjelden eller aldri at De er bekymret over arbeidet i fritiden?

555

- 1 Ofte
 2 Av og til
 3 Sjelden eller aldri

77. Hvilket år begynte De i den bedrift der De nå arbeider?

556-557

Arstall Hvis 1974 eller før → 83
 Arstall Hvis 1975-1980 → 82

78. Har De i løpet av de siste 5 år hatt inntektsgivende arbeid som varte minst 6 måneder i sammenheng?

558

- 1 Ja → 82
 2 Nei → 79

79. Hvilket år hadde De siste gang inntektsgivende arbeid som varte minst 6 måneder i sammenheng?

559-560

Arstall → 80

561

- 1 Har aldri hatt inntektsgivende arbeid som varte minst 6 måneder i sammenheng → 92

80. Hva slags virksomhet arbeidet De hovedsakelig i siste gang De hadde inntektsgivende arbeid?

GI UTFØRLIG BESKRIVELSE

Virksomhetens art _____

562-563

FOR BYRÅET Næring

81. Hva var Deres hovedyrke i denne virksomheten?

Hovedyrke _____ 564-565

Yrkeskode

GA TIL SPM. 90

82. Hvor mange forskjellige arbeidsplasser har De hatt i løpet av de siste 5 år, dvs. fra og med 1975?

566-567

Antall arbeidsplasser

83. Dersom De også regner med skifte av jobb/stilling på samme arbeidsplass, hvor mange jobber/stillinger har De da hatt?

Regn her med de gangene De har skiftet lønnplassering og stillingsbetegnelse på samme arbeidsplass. Regn bare med hovedjobber og jobber som har vart i minst 6 måneder i sammenheng.

568-569

Antall jobber

HVIS IO ER I ARBEID NA (1 PA SPM. 33 ELLER SPM. 34) OG HAR HATT BARE EN JOBB GA TIL SPM. 90.

84. Vi vil gjerne ha noen opplysninger om den jobben De hadde før den De nå har/den siste jobben De hadde (FOR IO SOM IKKE ER I ARBEID NA). Hva slags virksomhet var det?

GI UTFØRLIG BESKRIVELSE

Virksomhetens art: _____

570-571

FOR BYRÅET Næring

KRYSS AV HER HVIS SAMME BEDRIFT SOM IO ARBEIDER I NA (SPM. 36)

572

1

85. Hva var Deres hovedyrke i denne virksomheten?

Hovedyrke: _____ 573-574

Yrkeskode

KRYSS AV HER HVIS SAMME YRRESKODE SOM DEN IO HAR I NAVÆRENDE JOBB (SPM. 37)

575

1

86. Arbeidde De som selvstendig, som ansatt eller som familiemedlem uten fast avtalt lønn?

- 576
- 1 Selvstendig
- 2 Ansatt
- 3 Familiemedlem

87. Når sluttet De i denne jobben?

577-578
 Antall

88. Hvor lenge hadde De denne jobben?

579-580
 Antall år

HVIS MINDRE ENN ETT ÅR

581-582
 Antall måneder

89. Hva var de viktigste grunnene til at De sluttet i denne jobben?

VIS KORT 11

OPP TIL 3 GRUNNER KAN KRYSSSES AV

- 1
- 583 Inngåelse av ekteskap, svangerskap, fødsel
- 584 Omsorg for barn/annet omsorgsarbeid
- 585 Dårlige fysiske eller sosiale arbeidsforhold
- 586 Ubekvem arbeidstid/for lang arbeidsreise
- 587 Kortvarig sesongarbeid
- 588 Arbeidet var dårlig betalt
- 589 Bedriften ble nedlagt/innskrenket
- 590 Ble forfremmet, fikk bedre arbeid
- 591 Familien flyttet
- 592 Ønsket å flytte til et annet sted
- 593 Videre utdanning
- 594 Svekket helse
- 595 Ble uførepensjonert
- 596 Ble alderspensjonert
- 597 Annet, spesifiser: _____

90. Hva slags virksomhet arbeidde De hovedsakelig i første gang De hadde inntektsgivende arbeid som varte minst 6 måneder i sammenheng?

GI UTFØRLIG BESKRIVELSE

Virksomhetens art: _____

_____ 598-599
 _____ FOR BYRAET Næring

KRYSS AV HER HVIS SAMME BEDRIFT SOM IO ARBEIDER I NA (SPM. 36)

600
 1 FOR BYRAET 601-605

91. Hva var Deres hovedyrke i denne virksomheten?

Hovedyrke: _____ 606-607
 Yrkeskode

KRYSS AV HER HVIS SAMME YRRESKODE SOM DEN IO HAR I NAVÆRENDE JOBB (SPM. 37)

608
 1

92. Hadde De i 1979 noen form for inntektsgivende arbeid?

VIS KORT 12 HVIS NEI

HVIS IO SVARTE 1979 ELLER FØR PÅ SPM. 77 KAN INTERVJUER KRYSSSE AV UTEN Å STILLE SPØRSMÅLET

609
 1 Ja → 93
 2 Nei → 99

93. Hvor mange timer i alt utførte De inntektsgivende arbeid i 1979? Regn også med timer til arbeid som er listet opp på dette kortet.

VIS KORT 12

- 610
- 1 Under 100 timer
- 2 100 - 499 timer
- 3 500 - 999 timer
- 4 1 000 - 1 299 timer
- 5 1 300 timer eller mer

94. Hvordan var dette arbeidet fordelt over året?

Var det: LES OPP

- 611
- 1 Deltidsarbeid over hele året
- 2 Sesongpreget arbeid
- 3 Arbeid som varte bare en del av året
- 4 Heltidsarbeid hele året

95. Ble De skadet eller var De utsatt for noen ulykke i Deres arbeid i 1979? Regn med alle ulykker som førte til kontakt med lege og/eller fravær fra arbeid.

- 612
- 1 Ja → 96
- 2 Nei → 97

96. Hvor mange arbeidsdager i alt var De fraværende på grunn av arbeidsulykken(e) i 1979?

613-615
 Antall dager

- 616
 1 Var ikke fraværende

97. Har De i løpet av 1979 deltatt i noen form for yrkesopp-læring, kurs eller videreutdanning i forbindelse med Deres yrke?

- 617
- 1 Ja
- 2 Nei

<p>98. Var det noen periode i 1979 da De var permittert uten lønn?</p> <p>618</p> <p>1 ☐ Ja</p> <p>2 ☐ Nei</p>	<p>104. Hva gjorde De hovedsakelig i perioden umiddelbart før De ble arbeidssøkende?</p> <p>630</p> <p>1 ☐ Gikk på skole, studerte</p> <p>2 ☐ Husarbeid hjemme</p> <p>3 ☐ Var syk, arbeidsufør</p> <p>4 ☐ Vernepliktstjeneste, sivilarbeidstjeneste</p> <p>5 ☐ Annet, spesifiser: _____</p>																																																																					
<p>99. Var det noen periode i 1979 da De var uten arbeid og søkte etter arbeid, f.eks. ved å oppsøke arbeidskontor, lese annonser, søke selv eller hadde søknad inne på arbeid o.l. Regn bare med søking på arbeid som De kunne tatt på kort varsel.</p> <p>619</p> <p>1 ☐ Ja</p> <p>2 ☐ Nei</p>	<p>105. STILLES IKKE TIL PERSONER I ENPERSONHUSHOLDNINGER. DISSE GAR TIL SPM. 106.</p> <p>Jeg skal nå lese opp noen arbeidsoppgaver i hjemmet. Vi ber Dem for hver arbeidsoppgave angi hvor stor andel av husholdningens arbeid De selv utfører?</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">VIS KORT 13</th> <th rowspan="2">Gjør alt eller nesten alt</th> <th rowspan="2">Gjør omtrent 3/4</th> <th rowspan="2">Gjør omtrent halvparten</th> <th rowspan="2">Gjør omtrent 1/4</th> <th rowspan="2">Gjør nesten ingenting</th> <th rowspan="2">Oppgaven har ikke blitt utført</th> </tr> <tr> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th> <th>6</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a. Matlaging</td> <td>631</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>b. Oppvask</td> <td>632</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>c. Rengjøring, rydding av bolig</td> <td>633</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>d. Vask, stell, vedlikehold av tøy</td> <td>634</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>e. Innkjøp av dagligvarer ..</td> <td>635</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>f. Vedlikehold, reparasjon, oppussing av bolig, hytte ..</td> <td>636</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>g. Vedlikehold, reparasjon av bil, båt o.l.</td> <td>637</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>	VIS KORT 13	Gjør alt eller nesten alt	Gjør omtrent 3/4	Gjør omtrent halvparten	Gjør omtrent 1/4	Gjør nesten ingenting	Oppgaven har ikke blitt utført	1	2	3	4	5	6	a. Matlaging	631	☐	☐	☐	☐	☐	☐	b. Oppvask	632	☐	☐	☐	☐	☐	☐	c. Rengjøring, rydding av bolig	633	☐	☐	☐	☐	☐	☐	d. Vask, stell, vedlikehold av tøy	634	☐	☐	☐	☐	☐	☐	e. Innkjøp av dagligvarer ..	635	☐	☐	☐	☐	☐	☐	f. Vedlikehold, reparasjon, oppussing av bolig, hytte ..	636	☐	☐	☐	☐	☐	☐	g. Vedlikehold, reparasjon av bil, båt o.l.	637	☐	☐	☐	☐	☐	☐
VIS KORT 13	Gjør alt eller nesten alt								Gjør omtrent 3/4	Gjør omtrent halvparten	Gjør omtrent 1/4	Gjør nesten ingenting	Oppgaven har ikke blitt utført																																																									
		1	2	3	4	5	6																																																															
a. Matlaging	631	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																															
b. Oppvask	632	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																															
c. Rengjøring, rydding av bolig	633	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																															
d. Vask, stell, vedlikehold av tøy	634	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																															
e. Innkjøp av dagligvarer ..	635	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																															
f. Vedlikehold, reparasjon, oppussing av bolig, hytte ..	636	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																															
g. Vedlikehold, reparasjon av bil, båt o.l.	637	☐	☐	☐	☐	☐	☐																																																															
<p>100. STILLES TIL IO MED JA PA SPM. 98 ELLER SPM. 99. ANDRE GA TIL SPM. 105.</p> <p>Hvor mange uker sammenlagt var De arbeidssøkende eller permittert uten lønn i 1979? Ta også med perioder da De ventet på svar på søknad.</p> <p>620-621</p> <p><input type="text"/> , <input type="text"/> Antall uker</p>	<p>106. Omtrent hvor mange timer bruker De vanligvis til husarbeid i uken?</p> <p>REGN IKKE MED PASS AV BARN, SYKE O.L.</p> <p>638</p> <p>1 ☐ Under 10 timer</p> <p>2 ☐ 10 - 19 timer</p> <p>3 ☐ 20 - 29 timer</p> <p>4 ☐ 30 timer og over</p>																																																																					
<p>101. Hva slags virksomhet arbeidet De hovedsakelig i før De ble arbeidssøkende/permittert (siste gang)?</p> <p>GI UTFØRLIG BESKRIVELSE</p> <p>Virksomhetens art: _____</p> <p>_____ 622-623</p> <p>_____ FOR BYRAET <input type="text"/> , Næring → 102</p> <p>624</p> <p>1 ☐ Hadde ikke inntektsgivende arbeid → 104</p> <p>KRYSS AV HER HVIS IO HAR SAMME BEDRIFT SOM DEN IO ARBEIDER I NA (SPM. 36)</p> <p>625</p> <p>1 ☐</p>	<p>107. Hender det at De har så mye å gjøre i hjemmet at Deres arbeidssituasjon blir oppjaget og masete, og i tilfelle hvor ofte?</p> <p>VIS KORT 10</p> <p>639</p> <p>1 ☐ Daglig, mer enn halvparten av dagen</p> <p>2 ☐ Daglig, mindre enn halvparten av dagen</p> <p>3 ☐ I perioder, men ikke daglig</p> <p>4 ☐ Sjelden eller aldri</p>																																																																					
<p>102. Hva var Deres hovedyrke i denne virksomheten?</p> <p>Hovedyrke: _____ 626-627</p> <p>_____ <input type="text"/> Yrkeskode</p> <p>KRYSS AV HER HVIS IO HAR SAMME YRRESKODE SOM DEN IO HAR I SIN NAVÆRENDE JOBB (SPM. 37)</p> <p>628</p> <p>1 ☐</p>																																																																						
<p>103. Hva var grunnen til at De ble arbeidssøkende/permittert (siste gang)?</p> <p>629</p> <p>1 ☐ Virksomheten nedlagt/innskrenket</p> <p>2 ☐ Midlertidig arbeidsstans</p> <p>3 ☐ Ble oppsagt</p> <p>4 ☐ Annet, spesifiser: _____</p> <p>_____ → 105</p>																																																																						

108. FOR IO MED 20 TIMER HUSARBEID I UKEN ELLER MER (SPM. 106). ANDRE GAR TIL SPM. 110.

Er arbeidssituasjonen i hjemmet slik at De vanligvis ser mye, noe eller lite til andre voksne i løpet av dagen?

- 640
- 1 Mye
- 2 Noe
- 3 Lite

109. Er det svært vanskelig, litt vanskelig eller lett å legge opp arbeidet i hjemmet slik at De f.eks. kan foreta private ærend på kort varsel?

- 641
- 1 Svært vanskelig
- 2 Litt vanskelig
- 3 Lett

110. Gir De regelmessig noe ulønnet hjelp til slekt, venner eller naboer? Vi tenker her på hjelp til, eller tilsyn med syke, uføre, eldre, pass av barn og andre former for praktisk hjelp?

- 1
- 642 Ingen hjelp eller tilsyn → 112
- 643 Hjelp/tilsyn med syke, uføre, eldre
- 644 Pass av barn
- 645 Annen hjelp
- } → 111

111. Omtrent hvor mange timer pr. uke gir De slik hjelp?

- 646-647
- , Antall timer til pass av barn
- 648-649
- , Antall timer ellers

SPM. 112-113 STILLES IKKE TIL PERSONER I EN-PERSONHUSHOLDNINGER. DISSE GAR TIL SPM. 114.

112. Er det noen i husholdningen som trenger ekstra stell, tilsyn eller hjelp til daglige gjøremål på grunn av varig sykdom, uførhet eller høy alder?

- 650
- 1 Ja → 113
- 2 Nei → 114

113. Hvor stor del av tiden trenger vedkommende tilsyn, ekstra stell eller hjelp?

- 651
- 1 Tilsyn eller hjelp hele døgnet
- 2 Tilsyn eller hjelp hele dagen
- 3 Stell eller hjelp til bestemte ting hele dagen
- 4 Stell eller hjelp ellers i mer enn 1 time
- 5 Stell eller hjelp ellers i 1 time eller mindre

114. Får dere regelmessig noe ulønnet hjelp fra slekt, venner eller naboer? Vi tenker her på hjelp til eller tilsyn med syke, uføre eller eldre og andre former for praktisk hjelp.

- 652
- 1 Ja → 115
- 2 Nei → 116

115. Omtrent hvor mange timer pr. uke får dere slik hjelp?

- 653-654
- , Antall timer

Så har vi noen spørsmål om forskjellige fritidsaktiviteter.

116. Hvor ofte i løpet av de siste 12 måneder gjorde De følgende i Deres fritid?

		Antall ganger i løpet av de siste 12 måneder				
		0	1-2	3-9	10-39	40 og over
		1	2	3	4	5
LES OFF						
a) Leste bok/tidsskrift	655	☐	☐	☐	☐	☐
b) Skrev privatbrev	656	☐	☐	☐	☐	☐
c) Drev med hagearbeid i sesongen	657	☐	☐	☐	☐	☐
d) Gikk lengre fotturer eller skiturer i skog og mark eller på fjellet	658	☐	☐	☐	☐	☐
e) Mønsterte på annen måte, dro på sport eller idrett	659	☐	☐	☐	☐	☐
f) Var tilskuer til idrettsarrangement	660	☐	☐	☐	☐	☐
g) Gikk på kino	661	☐	☐	☐	☐	☐
h) Gikk på bingo	662	☐	☐	☐	☐	☐
i) Gikk i teater, opera, på konsert, museum eller kunstutstilling	663	☐	☐	☐	☐	☐
j) Gikk på dans, diskotek	664	☐	☐	☐	☐	☐
k) Var i gudstjeneste, på religiøs møte	665	☐	☐	☐	☐	☐
l) Deltok i kor, orkester, korps, spelemannslag	666	☐	☐	☐	☐	☐
m) Deltok i amatørteater, revy	667	☐	☐	☐	☐	☐
n) Drev med hobbyvirksomhet ellers	668	☐	☐	☐	☐	☐

117. Omtrent hvor mange bøker har De lest i fritiden i løpet av de siste 12 måneder? Regn ikke med skole- og lærebøker og bøker lest i forbindelse med arbeidet.

- 669
- 1 Ingen
- 2 1 - 2
- 3 3 - 4
- 4 5 - 9
- 5 10 - 19
- 6 20 eller flere

118. Går De for tiden på noen skole eller er De i gang med noen utdanning? Vi tenker på utdanning der skolegangen eller studiene normalt varer minst 5 måneder.

- 670
- 1 Ja → 119
- 2 Nei → 120

119. Hvilken utdanning er dette?

Utdanningens art (oppgi kurstype, linje eller fagområde og eventuelt skolens navn)	Normal varighet	
	For utd. på heltid, oppgi mnd. eller år	For utd. på deltid, oppgi ca. timetall

120. Hvilken allmennutdanning har De fullført?

(KRYSS AV FOR HØYESTE UTDANNING)

673

- 1 7-årig folkeskole eller kortere
- 2 1-årig framhalds- eller fortsettelsesskole
- 3 2-årig framhalds- eller fortsettelsesskole
- 4 9-årig grunnskole
- 5 Folkehøgskole (ungdoms- eller fylkesskole) 1.års kurs
- 6 Real- eller middelskole, grunnskolens 10. år
- 7 Folkehøgskole 2.års kurs
- 8 Artium eller eksamen ved økonomisk gymnas
- 9 Oppgitt eller ingen utdanning

Vi skal nå stille en del spørsmål om Deres helse - om sykedager, om kroniske sykdommer med mere.

De første spørsmålene gjelder de siste 2 uker, dvs. fra og med mandag den til og med søndag den (VIS PA KALENDEREN).

125. Var det i løpet av disse 2 ukene noen dager da De lå til sengs på grunn av sykdom eller skade?

680

- 1 Ja
- 2 Nei

121. Har De fullført annen utdanning hvor skolegangen eller studiene normalt varer minst 5 måneder?

674

- 1 Ja → 122
- 2 Nei → 123

126. Var det i disse 2 ukene noen (andre) dager da De hadde nedsatt aktivitet i Deres daglige gjøremål på grunn av sykdom eller skade?

681

- 1 Ja
- 2 Nei

122. Hvilken utdanning er dette?

Utdanningens art (oppgi kurstype, linje eller fagområde og eventuelt skolens navn)	Normal varighet	
	For utd. på heltid, oppgi mnd. eller år	For utd. på deltid, oppgi ca. timetall

127. STILLES TIL IO SOM HAR SVART JA PA SPM. 125 ELLER 126. ANDRE GAR TIL SPM. 131.

Hvor mange dager i 2-ukersperioden var De LES SVARALTERNATIVENE OG FØR OPP ANTALL DAGER FOR HVERT SVARALTERNATIV

Innlagt i helseinstitusjon	682-683	<input type="text"/>
Helt sengeliggende hjemme	684-685	<input type="text"/>
Delvis sengeliggende hjemme	686-687	<input type="text"/>
Oppgående, men ikke i full aktivitet ...	688-689	<input type="text"/>
I full aktivitet	690-691	<input type="text"/>
		1, 4

675-676
FOR BYRAET

SPM. 128-130 GJELDER PERSONER SOM HAR ET INNTEKTSGIVENDE ARBEID (JA PA SPM. 33 ELLER PA SPM. 34). ANDRE GAR TIL SPM. 131.

123. Har De noen gang holdt på med noen utdanning som De ikke fullførte? Vi tenker på utdanning der skolegangen eller studiene normalt varer minst 5 måneder.

677

- 1 Ja → 124
- 2 Nei → 125

128. For disse 2 ukene (VIS PA KALENDEREN) vil vi gjerne ha en oversikt over arbeidsdager og sykefraværsdager.

- a. Hvilke av dagene i 2-ukers perioden var De på arbeid eller skulle De vært på arbeid?
- b. Hvilke av dagene i 2-ukers perioden var De fraværende fra arbeid på grunn av egen sykdom eller skade?
REGN OGSA MED DAGER DE VAR FRAVÆRENDE P.G.A. SYKDOM MER ENN HALVPARTEN AV ARBEIDSDAGEN.

692-699

FOR BYRAET

	M	Ti	O	To	F	L	S	M	Ti	O	To	F	L	S	
700-713	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Arbeidsdager
714-727	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Sykefraværsdager

124. Hvilken utdanning var dette?

Utdanningens art (oppgi kurstype, linje eller fagområde og eventuelt skolens navn)	Normal varighet	
	For utd. på heltid, oppgi mnd. eller år	For utd. på deltid, oppgi ca. timetall

678-679
FOR BYRAET

129. STILLES TIL IO SOM VAR FRAVÆRENDE FRA ARBEID SISTE ARBEIDSDAG I PERIODEN. ANDRE GAR TIL SPM. 130.

Var De fraværende fra arbeid første arbeidsdag etter 2-ukers perioden?

728

- 1 Ja
- 2 Nei

130. STILLES TIL IO SOM VAR FRAVÆRENDE FRA ARBEID FØRSTE ARBEIDSDAG I PERIODEN. ANDRE GAR TIL SPM. 131.

Hvor mange arbeidsdager i alt var De fraværende fra arbeid under dette sykefraværet? Regn også med eventuelle dager før 2-ukers perioden, da De var borte fra arbeid i forbindelse med dette sykefraværet?

HVIS IO HADDE MER ENN ETT SYKEFRAVÆR I 2-UKERS PERIODEN, SPØR OM DET FØRSTE FRAVÆRET I PERIODEN.

FRAVÆRSDAGER ETTER 2-UKERS PERIODEN SKAL IKKE REGNES MED.

729-730

Antall dager i 2-ukers perioden

731-733

Antall arbeidsdager før 2-ukers perioden

131. STILLES TIL IO SOM HAR ARBEID (JA PÅ SPM. 33 ELLER PÅ SPM. 34) OG SOM HAR BARN UNDER 16 ÅR (SE SPM. 2 ELLER 5). ANDRE GAR TIL SPM. 133.

Har De i løpet av denne 2-ukers perioden vært fraværende fra arbeid på grunn av sykdom eller skade hos barna?

734

- 1 Ja → 132
2 Nei → 133

132. Hvor mange dager var De borte fra arbeid i 2-ukers perioden på grunn av sykdom eller skade hos barna?

735-736

Antall dager

133. Har De noen sykdom eller lidelse av mer varig natur, noen virkning av skade eller noe handikap? Ta med alle slike tilfeller, også de som De betrakter som forholdsvis bagatellmessige.

VIS KORT 14 HVIS IO SVARER NEI, ELLER NÅR IO IKKE HUSKER FLERE SYKETILFELLER.

737

- 1 Ja → 134
2 Nei → 135

134. Hva er det?

OPPFØLGINGSSPØRSMÅL:

- a) Kan De forklare det litt nærmere
b) Hva sa legen at det var
c) Hvor på kroppen er det De er plaget

Til- UTFØRLIG BESKRIVELSE AV SYKDOMMEN/
felle SKADEN/LIDELSEN.
nr. SE OPFØLGINGSSPØRSMÅL

Når fikk De sykdommen/skaden/
lidelsen?

741-742

Måned i 1979

743

1 1975-1978

2 Før 1975

8 Husker ikke

FOR BYRAET

738-740

747-748

Måned i 1979

749

1 1975-1978

2 Før 1975

8 Husker ikke

FOR BYRAET

744-746

753-754

Måned i 1979

755

1 1975-1978

2 Før 1975

8 Husker ikke

FOR BYRAET

750-752

759-760

Måned i 1979

761

1 1975-1978

2 Før 1975

8 Husker ikke

FOR BYRAET

756-758

765-766

Måned i 1979

767

1 1975-1978

2 Før 1975

8 Husker ikke

FOR BYRAET

762-764

771-772

Måned i 1979

773

1 1975-1978

2 Før 1975

8 Husker ikke

FOR BYRAET

768-770

777-778

Måned i 1979

779

1 1975-1978

2 Før 1975

8 Husker ikke

FOR BYRAET

774-776

135. STILLES TIL PERSONER SOM HAR OPPGITT MINST ETT SYKE-TILFELLE I SPM. 134.

Medfører denne/disse sykdommen(e) noen begrensning i Deres arbeidsevne (INNTKTSGIVENDE ARBEID, HUSARBEID, SKOLEGANG/STUDIER). Vil De si sykdommen(e) begrenser arbeidsevnen i høy grad, i noen grad eller ikke i det hele tatt?

780

- 1 I høy grad
2 I noen grad
3 Ikke i det hele tatt

Vi skal nå stille en del spørsmål om førlighet, syn og hørsel. Vi tenker i disse spørsmål ikke på helt forbigående problemer De eventuelt har nå.

136. Kan De gå i trapper (opp og ned) uten besvær?

781

- 1 Ja
2 Nei

137. Kan De gå en 5 minutters tur i noenlunde raskt tempo uten vansker?

782

- 1 Ja
2 Nei

138. Kan De løpe en kortere strekning, si 100 meter, om De har det travelt?

783

- 1 Ja
2 Nei

139. Kan De uten vansker bære en gjenstand på 5 kilo over en kortere strekning, si 10 meter?

784

- 1 Ja
2 Nei

140. Kan De uten vansker lese vanlig tekst i aviser (MED BRILLER OM NØDVENDIG)?

785

- 1 Ja
2 Nei

141. Kan De uten vansker høre hva som blir sagt i en normal samtale med minst 2 andre (MED HØREAPPARAT OM NØDVENDIG)?

786

- 1 Ja
2 Nei

STILLES HVIS MINST ETT NEI PÅ SPØRSMALENE 136-141. ANDRE GAR TIL SPM. 144.

142. Er De avhengig av hjelpemidler, f.eks. stokk, krykker, rullestol, førerhund eller liknende når De beveger Dem utenfor eller i boligen?

KAN AVKRYSSES AV INTERVJUER

- 1
787 Ikke avhengig av hjelpemidler
788 Stokk
789 Krykker, gåstol
790 Rullestol
791 Annet, spesifiser: _____

143. Kan De uten hjelp av andre klare følgende daglige gjøremål?

Ja Nei

1 2

- Dagligvareinnkjøp 792
Vask og rengjøring av boligen/leiligheten 793
Av- og påkledning 794

144. Vi skal nå stille noen spørsmål om De har hatt bestemte plager i løpet av de siste 6 måneder.

Har De i løpet av de siste 6 måneder ofte, av og til eller aldri

I løpet av de siste 6 måneder

- LES OPP
	Ofte	Av og til	Aldri
	1	2	3
a. Vært plaget av svært kraftig hjertebank uten at De på forhånd har anstrengt Dem? 795	☐	☐	☐
b. Vært plaget av nervøsitet, angst eller rastløshet? 796	☐	☐	☐
c. Følt Dem deprimert og nedfor, slik at De ikke orket noen ting? 797	☐	☐	☐

798-800

FOR BYRAET

145. SPM. 145 STILLES TIL IO MED AVMERKING FOR "OFTE" ELLER "AV OG TIL" PÅ MINST ETT AV SPM. 144 a-c. ANDRE GAR TIL SPM. 146.

Førte disse plagene til nedsatt arbeidsevne eller vansker i kontakten med andre mennesker? Vil De si i høy grad, i noen grad eller i liten grad?

801

- 1 I høy grad
2 I noen grad
3 I liten grad

146. Har De i løpet av de siste 6 måneder brukt beroligende midler eller medisiner for nervene som ble forordnet av lege? Vil De si jevnlig, av og til eller aldri?

802

- 1 Jevnlig
2 Av og til
3 Aldri

Vi skal til slutt stille noen spørsmål om flytting og om kontakter med familie, slekt og venner.

147. Hvor lenge omtrent har De bodd her på stedet?

803

- 1 Under 1 år
2 1 - 4 år
3 5 - 9 år
4 10 - 19 år
5 20 år eller mer
6 Bodd her siden fødselen → 151
- } → 148

148. Hvor bodde De det meste av tiden før De fylte 16 år?

804

- 1 Utlandet → 149
2 Norge → Kommune

Kommune (fylke): _____

805-808

FOR BYRAET

149. Har De bodd andre steder enn her De bor i dag etter at De fylte 16 år?

- 809
- 1 Ja → 150
- 2 Nei → 151

150. Hvor mange forskjellige bosteder har De i alt hatt etter at De fylte 16 år?

FERIEOPPHOLD, VERNEPLIKT O.L. REGNES IKKE MED.

- 810
- 1 2-3 bosteder
- 2 4-6 bosteder
- 3 7-9 bosteder
- 4 10 eller flere bosteder

151. Er det noen forhold ved Deres nåværende bosted som gjør at De ikke ønsker å bli boende her, ønsker De å flytte av andre grunner, eller ønsker De å bli boende på det stedet der De nå bor?

VIS KORT 15

- 811
- 1 Ønsker å flytte på grunn av forhold på stedet → 152
- 2 Ønsker å flytte av andre grunner → 153
- 3 Ønsker å bli boende → 153

152. Hvilke forhold ved Deres nåværende bosted gjør at De ikke ønsker å bli boende?

VIS KORT 15

MERK AV INNTIL TRE FORHOLD (DE VIKTIGSTE)

- 1
- 812 Usikkert arbeid, vanskelig å få arbeid
- 813 Det arbeid som er å få, er for dårlig betalt
- 814 Det arbeid som er å få, er for dårlig ellers, er ikke i samsvar med yrkesplanene mine
- 815 Boligforholdene og bomiljøet på stedet er ikke gode nok
- 816 Dårlig klima, dårlig vær, mørkt
- 817 Dårlige utdanningsmuligheter
- 818 For langt fra slekt og venner
- 819 Annet, spesifiser: _____

153. Lever Deres foreldre?

- 820
- 1 Ja, begge } → 154
- 2 Ja, far } → 154
- 3 Ja, mor } → 154
- 4 Nei, ingen → 155

154. Hvor ofte omtrent treffer De deres foreldre/far/mor?

- 821
- 1 Bor sammen med foreldre
- 2 Omtrent daglig
- 3 Omtrent hver uke, men ikke daglig
- 4 Omtrent hver måned, men ikke hver uke
- 5 Noen ganger i året, men ikke hver måned
- 6 Sjeldnere enn hvert år

155. Dersom De har søsken, hvor ofte omtrent treffer De noen av dem?

- 822
- 0 Har ingen søsken
- 1 Bor sammen med søsken
- 2 Omtrent daglig
- 3 Omtrent hver uke, men ikke daglig
- 4 Omtrent hver måned, men ikke hver uke
- 5 Noen ganger i året, men ikke hver måned
- 6 Sjeldnere enn hvert år

FOR IO SOM HAR BARN SOM ER FYLT 16 ÅR (SE SPM. 2 OG 5). FOR ANDRE GA TIL SPM. 157.

156. Dersom De har barn som er flyttet hjemmefra, hvor ofte omtrent treffer De noen av dem?

- 823
- 0 Ingen barn er flyttet hjemmefra
- 1 Omtrent daglig
- 2 Omtrent hver uke, men ikke daglig
- 3 Omtrent hver måned, men ikke hver uke
- 4 Noen ganger i året, men ikke hver måned
- 5 Sjeldnere enn hvert år

157. Hvor ofte omtrent treffer De andre slektninger? Regn med både egne og evt. ektefelles slektninger.

- 824
- 0 Har ingen slektninger
- 1 Omtrent daglig
- 2 Omtrent hver uke, men ikke daglig
- 3 Omtrent hver måned, men ikke hver uke
- 4 Noen ganger i året, men ikke hver måned
- 5 Sjeldnere enn hvert år

158. Er det noen av disse (altså foreldre/søsken/barn som har flyttet hjemmefra/andre slektninger) som bor mindre enn ½ times reisetid herfra?

- 1
- 825 Nei, ingen
- 826 Ja, foreldre
- 827 Ja, søsken
- 828 Ja, barn
- 829 Ja, andre slektninger

159a) Bortsett fra medlemmer av Deres egen familie, har De noen gode venner her på stedet?

- 830
- 1 Ja → 159b
- 2 Nei → 160
- 9 Vet ikke → 160

b) Hvor ofte omtrent er De sammen med disse?

- 831
- 1 Omtrent daglig
- 2 Omtrent hver uke, men ikke daglig
- 3 Omtrent hver måned, men ikke hver uke
- 4 Noen ganger i året, men ikke hver måned
- 5 Sjeldnere enn hvert år

160a) Har De noen gode venner som bor andre steder?

832

- 1 Ja → 160b
 2 Nei → 161
 9 Vet ikke → 161

b) Hvor ofte omtrent er De sammen med disse?

833

- 1 Omtrent daglig
 2 Omtrent hver uke, men ikke daglig
 3 Omtrent hver måned, men ikke hver uke
 4 Noen ganger i året, men ikke hver måned
 5 Sjeldnere enn hvert år

161. HVIS IO HAR SVART "JA" PA SPM. 159a) ELLER 160a) STILLES SPM. 161-163. ANDRE GAR TIL SPM. 164.

Hvis De har flere gode venner, pleier disse vennene å omgås hverandre?

834

- 1 Har bare en venn
 2 Ingen omgås hverandre
 3 Noen omgås hverandre
 4 De fleste omgås hverandre
 5 Alle omgås hverandre
 9 Vet ikke

162. Bortsett fra medlemmer av Deres egen familie, har De noen som står Dem nær, og som De kan snakke helt fortrolig med?

835

- 1 Ja
 2 Nei
 9 Vet ikke

163. Har De noen venner fra barne- eller ungdomsårene som De har holdt kontakten med opp gjennom årene?

836

- 1 Ja
 2 Nei

164. Hvor mange familier/husstander i nabolaget kjenner De så godt at dere besøker hverandre av og til?

837

- 0 Ingen
 1 1
 2 2
 3 3-4
 4 5 eller flere

165. Når det gjelder flytting til og fra dette nabolaget, vil De si at det foregår lite, noe eller mye flytting her?

838

- 1 Lite
 2 Noe
 3 Mye
 9 Vet ikke

166. Vi skal nå stille noen spørsmål om hvor ofte dere utveksler ulike tjenester med naboer. Hvor ofte omtrent hender det at dere og noen av naboene

	Måned- lig	Noen ganger i året	Sjeld- nere enn 1 gang pr. år	Aldri
--	---------------	--------------------------	---	-------

- a) Låner ting av hverandre, såsom redskaper, dagligvarer o.l.? 839

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐
- b) Ser etter leilighet/hus/hage, tar inn avisen, vanner blomster o.l. når man er bortreist? 840

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- c) Passer barn, sitter barnevakt? 841

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------
- d) Hjelper til med arbeid, reparasjoner, transport, innkjøp o.l.? 842

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

SPM. 167 STILLES TIL PERSONER SOM ER I INNTEKTSGIVENDE ARBEID (SE SPM. 33 OG 34). ANDRE GAR TIL SPM. 169.

167. Er det noen blant dem De arbeider sammen med som De også pleier å omgås i fritiden?

HVIS JA: Hvor mange omtrent?

843

- 0 Nei, arbeider alene
 1 Nei, ingen
 2 Ja, 1
 3 Ja, 2
 4 Ja, 3-4
 5 Ja, 5 eller flere

168. Har De noen gode venner blant dem De arbeider sammen med?

844

- 1 Ja
 2 Nei
 9 Vet ikke

169 A. Er De medlem av noen av følgende organisasjoner eller foreninger?

LES OPP EN ORGANISASJON/FORENING OM GANGEN FRA OPPSTILLINGEN NEDENFOR OG KRYSS AV FOR MEDLEMSKAP. HVIS "NEI", GA TIL NESTE ORGANISASJON/FORENING. HVIS "JA", STILL SPM. B, C OG D.

B. Vil De beskrive Dem selv som et svært aktivt, noe aktivt eller som et forholdsvis passivt medlem?

C. Har De noen tillitsverv i denne foreningen/organisasjonen, eller har De hatt noe verv i de siste 12 måneder?

D. Er dette en lokal forening der det hovedsakelig deltar personer fra det lokale miljøet?

	A Medlemskap	B Aktivitetsnivå	C Tillitsverv	D Lokalforening
a) Fagforening	845 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	846 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	847 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	848 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
b) Bransje-, nærings- eller yrkesorganisasjon	849 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	850 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	851 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	852 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
c) Politisk parti (også partipolitisk ungdomslag og kvinneorganisasjon)	853 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	854 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	855 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	856 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
d) Kristelig eller religiøs forening (også ungdoms- og kvinneorganisasjon)	857 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	858 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	859 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	860 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
e) Idrettslag/-forening	861 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	862 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	863 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	864 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
f) Kvinneorganisasjon, husmorlag, bondekvinnelag, kvinnesaksforening	865 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	866 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	867 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	868 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
g) Helselag, sanitetsforening, Røde Kors o.l.	869 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	870 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	871 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	872 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
h) Ungdomslag, pensjonistforening, foreldreforening ..	873 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	874 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	875 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	876 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
i) Musikkforening, korps, sangkor, teatergruppe o.l. .	877 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	878 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	879 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	880 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei
j) Borettslag, boligbyggelag, leieboerforening	881 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	882 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	883 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	
k) Velforening	884 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	885 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	886 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	
l) Lokal interessegruppe, miljøgruppe, lokal aksjonsgruppe o.l.	887 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	888 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	889 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	
m) Andre foreninger eller organisasjoner	890 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	891 1 ☐ Svært aktivt 2 ☐ Noe aktivt 3 ☐ Forholdsvis passivt	892 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei	893 1 ☐ Ja 2 ☐ Nei

Spesifiser: _____

FYLLES UT AV INTERVJUEREN

Intervjuet ble foretatt

894 Med IO i enerom

895 Med ektefellen til stede en del av tiden

896 Med ektefellen til stede hele tiden

897 Med andre husholdningsmedlemmer til stede en del av tiden

898 Med andre husholdningsmedlemmer til stede hele tiden

Trykt 1985

- Nr. 85/1 Naturressurser og miljø 1984 Foreløpige nøkkeltall fra ressursregnskapene for miljø, energi, mineraler, skog, fisk og areal Sidetall 94 Pris kr 30,00 ISBN 82-537-2133-1
- 85/2 Aktuelle skattetal 1984 Current Tax Data Sidetall 44 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2142-0
- 85/3 Eva Ivås og Gunnar Sollie: MODIS IV Detaljerte virkningstabeller for 1983 Sidetall 268 Pris kr 45,00 ISBN 82-537-2153-6
- 85/4 Lorents Lorentsen og Kjell Roland: Markedet for råolje Historisk utvikling. Teorier og modeller. Prisprognoser Sidetall 58 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2145-5
- 85/5 Morten Reymert og Carl-Erik Schulz: Eksport og markedsstruktur Eksportutvikling og markedsandeler for Norge og andre land 1963 - 77 Sidetall 149 Pris kr 30,00 ISBN 82-537-2155-2
- 85/6 Elisabeth Fadum, Katalin Nagy og Tiril Vogt: Referansearkiv for naturressurs- og forurensningsdata: Emnekatalog for ferskvann Sidetall 313 Pris kr 50,00 ISBN 82-537-2159-5
- 85/7 Arne Rideng, Knut Ø. Sørensen og Kjetil Sørli: Modell for regionale befolkningsframskrivninger Sidetall 71 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2162-5
- 85/8 Kjetil Sørli: MATAUK En modell for tilgang på arbeidskraft, revidert modell og framskriving av arbeidsstyrken 1983 - 2000 Sidetall 81 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2163-3
- 85/9 Hilde Olsen, Morten Reymert og Pål Ulla: Det norske nasjonalregnskapet. Dokumentasjonsnotat nr. 20 - Kvartalsvis nasjonalregnskap - Dokumentasjon av beregningsopplegget Sidetall 97 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2167-6
- 85/10 Nordby, Børre: Feriereiser og ferieplaner. Undersøkelse i januar-februar 1985 Sidetall 60 Pris 25,00 ISBN 82-537-2170-6
- 85/11 Liv Argel: Avisenes bruk av statistikk Resultater fra en postundersøkelse i oktober 1984 Sidetall 34 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2185-4
- 85/12 Anders Harildstad: Det norske nasjonalregnskapet Dokumentasjonsnotat nr. 19 Arbeidskraftregnskapet - Beregning av arbeidskraftforbruket i varehandel Sidetall 45 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2186-2
- 85/13 Vidar Knudsen: En kvartalsmodell for boliginvesteringer estimert på norske data for perioden 1966 - 1978 Sidetall 46 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2206-0
- 85/14 Hogne Steinbakk og Terje Wessel: Planrekneskap for Møre og Romsdal 1984 - 1995 Hovedresultat Sidetall 56 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2209-5
- 85/15 Tore Høy, Terje Wessel og Hogne Steinbakk: Planrekneskap for Sogn og Fjordane 1984 - 1995 Hovedresultat Sidetall 49 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2210-9
- 85/16 Olav Ljones: Utviklingen av arbeidsmarkedsmodeller i Statistisk Sentralbyrå Sidetall 65 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2216-8
- 85/17 Skatter og overføringer til private Historisk oversikt over satser mv. Årene 1970 - 1985 Sidetall 75 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2218-4
- 85/18 Elisabeth Fadum og Tiril Vogt: Referansearkiv for naturressurs- og forurensningsdata: Hefte I Arkivdel Sidetall 272 Pris kr 45,00 ISBN 82-537-2227-3
- 85/18 Elisabeth Fadum og Tiril Vogt: Referansearkiv for naturressurs- og forurensningsdata: Hefte II Registerdel Sidetall 224 Pris kr 45,00 ISBN 82-537-2227-3
- 85/19 Svein H. Trosdahl: Kommunale og fylkeskommunale utvalg oppnevnt i 1984 for perioden 1984 - 1987 Sidetall 107 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2235-4
- 85/20 Vidar Knudsen: INSIDENS - En modell for analyse av fordelingsvirkninger av endringer i avgifter og subsidier Sidetall 43 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2239-7
- 85/21 Morten Jensen: Kvartalsvise investeringsrelasjoner basert på en utvidet akseleratormodell Sidetall 55 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2237-0
- 85/22 Totalregnskap for fiske- og fangstnæringen 1980 - 1983 Sidetall 41 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2242-7
- 85/23 Arild Angelsen: Kommunale utbyggingsplaner til industriformål Sidetall 80 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2245-1

Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP) - ISSN 0332-8422 (forts.)

Trykt 1985 (forts.)

- Nr. 85/24 Erik Biørn: En kvartalsmodell for industrisektorens investeringer og produksjonskapasitet Sidetall 54 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2250-8
- 85/25 Erik Biørn: Produksjonstilpasning og lageradferd i industri - En analyse av kvartalsdata Sidetall 56 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2251-6
- 85/26 Bjørn Bleskestad og Håkon Mundal: Database for kommunal økonomi Sidetall 77 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2276-1
- 85/28 Paal Sand og Gunnar Sollie: MODIS IV Dokumentasjonsnotat nr. 23 Endringer i utgave 83 - 1 Sidetall 79 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2253-2
- 85/29 Roar Bergan og Øystein Olsen: Eksporttilpasning i MODAG A En MODAG-rapport Sidetall 99 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2255-9
- 85/30 Ingar Kristoffersen og Erik Næsset: Ressursregnskap for skog Sidetall 72 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2256-7
- 85/31 Frode Brunvoll: VAR Hefte I Statistikk for Vannforsyning, Avløp og Renovasjon Analyse av VAR-data Sidetall 77 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2258-3
- 85/32 Feriereiser og ferieplaner Undersøkelse i mai-juni 1985 Sidetall 49 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2262-1
- 85/33 Aktuelle skattetal 1985 Current Tax Data Sidetall 46 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-2265-6
- 85/34 Tor Haldorsen: Statistiske egenskaper ved Byråets standard utvalgsplan Sidetall 46 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2271-0

Trykt 1986

- Nr. 86/1 Naturressurser og miljø 1985 Energi, mineraler, fisk, skog, areal, vann, luft, miljø og levekår Ressursregnskap og analyser Sidetall 94 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2278-8
- 86/3 Gunvor Iversen: Arbeidsmarkedstilpasninger blant ektepar En oversiktsrapport Sidetall 150 Pris kr 30,00 ISBN 82-537-2305-9

Pris kr 30,00

Publikasjonen utgis ut i kommisjon hos H. Aschehoug & Co. og
Universitetsforlaget, Oslo, og er til salgs hos alle bokhandlere.

ISBN 82-537-2305-9
ISSN 0332-8422